

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง “สหกรณ์เข้มแข็ง เกษตรกรยั่งยืน”

ของ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พลเอก ดนัย มีชูเวช
ประธานคณะกรรมการ

ศาสตราจารย์สนิท อักษรแก้ว
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

นายอิสระ ว่องกุศลกิจ
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

พลเอก อภินิษฐ์ หมั่นสวัสดิ์
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สี่

นายบรรณภว์ ธนภรรคภวิน
เลขานุการคณะกรรมการ

นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ
รองเลขานุการคณะกรรมการ
และรองโฆษกคณะกรรมการ

นายพรศักดิ์ เจียรนัย
โฆษกคณะกรรมการ

พลเอก ไสภณ ศीलพิพัฒน์
ประธานที่ปรึกษา
คณะกรรมการธิการ

นายสมพล เกียรติไพบูลย์
ประธานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

พลเอก ธีระวัฒน์ บุญยะประดับ
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเอก พิรุณ แฉ่วพลสง
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเอก เฉลิมชัย สิทธิสาท
กรรมาธิการ

พลเอก ชยดี สุวรรณมาศ
กรรมาธิการ

พลเอก ธีรยุทธ อินทรเจริญ
กรรมาธิการ

พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์
กรรมาธิการ

พลเอก มารุต ปิชาโชตะสิงห์
กรรมาธิการ

พลเอก ยวนัญ สุริยกุล ณ อยุธยา
กรรมาธิการ

พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร
กรรมาธิการ

พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง
กรรมาธิการ

พลเอก ศุภวุฒิ อุตมะ
กรรมาธิการ

พลตรี วุฒิชัย นาควานิช
กรรมาธิการ

พลเอก อรุณ สมตน์
กรรมาธิการ

นายวิทยา ผิวพ่อง
กรรมาธิการ

พลโท เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์
กรรมาธิการ

พลโท ศิริชัย เทศนา
กรรมาธิการ

รายนามคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ

พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง
ประธานคณะอนุกรรมการ

พลเอก ศุภวุฒิ อุดมะ
รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่หนึ่ง

พลเอก อรุณ สมตุน
รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่สอง

พลเรือตรี กรบุญญพัฒน์ ไพระระยเดช
อนุกรรมการ

พลเรือตรี กานท์ ชาติเสนีย์
อนุกรรมการและเลขานุการ

นายทวีลาภ ธีรทอง
อนุกรรมการ

นายธนาบุตร นาคเพชร
อนุกรรมการ

นายวิจักร อากัปกิริยา
อนุกรรมการ

นายวินัย กสิรักษ์
อนุกรรมการ

พลตรี สมโชค แดงบรรจง
อนุกรรมการ

นายสหพล สังข์เมฆ
อนุกรรมการ

นายสุกฤษฏ์ กิติศรีวรพันธุ์
อนุกรรมการ

ดร. ก๊ก ดอนสำราญ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายจุมพล สงวนสิน
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายณิชนพ พรหมเดช
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

พลเรือโท ตติย บุญนาค
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายประสงค์ รุ่งแสง
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

พันโท ปรีฎก ทองวันดี
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายไพศาล ไตรรัตน์โกศล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายมงคลรัตน์ พุกะนัดดี
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

ร้อยตำรวจเอก รุ่งฤทธิ์ วิภาตะภักดิ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

ดร. วิชัย รูปขำดี
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายศิริชัย ออสุวรรณ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายสมศักดิ์ กังธีระวัฒน์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

พลโท สังสิทธิ์ วรรณาทิกุล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายสุพจน์ อาวาส
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายสุขสันต์ มลิทอง
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

พันตำรวจตรี สันติ ปิยะทัต
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายสุพล รักตสันติ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายศักดิ์ดา ศิริวิโรจน์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๐ - ๑

ที่ สว (สนช)(กมธ ๑) ๐๐๐๙(ร ๓๑) วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “สหกรณ์เข้มแข็ง เกษตรกรยั่งยืน”

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ตามที่ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดีที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อ ๘๔ ประกอบกับข้อ ๘๕ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และข้อ ๒๒๑ ประกอบกับข้อ ๗๘ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรมเกษตร การสหกรณ์การพัฒนาการผลิต การแปรรูป และธุรกิจเกษตร รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการพัฒนาการเกษตร ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการ ประกอบด้วย

๑. พลเอก ดนัย มีชูเวช	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายอิสระ ว่องกุศลกิจ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. ศาสตราจารย์สนธิ อักษรแก้ว	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. พลเอก อภิสิทธิ์ หมีนสวัสดิ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน	เลขานุการคณะกรรมการ
๗. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองเลขานุการคณะกรรมการ
และรองโฆษกคณะกรรมการ
๘. นายพรศักดิ์ เจียรณัย	โฆษกคณะกรรมการ
๙. พลเอก โสภณ ศิลพิพัฒน์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายสมพล เกียรติไพบูลย์	ประธานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
๑๑. พลเอก ชีระวัฒน์ บุญยะประดับ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. พลเอก พิรุณ แผ้วพลสง	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๓. พลโท เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์	กรรมการ
๑๔. พลเอก เฉลิมชัย สิทธิสาท	กรรมการ
๑๕. พลเอก ชยุดิ สุวรรณมาศ	กรรมการ
๑๖. พลเอก ณ์ฐ อินทรเจริญ	กรรมการ
๑๗. พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์	กรรมการ
๑๘. พลเอก มารุต ปัชโชตะสิงห์	กรรมการ

๑๙. พลเอก ยุวัญ สุริยกุล ณ อยุธยา	กรรมการ
๒๐. พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	กรรมการ
๒๑. นายวิทยา ผิวผ่อง	กรรมการ
๒๒. พลตรี วุฒิชัย นาควานิช	กรรมการ
๒๓. พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เขิตบุญเมือง	กรรมการ
๒๔. พลโท ศิริชัย เทศนา	กรรมการ
๒๕. พลเอก ศุภวุฒิ อุตมะ	กรรมการ
๒๖. พลเอก อรุณ สมตน	กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “สหกรณ์เข้มแข็ง เกษตรกรยั่งยืน” เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อพิจารณาต่อไปตามข้อ ๔๖ ประกอบกับข้อ ๔๗ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

(ลงชื่อ) พลเอก ดนัย มีชูเวช
(ดนัย มีชูเวช)
ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำเนาถูกต้อง

(นางอุมาพร สายสุวรรณ)
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๐
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๑

สิทธิพร พิมพ์
อุมาพร/ปริญญา/วรรณ/สิทธิพร ทาน

**รายงานการพิจารณาศึกษา
ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เรื่อง “สหกรณ์เข้มแข็ง เกษตรกรยั่งยืน”**

ด้วยในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดีที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อ ๘๔ ประกอบกับ ข้อ ๘๕ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และข้อ ๒๒๑ ประกอบกับข้อ ๗๘ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรมเกษตร การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิต การแปรรูป และธุรกิจเกษตร รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการพัฒนาการเกษตร โดยคณะกรรมการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของระบบสหกรณ์ ปัญหาของสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรและประชาชนโดยทั่วไป รวมทั้งการหาแนวทางการดำเนินการของภาครัฐและเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมให้สหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์และเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจและได้รับประโยชน์สูงสุดจากระบบสหกรณ์อันจะนำไปสู่การพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศ โดยใช้กลไกและระบบของสหกรณ์เป็นตัวขับเคลื่อนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความยั่งยืนต่อไป ดังนั้น คณะกรรมการจึงเห็นสมควรให้มีการพิจารณาศึกษา เรื่อง “สหกรณ์เข้มแข็ง เกษตรกรยั่งยืน”

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อ ๘๖ ประกอบข้อ ๘๗ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

๑.๑ คณะกรรมการได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ ประกอบด้วย

๑.๑.๑ พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เขิดบุญเมือง	ประธานคณะอนุกรรมการ
๑.๑.๒ พลเอก ศุภวุฒิ อุตมะ	รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่หนึ่ง
๑.๑.๓ พลเอก อรุณ สมตน	รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่สอง

๑.๑.๔ พลเรือตรี ...

- ๑.๑.๔ พลเรือตรี ทรบุญญพัฒน์ ไพรีระย่อเดช อนุกรรมการ
- ๑.๑.๕ นายทิวีสาก รื้อทอง อนุกรรมการ
- ๑.๑.๖ นายธนาายุส นาคเพชร อนุกรรมการ
- ๑.๑.๗ นายวิจักร อากัปกรณ์ยา อนุกรรมการ
- ๑.๑.๘ นายวินัย กสิรักษ์ อนุกรรมการ
- ๑.๑.๙ พลตรี สมโชค แดงบรรจง อนุกรรมการ
- ๑.๑.๑๐ นายสหพล สังข์เมฆ อนุกรรมการ
- ๑.๑.๑๑ นายสุกฤษฎ์ กิติศรีวรพันธุ์ อนุกรรมการ
- ๑.๑.๑๒ พลเรือตรี กาณฑ์ ชาตเสณีย์ อนุกรรมการและเลขานุการ

ทั้งนี้ ให้มีที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

- ๑.๑.๑ พลเรือโท ตติย บุนนาค ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๒ พันโท ปรีฎก ทองวันดี ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๓ พันตำรวจตรี สันติ ปิยะทัต ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๔ ร้อยตำรวจเอก รุ่งฤทธิ์ วิภาตะกลัศ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๕ นายประสงค์ รุ่งแสง ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๖ ดร.วิชัย รูปขำดี ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๗ นายสุขสันต์ มลิตอง ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๘ นายศิริชัย ออสุวรรณ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๙ นายก๊ก ดอนสำราญ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๑๐ นายณิชนพ พรหมเดชะ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๑๑ นายสุพจน์ อาวาส ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๑๒ นายสมศักดิ์ กังธีระวัฒน์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๑๓ นายสุรพล รักตสันติ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๑๔ นายจุมพล สงวนสิน ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๑๕ นายไพศาล ไตรรัตน์โกศล ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๑๖ นายมงคลรัตน์ พุกะนัตต์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๑๗ พลโท สังสิทธิ์ วิชาตีกุล ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๑.๑๘ นายศักดิ์ดา ศิริวิโรจน์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๑.๒ ที่ประชุมคณะกรรมการ ได้มีมติแต่งตั้งนางอุมาพร สายสุวรรณ ผู้บังคับบัญชา
 กลุ่มงานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สำนักกรรมการ ๑ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
 ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นผู้ช่วยเลขานุการตามข้อ ๕๑ วรรคสาม
 แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และข้อ ๒๒๐ ประกอบกับข้อ ๘๖
 แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

(๙) นายกรกฎ ชยุตวรรัตน์	รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนา ธุรกิจสหกรณ์
(๑๐) นายคัมภีร์ นับแสง	ผู้อำนวยการกลุ่มกฎหมาย
(๑๑) นายธวัชชัย คีลแสน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
(๑๒) นายนาถ บำรุงพาณิชย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
(๑๓) นางสาวเปรมมาพร นิมีขันธุ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
(๑๔) นายเฉลิมชัย เจริญภาคเพิ่มพูน	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ
(๑๕) นางพรทิพย์ พรกุลวัฒน์	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ
(๑๖) นางวันดี ไกรพานนท์	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ
(๑๗) นายสุพรรณ คำชมพู	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ
(๑๘) นายพัสนธิ วลีวีร์สิวี	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ
(๑๙) นายภานุพงศ์ แสงคำ	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ
(๒๐) นางจำลอง ยิ้มสรวล	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ
(๒๑) นางสาวประนอม จันทร์ใหม่	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ
(๒๒) นางสาวรุ่งทิพย์ แสนรักษ์	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ
(๒๓) นางสาวชลดา เจริญอำนวยชัย	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
(๒๔) นายชัชวาล บุญญานันต์	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
(๒๕) นางเนาวรัตน์ เอื้ออารักษ์พงศ์	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
(๒๖) นายนิวัฒน์ สุกดำ	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
(๒๗) นางสาวภิญญดา มาเดช	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
(๒๘) นายสำราญ เชื้อสุจริต	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
(๒๙) นางสาวณัฐวรรณ พุทธเจริญ	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
(๓๐) นางสาวศุภาพิชญ์ อุปีชนานันท์	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
(๓๑) นางสาวจารุณี พิมพ์พันธ์	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
(๓๒) นางสาววันธิภา สารกุล	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
(๓๓) นางสาววรรณภา ดิลกอุดมชัย	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
(๓๔) นางสาวเจษฎาภรณ์ สถาปัตยานนท์	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
(๓๕) นางสาววิไลลักษณ์ ศรีบุญเรือง	นักวิชาการสหกรณ์ปฏิบัติการ
(๓๖) นายธิปสรรค์ สิงหสุต	นักวิชาการสหกรณ์ปฏิบัติการ
(๓๗) นายฉัตรชัย ศิริรัตน์	นิติกรชำนาญการ
(๓๘) นายนพเดช ทองคำ	นิติกรชำนาญการ

รัฐวิสาหกิจ

องค์การสะพานปลา

นายประมวล รัชใจ

ที่ปรึกษาองค์การสะพานปลา

๒.๒.๒ กระทรวงพาณิชย์

กรมการค้าภายใน

นางสุวรรณา เฟื่องฟูผดุง

ผู้อำนวยการกลุ่มปศุสัตว์และสัตว์น้ำ
กองส่งเสริมสินค้าเกษตร ๑

๒.๒.๓ หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หอการค้าและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

นายสมกรณ์ ปรัชญาวุฒิรัตน์

ผู้จัดการส่วนงานลดความเหลื่อมล้ำ
และเศรษฐกิจ

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

(๑) ดร.กึก ดอนสำราญ

ประธานสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

(๒) นายมงคลรัตน์ พุกะนัตต์

รองประธานสันนิบาตสหกรณ์
แห่งประเทศไทย คนที่หนึ่ง

(๓) นายมานะ สุดสงวน

รองประธานสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
คนที่สาม

(๔) นายณกรณ์ ตรรกวิรพัท

ผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์
แห่งประเทศไทย

(๕) นายเกรียงไกร ขำอินทร์

รองผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์
แห่งประเทศไทย

(๖) นายสุทัศน์ จันทร์เจียบ

รองผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์
แห่งประเทศไทย

(๗) นายธีรุตม์ ชูช่วย

หัวหน้างานทรัพยากรบุคคลและนิติกร

(๘) นางสาวอรนุช กันภัย

หัวหน้าสถาบันพิทยาลงกรณ์

(๙) นางสาวเล็ก กลิ่นกล้า

นิติกร

(๑๐) นายวิจิตร จະโรจระ

หัวหน้าศูนย์การประชุมฯนี้แจ่มจรัส

(๑๑) นายเอกลักษณ์ ฌวรัตน์

เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

ชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด

นายมานิช ภูระยับ

ผู้จัดการใหญ่ชุมนุมร้านสหกรณ์
แห่งประเทศไทย จำกัด

ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด

(๑) นายดาบชัย ใจสู้ศึก

ผู้จัดการใหญ่ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน
แห่งประเทศไทย จำกัด

(๒) นายคันศร คมภักดี

รองผู้จัดการใหญ่ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน
แห่งประเทศไทย จำกัด

ชุมนุมสหกรณ์การประมงแห่งประเทศไทย จำกัด

นายบุญเลิศ ช้างงาม

ชุมนุมสหกรณ์การประมงแห่งประเทศไทย
จำกัดชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด

(๑) นายอนันต์ ชาตรุประชีวิน

ผู้จัดการใหญ่ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์
แห่งประเทศไทย จำกัด

(๒) นายนลหวัช สมาธิ

รองผู้จัดการชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์
แห่งประเทศไทย จำกัด

๒.๓ คณะกรรมาธิการได้ศึกษาจากข้อเท็จจริงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็น เรื่อง “สหกรณ์เข้มแข็ง เกษตรกรยั่งยืน” ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ ระหว่างเวลา ๐๘.๓๐ – ๑๖.๓๐ นาฬิกา ณ สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดที่สมบูรณ์ที่สุด

๒.๔ ในการดำเนินการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการนอกจากการประชุมและการสัมมนาแล้วคณะอนุกรรมาธิการยังได้ศึกษาเอกสารและวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดที่สมบูรณ์ที่สุด

๓. ผลการศึกษา

คณะกรรมาธิการขอรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “สหกรณ์เข้มแข็ง เกษตรกรยั่งยืน” โดยคณะกรรมาธิการได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ ในคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ดำเนินการพิจารณาศึกษาในรายละเอียดของรายงานดังกล่าว

คณะกรรมาธิการได้พิจารณารายงานของคณะอนุกรรมาธิการด้วยความละเอียดรอบคอบแล้ว และได้มีมติให้ความเห็นชอบกับรายงานดังกล่าว โดยถือเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการเพื่อให้สถานิติบัญญัติแห่งชาติโปรดพิจารณา หากสถานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบด้วยกับรายงานการพิจารณาศึกษาพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการโปรดแจ้งไปยังรัฐบาลเพื่อพิจารณาและดำเนินการตามแต่จะเห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศต่อไป

(นายกรรณภว์ ธนภรรคาวิน)

เลขานุการคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์

สถานิติบัญญัติแห่งชาติ

บทสรุปผู้บริหาร

ระบบสหกรณ์มีความสำคัญและเป็นพื้นฐานที่สำคัญอันจะนำไปสู่การพัฒนาและเกื้อหนุนต่อด้านการเกษตรและความเป็นอยู่ของประชาชน รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญกับระบบสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์มีความเข้มแข็งและเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๖ เรื่อง แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๕ วรรคสาม ที่บัญญัติให้ “รัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน ค้ำครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน” แต่ในปัจจุบันพบว่าสหกรณ์บางแห่งเกิดวิกฤตและประสบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งอาจจะทำให้สังคมขาดความเชื่อมั่นในระบบสหกรณ์ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยประกอบด้วยสหกรณ์ทั้งหมด ๗ ประเภท ทั้งที่อยู่ในภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และชุมนุมสหกรณ์ทั้ง ๗ ประเภท ที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจการในด้านต่าง ๆ ของสหกรณ์ แต่ปรากฏว่ากลไกในการดำเนินการของสหกรณ์บางแห่งยังขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร กล่าวคือระบบสหกรณ์ของประเทศยังขาดแนวทางที่ชัดเจน ทั้งแนวทางการตรวจสอบการดำเนินการในทางการบริหารและมาตรการทางกฎหมาย ซึ่งกรณีดังกล่าวจะต้องมีการพิจารณาทบทวนร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยการกำหนดเป้าหมายการดำเนินการเพื่อให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งโดยผ่านระบบสหกรณ์ที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนที่สำคัญ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาคือจะมีแนวทางในการดำเนินการอย่างไรเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้ระบบสหกรณ์เกิดประสิทธิภาพได้ทั้งในระดับต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เพื่อให้เกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์ของประเทศอยู่ดีกินดีต่อไป

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของระบบสหกรณ์ ปัญหาของสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรและประชาชนโดยทั่วไป รวมทั้งการหาแนวทางการดำเนินการของภาครัฐและเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมให้สหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์และเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและได้รับประโยชน์สูงสุดจากระบบสหกรณ์อันจะนำไปสู่การพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศ โดยใช้กลไกและระบบของสหกรณ์เป็นตัวขับเคลื่อนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนต่อไป ดังนั้น คณะกรรมการจึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาศึกษาปัญหาดังกล่าว คณะอนุกรรมการจึงได้พิจารณาศึกษาโดยใช้วิธีการประชุม การสัมมนา และศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาระบบสหกรณ์ให้เกิดความเข้มแข็งอันจะนำไปสู่ความยั่งยืนของเกษตรกรให้ถูกทิศทางเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ผลการพิจารณาศึกษาพบว่าสภาพปัญหาของสหกรณ์ส่วนใหญ่ คือ ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของสมาชิกสหกรณ์ ปัญหาด้านการทุจริตในสหกรณ์ ความโปร่งใสและการตรวจสอบ ปัญหาการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ระหว่างสหกรณ์ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ปัญหาด้านการผลิต การรวบรวม เครื่องหมายการค้า การจำหน่าย การตลาด การแปรรูปและการขนส่ง ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์ของสมาชิก ปัญหาด้านคุณสมบัติของฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ ปัญหาด้านการสนับสนุนและการกำหนดนโยบายภาครัฐ ปัญหาด้านกฎหมายที่มีอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ปัญหาด้านเงินทุนในระบบสหกรณ์ที่ขาดเสถียรภาพ ปัญหาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศที่ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของสหกรณ์

แนวทางสำคัญที่จะพัฒนาให้สหกรณ์มีความเข้มแข็งและเกษตรกรมีความยั่งยืน ประกอบด้วย

๑. การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นสิ่งสำคัญในระบบสหกรณ์เนื่องจากสมาชิกทุกคนรวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจการร่วมกัน สมาชิกทุกคนมีความสำคัญต่อระบบสหกรณ์นั้น ๆ จะขาดความร่วมมือร่วมใจจากสมาชิกคนใดมิได้ และถึงแม้ว่าจะมีการคัดเลือกตัวแทนของสมาชิกมาเป็นคณะกรรมการดำเนินการเพื่อบริหารกิจการและดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ของสหกรณ์แล้ว แต่สมาชิกทุกคนก็ยังมีหน้าที่ดำเนินกิจการร่วมกันอยู่จนกว่าจะสิ้นสภาพของการเป็นสมาชิกสหกรณ์ อาทิ การมาประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญ การควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ให้ดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกสหกรณ์และสหกรณ์มากที่สุด อีกทั้งการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และยังเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยยับยั้งและป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ได้เป็นอย่างดี

๒. การตรวจสอบและแนวทางการป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ และความสำคัญของการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบโดยสมาชิกโดยการร่วมมือกัน การตรวจสอบความผิดปกติของสภาพคล่องทางการเงินและพฤติการณ์ของบุคคลที่อาจจะเข้าข่ายว่าจะเกิดการทุจริตและประพฤตินิชอบในสหกรณ์ รวมทั้งมาตรการลงโทษและเอาผิดกับผู้ที่กระทำความผิดและการดำเนินคดีทางกฎหมายอย่างจริงจัง

๓. การส่งเสริมการบูรณาการและการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ในประเภทต่าง ๆ การส่งเสริมด้านเงินทุนให้แก่ระบบสหกรณ์ โดยผ่านกลไกการสนับสนุนในรูปแบบการลงทุนโดยสมาชิกหรือภาคสหกรณ์ต่าง ๆ องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน และการเชื่อมโยงระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกในการทำการเกษตร การเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ระหว่างสหกรณ์กับองค์กรสนับสนุน คณะอนุกรรมการร่วมกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และกรมส่งเสริมสหกรณ์ จัดทำแผนภูมิและคู่มืออธิบายการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้รับจากผลการสัมมนาและรับฟังความคิดเห็นและการประชุมของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ รูปแบบ ดังนี้

๓.๑ การใช้ประโยชน์จากแผนภูมิความสำคัญและบทบาทของระบบสหกรณ์ ต่อสมาชิกเพื่อการเกษตรกรรม (รูปแบบที่ ๑) พร้อมคู่มืออธิบาย ประกอบด้วย ข้อมูลเบื้องต้นความเป็นมาของสหกรณ์และประโยชน์พื้นฐานที่จะได้รับจากสหกรณ์ หน้าที่และสิทธิของสมาชิกสหกรณ์ การกำหนดนโยบายหรือวางแผนธุรกิจของสหกรณ์ การเตรียมความพร้อมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ (การรวบรวมผลผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่าผลผลิต) การขนส่ง การจำหน่าย การตลาด และการสนับสนุนจากขบวนการสหกรณ์และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ การใช้ประโยชน์จากแผนภูมิการเชื่อมบทบาทหน้าที่ระหว่างสหกรณ์กับองค์กรสนับสนุน (รูปแบบที่ ๒) พร้อมคู่มืออธิบาย ประกอบด้วย การจัดทำฐานข้อมูลของสหกรณ์ การพัฒนาบุคลากรโดยให้ความรู้แก่สมาชิก การผลิต การรวบรวมและแปรรูป การตลาด การพัฒนาคุณภาพชีวิต และสวัสดิการ เครือข่ายการพัฒนาและสนับสนุนสหกรณ์ รายชื่อองค์กรสนับสนุนสหกรณ์ อำนาจหน้าที่ และที่อยู่

ทั้งนี้ สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมของแผนภูมิและคู่มืออธิบายการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ทั้ง ๒ รูปแบบ ได้จากภาคผนวก ค และภาคผนวก ง และจะได้เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็นชอบในการจัดพิมพ์คู่มือและแผนภูมิเพิ่มเติมจากรายงานฉบับนี้และแจกจ่ายเพื่อเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและสหกรณ์ต่าง ๆ เพิ่มอีก จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม ต่อไป

๔. การเสริมสร้างความรู้ให้แก่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ในด้านการผลิต การรวบรวม การออกแบบเครื่องหมายการค้า การจำหน่าย การตลาด การแปรรูป และการขนส่ง รวมทั้ง การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์ กลไก วิธีการ รวมทั้งระบบสหกรณ์ให้แก่สมาชิก ซึ่งการดำเนินกิจการในระบบสหกรณ์นั้น ฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ ควรเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทางด้านการผลิต การจำหน่าย การแปรรูป การตลาดและการขนส่ง ให้มีประสิทธิภาพ

๕. การกำหนดคุณสมบัติและการตรวจสอบคุณสมบัติทางจริยธรรมของฝ่ายบริหาร และฝ่ายจัดการ และการเสริมสร้างหลักคุณธรรม โดยคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่ได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์จะต้องมีคุณสมบัติที่ดีและเหมาะสมกับการเป็นตัวแทนของสมาชิกสหกรณ์ รวมทั้งฝ่ายจัดการจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านสหกรณ์ เป็นอย่างดีและสิ่งสำคัญที่สุดจะต้องมีความโปร่งใสและหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานด้วย

๖. การสนับสนุนและกำหนดนโยบายภาครัฐเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๖ เรื่อง แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๕ วรรคสาม ที่บัญญัติให้ “รัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน ค้ำครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน” อาทิ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของส่วนราชการทุกระดับไม่ว่าจะเป็นราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถเกิดการบูรณาการและสนับสนุนภารกิจของสหกรณ์ได้ โดยเฉพาะราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะมีความใกล้ชิดและทราบปัญหาและความต้องการของสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

เมื่อสหกรณ์เกิดปัญหาและต้องการความช่วยเหลือจากส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานเหล่านี้จะต้องเป็นที่พึ่งให้กับสหกรณ์ในการสนับสนุนและแก้ไขปัญหาของสหกรณ์ในพื้นที่

๗. การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบันเนื่องจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่มีผลบังคับใช้มาเป็นเวลานานจนไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ และเพื่อให้กฎหมายมีความทันสมัยและทันต่อสถานการณ์ของสภาพสังคมในปัจจุบัน จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของนายทะเบียนสหกรณ์ คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกสหกรณ์ และการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ในประเภทต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ทั้งนี้ **พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ** และเป็นประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยมีประเด็นการแก้ไขที่สำคัญ คือ

๗.๑ นิยามคำว่า “สหกรณ์” เพื่อให้เป็นไปตามสากล

๗.๒ โครงสร้างของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗.๓ แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการกำกับดูแลสหกรณ์

๗.๔ กรอบระยะเวลาการประชุมของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อให้มีการประชุมที่ชัดเจนและสามารถพิจารณาอนุมัติและอนุญาตในเรื่องที่สำคัญได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๗.๕ การกำหนดให้มีคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ของสหกรณ์ เพื่อให้การพิจารณาดำเนินการเกิดความรวดเร็วและชัดเจน

๗.๖ การกำหนดให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ เพื่อให้มีอำนาจสั่งการและบังคับบัญชาหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายในกระทรวงได้อย่างเหมาะสม

๗.๗ การกำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์มีหน้าที่และอำนาจในการฟื้นฟูสหกรณ์ที่ประสบปัญหา ก่อนการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและเพื่อให้การแก้ไขปัญหารวดเร็วและทัน่วงที่

๗.๘ แก้ไขเพิ่มเติมให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจในการฟ้องร้องบุคคลภายนอกที่ทำให้สหกรณ์เกิดความเสียหาย

๗.๙ แก้ไขเพิ่มเติมให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจในการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสหกรณ์แทนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์

๗.๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมีอำนาจในการกำหนดข้อยกเว้นและคุณสมบัติของสมาชิกสหกรณ์ได้โดยไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๓๓ (๑) และ (๒) และกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทุกประเภทเพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงวาระการดำรงตำแหน่งได้ตามความเหมาะสม

๗.๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เป็นผู้กำหนดคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและปราศจากการแทรกแซงของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

๗.๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมให้สหกรณ์ต่างประเภทสามารถรวมกันเป็นชุมนุมสหกรณ์ภายใต้กรอบของกฎหมายที่ชัดเจน

๗.๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยเปลี่ยนแปลงนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสามารถประสานงานระหว่างกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้อย่างเป็นระบบและเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว โดยกำหนดให้สหกรณ์จังหวัดเป็นนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด

โดยประเด็นการแก้ไขทั้งหมดคณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาและร่างขึ้นตามความต้องการของประชาชนและเพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด ทั้งนี้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ฉบับดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมปรีณิพาลาเลส กรุงเทพมหานคร และมีการถ่ายทอดผ่านระบบ Web Conference ไปยังสำนักงานสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อให้ตัวแทนสหกรณ์ในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกับส่วนกลาง และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยก็ได้มีการรับฟังความคิดเห็นจากสหกรณ์สมาชิกทั่วประเทศเช่นเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็น ๔ ภาค ได้แก่ จังหวัดลำปาง เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐ จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ จังหวัดสงขลา เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ และจังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันเสาร์ที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

๘. การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศในการดำเนินกิจกรรมและการเชื่อมโยงของสหกรณ์แต่ละประเภท รวมทั้งการจัดทำระบบ Application ให้เป็นศูนย์กลางด้านข้อมูลสหกรณ์และด้านการเกษตรและสหกรณ์ให้แก่สมาชิกสหกรณ์ เนื่องจากระบบเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศมีความสำคัญกับการดำเนินกิจการของสหกรณ์สมัยใหม่ ซึ่งปัจจุบันธุรกิจต่าง ๆ มีการแข่งขันสูงขึ้น สหกรณ์จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาขีดความสามารถภายในองค์กรเพื่อให้สามารถแข่งขันกับสังคมธุรกิจภายนอกได้ เช่น ข้อมูลด้านการลงทุน ข้อมูลทางด้านการเงิน ข้อมูลทางด้านบุคลากร เป็นต้น เพื่อให้เป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับประกอบการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร และหากจัดทำระบบให้สมาชิกสหกรณ์สามารถรับทราบข้อมูลต่าง ๆ ผ่านระบบเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศได้จะเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมกับการกิจการของสหกรณ์และยังเป็นการตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์อีกทางหนึ่งด้วย

ในการนี้ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ร่วมกันจัดทำระบบ Application เพื่อเป็นศูนย์กลางด้านข้อมูล ด้านสหกรณ์และด้านการเกษตรที่เป็นประโยชน์เฉพาะเรื่องที่สำคัญควรทราบ เพื่อให้เกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์ทั่วไปสามารถค้นคว้าและศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ด้านการเกษตรและสหกรณ์และเพื่อให้เป็นฐานข้อมูลสำหรับประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ร่วมกันของเกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์ โดยมีหัวข้อที่สำคัญ คือ

๘.๑ ข่าวสารสหกรณ์

๘.๑.๑ ข่าวสารคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

๘.๑.๒ ข่าวสารคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ

๘.๑.๓ ข่าวสารกรมส่งเสริมสหกรณ์

๘.๑.๔ ข่าวสารกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

๘.๑.๕ ข่าวสารสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

๘.๑.๖ ข่าวสารชุมนุมสหกรณ์

๘.๑.๗ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

๘.๒ สหกรณ์ไทย

๘.๒.๑ สหกรณ์การเกษตร

๘.๒.๒ สหกรณ์นิคม

๘.๒.๓ สหกรณ์ประมง

๘.๒.๔ สหกรณ์ออมทรัพย์

๘.๒.๕ สหกรณ์เครดิตยูเนียน

๘.๒.๖ สหกรณ์บริการ

๘.๒.๗ สหกรณ์ร้านค้า

๘.๓ การพัฒนาเกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์ไทย

๘.๓.๑ ด้านการเกษตร

๘.๓.๒ ด้านการศึกษา

๘.๓.๓ ด้านจริยธรรมบุคลากรสหกรณ์ไทย

๘.๓.๔ เกษตรอัจฉริยะ

๘.๓.๕ ภูมิปัญญาไทย

สารบัญ

	หน้า
รายนามคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์	ก
รายนามคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ	ง
รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “สหกรณ์เข้มแข็ง เกษตรกรยั่งยืน”	ฉ
บทสรุปผู้บริหาร	ต
สารบัญ	๕
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑. ความเป็นมา	๑
๒. พระบารมีปกเกล้าชาวสหกรณ์	๒
๓. กฎหมายเกี่ยวกับการสหกรณ์	๖
๔. ข้อเท็จจริง	๗
๕. วัตถุประสงค์	๘
๖. วิธีการพิจารณาศึกษา	๘
๗. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๙
บทที่ ๒ ผลการพิจารณาศึกษา	๑๐
๒.๑ ภาพรวมสภาพปัญหาของระบบสหกรณ์ ประกอบด้วย	๑๐
๒.๑.๑ ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของสมาชิก	๑๐
๒.๑.๒ ปัญหาด้านการทุจริต ความโปร่งใส และการตรวจสอบ	๑๑
๒.๑.๓ ปัญหาการขาดการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ระหว่างสหกรณ์ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน	๑๒
๒.๑.๔ ปัญหาด้านการผลิต รวบรวม เครื่องหมายการค้า จำหน่าย ตลาด แปรรูปและขนส่ง	๑๒
๒.๑.๕ ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์ของสมาชิก	๑๔
๒.๑.๖ ปัญหาด้านคุณวุฒิของฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ	๑๕
๒.๑.๗ ปัญหาด้านการสนับสนุนและนโยบายภาครัฐ	๑๖
๒.๑.๘ ปัญหาด้านกฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพในการกำกับดูแล	๑๖
๒.๑.๙ ปัญหาด้านเงินทุนในระบบสหกรณ์ที่ขาดเสถียรภาพ	๑๖
๒.๑.๑๐ ปัญหาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ	๑๗

๒.๒ แนวทางสำคัญที่จะพัฒนาให้สหกรณ์มีความเข้มแข็งและเกษตรกรมีความยั่งยืน	
ประกอบด้วย ประกอบด้วย	๑๗
๒.๒.๑ การพัฒนาและเสริมสร้างความรู้ให้แก่สหกรณ์ และสมาชิกในด้านการผลิต การรวบรวม การออกแบบเครื่องหมายการค้า การจำหน่าย การตลาด การแปรรูป และการขนส่ง รวมทั้งการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์ และระบบสหกรณ์ให้แก่สมาชิก	๑๗
๒.๒.๒ การตรวจสอบ และแนวทางการป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ และความสำคัญของการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของสมาชิก	๒๑
๒.๒.๓ การส่งเสริมการบูรณาการและการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ในประเภทต่าง ๆ และการส่งเสริมด้านเงินทุนให้แก่ระบบสหกรณ์ โดยผ่านกลไกการสนับสนุน ในรูปแบบการลงทุนโดยสมาชิกหรือภาคสหกรณ์ต่าง ๆ องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน	๒๘
๒.๒.๔ การกำหนดคุณวุฒิและการตรวจสอบคุณสมบัติทางจริยธรรมของฝ่ายบริหาร และฝ่ายจัดการ และการเสริมสร้างหลักคุณธรรม	๓๕
๒.๒.๕ การสนับสนุนและกำหนดนโยบายภาครัฐ รวมทั้งการผลักดันให้กลุ่มเกษตรกร จัดทะเบียนเป็นสหกรณ์	๓๗
๒.๒.๖ การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทันต่อปัญหาในสถานการณ์ในปัจจุบัน	๔๐
๒.๒.๗ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศในการดำเนินกิจกรรม และการเชื่อมโยงของสหกรณ์แต่ละประเภท	๔๒
บทที่ ๓ บทสรุป	๔๕
ภาคผนวก	๕๑
ภาคผนวก ก สรุปผลการสัมมนารายกลุ่ม	๕๒
กลุ่มที่ ๑ กลุ่มสหกรณ์ประเภทบริการและสหกรณ์ประเภทร้านค้า	๕๓
กลุ่มที่ ๒ กลุ่มสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์และสหกรณ์ประเภทเครดิตยูเนียน	๖๓
กลุ่มที่ ๓ กลุ่มสหกรณ์ภาคการเกษตรและนิคมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร	๘๒
กลุ่มที่ ๔ กลุ่มสหกรณ์ปศุสัตว์และนิคมที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์	๑๑๒
กลุ่มที่ ๕ กลุ่มสหกรณ์ประเภทประมง	๑๒๓
ภาคผนวก ข ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
ที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง	
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานคณะอนุกรรมการ	
พิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ) ในคณะกรรมการ	
การเกษตรและสหกรณ์และคณะ	๑๓๙

ภาคผนวก ค	แผนภูมิความสำคัญและบทบาทของระบบสหกรณ์ต่อสมาชิก เพื่อการเกษตรกรรม พร้อมคู่มืออธิบาย (รูปแบบที่ ๑)	๑๔๙
ภาคผนวก ง	แผนภูมิการเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ระหว่างสหกรณ์ กับองค์กรสนับสนุน พร้อมคู่มืออธิบาย (รูปแบบที่ ๒)	๑๗๑
ภาคผนวก จ	รายชื่อองค์กรสนับสนุน หน้าที่ อำนาจ และที่อยู่	๑๘๗
ภาคผนวก ฉ	องค์กรและหน่วยงานที่เข้าร่วมการสัมมนา	๒๓๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมา

หลักการของสหกรณ์ไทยเริ่มขึ้นตั้งแต่ปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ช่วงเวลานั้นชาวนาสวนมากมีฐานะยากจนและมีหนี้สินล้นพ้นตัว และการค้าขายยังไม่เจริญก้าวหน้ามากนัก โดยชาวนาสวนมากจะเพาะปลูกเพียงเพื่อเลี้ยงชีพในครัวเรือนเท่านั้น ต่อมาเมื่อได้มีการค้าขายภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ข้าวจึงเป็นสินค้าที่สำคัญในการส่งออก ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ทำให้ชาวนาเกิดความต้องการที่จะขยายการทำกินให้กว้างขวาง และผลิตข้าวให้ได้ปริมาณที่มากขึ้นเพื่อนำไปจำหน่ายและบริโภค เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องขยายการผลิตให้มากยิ่งขึ้น เพื่อมุ่งหวังสร้างฐานะและความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น ความต้องการเงินทุนในการขยายการผลิตและการครองชีพจึงเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ชาวนาที่ไม่มีทุนเป็นของตนเองก็จะไปกู้ยืมเงินจากพ่อค่านายทุนทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูงและยังถูกเอาเปรียบ ชาวนาจึงตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีรายได้จากการทำนาก็ต้องนำเงินไปใช้หนี้สินเกือบทั้งหมด นอกจากนี้ การทำนอยังคงมีผลผลิตที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ หากในปีใดผลผลิตเสียหายก็จะทำให้ชาวนามีหนี้สินมากขึ้นเรื่อย ๆ จนลูกหนี้บางรายต้องโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเองให้แก่เจ้าหนี้และก็ต้องกลับมาเป็นผู้เช่านาของตนเอง หรือไร้ที่ดินทำกิน จากสภาพปัญหาความยากจนของชาวนาในสมัยนั้นทำให้ทางราชการคิดหาวิธีช่วยเหลือด้วยการจัดหาเงินทุนมาให้กู้และคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำ โดยกำหนดวิธีการที่จะช่วยชาวนาในด้านเงินทุนไว้ ๒ วิธี คือ

วิธีที่ ๑ จัดตั้งธนาคารเกษตร เพื่อให้เงินกู้แก่ชาวนา แต่มีข้อจำกัดในเรื่องของเงินทุน และหลักประกันเงินกู้ ความคิดนี้จึงระงับไป

วิธีที่ ๒ วิธีการสหกรณ์ประเภทหาทุน วิธีนี้เกิดจากรัฐบาลโดยกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ในปัจจุบันคือกระทรวงการคลัง ได้เชิญเซอร์เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ หัวหน้าธนาคารแห่งมัตราส ประเทศอินเดีย เข้ามาศึกษาหาช่องทางช่วยเหลือชาวนาและได้เสนอว่าควรจัดตั้ง “ธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ” ดำเนินการให้กู้ยืมแก่เกษตรกร โดยมีที่ดินและหลักทรัพย์อื่น ๆ เป็นหลักประกันเพื่อป้องกันมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงินทอดทิ้งที่นา ส่วนการควบคุมเงินกู้และการเรียกเก็บเงินกู้ ท่านได้แนะนำให้จัดตั้งเป็นสมาคมที่เรียกว่า โคออปอเรทีฟ โซไซตี้ (Co-operatives Society) โดยมีหลักการในการร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งคำนี้ พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ได้ทรงบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยว่า “สมาคมสหกรณ์” จึงกล่าวได้ว่าประเทศไทยเริ่มศึกษาวิธีการสหกรณ์ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้มีการเปลี่ยนแปลงกรมสถิติพยากรณ์ เป็นกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ประกอบด้วยส่วนราชการ ๓ ส่วน คือ การพาณิชย์ การสถิติพยากรณ์ และการสหกรณ์ โดยการจัดตั้งส่วนราชการสหกรณ์นี้เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการทดลองจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น และพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ในฐานะทรงเป็นอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ในขณะนั้นได้ทรงพิจารณาเลือกแบบอย่างสหกรณ์เครดิตที่จัดตั้งกันอยู่ในต่างประเทศหลายแบบโดยทรงเลือกแบบไร้ไฟเฟน ซึ่งเกิดขึ้นในประเทศเยอรมนี และมีจุดมุ่งหมายที่จะอุปถัมภ์คนจนผู้ประกอบอาชีพกสิกรรมขนาดย่อม และเห็นว่าเป็นสหกรณ์ชนิดที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย จากการศึกษาที่พระองค์ได้ทรงเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มงานสหกรณ์ขึ้นในประเทศไทย บุคคลทั้งหลายในขบวนการสหกรณ์ จึงถือว่าพระองค์เป็น “พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย”

หลังจากนั้นกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์จึงได้ทดลองจัดตั้งสหกรณ์หาทุนขึ้น ณ ท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกเป็นแห่งแรก ใช้ชื่อว่า “สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้” โดยจดทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๙ มีพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงเป็นนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก ซึ่งนับเป็นการเริ่มต้นการจัดตั้งสหกรณ์ในประเทศไทยอย่างสมบูรณ์ ต่อมาจึงได้มีการกำหนดให้วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ของทุกปี เป็น “วันสหกรณ์แห่งชาติ” และเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ในปีที่ผ่านมาเป็นวันครบรอบ ๑๐๐ ปี ของสหกรณ์ไทย

๒. “พระบารมีปกเกล้าชาวสหกรณ์”

หลังจากการเสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติของ “พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช” พระองค์ทรงปกครองประเทศและทรงประกอบพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรชาวไทย พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปยังทั่วทุกท้องถิ่นของประเทศ เพื่อเยี่ยมเยียนประชาชนและรับทราบถึงปัญหาและและความทุกข์ยากของประชาชน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจึงเป็นโครงการที่ส่งผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนของประเทศโดยตรง เฉพาะชาวนาชนบทที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารและยากจนอย่างแท้จริง และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๔,๖๘๕ โครงการ กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศนั้นส่วนใหญ่เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชาติ การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมจึงส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ที่ประสบความยากลำบากก็คือเกษตรกร ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการแก้ไขปัญหาในด้านความเป็นอยู่ของประชาชน พระองค์จะทรงนำวิธีการสหกรณ์ คือ “การช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” มาใช้อยู่เสมอ เนื่องจากภาครัฐบาลไม่สามารถทุ่มเทและให้ความช่วยเหลือประชาชนได้ทั้งหมด การที่ประชาชนรู้จักการช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกับการช่วยเหลือของรัฐในบางเรื่องก็จะสามารถลดปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนลงได้ สหกรณ์จึงเป็นหลักการสำคัญที่จะสามารถแก้ไขปัญหาของความยากจนได้แต่การที่สหกรณ์จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและทั่วถึง อีกทั้งยังต้องได้รับความร่วมมือ ร่วมใจ ปราศจากข้อขัดแย้ง และลงมือปฏิบัติจริงของเกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์ ทั้งนี้ หลักการสหกรณ์ยังสอนให้เกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์รู้จักการเผื่อแผ่ เอื้ออาทร รักสันติ ร่วมกันทำเคารพกฎเกณฑ์ เป็นนักประชาธิปไตย ขยันอดทน รู้จักออมทรัพย์ พึ่งพาตนเองได้ และมีความรักความสามัคคีปรองดองกัน ในสังคม ซึ่งหากสมาชิกสหกรณ์ขาดความรักชาติความสามัคคีแล้วสหกรณ์ก็จะไม่สามารถดำเนินกิจการให้เป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ได้

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้ คณะกรรมการธิการจึงขออน้อมนำ พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงพระราชทานในโอกาส ที่กรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมง ฝ่าฝืนลละของธูตีพระบาท ญ ปรำพีธึ สววจิตรลดา เมื่อวันพฤห์สบัติที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๒๘

“...คำว่า “สหกรณ์” นี้ แปลว่าอะไร และปฏิบัติอย่างไร

คำว่า “สหกรณ์” ความหมายมีว่า ทำงานร่วมกัน “สห” แปลว่าด้วยกัน

“กรณ์” ก็การทำงาน คำเดียว “กรรม” การกระทำ คืองานที่ทำร่วมกัน

ฉะนั้น สหกรณ์นี้ก็มีทั้งทางเกษตร ทั้งการประมง แม้แต่สหกรณ์การบริโภคนก็มี

สหกรณ์ในด้านการเงิน สหกรณ์ในด้านอื่น ๆ ก็มีทั้งนั้น คือทำงานร่วมกัน

ทำงานร่วมกันทำไม ก็เพราะว่าคนเรามีอยู่คนเดียวก็ไม่พอ แรงไม่พอ

ถ้าหากว่าร่วมแรงกันก็สามารถจะทำอะไรให้มากขึ้น แล้วถ้าหากว่าร่วมแรงกัน

หลาย ๆ คนก็มีแรงหลาย ๆ แรง ก็หมายความว่าความสำเร็จนั้นจะดีขึ้นมาก...”

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงสนพระราชหฤทัย และทรงห่วงใยในการพัฒนาชนบทเป็นอย่างยิ่ง จึงได้มีโครงการพัฒนาชนบทตามแนวพระราชดำริ และพระราชประสงค์หลายโครงการ โดยแต่ละโครงการมุ่งหมายที่จะพัฒนาให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้เป็นสำคัญและหลายโครงการจะมีสหกรณ์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนโครงการด้วย อาทิ โครงการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันทำการทำการเกษตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำการเกษตรในรูปแบบอินทรีย์ การร่วมกันในการซื้อปัจจัยการผลิต การแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจำหน่าย ธุรกิจสินเชื่อ ระบบการจัดการที่อยู่อาศัยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี การศึกษาค้นคว้า ทดลอง วิจัยหาพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้น ๆ โครงการสนับสนุนกลุ่มสตรีและเยาวชน ให้มีกิจกรรมร่วมกัน การจัดให้มีระบบสวัสดิการในสหกรณ์ การช่วยเหลือเกื้อกูลทุกด้านในขบวนการ สหกรณ์ การแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเกษตรโดยผ่านกลไกของสหกรณ์ การปลูกฝังอุดมการณ์รักถิ่นฐาน การใช้ระบบสหกรณ์เป็นแกนกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างส่วนราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ฯลฯ

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จึงก่อให้เกิด กิจการสหกรณ์ต่าง ๆ ในพื้นที่มากมายหลายแห่งซึ่งปัจจุบันมีจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น ๘,๒๖๓ แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙) ทั้งที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชประสงค์ พระราชดำริ และตามพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีความสำคัญและควรกล่าวถึง คือ สหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด ตามพระราชประสงค์และสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) เป็นต้น

๒.๑ สหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลเขาใหญ่และตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี อยู่ห่างจากจังหวัดเพชรบุรี ๔๐ กิโลเมตร และอยู่ห่างเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๓๔ กิโลเมตร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จแปรพระราชฐานประทับ ณ พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗ และเยี่ยมชมเขื่อนลุ่มน้ำห้วยป่าสัก จังหวัดกาญจนบุรี พระองค์ได้ทรงทราบถึงความเดือดร้อนของเกษตรกรประกอบกับมีเกษตรกรทูลเกล้าถวายฎีกาถึงปัญหาการขาดแคลนทุนทรัพย์ที่จะนำไปประกอบอาชีพ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จึงทรงมีพระราชดำริให้กันพื้นที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ ออกจากป่าคุ้มครองของกรมป่าไม้ ภายหลังจากทรงจับจองพื้นที่ดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว โดยปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายป่าไม้และกฎหมายที่ดินทุกประการ เมื่อมีแนวทางการพัฒนาที่ดินดีขึ้นแล้วก็จะจัดให้เกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนและขยันหมั่นเพียรแต่ขาดแคลนที่ดินทำกินเข้ามาอยู่อาศัยและทำประโยชน์ และการอพยพครอบครัวเกษตรกรได้จัดให้อยู่เป็นหมู่บ้านเกษตรกร โดยมีทางราชการเข้าช่วยเหลือให้คำแนะนำการบริหารงานของหมู่บ้านตัวอย่างและมีการให้การศึกษาอบรมเกี่ยวกับหลักการและวิธีการสหกรณ์ จนเห็นว่าสมาชิกของหมู่บ้านเกษตรกรมีความเข้าใจดีพอแล้ว จึงเข้าชื่อกันเพื่อขอจดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตร ชื่อว่า “สหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด” เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๑๔ และโปรดเกล้าพระราชทานทะเบียนให้ผู้แทนสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด และได้พระราชทานโฉนดที่ดินบริเวณหุบกะพง จำนวน ๓ ฉบับ รวมเนื้อที่ ๑๒,๐๗๙ ไร่ ๑ งาน ๘๒ ตารางวา ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์และสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด เป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นเจ้าของโครงการ และปี พ.ศ. ๒๕๒๗ สหกรณ์ดังกล่าวได้จัดตั้ง “ศูนย์สาธิตโครงการหุบกะพง” เพื่อเป็นศูนย์ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ที่สำคัญสำหรับสหกรณ์และเกษตรกร จนถึงปัจจุบัน

๒.๒ สหกรณ์โคนมหนองโพ ราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ทางราชการได้สนับสนุนการเลี้ยงโคนมขึ้น ซึ่งปรากฏว่าได้รับความนิยมจากราษฎรเป็นอย่างมากจนมีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเขตจังหวัดราชบุรีและจังหวัดนครปฐมเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรจึงเริ่มประสบปัญหาความเดือดร้อนเกี่ยวกับสถานที่จำหน่ายน้ำนมดิบที่รีดได้จากแม่โคนม ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดราชบุรี ซึ่งประสบปัญหาใหญ่เกี่ยวกับสถานที่จำหน่ายน้ำนมดิบ และเกิดความเสียหายเป็นอย่างมากทำให้เกษตรกรประสบภาวะการขาดทุนในการประกอบอาชีพ กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเหล่านี้จึงได้ทำหนังสือกราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงได้พยายามที่จะหาทางช่วยเหลือประกอบกับช่วงเวลาดังกล่าวพระองค์ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงงานผลิตนมผงขึ้นภายในบริเวณสวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต จึงมีการหารือกันในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องว่าควรจะทำอย่างไรที่จะก่อสร้างโรงงานผลิตนมผงขึ้นที่ตำบลหนองโพ จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ นายทวี กลิ่นประทุม (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรีสมัยนั้น) ได้จัดซื้อที่ดินบริเวณตำบลหนองโพจำนวน ๕๐ ไร่ ทูลเกล้าฯ ถวายพร้อมด้วยเงินจำนวน ๑ ล้านบาท เพื่อเตรียมดำเนินการจัดตั้งโรงงานผลิตนมผงและทูลเกล้าฯ ถวายเงินอีกจำนวน ๔ แสนบาท พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้จัดตั้งคณะกรรมการสร้างโรงงานขึ้น โดยได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพิ่มอีกเป็นเงินจำนวน ๑,๐๐๒,๐๐๐ บาท

ต่อมา ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรวมกลุ่มจัดตั้งศูนย์รวมนมหนองโพขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากทางราชการและทุนของกลุ่มเกษตรกรเป็นทุนในการก่อสร้างอาคารศูนย์รวมน้ำนมและต่อมาเกษตรกรสมาชิกของศูนย์รวมนมหนองโพจำนวน ๑๘๕ คน ได้เข้าชื้อกันจดทะเบียนเป็นสหกรณ์เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๑๔ โดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์โคนมราชบุรี จำกัด” เป็นสหกรณ์ประเภทบริการ และเมื่อโรงงานผลิตนมผงสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๕ ได้รับพระราชทาน ชื่อ “โรงนมผงหนองโพ” โดยให้บริหารงานในรูปบริษัทจำกัดใช้ชื่อว่า “บริษัทผลิตภัณฑ์นมหนองโพ จำกัด” พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงถือหุ้นใหญ่ของบริษัทและได้พระราชทานเงื่อนไขไว้ด้วยว่า บรรดาเงินกำไรสุทธิที่คณะกรรมการบริษัทหาได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์นั้นจะไม่มีแบ่งกำไรให้แก่ผู้ถือหุ้นแต่ให้บริษัทนำกำไรสุทธิส่วนหนึ่งเข้ากองทุนสะสม เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาของบุตรธิดาสมาชิกของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมและสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งเป็นผู้ส่งน้ำนมดิบให้แก่โรงงานเป็นประจำ

หลังจากนั้นพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงใส่พระทัยในกิจการและทุกข์สุขของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพฯ อย่างต่อเนื่องกล่าวคือในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้พระราชทานเงินที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายจำนวน ๑๒๙,๐๐๐ บาท เพื่อจัดตั้งมูลนิธิพระบรมมัยปกเกล้า (ในพระบรมราชูปถัมภ์) จุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่บุตรหลานของสมาชิก ต่อมาได้มีการดำเนินการก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์โคนมหนองโพจากแนวพระราชดำริเพื่อเป็นสถานที่จัดเก็บรวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตนมในอดีต เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ใช้เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม พร้อมกันนั้นได้พระราชทานเงินซึ่งมีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายจำนวน ๙๖๐,๐๐๐ บาท เพื่อใช้เป็นทุนสำหรับการก่อสร้าง และได้ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ และได้พระราชทานชื่อว่า “อาคารเทพฤทธิ์เทวกุล”

ปัจจุบันสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ได้ดำเนินกิจการตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน เกษตรกรมีรายได้มั่นคงมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในเรื่องสถานที่จำหน่ายน้ำนมดิบ ตลอดจนสหกรณ์สามารถผลิตผลิตภัณฑ์นมจำหน่ายไปได้ทั่วประเทศ และยังประสบความสำเร็จมีความเข้มแข็งของระบบสหกรณ์เป็นอย่างดีมีการดำเนินกิจการด้านต่าง ๆ ภายในสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ต่อสมาชิกและครอบครัว เช่น

- ๑) ผลิตอาหารสัตว์
- ๒) ส่งเสริมการเกษตร
- ๓) ออมทรัพย์และสินเชื่อ
- ๔) ค่าปลีก
- ๕) สถานีบริการน้ำมัน

ปัจจุบันสหกรณ์มีมูลค่าธุรกิจรวมกว่า ๓,๕๐๐ ล้านบาท (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐) จะเห็นได้ว่าสหกรณ์เดียวสามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างครบวงจร ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการส่งเสริมอาชีพ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง ๆ การออมทรัพย์และการให้สินเชื่อแก่สมาชิก แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ดังกล่าวเป็นสหกรณ์ที่สมบูรณ์แบบและมีระบบการจัดการและการเชื่อมโยงธุรกิจที่ดีเยี่ยมส่งผลให้สมาชิกสหกรณ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืน

๓. กฎหมายเกี่ยวกับการสหกรณ์

ช่วงระยะเวลาแรกของการจัดตั้งสหกรณ์อยู่ในระยะทดลอง จึงนำพระราชบัญญัติสมาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ เป็นกฎหมายคุ้มครองไปก่อนและได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสมาคม พ.ศ. ๒๔๕๙ เพื่อใช้สำหรับการจดทะเบียนสหกรณ์เป็นการชั่วคราว

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ปรากฏว่าการจัดสหกรณ์เป็นผลดีและควรจัดตั้งสหกรณ์อย่างกว้างขวาง จึงได้ตราพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ ขึ้นเป็นฉบับแรก ซึ่งเป็นกฎหมายเพื่อคุ้มครองกิจการสหกรณ์โดยเฉพาะ โดยเริ่มบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๔๗๑ และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ เพื่อจะได้เปิดทางให้สามารถรับจดทะเบียนสหกรณ์ได้ทุกประเภทไม่เพียงแต่สหกรณ์หาทุนเท่านั้น

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ รัฐบาลได้อนุญาตให้เปิด “ธนาคารเพื่อการสหกรณ์” ขึ้นในวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๐ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนของสหกรณ์ โดยรัฐบาลมีหุ้นส่วนในธนาคารด้วย เพื่อเป็นการแก้ปัญหาด้านเงินทุน และยังมีสหกรณ์ในรูปแบบต่าง ๆ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และในปีพุทธศักราช ๒๕๐๙ ได้ออกพระราชบัญญัติจัดตั้ง “ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร” ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้มีการตราพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๑ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติที่มีอยู่เดิมทั้งหมด ซึ่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้เปิดโอกาสให้สหกรณ์สามารถควมรวมกันได้ จึงทำให้สหกรณ์มีสมาชิกมากขึ้น ผลิตผลต่าง ๆ และบริการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นต้นมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๕ นอกจากการควบสหกรณ์เข้าด้วยกันแล้วยังมีการเปลี่ยนแปลงของสหกรณ์ในทางที่ดีเป็นลำดับ และเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๕ กรมสหกรณ์ที่ดิน กรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจและสำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ได้ยุบรวมกันเหลือเพียงกรมเดียว คือ “กรมส่งเสริมสหกรณ์” และได้ย้ายไปอยู่ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในเวลาต่อมา

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้มีการตราพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้น โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๒ และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๔๐ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๗ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ และพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๔ ซึ่งพระราชบัญญัติ

สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีหลักการที่สำคัญ คือ การกำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ การกำกับดูแลสหกรณ์ การให้มีสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย การรวมตัวกันเป็นชุมนุมสหกรณ์ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร และการจัดตั้งกองทุนพัฒนาสหกรณ์ โดยมีชื่อย่อว่า “กพส.” เพื่อเป็นทุนส่งเสริมกิจการของสหกรณ์ ต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ อีกครั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นฉบับที่ ๒ โดยมีการเปลี่ยนแปลงหลักการสำคัญจากเดิมให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นนายทะเบียน แก้ไขให้อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นนายทะเบียน

ตราบจนถึงปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ให้ความสำคัญกับ “สหกรณ์” เป็นอย่างยิ่ง โดยปรากฏอยู่ในหมวดและมาตราต่าง ๆ ดังนี้

- **หมวด ๓ เรื่อง สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย** มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น
- **หมวด ๖ เรื่อง แนวนโยบายแห่งรัฐ** มาตรา ๗๕ วรรคสาม ที่บัญญัติให้ “รัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน”
- **หมวด ๑๖ เรื่อง การปฏิรูปประเทศ** มาตรา ๒๕๘ ฉ (๔) ที่บัญญัติให้ “สร้างกลไก เพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถในการแข่งขัน อย่างเหมาะสม และส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคมและวิสาหกิจที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพ ของประชาชน”

๔. ข้อเท็จจริง

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันระบบสหกรณ์ของประเทศไทยได้มีการพัฒนาและมีบทบาทสำคัญกับสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ปัจจุบันสหกรณ์ประกอบไปด้วย ๗ ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ประมง สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์นิคม สหกรณ์บริการ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งแต่ละสหกรณ์มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันในเรื่องการบริหารจัดการจึงมีลักษณะการดำเนินกิจการที่แตกต่างกันไปส่งผลให้สหกรณ์แต่ละประเภทประสบปัญหาและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ สหกรณ์ยังสามารถจำแนกได้เป็น ๒ รูปแบบ คือ ๑) สหกรณ์ในภาคการเกษตร ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม ๒) สหกรณ์นอกภาคการเกษตร ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยสหกรณ์ในภาคการเกษตร จะประสบปัญหาในด้านเงินทุนและการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ในส่วนสหกรณ์นอกภาคการเกษตร จะประสบปัญหาในเรื่องของความโปร่งใสและการทุจริตของผู้บริหารสหกรณ์และฝ่ายจัดการของสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์นอกภาคการเกษตรมีเงินทุนหมุนเวียนในระบบเป็นจำนวนมาก และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง

ที่สหกรณ์ทั้ง ๒ รูปแบบ ประสบปัญหา คือ การเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ที่ยังไม่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาสหกรณ์ทั้งระบบเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยมุ่งเน้นให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนและพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น คณะกรรมการจึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาศึกษาปัญหาดังกล่าว โดยคณะอนุกรรมการได้มีการประชุม สัมมนา และศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดที่สมบูรณ์ที่สุดของข้อมูลจนนำมาสู่การจัดทำเอกสารรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังนี้ ซึ่งได้รวบรวมปัญหาของสหกรณ์ที่สำคัญพร้อมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งการเชื่อมโยงของระบบสหกรณ์และความยั่งยืนของสมาชิกสหกรณ์ต่อไป

๕. วัตถุประสงค์

๕.๑ เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบสหกรณ์ให้เข้มแข็งและข้อคิดเห็นเพื่อให้มีการเชื่อมโยงอย่างบูรณาการในกิจการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรในทุก ๆ ด้าน

๕.๒ เพื่อศึกษาถึงแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาระบบสหกรณ์อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและระบบสหกรณ์ทั้ง ๗ ประเภท อันได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน

๕.๓ เพื่อศึกษาถึงแนวทางข้อคิดเห็นและการสนับสนุนภารกิจของภาครัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาและการส่งเสริมระบบสหกรณ์ให้เกิดความเข้มแข็งและเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพจากทุกภาคส่วน

๖. วิธีการพิจารณาศึกษา

๖.๑ เชิญหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล

๖.๑.๑ ปัญหาสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับสหกรณ์ทั้ง ๗ ประเภท ที่มีผลต่อสมาชิกและเกษตรกรในการทำการเกษตรกรรม

๖.๑.๒ การดำเนินการของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความเข้มแข็งของเกษตรกร

๖.๒ เชิญหน่วยงานราชการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและสหกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและจัดทำข้อเสนอแนะ

๖.๓ จัดการสัมมนา โดยกิจกรรมประกอบด้วย

๖.๓.๑ บรรยายและแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มสหกรณ์ประเภทบริการและสหกรณ์ประเภทร้านค้า

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มสหกรณ์ประเภททอมิตรพื้และสหกรณ์ประเภทเครดิตยูเนียน

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มสหกรณ์ภาคการเกษตรและนิคมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มสหกรณ์ปศุสัตว์และนิคมที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์

กลุ่มที่ ๕ กลุ่มสหกรณ์ประเภทประมง

๖.๓.๒ เปิดเวทีให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาแต่ละกลุ่มได้นำเสนอความคิดเห็นตามที่สรุป จากกลุ่มย่อย ต่อที่ประชุมกลุ่มใหญ่

๖.๓.๓ เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาซักถามและรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมจากที่ประชุม กลุ่มใหญ่

๖.๓.๔ รวบรวมข้อมูลจากการสัมมนาและประชุมสรุปเป็นรายงานการสัมมนาและแผนภูมิ การเชื่อมโยงระบบสหกรณ์พร้อมคู่มืออธิบายแผนภูมิดังกล่าวเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำความเห็น เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาและแนวทางการดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรและสหกรณ์ รวมทั้งการจัดทำระบบ Application ให้เป็นศูนย์กลางด้านข้อมูลสหกรณ์และด้านการเกษตร เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าไปศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ด้านสหกรณ์ได้ เพื่อเป็นการให้ความรู้ด้านสหกรณ์ และการเกษตรประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ร่วมกันของเกษตรกรและสมาชิก ของสหกรณ์ต่าง ๆ

๖.๔ การประชุมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกันจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากผลการสัมมนา

๗. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๗.๑ ได้รับทราบปัญหา อุปสรรคของระบบสหกรณ์ สถานการณ์ปัจจุบันและแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของสันนิบาตสหกรณ์และสหกรณ์ ทั้ง ๗ ประเภท ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลให้ระบบสหกรณ์ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

๗.๒ ได้รับทราบข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งแนวทางการส่งเสริมและพัฒนา ระบบสหกรณ์ เพื่อความเข้มแข็งและมีการเชื่อมโยงการประกอบการกันอย่างเป็นระบบ และส่งผลดีต่อวิถีชีวิตและความยั่งยืนของเกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์อื่น ๆ ต่อไป

บทที่ ๒

ผลการพิจารณาศึกษา

การพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่การกำหนดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการที่ผ่านมาของระบบสหกรณ์ในด้านต่าง ๆ และบทบาทที่มีต่อเกษตรกร แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาระบบสหกรณ์ให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการประกอบอาชีพ รวมทั้งการมีข้อเสนอแนะให้กับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา ตลอดจนการจัดทำระบบ Application เพื่อให้เป็นศูนย์กลางด้านข้อมูลสหกรณ์และด้านการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าไปศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ด้านสหกรณ์ได้ และการจัดทำแผนภูมิการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ทั้ง ๒ รูปแบบ ประกอบด้วย (๑) แผนภูมิการเชื่อมโยงระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกในการทำการเกษตร (รูปแบบที่ ๑) และ (๒) แผนภูมิการเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ระหว่างสหกรณ์กับองค์กรสนับสนุน (รูปแบบที่ ๒) เพื่อเป็นการให้ความรู้ด้านสหกรณ์และการเกษตรประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ร่วมกันของสหกรณ์และเกษตรกรตลอดจนบุคคลทั่วไปที่เป็นสมาชิกสหกรณ์

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการได้มีการพิจารณาศึกษาและมีการระดมความคิดเห็นจากการสัมมนา โดยแบ่งการสัมมนาเป็น ๕ กลุ่มย่อย ประกอบด้วย กลุ่มที่ ๑ กลุ่มสหกรณ์ประเภทบริการ และสหกรณ์ประเภทร้านค้า กลุ่มที่ ๒ กลุ่มสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์และสหกรณ์ประเภทเครดิตยูเนียน กลุ่มที่ ๓ กลุ่มสหกรณ์ภาคการเกษตรและนิคมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร กลุ่มที่ ๔ กลุ่มสหกรณ์ปศุสัตว์และนิคมที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์ กลุ่มที่ ๕ กลุ่มสหกรณ์ประเภทประมง ซึ่งสามารถสรุปผลการพิจารณาศึกษาที่ได้จากการสัมมนา ดังนี้

๒.๑ ภาพรวมสภาพปัญหาของระบบสหกรณ์ ประกอบด้วย

สภาพปัญหาของสหกรณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสหกรณ์ประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน อันส่งผลให้สหกรณ์ขาดความเข้มแข็งและไม่สามารถดำเนินกิจการได้ตามความประสงค์ของสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรทำให้สมาชิกสหกรณ์ขาดความเชื่อถือต่อระบบสหกรณ์ หากปล่อยให้สหกรณ์ประสบปัญหาอาจจะส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้ ทั้งนี้ สภาพปัญหาของสหกรณ์สามารถรวบรวมและสรุปได้ ดังนี้

๒.๑.๑ ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของสมาชิก

หลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ มุ่งเน้นเพื่อเอื้อประโยชน์แก่สมาชิกเป็นสำคัญ ดังนั้น สหกรณ์จึงต้องดำเนินธุรกิจกับสมาชิกเป็นหลัก หากสมาชิกไม่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือสหกรณ์แล้ว สหกรณ์ก็จะไม่มีประโยชน์ต่อสมาชิกเหล่านั้น และเมื่อสหกรณ์ขาดการสนับสนุนจากสมาชิกย่อมจะส่งผลให้สหกรณ์มีขีดจำกัดต่อการดำเนินธุรกิจและการพัฒนาสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง อันจะส่งผลให้สหกรณ์ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ให้ดีขึ้นตามเจตนารมณ์ระบบสหกรณ์ได้

การที่สมาชิกสหกรณ์ละเลยไม่มีมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือการดำเนินกิจกรรมหรือกิจการร่วมกันของสหกรณ์จะก่อให้เกิดช่องว่างและการแสวงหาประโยชน์ของบุคคลที่ไม่สุจริตที่จะเกิดขึ้นได้จากการที่สมาชิกไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและตรวจสอบสหกรณ์

๒.๑.๒ ปัญหาด้านการทุจริต ความโปร่งใส และการตรวจสอบ

๒.๑.๒.๑ ผู้บริหารสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ขาดหลักธรรมาภิบาล จึงก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตและความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการสหกรณ์ จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบสหกรณ์และทำให้เกิดผลเสียหายต่อสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๒.๑.๒.๒ การกำหนดจำนวนสมาชิกสหกรณ์ผู้มาประชุม

โครงสร้างการบริหารงานสหกรณ์ สหกรณ์ตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของสหกรณ์ แต่ทุกคนไม่สามารถร่วมบริหารกิจการของสหกรณ์ได้ จึงต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้บริหารงานแทน ซึ่งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการดำเนินการไม่เกิน ๑๕ คน มีอำนาจหน้าที่ เป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการทั้งปวง เพื่อให้กิจการของสหกรณ์ดำเนินการอย่างกว้างขวาง และให้บริการแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง

การบริหารงานภายในของสมาชิกมีบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบงานตามรูปแบบที่ปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป ประกอบด้วย ๔ ฝ่าย ได้แก่ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ และผู้ตรวจสอบกิจการ ฝ่ายหนึ่งที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ฝ่ายของสมาชิก เนื่องจากฝ่ายสมาชิกเป็นฝ่ายที่มีบทบาทสูงสุดในการควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์โดยผ่านที่ประชุมใหญ่สามัญและวิสามัญ และมอบอำนาจในการบริหารงานของสมาชิกให้แก่คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ที่ได้รับเลือกตั้งจากสมาชิก สมาชิกจึงต้องพึงตระหนักว่าสมาชิกทุกคนจะต้องร่วมแรงกายใจและสติปัญญาในการดำเนินการและควบคุมดูแล การดำเนินงานของสหกรณ์ตามวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผ่านช่องทางหรือองค์กรต่าง ๆ สมาชิกจึงมีหน้าที่ที่จะต้องเข้าประชุมตามที่สหกรณ์กำหนด เพื่อมีส่วนร่วมในธุรกิจและตรวจสอบการดำเนินการของสหกรณ์อีกทางหนึ่ง แต่ปัญหาที่พบคือ สมาชิกสหกรณ์มักจะละเลยต่อหน้าที่ของตนเองโดยไม่มาร่วมประชุมใหญ่กับสหกรณ์ จึงทำให้เกิดช่องว่างที่อาจจะทำให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบของกรรมการดำเนินการสหกรณ์หรือสมาชิกบางกลุ่ม เนื่องจากมาตรา ๕๗ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ บัญญัติว่า “การประชุมใหญ่ของสหกรณ์ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดหรือไม่น้อยกว่าห้าร้อยคน ในกรณีเป็นการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกต้องมีผู้แทนสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้แทนสมาชิกทั้งหมดหรือไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม” ซึ่งเป็นการกำหนดจำนวนสมาชิกในสัดส่วนที่น้อยมาก สาเหตุก็เนื่องจากบางสหกรณ์มีสมาชิกจำนวนมากจึงไม่อาจกำหนดให้สมาชิกมาประชุมกันมากกว่ากึ่งหนึ่งได้ ช่องว่างนี้เองจึงทำให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์หรือสมาชิกสหกรณ์บางกลุ่มที่ไม่สุจริต สามารถจัดการประชุมให้มีมติเพื่อแสวงหา

ผลประโยชน์หรือทำธุรกิจที่อาจจะทำให้สหกรณ์เสียหายได้ เมื่อกรรมการสหกรณ์ต้องการที่จะกระทำนิติกรรมใด ๆ อันมีผลผูกพันกับสหกรณ์ ก็อาจจะมีการจัดตั้งมวลสมาชิกที่ตนเองจัดตั้งขึ้นนั้นมากำหนดผลการลงมติเพื่อให้การดำเนินการของสหกรณ์ดำเนินกิจการได้ตามที่ตนเองต้องการ เช่น การให้เช่าที่ดินของสหกรณ์ในราคาที่ถูกกว่าความเป็นจริง โดยกรรมการหรือสมาชิกบางกลุ่มอาจจะเรียกรับผลประโยชน์ตอบแทนจากการให้เช่าที่ดินราคาถูกหรือการร่วมลงทุนทางธุรกิจที่อาจจะทำให้สหกรณ์เสียเปรียบหรือได้รับประโยชน์น้อยกว่าที่ควรจะได้รับ และเกิดความเสียหายขึ้นได้

๒.๑.๒.๓ การขาดความเอาใจใส่และการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการสหกรณ์ ซึ่งหลักการตรวจสอบการบัญชีและกิจการโดยกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการยับยั้งและป้องปรามการทุจริตได้เป็นอย่างดี

๒.๑.๓ ปัญหาการขาดการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ระหว่างสหกรณ์ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

สหกรณ์มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวมโดยใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามตามพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ในข้อบังคับของสหกรณ์ ความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันทั้งเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ ส่งผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จึงควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ และความเข้มแข็งให้กับระบบสหกรณ์เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้วยการรวมตัวกันเป็นกลุ่มในลักษณะคลัสเตอร์ และการสร้างเครือข่ายร่วมกัน ซึ่งการรวมกลุ่มนี้ช่วยลดต้นทุนการดำเนินธุรกิจ เพิ่มอำนาจการต่อรองในตลาด เพิ่มปริมาณธุรกิจและความมั่นคงแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ในขณะที่อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของโลกและประเทศไทยมีแนวโน้มชะลอตัวลง ความร่วมมือในรูปแบบเครือข่ายจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้สมาชิกสหกรณ์โดยรวมอยู่รอดได้โดยได้รับผลกระทบน้อยที่สุด

๒.๑.๔ ปัญหาด้านการผลิต รวบรวม เครื่องหมายการค้า จำหน่าย ตลาด แปรรูปและขนส่ง

๒.๑.๔.๑ ด้านการผลิต

(๑) ผู้บริหารสหกรณ์บางบางแห่งขาดการเข้าถึงเทคโนโลยีด้านเกษตรกรรมจึงทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนาในด้านเกษตรกรรม เช่น การเพาะเลี้ยงและการเพาะปลูก เป็นต้น ที่จะนำมาพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกสหกรณ์

(๒) ระบบเกษตรพันธสัญญาที่เกษตรกรอาจจะประสบปัญหาการทำสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างผู้ประกอบการ ซึ่งสมาชิกสหกรณ์ที่เป็นเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจในการทำสัญญาและอาจจะถูกเอาเปรียบในการตกลงทำสัญญากับนายทุนหรือผู้ประกอบการที่เป็น

ผู้ร่างสัญญาหรือข้อตกลงดังกล่าว ทั้งนี้ สหกรณ์ยังขาดการมีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจการของสมาชิก เมื่อสมาชิกขาดความเข้มแข็งจะส่งผลให้สหกรณ์ขาดความเข้มแข็งไปด้วย ทั้งนี้ ปัญหาของเกษตรกร พันธสัญญาดังกล่าวได้รับการแก้ไขแล้วโดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรกร พันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อแก้ไขปัญหาในการทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

(๓) สหกรณ์บางแห่งยังขาดความรู้ความเข้าใจในกิจการของสหกรณ์ จึงไม่มีขีดความสามารถในการสนับสนุนข้อมูลทางด้านเกษตรกรรมให้แก่สมาชิก

(๔) สหกรณ์บางแห่งไม่มีขีดความสามารถในการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่สมาชิกสหกรณ์ได้ รวมทั้งต้นทุนต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพของสมาชิกสหกรณ์ที่มีต้นทุนสูง เช่น เครื่องจักร ปุ๋ย และเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น

๒.๑.๔.๒ การรวบรวมผลผลิต จะทำให้สหกรณ์สามารถทราบจำนวนที่แน่นอนของผลผลิตอีกทั้งยังสามารถสร้างอำนาจการต่อรองการจำหน่ายผลผลิตได้อีกด้วย แต่สหกรณ์บางส่วนยังขาดการดำเนินกิจกรรมการรวบรวมผลผลิตที่เป็นรูปธรรมต่างคนต่างจำหน่าย สหกรณ์ไม่มีส่วนร่วมร่วมกับสมาชิก จึงส่งผลให้สหกรณ์ขาดความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกและสหกรณ์ ซึ่งบางครั้งอาจจะเกิดจากสาเหตุความไม่เชื่อมั่นของมวลสมาชิก หรือจากการบริการของสหกรณ์

๒.๑.๔.๓ เครื่องหมายการค้าและบริการของสหกรณ์ยังไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากผู้บริโภคในการสนับสนุนสินค้าตราสหกรณ์

๒.๑.๔.๔ ด้านการแปรรูป

- (๑) สหกรณ์บางแห่งมีผลผลิตจากสมาชิกที่ไม่เพียงพอต่อการแปรรูป
- (๒) การแปรรูปผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์ส่วนใหญ่ยังเป็นผลิตภัณฑ์แบบพื้นบ้านดั้งเดิมไม่ทันสมัยและอาจจะไม่จูงใจผู้บริโภค
- (๓) สหกรณ์บางส่วนไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ทำให้ไม่มีสถานที่การแปรรูปที่เหมาะสม
- (๔) การเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ สหกรณ์ต้องใช้งบลงทุนค่อนข้างสูง
- (๕) สหกรณ์ขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดอย่างเป็นระบบกับองค์กรภาครัฐราชการและภาคเอกชน

๒.๑.๔.๕ ด้านการรวบรวมและขนส่ง

- (๑) สหกรณ์ขาดศักยภาพในการรวบรวมและขนส่งผลผลิตและผลประโยชน์จากการแปรรูปไปสู่ระบบกระจายสินค้า
- (๒) การขนส่งสินค้าที่ไม่มีความคุ้มค่าทำให้สหกรณ์ต้องรับภาระสูงมากจากระบบการขนส่ง
- (๓) สหกรณ์ด้วยกันเองขาดการเชื่อมโยงและการร่วมมือกันในการกระจายผลผลิตไปสู่ตลาด

๒.๑.๔.๖ ด้านการตลาด

- (๑) สหกรณ์ผู้ผลิตยังขาดอำนาจต่อรองทางการตลาด และบทบาทในการมีส่วนกำหนดราคาในห้องตลาด
- (๒) สหกรณ์ขาดระบบในการเชื่อมโยงข้อมูลด้านเศรษฐกิจและการตลาดที่ทันสมัย และรวดเร็ว
- (๓) สหกรณ์ขาดองค์กรที่จะเข้ามาช่วยรวบรวมและสร้างระบบเพื่ออำนาจการต่อรองราคาและควบคุมคุณภาพตามมาตรฐานการผลิต
- (๔) ตลาดสินค้ามีอยู่อย่างจำกัดทำให้สมาชิกสหกรณ์หรือสหกรณ์ผู้ผลิตสินค้าถูกกดราคา
- (๕) ตลาดกลางห้องเย็นสำหรับเก็บผลผลิตทางการเกษตรกระจุกอยู่ในภาคกลาง ทำให้ภาคอื่น ๆ ได้รับความเสียหายสูง สหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีห้องเย็นเป็นของตนเอง
- (๖) สหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดตั้งตลาดกลางซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรโดยระบบสหกรณ์ที่เป็นอิสระ

๒.๑.๔.๗ ด้านการจำหน่าย

- (๑) ราคาผลผลิตต่ำและไม่แน่นอน ทำให้สมาชิกขาดรายได้และไม่คุ้มทุนในการประกอบอาชีพ
- (๒) สมาชิกสหกรณ์ไม่ร่วมมือในการรวบรวมผลผลิตมาจำหน่ายร่วมกัน เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ที่เป็นเกษตรกรแยกกันจำหน่ายผลผลิต จึงทำให้ขาดอำนาจการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง
- (๓) พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาและไม่ได้มีระบบการประกันราคาพืชผลทางการเกษตรที่เหมาะสม
- (๔) เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่สามารถจำหน่ายผลผลิตได้อย่างอิสระและโดยตรงเพราะมีข้อผูกพันกับนายทุนหรือผู้ประกอบการ

๒.๑.๕ ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์ของสมาชิก

หลักการ วิธีการ และอุดมการณ์สหกรณ์เป็นสิ่งสำคัญที่สหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์จะต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจ ในสภาพความเป็นจริงสมาชิกยังขาดความรับผิดชอบ ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การประชุมกลุ่ม การประชุมใหญ่ ขาดการมีส่วนร่วมทางการบริหาร การไม่มีส่วนช่วยเหลือสหกรณ์เมื่อเกิดปัญหา เป็นต้น โดยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ อาทิ สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในบริบทของสหกรณ์ ระเบียบ และข้อบังคับของสหกรณ์ หรือการมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสหกรณ์ หรือความแตกต่างในลักษณะพฤติกรรมของแต่ละบุคคล เป็นต้น

๒.๑.๖ ปัญหาด้านคุณวุฒิของฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ

บุคลากรซึ่งเป็นผู้ดำเนินงานสหกรณ์ประกอบด้วยบุคคล ๒ กลุ่ม คือ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ซึ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์ และได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกให้ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายบริหาร ตามวาระ และฝ่ายจัดการประกอบด้วยผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และพนักงานปฏิบัติงานด้านสินเชื่อ การตลาด การบัญชี การเงิน และอื่น ๆ ตามความจำเป็น ซึ่งมาจากการจ้างตามระเบียบของสหกรณ์นั้น ๆ

๒.๑.๖.๑ ฝ่ายบริหาร โดยคณะกรรมการดำเนินการซึ่งได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกให้ทำหน้าที่บริหารกิจการของสหกรณ์ ควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ ดังนั้น คณะกรรมการทุกคนต้องมีศรัทธา เชื่อมั่นต่อ ขบวนการสหกรณ์ ยึดถือหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ เป็นหลักปฏิบัติโดยเคร่งครัด เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ซื่อสัตย์ สุจริต และมีประสบการณ์ในการบริหารงานธุรกิจสหกรณ์ ตลอดจนการ เสี่ยงละอุทิศตนปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิก และความก้าวหน้าและมั่นคงของสหกรณ์

สมาชิกสหกรณ์ในภาคการเกษตร ส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจนเป็นผลให้ สหกรณ์มีทุนดำเนินงานค่อนข้างจำกัด ประกอบกับการจัดหาทุนภายนอกจากสถาบันการเงินอื่นมักประสบ ปัญหาเครดิตและความน่าเชื่อถือของสหกรณ์เป็นสำคัญ และเป็นปัญหาอุปสรรคที่สหกรณ์ไม่อาจสนองตอบ ความต้องการของสมาชิกได้ การแก้ไขปัญหาลักษณะการดำเนินงานธุรกิจสหกรณ์ในสภาวะการณ์เช่นนี้ คณะกรรมการดำเนินการนอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถแล้ว ยังควรต้องมีทักษะความชำนาญเฉพาะ ด้านที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น การลงทุน การผลิต การแปรรูป และการตลาด เป็นต้น

๒.๑.๖.๒ ฝ่ายจัดการ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์อาจพิจารณาคัดเลือก บุคคลเพื่อแต่งตั้งทางการเงินหรือจ้างผู้จัดการ และผู้ช่วยผู้จัดการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหาร จัดการทั่วไปและรับผิดชอบเกี่ยวกับบรรดากิจการประจำของสหกรณ์ ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการ ดำเนินงานที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กำหนด รวมถึงพิจารณาจัดจ้างเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ตามความ จำเป็น เช่น ด้านสินเชื่อ การตลาด การบัญชี หรือการเงิน เป็นต้น เพื่อปฏิบัติงานเป็นพนักงานในสหกรณ์ ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้จัดการสหกรณ์ สหกรณ์ที่ประสบปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นสหกรณ์ภาค การเกษตรเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเงินทุนและการดำเนินธุรกิจ มีการจัดจ้างบุคลากรฝ่ายจัดการเท่าที่จำเป็น โดยเฉพาะตำแหน่ง อัตรา ค่าตอบแทน และความเจริญก้าวหน้าที่ยาก จึงไม่เป็นที่สนใจของแรงงาน ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ บุคลากรในวัยทำงานกลุ่มนี้จึงมักแสวงหาอาชีพอื่น ๆ ที่มั่นคง และมีแนวทางหรือโอกาสในความเจริญก้าวหน้าทั้งตำแหน่งหน้าที่และค่าตอบแทนที่สูงขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้สหกรณ์ขาดแคลนบุคลากรที่พึงประสงค์ หรือขาดความต่อเนื่องในการบริหารหรือปฏิบัติงาน แล้วแต่กรณี อีกทั้งส่งผลต่อระบบการปฏิบัติงานและการควบคุมภายในสหกรณ์โดยรวม

๒.๑.๗ ปัญหาด้านการสนับสนุนและนโยบายภาครัฐ

เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีฐานะยากจนมีผลตอบแทนการลงทุนด้านเกษตรกรรมค่อนข้างต่ำ ในขณะที่ภาครัฐมีหลายส่วนราชการกำหนดนโยบายและแนวทางการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามกรอบอำนาจหน้าที่ งบประมาณ และบุคลากร จึงอาจจะทำให้การสนับสนุนจากภาครัฐไม่สามารถบูรณาการให้เกิดประโยชน์ต่อระบบสหกรณ์และเกษตรกรอย่างทั่วถึง

หน่วยงานภาครัฐ สหกรณ์ และหน่วยงานอื่น ๆ ยังขาดนโยบายการมีส่วนร่วมและบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบสหกรณ์ อาทิ

๒.๑.๗.๑ ภายในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชน ที่มีการจัดตั้งสหกรณ์ภายในองค์กร ซึ่งองค์กรดังกล่าวอาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ อาทิ หน่วยงานต้นสังกัดหรือผู้บังคับบัญชาไม่ยินยอมให้บุคลากรซึ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์ไปร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ในช่วงเวลาของการปฏิบัติงาน

๒.๑.๗.๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ ยังไม่มีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์ในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ร่วมกัน

นโยบายรัฐที่ยังขาดการมีส่วนร่วมและสนับสนุนระหว่างองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน โดยสังเกตจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับการจัดการระบบผลผลิตทางการเกษตรซึ่งมุ่งเน้นต่อสถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อย แต่ในทางปฏิบัติการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้ภารกิจของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ มิได้มีการบูรณาการกันอย่างเป็นระบบแต่เป็นในลักษณะต่างหน่วยงานต่างปฏิบัติและบางกิจกรรมมีความซ้ำซ้อนและไม่เห็นผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม จึงทำให้การเชื่อมโยงและพัฒนาสถาบันสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรไม่อาจจะเกิดประสิทธิภาพขึ้นได้

๒.๑.๘ ปัญหาด้านกฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพในการกำกับดูแล

การดำเนินธุรกิจสหกรณ์ และการบริหารงานสหกรณ์ต้องอยู่ภายใต้กรอบพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กฎกระทรวง หลักเกณฑ์ วิธีการ ข้อบังคับ ฯลฯ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ไม่สอดคล้องกับปัญหาในสภาวะปัจจุบัน ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมโดยเร็ว

๒.๑.๙ ปัญหาด้านเงินทุนในระบบสหกรณ์ที่ขาดเสถียรภาพ

สหกรณ์ขาดเงินทุนในการดำเนินกิจการ โดยสหกรณ์นั้นจำเป็นต้องใช้เงินทุนในการดำเนินกิจการเป็นจำนวนมาก เพื่อพัฒนาและสนองตอบความต้องการผลประโยชน์ของสมาชิก โดยสหกรณ์นั้นจะต้องมีเงินทุนที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ซึ่งการขอสินเชื่อของสหกรณ์นั้นจะต้องมีเครดิตและนำเชื่อถือพอสมควรสถาบันการเงินจึงจะปล่อยสินเชื่อให้กับสหกรณ์ต่าง ๆ เหล่านั้น จึงทำให้สหกรณ์ขนาดเล็กโดยเฉพาะสหกรณ์ภาคการเกษตรจะไม่ได้รับการอนุมัติสินเชื่อจากสถาบันการเงินได้ตามต้องการ

๒.๑.๑๐ ปัญหาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ

สหกรณ์ควรมีระบบข้อมูลข่าวสารและการเชื่อมโยงที่มีความรวดเร็วและทันสมัย ทันเหตุการณ์ให้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้สหกรณ์สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยผ่านกลไกของระบบคอมพิวเตอร์และระบบออนไลน์อันจะทำให้สหกรณ์สามารถเชื่อมโยงข้อมูลในการดำเนินกิจการได้อย่างถูกต้องครบถ้วนด้วยเทคโนโลยีและเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ อันจะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นระหว่างกันและกันไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์ในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร

การจัดทำระบบออนไลน์ให้เป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ทั้งระบบจะทำให้ง่ายต่อการบริหารกิจการของสหกรณ์ รวมทั้งการนำเครื่องมืออุปกรณ์และระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ มาใช้ในภาคการเกษตรก็จะทำให้เกษตรกรมีความสะดวกในการใช้ประโยชน์ และรวมไปถึงการลดต้นทุนการผลิตและสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย

๒.๒ แนวทางสำคัญที่จะพัฒนาให้สหกรณ์มีความเข้มแข็งและเกษตรกรมีความยั่งยืนประกอบด้วย

๒.๒.๑ การพัฒนาและเสริมสร้างความรู้ให้แก่สหกรณ์ และสมาชิกในด้านการผลิต การรวบรวม การออกแบบเครื่องหมายการค้า การจำหน่าย การตลาด การแปรรูป และการขนส่ง รวมทั้งการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์และระบบสหกรณ์ให้แก่สมาชิก

การดำเนินงานธุรกิจในระดับสหกรณ์นั้น อย่างน้อยควรต้องมีบุคลากร และเครื่องมือทางด้านการผลิต เครื่องหมายการค้า การจำหน่าย การตลาด การแปรรูป และการขนส่ง อาทิ บุคลากร ฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ ควรเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทางด้านการผลิต การจำหน่าย การแปรรูป การตลาดและการขนส่ง เสียสละปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์มวลสมาชิกและสหกรณ์ พร้อมทั้งมีข้อมูลที่ทันสมัยและเกิดประโยชน์ อันจะส่งผลให้สมาชิกสหกรณ์สามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้ง่ายและทันสมัยทั้งจากภาคสหกรณ์ ภาครัฐ หรือภาคเอกชน การใช้เครื่องมือการตลาด และเครื่องมือการพัฒนาเครื่องหมายการค้าเพื่อให้เป็นที่ยอมรับทางการตลาด ทั้งนี้ สหกรณ์ควรมีระบบหรือแนวทางร่วมกันในการขนส่งผลผลิตการเกษตรของสมาชิกรวมทั้งระบบหรือแหล่งเก็บรักษาผลผลิต เพื่อรอการจำหน่ายหรือแปรรูปตามความต้องการเพื่อประโยชน์ของสมาชิก

๒.๒.๑.๑ การพัฒนามาตรฐานการผลิตสินค้า

ปัจจุบัน สินค้าและบริการที่จะออกสู่ตลาดมักมีข้อกำหนดทางวิชาการ ในรูปของเอกสารวัตถุที่แพร่หลายแก่บุคคลทั่วไป กำหนดขึ้นโดยความร่วมมือและการยอมรับของผู้มีส่วนได้เสียและผู้มีประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันมาตรฐานสินค้าการเกษตร ถูกกำหนดภายใต้พระราชบัญญัติ มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ มาตรฐานบังคับ และมาตรฐานทั่วไป สำหรับงานบริการซึ่งหมายถึงวิธีที่ควรปฏิบัติต่อลูกค้า ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่าง

ชัดเจน การสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการ มีข้อเสนอให้เครือข่ายร้านค้าสหกรณ์เป็นผู้กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายโดยสหกรณ์ รวมทั้งการกำหนดรูปแบบของบรรจุภัณฑ์และการบริการ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศควรให้ความสำคัญกับมาตรฐานสินค้า OTOP และสินค้าทางการเกษตร ที่ผลิตโดยเกษตรกรโดยตรงทั้งการจำหน่ายภายในประเทศและการส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้า การเกษตรควรมีมาตรฐานภายใต้พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เหมือนกันทั้งประเทศ ส่วนสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตโดยผู้ผลิตภาคเอกชนแล้วนำมาจำหน่ายโดยสหกรณ์ ก็ต้องมีมาตรฐาน ตามที่เครือข่ายสหกรณ์เป็นผู้กำหนดได้เช่นกัน

๒.๒.๑.๒ การพัฒนาเครื่องหมายการค้า

เครื่องหมายการค้า (Brand) หมายถึงชื่อ (Name) คำ (Term) สัญลักษณ์ (Symbol) การออกแบบ (Design) ที่บอกว่าสินค้าและบริการนั้นเป็นของใคร มีความแตกต่าง จากคู่แข่งอย่างไร ดังนั้น การสังเกตเครื่องหมายการค้าจะประกอบด้วยคุณลักษณะ เช่น ลักษณะภายนอกที่ จะทำให้จดจำ คุณประโยชน์ สิ่งที่ทำให้รู้สึกที่ใช้สินค้าหรือบริการนั้นแล้วเกิดความภูมิใจ และคุณภาพของ สินค้าปัจจุบัน เครื่องหมายการค้าและบริการของสหกรณ์ ยังไม่มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจน ฉะนั้น การสร้าง อัตลักษณ์และเครื่องหมายการค้า เห็นว่าควรมีตราของผลิตภัณฑ์ และบริการที่จำหน่ายโดยสหกรณ์ ที่เหมือนกันทั้งประเทศ สามารถบอกผู้บริโภคได้ว่าสินค้าหรือบริการที่เป็นของสหกรณ์นั้น มีความโดดเด่น หรือแตกต่างจากสินค้าประเภทเดียวกันในท้องตลาดอย่างไร ทั้งรูปลักษณะภายนอกที่น่าจดจำ และคุณประโยชน์ที่ได้รับทำให้ผู้บริโภคที่ใช้สินค้าหรือบริการนั้นแล้วเกิดความพอใจในสินค้าหรือบริการ และในการสัมมนามีผู้เสนอ brand ของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตและจำหน่ายโดยสหกรณ์ไว้หลายแบบ เช่น Co-op Thailand หรือ Made in Thailand เป็นต้น

๒.๒.๑.๓ การพัฒนาธุรกิจการจำหน่าย

การรวบรวมผลผลิตการเกษตรของสมาชิกเพื่อสร้างอำนาจต่อรองราคา จำหน่ายอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกลไกการตลาดการบริหารจัดการธุรกิจประเภทนี้ บางสถานการณ์ อาจต้องใช้ห้วงระยะเวลาและอุปกรณ์การตลาด อาทิ ยานพาหนะ โรงเก็บผลผลิต เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นที่ จะต้องใช้เงินทุนจำนวนมากเพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจสนองต่อความต้องการลดรายจ่ายกระบวนการ ผลิตเพิ่มรายได้ผลผลิต หรือการแปรรูปผลผลิตของสมาชิก รัฐจึงควรพิจารณาสนับสนุนเงินทุน ดอกเบี้ยต่ำเพื่อการกู้ยืมสำหรับสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจและสามารถแข่งขัน กับภาคเอกชนได้

๒.๒.๑.๔ การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด

ปัจจุบันมีกลยุทธ์มากมายที่องค์กรขนาดเล็กสามารถต่อสู้กับองค์กร ขนาดใหญ่และมีสายป่านยาวกว่า เช่น การสร้างตลาดขนาดเล็กและลูกค้าประจำในชุมชนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในพื้นที่ เป็นต้น

๒.๒.๑.๕ การพัฒนาสินค้าแปรรูป

การนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปจะช่วยป้องกันการล้นตลาดของพืชผลการเกษตรช่วงต้นฤดู ซึ่งจะช่วยยกระดับราคาผลิตผลและช่วยเพิ่มมูลค่าเพิ่มของผลิตผลทางการเกษตร การผลิตอาหารที่จะต้องมีมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยต่อผู้บริโภค การส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารให้เป็นที่ยอมรับและสามารถขยายตลาดได้ทั่วประเทศ

การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญจะเป็นแรงจูงใจสามารถทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า คุ้มราคา และผลิตภัณฑ์นั้นหากเป็นอาหารจะต้องมีรสชาติที่ดี หรือหากเป็นผลิตภัณฑ์จะต้องมีความสวยงามและคงทน ซึ่งการแปรรูปผลิตภัณฑ์จะสามารถทำรายได้ให้มากขึ้นเมื่อผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นและคุ้นเคยมาตรฐานก็ยังคงคงอยู่ มิฉะนั้นแล้วผู้บริโภคจะไม่กลับมาซื้อสินค้าดังกล่าวอีก

๒.๒.๑.๖ การพัฒนารูปแบบการขนส่ง

ปัจจุบันธุรกิจค้าปลีกมีวิธีการบริหารจัดการให้ต้นทุนด้านโลจิสติกส์ต่ำสุด โดยประยุกต์ใช้ระบบทันเวลาพอดี (Just in time) หรือระบบคลังสินค้าร่วมหรือศูนย์กระจายสินค้า การหาความต้องการที่แท้จริงของผู้บริโภคประมวลผลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ แล้วจัดส่งข้อมูลความต้องการล่วงหน้าไปยังผู้ผลิตเพื่อส่งสินค้ามายังศูนย์กระจายสินค้า เพื่อกระจายสินค้าไปยังร้านค้าปลีกในพื้นที่ข้างเคียงในปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการ และให้สินค้าเต็มรถในการขนส่งแต่ละเที่ยว โดยร้านค้าปลีกมีหน้าที่จัดสินค้าไว้ตามมาตรฐานที่กำหนด มีระบบการขายและชำระเงินสด สินค้ารอบใหม่ถูกเติมเต็มโดยศูนย์กระจายสินค้าอย่างต่อเนื่อง ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้ตลอดเวลาในร้านขายปลีก ใกล้บ้าน หรืออาจดำเนินการจัดส่งถึงบ้านหากซื้อทีละมาก ๆ การพัฒนาเครือข่ายของสหกรณ์ร้านค้าและบริการควรมีการรวมกลุ่มสหกรณ์หลายประเภทภายในพื้นที่เดียวกัน เช่น ชุมชนสหกรณ์ภายในอำเภอหรือจังหวัดเดียวกัน สร้างเครือข่ายรวมซื้อ รวมขาย และศูนย์กระจายสินค้าทำงานร่วมกันเพื่อเป็นต้นแบบให้สหกรณ์ทั่วประเทศ ในสหกรณ์ร้านค้าควรมีสินค้าทางการเกษตรรวมทั้งสินค้าที่ผลิตจากพื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากสหกรณ์และมีเครื่องหมายการค้าของสหกรณ์วางขาย มีการเชื่อมต่อเครือข่ายด้วยระบบคอมพิวเตอร์ การรับใบสั่งซื้อจากลูกค้าควรมีจุดเดียวแล้วกระจายไปยังเครือข่ายเพื่อเป็นศูนย์รวบรวมความต้องการของลูกค้าและการวางแผนผลิตหรือสั่งซื้อ ซึ่งควรใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวลงในพื้นที่ที่จำหน่ายสินค้าของสหกรณ์ ในห้างสรรพสินค้าควรมีมุมสหกรณ์ร้านค้า (Corner Co-op) เพื่อจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์ให้แก่สมาชิก และควรหาตลาดต่างประเทศเมื่อเครือข่ายมีความพร้อมและสินค้ามีคุณภาพ และรัฐควรช่วยสนับสนุนในทุกด้าน เพื่อสร้างกระแสการบริโภคสินค้าของสหกรณ์

๒.๒.๑.๗ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์และระบบสหกรณ์ให้

แก่สมาชิก

ปรัชญาของสหกรณ์ หมายถึง ระบบแนวคิดที่ว่าวิธีการสหกรณ์สามารถตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของคนในโลกนี้ให้มีความสุข

ความเจริญได้อย่างพอเพียง ดังนั้น สหกรณ์จะมีวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจดังกล่าวให้แก่สมาชิกสหกรณ์ ด้วยวิธีการใด ทั้งนี้ อาจให้การศึกษาอบรมหรือสร้างจิตสำนึกเพื่อเป็นแนวทางยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม และทุกคนในขบวนการสหกรณ์จะต้องมีความรู้ในหลักการ วิธีการ และอุดมการณ์สหกรณ์

(๑) วิธีการสหกรณ์ คือ การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชน

(๒) หลักการสหกรณ์ คือ แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผล เป็นรูปธรรม ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญรวม ๗ ประการ กล่าวคือ

- หลักการที่ ๑ การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง
- หลักการที่ ๒ การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย
- หลักการที่ ๓ การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก
- หลักการที่ ๔ การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ
- หลักการที่ ๕ การศึกษา ฝึกอบรมและสารสนเทศ
- หลักการที่ ๖ การร่วมมือระหว่างสหกรณ์
- หลักการที่ ๗ การเอื้ออาทรต่อชุมชน

(๓) อุดมการณ์สหกรณ์ คือ แนวความคิดที่เชื่อว่าวิธีการสหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของมวลสมาชิกให้มีความอยู่ดีกินดีและมีสันติสุข โดยการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

(๔) สหกรณ์ได้มีการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจกับสมาชิกสหกรณ์ และคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ด้วยเพื่อให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการสหกรณ์ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเท่าที่ควร

(๕) สหกรณ์แต่ละแห่งจะต้องมีการจัดตั้งแผนงานเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ความสามารถให้แก่สมาชิกสหกรณ์และผู้แทนสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดทำวารสารเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้วย

(๖) หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันหรือประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดทำองค์ความรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์ และเพื่อให้มีการเรียนการสอนและการปลูกฝังวิชาการสหกรณ์ด้วย การพัฒนาบุคลากรทุกระดับทั้งผู้บริหาร กรรมการ หรือสมาชิกควรมีความรู้เรื่องกฎหมายและการบริหารสหกรณ์ สำหรับพนักงานทุกประเภทควรมีทักษะการให้บริการ จึงมีข้อเสนอเพื่อพัฒนาบุคลากรในระดับต่าง ๆ ดังนี้

- การให้วิชาสหกรณ์เป็นวิชาหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาอบรมในทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาจนถึงชั้นอุดมศึกษา เพื่อประชาชนทั่วไปได้มีความรู้เรื่องค่านิยมหรืออุดมการณ์ของสหกรณ์ก่อนการเข้ามาเป็นสมาชิก

- สร้างทายาทสหกรณ์โดยการฝึกอบรมในเยาวชนให้มีความรู้ และทัศนคติที่ดีต่อสหกรณ์ พร้อมรับงานสหกรณ์จากบรรพบุรุษแบบรุ่นสู่รุ่น
 - ผู้บริหารและกรรมการทุกคนต้องผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม ตามที่เครือข่ายสหกรณ์กำหนด กรณีเป็นสหกรณ์เก่า ผู้บริหารและกรรมการคนใดไม่เคยผ่านการฝึกอบรม ต้องเข้ารับการอบรมทันที กำหนดให้เป็นกฎเหล็ก ผู้ที่ไม่ผ่านการอบรมตามที่กำหนด ห้ามทำหน้าที่ กรรมการหรือผู้จัดการสหกรณ์
 - อบรมพนักงานสหกรณ์ร้านค้าและบริการให้มีความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น การบริการลูกค้าแบบเอกชน การใช้โปรแกรมค้าปลีก โปรแกรมคลังสินค้า และโปรแกรมทางบัญชี ที่ออกแบบให้เหมือนกันทั้งระบบเครือข่ายสหกรณ์ทั่วประเทศ
- (๗) สมาชิกสหกรณ์จะต้องเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาและยึดมั่นใน หลักการ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในระบบสหกรณ์
- (๘) การจัดสรรจำนวนเจ้าหน้าที่ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จะต้องสอดคล้องกับปริมาณงาน ซึ่งในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีจำนวนไม่ เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน อันเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานเป็นอย่างยิ่ง
- (๙) หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามากำกับ ตรวจสอบ และติดตาม อย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้สหกรณ์เข้มแข็ง

๒.๒.๒ การตรวจสอบ และแนวทางการป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ และความสำคัญของการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของสมาชิก

การเกิดการทุจริตเป็นเรื่องที่พบเห็นได้อยู่บ่อยครั้งในระบบสหกรณ์ไทย ซึ่งทั้งหน่วยงานภาครัฐหรือขบวนการในระบบสหกรณ์เองได้พยายามหาวิธีการและแนวทางการตรวจสอบ ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อยับยั้งการกระทำของบุคคลที่ไม่สุจริต ซึ่งการป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ ก็มีหลากหลายวิธีการที่จะสามารถยับยั้งการทุจริตและความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้

๒.๒.๒.๑ การทุจริตที่เคยเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

- (๑) เกี่ยวกับเงินสด เช่น ยักยอกเงินไปใช้ส่วนตัว จ่ายเงินไม่มีหลักฐาน นำเงินฝากธนาคารไม่ครบหรือไม่ฝากเลย
- (๒) เกี่ยวกับเงินฝากของสหกรณ์ เช่น ปลอมแปลงลายมือชื่อคณะกรรมการ ดำเนินการของสหกรณ์ หรือนำใบถอนเงินหรือเช็คที่กรรมการลงลายมือชื่อไว้ล่วงหน้าไปขึ้นเงินหรือถอนเงิน จากธนาคาร เป็นต้น
- (๓) เกี่ยวกับเงินฝากจากสมาชิก เช่น ปลอมแปลงลายมือชื่อสมาชิก ถอนเงิน ไม่จัดทำใบเงินฝาก หรือจัดทำใบฝากเงินภายหลัง เป็นต้น

(๔) เกี่ยวกับเงินกู้ เช่น ปลอมแปลงลายมือชื่อสมาชิกรับเงินกู้ เรียกร้องค่าตอบแทน ค่าช่วยเหลือ รับชำระหนี้โดยไม่ออกใบเสร็จรับเงิน หรือออกใบเสร็จรับเงินให้คนละเล่นกันที่ไม่สามารถตรวจสอบลำดับเลขที่ได้ เป็นต้น

(๕) เกี่ยวกับธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย เช่น ไม่ออกหลักฐานการขายสินค้า ขายสินค้าเป็นเงินสดแต่ทำหลักฐานเป็นเงินเชื่อ แนะนำให้สมาชิกลงลายมือชื่อในสัญญาซื้อเชื่อไว้ล่วงหน้า แนะนำให้ผู้ขายสินค้าออกหลักฐานการซื้อสูงกว่าเป็นจริง สับเปลี่ยนสินค้า ตรวจสอบรับสินค้าไม่ครบปลอมลายมือชื่อของสมาชิกหรือบุคคลอื่นเพื่อซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ เป็นต้น

(๖) เกี่ยวกับธุรกิจการรวบรวมผลผลิตผลของสมาชิกออกจำหน่าย เช่น เรียกร้องค่าตอบแทน ค่าช่วยเหลือ รับชำระหนี้เป็นผลผลิตแต่ไม่ลงบัญชี ยืมเงินตรงไปรับซื้อผลผลิตออกหลักฐานเท็จ ยักยอกส่วนต่างของผลผลิตไปจำหน่าย เป็นต้น

(๗) เบิกค่าใช้จ่ายโดยเป็นเท็จ

(๘) นำทรัพย์สินของสหกรณ์ไปขายโดยผลการ

๒.๒.๒.๒ การตรวจสอบความผิดปกติของสภาพคล่องทางการเงินการบัญชี และพฤติกรรมของบุคคลที่อาจจะเข้าข่ายว่าจะเกิดการทุจริตและประพฤตินิชอบในสหกรณ์

(๑) สถานะทางการเงินและการบัญชีของสหกรณ์สามารถตรวจสอบได้

เบื้องต้น ดังนี้

(๑.๑) ข้อสังเกตและความผิดปกติทางการเงิน

- มีเงินสดขาดบัญชี – เกินบัญชีบ่อยครั้ง
- ไบอินยันยอดเงินฝากไม่ตรงกับยอดในบัญชีแยกประเภท
- พนักงานเก็บรักษาเงินสดกับพนักงานผู้ทำบัญชีเป็นคนเดียวกัน
- ผู้ไม่มีความรับผิดชอบด้านการเงินแต่มาทำหน้าที่การเงิน
- จ่ายเงินยืมตรงมิตรงระเบียบหรือให้ยืมใช้ส่วนตัว
- จ่ายเงินกู้โดยไม่มีสัญญากู้ หรือสัญญากู้ของสมาชิกไม่ผ่านการอนุมัติของคณะกรรมการพิจารณาเงินกู้
- ถอนเงินฝากหรือนำเงินไปฝากไม่ถูกต้อง เช่น กรรมการลงลายมือชื่อในเช็คหรือใบถอนเงินฝากไว้ล่วงหน้า
- เก็บรักษาบัญชีไม่เรียบร้อยไม่เป็นไปตามระเบียบหรือขัดต่อมติคณะกรรมการสหกรณ์
- รับชำระหนี้จากลูกหนี้ที่ตัดหนี้สูญโดยไม่ออกใบเสร็จและไม่นำมาบันทึกบัญชี มีการแต่งบัญชีขึ้นโดยทำหลักฐานปลอม

(๑.๒) ข้อสังเกตและความผิดปกติทางด้านการบัญชี

- บันทึกบัญชีไม่เรียบร้อย – ไม่เป็นปัจจุบัน
- ลงบัญชีผิดพลาดบ่อย ๆ
- มีการคัดลอกเอกสารด้านบัญชีขึ้นใหม่ เช่น แผ่นบัญชีลูกหนี้ รายคน สมุดซื้อ – ขาย เป็นต้น
- ทะเบียนคุมสินค้าไม่เป็นปัจจุบัน
- เอกสารประกอบการลงบัญชี มีการขูดลบ ชิดฆ่า
- เอกสารประกอบทางการเงินการบัญชีสูญหายหรือถูกทำลาย
- จัดทำเอกสารการกู้เงิน – ขายสินค้าไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์
- ไม่จัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน
- จัดทำและเก็บเอกสารไม่เป็นหมวดหมู่เป็นระบบธุรการที่ถูกต้อง
- มีการตั้งบัญชีลูกหนี้ – เจ้าหนี้ – ทุนเรือนหุ้นคลาดเคลื่อน
- มีการตั้งลูกหนี้เงินสด หรือสินค้าขาดบัญชี
- มีการตั้งลูกหนี้รอเรียกคืน
- มียอดลูกหนี้ตามบัญชีน้อยกว่าลูกหนี้จริง
- มีลูกหนี้ค้างนานโดยไม่มีการเคลื่อนไหว
- มีเจ้าหนี้เงินฝากเคลื่อนไหวตลอดเวลา
- มีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการสูงผิดปกติ
- มีการตั้งสำรองหนี้สูญเป็นจำนวนมาก
- งบทดลองไม่ลงตัว
- บัญชีลูกหนี้ – เจ้าหนี้ ไม่ตรงกับบัญชีคุม
- การใช้ระบบบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์แต่เปิดให้มีการแก้ไขบัญชีได้หลายคน

(๒) พฤติกรรมของบุคคลในสหกรณ์

(๒.๑) สมาชิก

- ไม่สนใจเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญและวิสามัญประจำปี
- สมาชิกเข้าร่วมการประชุมแต่ไม่สนใจศึกษาเอกสารข้อมูลการประชุมและเสนอข้อคิดเห็นในที่ประชุม
- ไม่สนใจต่อการชำระหนี้ ทำให้สหกรณ์มีหนี้ค้างชำระมาก
- ลดการกู้เงิน อาจเกิดจากไม่ไว้วางใจพนักงานหรือเจ้าหน้าที่หรือกรรมการ

(๒.๒) กรรมการ พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์

- ร่ำรวยขึ้นจนผิดปกติ
- ชอบโอ้อวดความมั่งมีหรือพกเงินติดตัวเป็นจำนวนมาก ๆ
- ชอบเล่นการพนัน
- ชอบเที่ยวกลางคืน
- แสดงความรำคาญ เมื่อมีการซักถามหรือการเสนอข้อคิดเห็นในการประชุม
- ชอบเก็บสมุดบันทึกไว้กับตัว หรือชอบทำงานล่วงเวลาเป็นประจำ
- ปฏิเสธการเลื่อนหรือย้ายตำแหน่งหรือลาพักผ่อน ไม่ว่ากรณีใด ๆ
- ชอบคบหาสมาคมหรือได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ที่ได้รับผลประโยชน์เป็นประจำ
- ชอบรับมอบอำนาจในการฝากเงินหรือถอนเงินของสมาชิกไปดำเนินการแทน
- ชอบออกไปรับชำระหนี้จากสมาชิกในท้องที่โดยลำพังเป็นประจำ
- ชอบทำงานเพียงคนเดียวโดยไม่มีการมอบหมายให้บุคคลอื่นทำ
- มีพนักงานอื่น ๆ ลาออกหรือตัดพ้ออยากลาออกบ่อย ๆ อาจเกิดความคับแค้นใจหรือพบเห็นสิ่งผิดปกติ
- ชอบใช้อิทธิพลข่มขู่พนักงานโดยไม่คำนึงถึงระเบียบข้อบังคับสหกรณ์ หรือปฏิบัติหน้าที่ตามอำเภอใจ
- ชอบฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมติคณะกรรมการหรือคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์
- ชอบทำธุรกิจส่วนตัวกับสหกรณ์ เช่น ขายวัสดุอุปกรณ์การเกษตรให้กับสมาชิก เป็นต้น
- ชอบคบหาสมาคมกับผู้มีอิทธิพลในพื้นที่และในวงการต่าง ๆ
- ชอบวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น อย่างมีอคติหรือกล่าวหาโดยขาดความเป็นธรรม
- ชอบใช้เช็ค ซึ่งไม่ได้ระบุวันที่
- เช็คส่วนตัวรวมอยู่ในเงินสดคงเหลือ
- ชอบให้ความสนิทสนมและติดต่อกับเจ้าหน้าที่สหกรณ์เป็นการส่วนตัวเป็นประจำ
- ชอบยืมเงินท่ตรงที่ไม่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการดำเนินการ
- พยายามปกปิดตัวเลขทางการบัญชีที่เป็นจริง

- ขอบนำเช็คส่วนตัวไปแลกเงินจากบริษัทหรือบุคคลทั่วไปเป็นประจำ
- ชอบสั่งซื้อสินค้าและวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ของสหกรณ์แพงกว่าท้องตลาด
- มีความเดือดร้อนทางการเงินจากปัญหาส่วนตัว
- ชอบเบิกค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยง และค่ารับรองครั้งละมาก ๆ และบ่อยครั้ง

(๓) การป้องกัน

(๓.๑) การกำหนดจำนวนสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม

จากกรณีปัญหาที่พบว่ามี การสมรู้ร่วมคิดจัดตั้งสมาชิกสหกรณ์มาร่วมประชุมใหญ่เพื่อลงมติตามที่กลุ่มตนต้องการ ก่อให้เกิดความเสียหายกับสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์เป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้ระบบสหกรณ์ขาดความเชื่อมั่นในทันที ฉะนั้น ควรมีระเบียบหรือกฎหมายที่ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าการมาประชุมใหญ่ของสมาชิกควรมีจำนวนเท่าใดโดยให้สอดคล้องกับขนาดของสหกรณ์ และจำนวนสมาชิกภายในสหกรณ์ โดยอาจจะพิจารณาจากจำนวนของสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ประกอบด้วยความเป็นไปได้ของสมาชิกที่จะมาเข้าร่วมประชุมหรือการใช้วิธีการมอบหมายผู้แทนเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อลดปัญหาการจัดตั้งสมาชิกมาร่วมประชุมโดยไม่สุจริต เช่น อาจจะกำหนดในระเบียบที่เกี่ยวกับจำนวนสมาชิกผู้มาประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญของสหกรณ์ โดยนายทะเบียนสหกรณ์หรือคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติอาจเป็นผู้กำหนด หรืออาจจะกำหนดจำนวนสมาชิกผู้มาประชุมใหญ่ไว้ในข้อบังคับสหกรณ์ของแต่ละสหกรณ์ โดยข้อบังคับเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกผู้มาประชุมใหญ่ดังกล่าวให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติหรือนายทะเบียนสหกรณ์ โดยพิจารณาให้สัมพันธ์สอดคล้องกับจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ของแต่ละสหกรณ์ เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดตั้งสมาชิกมาร่วมประชุมใหญ่และป้องกันการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบของบุคคลบางกลุ่มในสหกรณ์

(๓.๒) การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อเอาผิดกับผู้กระทำการทุจริตในระบบสหกรณ์ โดยปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเอาผิดกับผู้กระทำการทุจริตในสหกรณ์โดยเฉพาะ แต่จะเข้าในลักษณะความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนแห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งที่ผ่านมามีได้มีการเอาผิดอย่างจริงจังกับผู้กระทำความผิดเหล่านั้น ฉะนั้น อาจจะต้องมีมาตรการเอาผิดทางกฎหมายกับผู้กระทำความผิดหรือทุจริตในสหกรณ์โดยเฉพาะ อาทิ กำหนดฐานความผิดฐานฉ้อโกงสหกรณ์เป็นอีกฐานความผิดหนึ่งในประมวลกฎหมายอาญาเนื่องจากหากมีบทลงโทษเฉพาะสำหรับผู้กระทำการทุจริตในสหกรณ์ อาจจะสามารป้องกันและยับยั้งความคิดที่ไม่สุจริตได้ หรือการนำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้เป็นประโยชน์เพื่อให้มีบทลงโทษที่รุนแรงและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

(๓.๓) การตรวจสอบโดยสมาชิกภายในสหกรณ์เอง

การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นสิ่งสำคัญในระบบสหกรณ์ เนื่องจากสมาชิกทุกคนรวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจการร่วมกัน สมาชิกทุกคนมีความสำคัญต่อระบบสหกรณ์นั้น ๆ จะขาดความร่วมมือร่วมใจจากสมาชิกคนใดมิได้ และถึงแม้ว่าจะมีการคัดเลือกตัวแทนของสมาชิกมาเป็นคณะกรรมการดำเนินการเพื่อบริหารกิจการและดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ของสหกรณ์แล้ว แต่สมาชิกทุกคนยังมีหน้าที่ดำเนินกิจการร่วมกันอยู่จนกว่าจะสิ้นสภาพของการเป็นสมาชิกสหกรณ์ อาทิ การมาประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญ การควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ให้ดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกสหกรณ์และสหกรณ์มากที่สุด อีกทั้งการตรวจสอบและสอดส่องการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และยังเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยยับยั้งและป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ได้เป็นอย่างดี

(๓.๔) มาตรการลงโทษและเอาผิดกับผู้ที่กระทำความผิดและการดำเนินคดีทางกฎหมายอย่างจริงจัง เมื่อพบว่าสหกรณ์ใดมีแนวโน้มหรือเหตุการณ์ว่าจะเกิดการทุจริตภายในสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งดำเนินการ ดังนี้

การรายงานความผิดปกติให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทราบ โดยเร็ว ดังนี้

- รายงานผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์พื้นที่ ๑ พื้นที่ ๒ หรือสหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ให้ทราบเพื่อพิจารณาสั่งการให้ผู้ตรวจการสหกรณ์เข้าตรวจสอบในประเด็นที่เกิดการทุจริตขึ้นในทันที
 - ผู้ตรวจการสหกรณ์ต้องรีบเข้าตรวจสอบโดยเร็วเพื่อเร่งรัดให้สหกรณ์แก้ไขปัญหา
 - ผู้ตรวจการสหกรณ์ทำหนังสือเสนอนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อพิจารณาสั่งการให้สหกรณ์แก้ไข การทุจริตที่เกิดขึ้นภายในเวลาที่เหมาะสมโดยเร็ว และการแก้ไขของสหกรณ์ต้องอยู่ภายในกำหนดอายุความตามกฎหมายด้วย
 - ติดตามผลการแก้ไขปัญหการทุจริตตามคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์และอาจจัดประชุมคณะทำงานระดับจังหวัดแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่มีข้อบกพร่อง โดยเชิญเฉพาะผู้ไม่เกี่ยวข้องกับการทุจริตเข้าประชุม เพื่อติดตามผลการแก้ไขปัญหาคืบคลานไปด้วยก็ได้
 - รายงานผลการประชุมแก้ไขปัญหาคืบคลานหรือการทุจริตถึงนายทะเบียนสหกรณ์หลังจากประชุมแล้วเสร็จพร้อมส่งสำเนารายงานการประชุมเป็นหลักฐานด้วย
- กรณีเกิดการทุจริต สหกรณ์ต้องรีบดำเนินการเพื่อลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น ดังนี้
- หาผู้ทุจริตและจำนวนเงินที่ทุจริต

- แจ้งความร้องทุกข์ เพื่อประโยชน์ในทางคดีอาญา
- จัดทำหนังสือยินยอมรับใช้หนี้ และหลักประกันให้ค้ำค้ำกับเงินที่ทุจริต ตลอดจนแผนและระยะเวลาการยินยอมชดใช้
- ติดตามการใช้หนี้ให้เป็นไปตามหนังสือรับใช้หนี้
- หากกรรมการ หรือพนักงานหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์เป็นผู้ทุจริต ต้องให้พ้นจากตำแหน่งสำหรับกรรมการให้พ้นจากการเป็นสมาชิกด้วย
- หากไม่รู้ว่าความเสียหายที่แน่นอน ต้องตรวจบัญชีโดยละเอียด ถ้าเกี่ยวกับเงินกู้หรือการซื้อเชื่อสินค้า ต้องสอบสวนหนี้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
- หากไม่ยินยอมชดใช้ต้องดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างเด็ดขาด
- เมื่อดำเนินคดีถึงที่สุดแล้วแต่ไม่เพียงพอ คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ที่รับผิดชอบในขณะที่เกิดการทุจริตหรือเกิดความเสียหายขึ้นกับสหกรณ์ในช่วงระยะเวลานั้น ๆ ต้องร่วมกันชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย
- ต้องดำเนินการในเรื่องที่ต้องปฏิบัติต่าง ๆ ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดอายุความตามกฎหมาย

ทั้งนี้ เพื่อความโปร่งใสในการปฏิบัติงานและปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ สมาชิกจะต้องมีส่วนร่วมกับการดำเนินการโดยจะต้องเปิดเผยข้อมูล และสมาชิกจะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ อาทิ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ควรเปิดเผยผลตอบแทนของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เสนอต่อที่ประชุมใหญ่ หรือควรให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ประกาศให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ต้องเปิดเผยผลตอบแทนให้กับสมาชิกได้รับทราบ และควรแก้ไขเรื่องการมีสิ่งตอบแทนในลักษณะสินบนในสหกรณ์ ทั้งนี้ หลักธรรมาภิบาลเป็นเงื่อนไขหนึ่งของกรมส่งเสริมสหกรณ์และมีผลในการจัดลำดับชั้นของสหกรณ์ด้วย

การตรวจสอบที่มีความเข้มงวดของหน่วยงานราชการ มาตรการเอาผิดกับผู้กระทำการทุจริตต่อสหกรณ์ และเพิ่มอำนาจการยับยั้งความเสียหาย รวมไปถึงขอบเขตและข้อจำกัดของการทำธุรกิจของผู้บริหารสหกรณ์ จะสามารถช่วยลดปัญหาการทุจริตและความเสียหายที่เกิดขึ้นภายในสหกรณ์ได้ ซึ่งแนวทางทั้งหมดนี้จะเกิดประสิทธิภาพขึ้นได้ก็จากสมาชิกและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมกันสอดส่องและตรวจสอบความผิดปกติที่เกิดขึ้นภายในสหกรณ์ รวมถึงการถือบังคับใช้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เข้มงวดด้วย

๒.๒.๓ การส่งเสริมการบูรณาการและการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ในประเภทต่าง ๆ และการส่งเสริมด้านเงินทุนให้แก่ระบบสหกรณ์ โดยผ่านกลไกการสนับสนุนในรูปแบบการลงทุนโดยสมาชิกหรือภาคสหกรณ์ต่าง ๆ องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

สหกรณ์การเกษตรมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินธุรกิจในการทำเกษตรกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวมโดยใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม อันตั้งตามพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

ความสำคัญของเครือข่ายสหกรณ์ (Network) คือ เครือข่ายสหกรณ์สามารถทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง โดยรูปแบบของเครือข่ายจะมีการรวมตัวกันในการซื้อปัจจัยการผลิต อาทิ การที่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรรวมตัวกันซื้อปุ๋ย พืชพรรณ เครื่องจักรกลทางการเกษตรที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งสมาชิกสหกรณ์สามารถหมุนเวียนกันใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ เนื่องจากปริมาณการซื้อที่เพิ่มมากขึ้นนั้นย่อมจะทำให้ทั้งฝ่ายสหกรณ์มีอำนาจในการต่อรองในการซื้อปุ๋ย พืชพรรณ และเครื่องจักรกลได้ในราคาที่ถูกลง ทั้งนี้ หากสมาชิกทุกคนร่วมกันซื้อร่วมกันลงทุนร่วมกันใช้ร่วมกันจำหน่ายและใช้ระบบสหกรณ์เข้ามาส่วนในการทำให้ต้นทุนปัจจัยการผลิตให้ต่ำลง เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร นอกจากนี้ความสำคัญของการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ ยังจะทำให้สหกรณ์มีการพัฒนาการผลิต การเกื้อกูลส่งเสริมสนับสนุนกันในทางการประกอบกิจการ อาทิ การผลิต การแปรรูป การจำหน่าย และการตลาด และประโยชน์ที่สำคัญคือการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ถึงข้อดีของสหกรณ์เครือข่าย หรือรวมไปถึงการเรียนรู้ถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้นของสหกรณ์ที่ประสบปัญหา อันจะส่งผลให้สหกรณ์มีภูมิคุ้มกันในตัวเอง ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ยังสอดคล้องกับนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ ซึ่งสหกรณ์ในหลายแห่งอาจจะมีศักยภาพเพียงพอและอาจต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐที่จะเข้าไปมีส่วนในการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของเกษตรแปลงใหญ่

๒.๒.๓.๑ การเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ การเชื่อมโยงระบบสหกรณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ระบบและขบวนการของสหกรณ์สามารถพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์ไทยให้เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้สมาชิกของสหกรณ์มีรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหากสหกรณ์สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างเป็นระบบ เช่น การเชื่อมโยงระหว่างสหกรณ์ภาคการเกษตรกับนอกภาคการเกษตรให้เกิดประโยชน์ต่อกันโดยเฉพาะด้านการลงทุนและการประกอบอาชีพของสมาชิก เป็นต้น

(๑) การดำเนินธุรกิจแตกต่างกัน มีระบบการจัดการไม่เหมือนกัน สหกรณ์ทั้ง ๗ ประเภท ควรมีความร่วมมือและร่วมหารือให้การดำเนินกิจการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการออกเป็นนโยบายให้เกิดผลในทางปฏิบัติของหน่วยงานกำกับดูแลจากทุกภาคส่วน

(๒) ควรส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงระบบทั้งสหกรณ์ขนาดเล็ก และสหกรณ์ขนาดใหญ่

(๓) ควรให้สหกรณ์ภาคการเกษตรกับนอกภาคการเกษตรมีการเชื่อมโยงกัน โดยแนวคิดที่สหกรณ์การเกษตรทำหน้าที่ผลิต สหกรณ์บริการทำหน้าที่ขนส่ง สหกรณ์ร้านค้าทำหน้าที่จำหน่าย สหกรณ์ออมทรัพย์เรื่องเงินลงทุน และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นผู้ดำเนินการสนับสนุนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

(๔) สหกรณ์ควรพัฒนาการดำเนินการในรูปแบบคลัสเตอร์ คือ การรวมกลุ่มกันเพื่อแข่งขันทางการค้า

(๕) เนื่องจากสหกรณ์ภาคการเกษตรมีข้อจำกัดในด้านการลงทุน จึงควรพิจารณาหาแนวทางให้สหกรณ์ที่ดำเนินกิจการทางด้านการเงินมีส่วนช่วยเหลือและขับเคลื่อนสหกรณ์ภาคการเกษตร

(๖) ควรส่งเสริมให้มีการสร้างระบบเชื่อมโยงออนไลน์ โดยให้ชุมนุมสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นศูนย์กลางข้อมูลต่าง ๆ ของสหกรณ์ที่เป็นสมาชิก เมื่อสามารถเชื่อมโยงข้อมูลทั้งหมดภายในชุมนุมสหกรณ์ได้แล้วจึงเริ่มดำเนินการในรูปแบบระหว่างชุมนุมสหกรณ์ต่างประเภทกัน เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการระหว่างกันได้ เช่น ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรเชื่อมโยงระบบข้อมูลกับสหกรณ์บริการเพื่อให้บริการการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรหรือเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรกับสหกรณ์ร้านค้า เป็นต้น

(๗) การจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตร ศูนย์กลางการกระจายสินค้าอุปโภคบริโภคทุกจังหวัด โดยให้มีสัดส่วนความสำคัญกับสินค้าจากระบบสหกรณ์มากกว่าภาคเอกชน

จากข้อมูลที่ได้รับจากการจัดสัมมนาสหกรณ์ทุกประเภทเมื่อวันจันทร์ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ โดยแบ่งเป็นกลุ่มสัมมนา ๕ กลุ่ม และจากการประชุมพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการ คณะอนุกรรมการจึงร่วมกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และกรมส่งเสริมสหกรณ์ จัดทำเอกสารรายงานผลการสัมมนาในรูปแบบของแผนภูมิและคู่มือเพื่ออธิบายในเรื่องการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลและข้อคิดเห็นที่ได้รับจากผลการสัมมนาและการประชุมโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) แผนภูมิความสำคัญและบทบาทของระบบสหกรณ์ต่อสมาชิกเพื่อการเกษตรกรรม (รูปแบบที่ ๑)

ผลการสัมมนาเรื่อง “สหกรณ์เข้มแข็ง เกษตรกรยั่งยืน” พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นประชากรส่วนมากของประเทศไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรกรรมด้านพืชสวน พืชไร่ ปศุสัตว์ หรือประมง ก็คือ เงินทุน ที่ดินทำกิน การเพาะปลูก การเพาะเลี้ยง อุปกรณ์และปัจจัยการผลิตและการแปรรูป และการตลาด ตลอดจนปัญหาทางสังคมและปัญหาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ เครื่องมือหรือกลไกอย่างหนึ่งที่จะสามารถช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาข้างต้นได้ก็คือสหกรณ์ซึ่งเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของเกษตรกรในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและส่งเสริมการประกอบอาชีพ สหกรณ์ภาคการเกษตรที่เข้มแข็งจะช่วยพัฒนาการประกอบอาชีพและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรสมาชิกให้ดียิ่งขึ้น ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้

- การกำหนดนโยบายหรือวางแผนธุรกิจของสหกรณ์
- การเตรียมความพร้อมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
- การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ (การรวบรวมผลผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่าผลผลิต)
- การขนส่ง การจำหน่าย การตลาด
- การสนับสนุนจากขบวนการสหกรณ์และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๒) แผนภูมิการเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ระหว่างสหกรณ์กับองค์กรสนับสนุน

(รูปแบบที่ ๒)

สหกรณ์ภาคการเกษตรที่เข้มแข็งและประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน การบริหารจัดการผลผลิตและการจัดหาตลาดจำหน่ายสินค้า อันนำมาสู่ความยั่งยืนของเกษตรกร ส่วนใหญ่จะเป็นสหกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และขบวนการสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนในด้านความรู้และนวัตกรรม แหล่งเงินทุน มาตรฐานและเครื่องหมายการค้า เทคโนโลยีสารสนเทศ เครือข่ายการพัฒนา เป็นต้น

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการได้จัดทำเอกสารคู่มือในการอธิบายแผนภูมิการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ทั้ง ๒ รูปแบบ (สามารถศึกษาคู่มือแผนภูมิการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ได้ในภาคผนวก ค และภาคผนวก ง) ประกอบด้วย

คู่มือแบบที่ ๑ มีรายละเอียดในการอธิบายตามแผนภูมิที่ ๑ ความสำคัญและบทบาทของระบบสหกรณ์ต่อสมาชิกเพื่อการเกษตรกรรม ประกอบด้วย

- ข้อมูลเบื้องต้น
 - ความเป็นมาของสหกรณ์
 - ประโยชน์พื้นฐานที่จะได้รับจากสหกรณ์
- สมาชิกสหกรณ์
 - หน้าที่
 - สิทธิ
- สหกรณ์
 - การกำหนดนโยบายหรือวางแผนธุรกิจของสหกรณ์
 - การเตรียมความพร้อมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
 - การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ (การรวบรวมผลผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่าผลผลิต)
 - การขนส่งการจำหน่ายการตลาด
 - การสนับสนุนจากขบวนการสหกรณ์และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

คู่มือแบบที่ ๒ มีรายละเอียดในการอธิบายตามแผนภูมิที่ ๒ การเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ระหว่างสหกรณ์กับองค์กรสนับสนุน ประกอบด้วย

- ระบบฐานข้อมูล
 - การจัดทำฐานข้อมูล
- การพัฒนาบุคลากร
 - การให้ความรู้แก่สมาชิก
- การผลิต
 - การส่งเสริมอาชีพและการทำการเกษตร
 - การให้สินเชื่อ (เงินทุน) เพื่อประกอบอาชีพ
 - การจัดหาปัจจัยการผลิตและเครื่องอุปโภคบริโภค
 - การบริการเครื่องจักรกลการเกษตร
- การรวบรวมและแปรรูป
 - การรวบรวมผลผลิต แปรรูป และเพิ่มมูลค่า
- การตลาด
 - การขนส่งและการตลาดของสินค้าเกษตร
- การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการ
- เครือข่ายการพัฒนาและสนับสนุนสหกรณ์
- รายชื่อองค์กรสนับสนุนสหกรณ์ อำนาจหน้าที่ และที่อยู่

ทั้งนี้ สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมของแผนภูมิและคู่มืออธิบายการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ทั้ง ๒ รูปแบบ ได้จาก (ภาคผนวก ค และภาคผนวก ง) ตอนท้ายของรายงานฉบับนี้

๒.๒.๓.๒ การส่งเสริมด้านเงินทุนให้แก่ระบบสหกรณ์ โดยผ่านกลไกการสนับสนุนในรูปแบบการลงทุนโดยสมาชิก สหกรณ์ด้วยตนเอง องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

ด้านเงินทุน เมื่อเกษตรกรรวมกันเป็นสหกรณ์ก็จะสามารถสร้างความเชื่อถือให้กับธนาคารและบุคคลทั่ว ๆ ไปได้ เพราะการรวมกันเป็นสหกรณ์เป็นการรวมกันตามกฎหมาย มีความรับผิดชอบร่วมกัน ธนาคารหรือบุคคลต่าง ๆ ย่อมให้ความเชื่อถือซึ่งส่งผลให้การปล่อยกู้เป็นไปโดยง่ายและการกู้เงินจากธนาคารย่อมเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่ากู้จากนายทุน ดังนั้น เมื่อสหกรณ์กู้เงินมาได้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำก็จะทำให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกมีสิทธิ์กู้ไปลงทุนเพื่อการเกษตรได้ในอัตราดอกเบี้ยที่ถูกลงกว่ากู้จากนายทุนหรือจากการกู้นอกระบบ

นอกจากนี้ หากสมาชิกช่วยกันสะสมเงินโดยวิธีการถือหุ้น หรือฝากเงินกับสหกรณ์จะทำให้สหกรณ์มีความมั่นคงทางการเงิน เป็นการเพิ่มทุนในระบบสหกรณ์และสหกรณ์สามารถนำเงินจำนวนนี้ไปให้แก่สมาชิกที่เดือดร้อนกู้ยืมได้ ซึ่งทำให้สมาชิกมีค่าใช้จ่ายที่น้อยลงเนื่องจากการปล่อยกู้

มีอัตราดอกเบี้ยที่ถูก สหกรณ์ก็จะสามารถช่วยเหลือสมาชิกด้านเงินลงทุนเพื่อประโยชน์ของสมาชิกได้ ซึ่งโดยปกติทุนดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่จะประกอบด้วย ๒ ส่วน ที่สำคัญ คือ

(๑) เงินทุนภายในสหกรณ์ ได้มาจากเงินชำระค่าหุ้นของสมาชิก เงินฝากของสมาชิกและเงินสำรองของสหกรณ์เป็นหลัก ซึ่งสถานภาพเงินทุนประเภทนี้ของสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคมปัจจุบันมีอย่างจำกัด ไม่เพียงพอต่อการดำเนินธุรกิจและตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้

(๒) เงินทุนภายนอกสหกรณ์ ได้มาจากการกู้ยืมจากสหกรณ์ต่าง ๆ หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ ซึ่งปกติเงินทุนประเภทนี้มักจะมีภาระดอกเบี้ยสูงกว่าการตอบแทนการลงทุนของสมาชิก สำหรับเงินทุนภายนอกสหกรณ์ยังมีข้อจำกัดในด้านหลักเกณฑ์ เงื่อนไข เครดิตความน่าเชื่อถือจากสหกรณ์หรือสถาบันการเงินที่จะให้กู้ยืมอีกด้วย ดังนั้น ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการของแต่ละสหกรณ์จึงดำเนินกิจการได้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ทั้งนี้ ปัจจัยด้านเงินทุนสามารถหมุนเวียนและส่งเสริมระหว่างสหกรณ์ได้ในรูปแบบของสหกรณ์ช่วยเหลือสหกรณ์ได้ เนื่องจากสหกรณ์นั้นประกอบด้วย สหกรณ์หลายประเภท โดยมี ๒ ประเภทที่เป็นสหกรณ์ด้านการเงิน คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งกิจการหลักของสหกรณ์เหล่านี้ เช่น การออมทรัพย์ การปล่อยสินเชื่อ และการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ ในส่วนของสหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง และสหกรณ์บริการ มีหน้าที่หลักในการสนับสนุนอาชีพของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์เหล่านี้ขาดแคลนเงินทุนจึงจำเป็นที่จะต้องหาสินเชื่อและเงินทุนจากแหล่งสถาบันการเงินต่าง ๆ ซึ่งการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินนั้น สถาบันการเงินมีเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่เข้มงวดสำหรับการปล่อยสินเชื่อซึ่งมีความยุ่งยาก จึงส่งผลให้สหกรณ์หลายแห่งไม่ได้รับการอนุมัติสินเชื่อหรือวงเงินตามที่ต้องการ แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าสหกรณ์จะได้รับการปล่อยสินเชื่อจากสถาบันการเงินสหกรณ์บางแห่งก็ยังคงประสบปัญหาภาระดอกเบี้ยในอัตราที่สูงซึ่งอาจจะก่อให้เกิดภาระหนี้สินเป็นจำนวนมากสำหรับสหกรณ์ ซึ่งส่งผลต่อสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์โดยตรง ทั้งนี้ จากข้อเสนอที่ได้รับจากการสัมมนา การประชุมและการศึกษาค้นคว้า ปรากฏข้อเสนอและข้อคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางและสามารถสรุปได้ว่า หากสหกรณ์ออมทรัพย์หรือสหกรณ์เครดิตยูเนียนสามารถสนับสนุนเงินทุนให้แก่สหกรณ์ต่าง ๆ ที่ต้องการแหล่งเงินทุนได้ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาสหกรณ์ขาดแคลนเงินทุนได้ คือ ใช้หลักการ “สหกรณ์ช่วยเหลือสหกรณ์” โดยให้สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ทำหน้าที่เป็นแหล่งสถาบันการเงินและให้สินเชื่อพร้อมอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำให้แก่สหกรณ์ประเภทอื่น ๆ ซึ่งในหลักการดังกล่าวจะทำให้สหกรณ์เกิดความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ต้องให้หน่วยงานใดหรือองค์กรใดมาช่วยเหลือ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันตามหลักปรัชญาของสหกรณ์

๒.๒.๔ การกำหนดคุณสมบัติและการตรวจสอบคุณสมบัติทางจริยธรรมของฝ่ายบริหาร และฝ่ายจัดการ และการเสริมสร้างหลักคุณธรรม

๒.๒.๔.๑ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์นอกจากจะต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์ และได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์แล้วควรเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

- (๑) มีความศรัทธาในแนวคิดคุณค่า อุทิศตน หลักการและวิธีการสหกรณ์
- (๒) ประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี และเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่น
- (๓) อุทิศตนเพื่องานสหกรณ์ด้วยความสุจริตเสียสละ และมีความรับผิดชอบ
- (๔) มีภาวะผู้นำมีความพร้อมและเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการดำเนินการสหกรณ์
- (๕) รับฟังความคิดเห็น และยอมรับในเหตุผลของผู้อื่น
- (๖) มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์และด้านอื่น ๆ

๒.๒.๔.๒ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในกรณีที่กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการ หรือกระทำการโดยประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์ หรือสมาชิกอันเป็นเหตุให้สหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชีหรือกิจการ หรือฐานะการเงินตามรายงานการสอบบัญชี หรือรายงานการตรวจสอบเป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย คณะกรรมการดำเนินการต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่สหกรณ์ หากแต่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ จึงต้องปรับใช้กับกฎหมายทั่วไป ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่น ๆ

การบริหารจัดการสหกรณ์ สหกรณ์เป็นองค์กรธุรกิจรูปแบบหนึ่ง ซึ่งคณะบุคคลร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยยึดหลักการช่วยตัวเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และจะต้องจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

การสหกรณ์ในประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ ถึงแม้ว่าสหกรณ์ส่วนใหญ่สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นองค์กรที่เข้มแข็งและให้บริการแก่มวลสมาชิกอย่างเพียงพอและทั่วถึง แต่ในขณะเดียวกันยังมีสหกรณ์จำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาในการดำเนินงานและเกิดข้อบกพร่องในการบริหารจัดการ สาเหตุสำคัญก็เนื่องมาจากระบบการบริหารจัดการของสหกรณ์ยังไม่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาข้อบกพร่องในการบริหารจัดการต่าง ๆ ของสหกรณ์ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้น สหกรณ์มีขนาดใหญ่ขึ้น ปริมาณธุรกิจมากขึ้นและซับซ้อนมากขึ้น

สหกรณ์จึงจำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้สหกรณ์สามารถมีการบริหารจัดการที่ดีขึ้น

๒.๒.๔.๓ การเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลความโปร่งใสไปสู่วิถีปฏิบัติของกรรมการเจ้าหน้าที่ และสมาชิกสหกรณ์ ประกอบด้วย

(๑) ฝ่ายบริหาร คุณวุฒิการศึกษาอาจเป็นส่วนหนึ่งที่พึงประสงค์ ซึ่งอาจมีผลต่อการศึกษา หรือเรียนรู้ระบบงานสหกรณ์ได้ในเวลาไม่มากนัก แต่คุณสมบัติคณะกรรมการที่สหกรณ์ต้องการอย่างยิ่งคือ ซื่อสัตย์ สุจริต มีประสบการณ์ และความสามารถ ยึดมั่นในหลักการอุดมการณ์ วิธีการสหกรณ์และผลประโยชน์สมาชิกอย่างเท่าเทียมทั่วถึง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ข้างต้นแม้ผู้ใดคุณวุฒิไม่สูงนักแต่หากมีความมุ่งมั่นต่ออุดมการณ์ก็สามารถพัฒนาตนเองได้เช่นเดียวกัน

(๒) ฝ่ายจัดการ ควรกำหนดแนวทางการคัดเลือกบุคคลากรเข้าสู่ระบบงานสหกรณ์ การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพ ทั้งทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ สุจริต ตลอดจนการพัฒนาด้านขวัญและกำลังใจควบคู่กัน อาทิ

- ควรกำหนดแนวทางวิธีการคัดสรรผู้ที่ศรัทธาเลื่อมใสระบบสหกรณ์เข้ามาเป็นบุคลากรของสหกรณ์
- ควรกำหนดคุณวุฒิการศึกษาให้ตรงกับตำแหน่งงานเฉพาะ เช่น การเงิน การบัญชี เป็นต้น
- ควรกำหนดให้มีนักวิชาการสหกรณ์ เพื่อส่งเสริมอาชีพให้กับสมาชิก
- ควรมีการกำหนดเกณฑ์บัญชีอัตราเงินเดือนเพื่อตอบแทนให้เหมาะสมกับขนาดสหกรณ์และปริมาณงาน หรือสถานภาพสหกรณ์นั้น ๆ
- สหกรณ์ต้องให้ความสำคัญต่อการให้การศึกษาอบรมเพิ่มพูนความรู้ทักษะ หลักการ อุดมการณ์ วิธีการสหกรณ์ และความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่

(๓) การเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การบริหารจัดการที่ดี เมื่อนำมาใช้ในการดำเนินกิจการโดยอ้อมก่อให้เกิดความเข้มแข็ง มั่งคั่ง และเจริญก้าวหน้าในกิจการนั้นทำให้เกิด “ความเชื่อถือ” จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการนั้น ซึ่งองค์ประกอบของธรรมาภิบาลศึกษาได้จากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

หลักธรรมาภิบาลในสหกรณ์ กำหนดไว้ ๖ หลัก ประกอบด้วย

- หลักนิติธรรม (The Rule of Law) เป็นการกล่าวถึง การที่สหกรณ์กำหนดข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายในสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

เป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น การกำหนดระเบียบที่ครบถ้วน ครอบคลุมการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ นั้น ๆ ด้วย เป็นต้น

- **หลักคุณธรรม (Morality)** หมายถึง การยึดมั่นความถูกต้อง ดีงาม ซึ่งทุกฝ่ายในสหกรณ์ปฏิบัติงานในสหกรณ์ของตนอย่างเต็มความสามารถเห็นประโยชน์ส่วนรวมของ สหกรณ์เป็นสำคัญมีการกำหนดจรรยาบรรณในสหกรณ์และถือปฏิบัติอย่างจริงจังและส่งเสริมยกย่อง ผู้กระทำความดี เช่น เจ้าหน้าที่สหกรณ์ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามระเบียบข้อบังคับด้วยความซื่อสัตย์สุจริต กรรมการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน เป็นต้น

- **หลักความโปร่งใส (Transparency)** หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยพัฒนาวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ที่โปร่งใส กำหนดขั้นตอนการให้บริการที่ ชัดเจนมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้ เช่น จัดทำ งบการเงิน หรือรายงานกิจการเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ให้สมาชิกรับทราบผลการดำเนินงานของสหกรณ์ เป็นต้น

- **หลักการมีส่วนร่วม (Participation)** หมายถึง สหกรณ์เปิด โอกาสให้ทุกฝ่าย ได้แก่ กรรมการ ฝ่ายจัดการ และสมาชิกได้มีส่วนร่วมในการรับรู้เสนอความคิดเห็นการ ตัดสินใจเพื่อสร้างสรรค์และจรรโลงความผาสุกของส่วนรวม รวมถึงร่วมรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ของสหกรณ์ด้วย เช่น กำหนดช่องทางการรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ หรือสมาชิกสหกรณ์ เป็นต้น

- **หลักความรับผิดชอบ (Responsibility and Accountability)** หมายถึง ทุกฝ่ายในสหกรณ์จะต้องตระหนักถึงสิทธิหน้าที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลจากการกระทำ ของตน รวมถึงไม่เพิกเฉยต่อปัญหาสาธารณะและการช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อสังคม เช่น กรรมการ ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น เมื่อมีการตรวจพบได้ว่าเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ประมาทหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ เป็นต้น

- **หลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy)** หมายถึง สหกรณ์มีการบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีระบบการควบคุม ภายในที่ดีมีแผนงานที่ส่งเสริม สนับสนุน การประหยัดพลังงานลดค่าใช้จ่าย เช่น การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ควรพิจารณาถึงประโยชน์ของการนำมาใช้งานอย่างสมเหตุสมผลราคาเหมาะสมกับความจำเป็น เพราะนอกจากราคาสูงอาจจะยังใช้งานไม่คุ้มค่าอีกด้วย

๒.๒.๕ การสนับสนุนและกำหนดนโยบายภาครัฐ รวมทั้งการผลักดันให้กลุ่มเกษตรกร จดทะเบียนเป็นสหกรณ์

๒.๒.๕.๑ การสนับสนุนและกำหนดนโยบายภาครัฐ

(๑) รัฐควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับสหกรณ์ โดยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นจะต้องเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์

(๒) การสนับสนุนและให้ความรู้แก่ผู้บริหารและพนักงานสหกรณ์ในเรื่องของระบบการเงินการบัญชีซึ่งเป็นส่วนสำคัญในความโปร่งใสของระบบสหกรณ์

(๓) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ควรเพิ่มประสิทธิภาพต่อการตรวจสอบสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๔) หน่วยราชการต่าง ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องจะต้องมีการเรียนรู้บทบาทความเป็นสหกรณ์ให้มากขึ้น

(๕) การยุบ เลิก สหกรณ์ควรจะต้องได้รับการรับรองจากชุมนุมสหกรณ์และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยก่อน

(๖) สนับสนุนให้กระทรวงศึกษาธิการ ให้มีการบรรจุหลักสูตรการสหกรณ์ไว้ในการเรียนการสอนและอบรม

(๗) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการยกระดับการกำกับดูแลและเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอ ทั้งนี้ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ต่าง ๆ จะต้องมีส่วนร่วมและช่วยเหลือสหกรณ์ต่าง ๆ ด้วย

(๘) สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นสหกรณ์ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนที่อยู่อาศัยจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องคุณสมบัติและการตรวจสอบของสมาชิกสมทบให้มากขึ้น

(๙) สหกรณ์สามารถที่จะมีส่วนช่วยเหลือสมาชิกที่เป็นหนี้ในระบบและหนี้นับครดิตได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ส่วนราชการควรให้ความสำคัญและเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือในเรื่องนี้

๒.๒.๕.๒ การผลักดันให้กลุ่มเกษตรกรจดทะเบียนเป็นสหกรณ์

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติให้คณะบุคคลผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพเกษตรกร แต่ยังไม่อาจรวมกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้ ให้สามารถจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรขึ้นตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาได้ และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล ในขณะที่ไม่มีบทบัญญัติในมาตราใดกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรที่มีคุณสมบัติครบถ้วนแล้วต้องจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ตามวัตถุประสงค์เดิม (แต่ยังไม่มีความพร้อมในขณะนั้น) หรือแนวทางปฏิบัติอย่างไรหากในกรณีนี้ที่ท้องถิ่นนั้นมีสหกรณ์การเกษตรอยู่แล้ว ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่กำหนดตามกฎหมายต้องมีคุณสมบัติหลัก ดังนี้

(๑) มีอาชีพเกษตรกร ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน ประมง เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงไหม เพาะเห็ด และเกษตรกรอื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีกิจการหรือภูมิลำเนาในพื้นที่กลุ่มดำเนินการ

(๓) ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรหรือสมาชิกสหกรณ์อื่น

เกษตรกรคนหนึ่งจะเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรได้เพียง ๑ กลุ่ม และในครอบครัวหนึ่งเป็นสมาชิกได้ ๑ คน และในหนึ่งตำบลสามารถจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรที่มีผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมประเภทเดียวกันได้เพียง ๑ กลุ่ม หากมีเกษตรกรประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลักหลายประเภท สามารถรวมกันไม่น้อยกว่า ๓๐ คน จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรตามประเภทเกษตรกรรมหลักได้ ประเภทละ ๑ กลุ่ม ด้วยการกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ดังกล่าว ทำให้มีการจดทะเบียนกลุ่มเกษตรกรหลายกลุ่มในหนึ่งตำบล และการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ในภายหลัง แต่เกษตรกรบางกลุ่มประสงค์ทำเพียงจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเท่านั้น ประกอบกับในหนึ่งตำบลเกษตรกรประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลักที่หลากหลาย ในขณะเดียวกันเกษตรกร ๑ คน หรือครอบครัวเกษตรกร ๑ ครอบครัว อาจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลากหลายประเภท และสามารถรวมตัวกันตามหลักเกณฑ์จัดตั้งและเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรได้หลายกลุ่มในตำบลเดียวกัน ซึ่งกลุ่มเกษตรกรเหล่านี้อาจพึงพอใจในสถานะสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ได้หลายกลุ่ม หรือมีข้อจำกัดด้านคุณสมบัติเฉพาะตัวจึงไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์ได้

ข้อมูลกรมส่งเสริมสหกรณ์ ณ ปี ๒๕๕๙ พบว่ามีสหกรณ์ภาคการเกษตร จำนวน ๓,๖๙๓ สหกรณ์ และสหกรณ์นิคม จำนวน ๙๐ สหกรณ์ รวมทั้งสิ้น ๓,๗๘๓ สหกรณ์ (สมาชิก ๖,๕๘๙,๔๘๐ คน ทุนดำเนินงาน ๙๕,๗๐๓ ล้านบาท) ขณะที่มีกลุ่มเกษตรกรจำนวน ๔,๐๙๖ กลุ่ม (สมาชิก ๕๔๙,๙๔๕ คน ทุนดำเนินงาน ๒,๓๘๘ ล้านบาท)

การดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรดังกล่าว ต่างยึดหลักการอุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์เช่นเดียวกับสหกรณ์ทุกประการ ทั้งนี้ รัฐมุ่งหวังให้กลุ่มเกษตรกรพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสหกรณ์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อการเสริมสร้างและพัฒนาระบบสหกรณ์ให้เข้มแข็งเพื่อให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีอำนาจต่อรองทั้งการซื้อสินค้าโดยเฉพาะปัจจัยการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตในราคาที่เป็นธรรม

การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นนโยบายและแนวทางแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรปัจจุบันมีกลุ่มเกษตรกรจำนวนมากอาจพิจารณาได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการพัฒนาของระบบสหกรณ์ เนื่องจากสมาชิกกลุ่มเกษตรกรไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ได้ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรนั้นอาจมีมูลเหตุจูงใจจากพื้นที่ประกอบอาชีพอยู่ห่างไกลสหกรณ์ฯ หรือมีความคล่องตัวด้านการทำกิจกรรมของกลุ่มมากกว่าสหกรณ์หรือไม่มีความรู้พื้นฐาน หลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์เพียงพอ ไม่มีความมั่นใจต่อระบบบริหารงานสหกรณ์ เป็นต้น ทั้งสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และกลุ่มเกษตรกรต่างก็มีพื้นฐานอาชีพหลักเป็นเกษตรกร มีหลักการ วิธีการดำเนินธุรกิจเช่นเดียวกับระบบสหกรณ์อื่น ๆ ทุกประการ จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการรวมพลังต่อรองโดยการเชื่อมโยงธุรกิจซื้อและธุรกิจขายสนองต่อความต้องการของสมาชิก ขณะเดียวกันภาครัฐควรมีแนวทาง มาตรการ หรือกำหนดระยะเวลาในการพัฒนากลุ่มเกษตรกร เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งเป็นสหกรณ์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมทั้งมีการกำหนดเกณฑ์

มาตรฐานในการจัดชั้นกลุ่มเกษตรกร อีกทั้งการสนับสนุนส่งเสริมหรือการพัฒนาอาชีพเกษตรกรควรพิจารณาดำเนินการผ่านระบบสหกรณ์เป็นหลัก ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของระบบสหกรณ์ในระยะยาว

๒.๒.๖ การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทันต่อปัญหาในสถานการณ์ในปัจจุบัน

แม้สหกรณ์จะเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนเป็นเครื่องมือของรัฐในการแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับฐานรากได้อย่างดี แต่กลับพบว่าสหกรณ์ยังมีปัญหาในเรื่องของระบบและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาและการกำกับดูแล อีกทั้งปรากฏว่าปัญหาและข้อจำกัดบางประการไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ในทางปฏิบัติจึงนำไปสู่การแก้ไขกฎหมาย จึงสมควรปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการพัฒนาสหกรณ์

เนื่องจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่มีผลบังคับใช้มาเป็นเวลานานจนไม่สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตเสียหายที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ และเพื่อให้กฎหมายมีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์ของสภาพสังคมในปัจจุบัน จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์และคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ และการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ในประเภทต่าง ๆ ให้เข้มแข็งและเกิดประสิทธิภาพ อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเห็นว่าต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ คือ

- (๑) เรื่องสมาชิกสมทบ
- (๒) เรื่องการจัดสวัสดิการ
- (๓) เรื่องการกำกับดูแล
- (๔) เรื่องการจัดลำดับชั้นสหกรณ์
- (๕) เรื่องกองทุนรักษาเสถียรภาพทางการเงิน
- (๖) เรื่องการให้สันนิบาตสหกรณ์จังหวัดเป็นนิติบุคคล

ทั้งนี้ พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เขิตบุญเมือง สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อพิจารณา โดยมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

- แก้ไขเพิ่มเติมนิยามคำว่า “สหกรณ์” เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการสหกรณ์สากลของสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (THE INTERNATIONAL CO-OPERATIVES ALLIANCE : ICA) (แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “สหกรณ์”)

- แก้ไขเพิ่มเติมโครงสร้างของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙)
- แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ให้มีอำนาจในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งหรือข้อกำหนดตามอำนาจและหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เพื่อความสะดวกและให้เกิดความคล่องตัวในการกำกับดูแลสหกรณ์หรือเรื่องอื่น ๆ และเพื่อการพัฒนาสหกรณ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐)
- แก้ไขเพิ่มเติมกรอบระยะเวลาเพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ มีการประชุมที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถพิจารณาอนุมัติและอนุญาตในเรื่องที่สำคัญ และเพื่อให้มีหน่วยงานหลักที่จะนำนโยบายคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓)
- กำหนดให้มีคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ของสหกรณ์เพื่อให้การพิจารณาดำเนินการเกิดความรวดเร็วและชัดเจน และกำหนดให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ยังสามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการอื่น ๆ ได้ตามความจำเป็น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔)
- แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็น นายทะเบียนสหกรณ์ เพื่อให้มีอำนาจสั่งการและบังคับบัญชาหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายในกระทรวง ได้อย่างเหมาะสม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)
- กำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ในการฟื้นฟูสหกรณ์ที่ประสบปัญหา โดยมีต้องนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและเพื่อให้การแก้ไขปัญหารวดเร็ว และทันท่วงที ตลอดจนมีอำนาจในการที่จะเรียกบุคคลใด ๆ ซึ่งรวมถึงบุคคลภายนอกที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์มาให้ข้อมูลข้อเท็จจริง (เพิ่มเติมมาตรา ๑๖ (๘๑) (๘๒) และแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗)
- แก้ไขเพิ่มเติมให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจในการฟ้องร้อง บุคคลภายนอกที่ทำให้สหกรณ์เกิดความเสียหาย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๑)
- แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำของกฎหมายให้มีความชัดเจนและเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความกฎหมาย และแก้ไขเพิ่มเติมให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจในการดำเนินการแต่งตั้ง คณะกรรมการสหกรณ์แทนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒ (๒) (๓))
- แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมีอำนาจในการ กำหนดช้อยกเว้นและคุณสมบัติของสมาชิกสมทบได้โดยไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๓๓ (๑) และ (๒) (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๑)
- แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมีอำนาจในการ กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทุกประเภทเพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงวาระการดำรงตำแหน่งได้ตามความเหมาะสม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๐ วรรคสาม)

- แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติ เป็นผู้กำหนดคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและปราศจากการแทรกแซงของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๓)
- แก้ไขเพิ่มเติมให้สหกรณ์ต่างประเภทสามารถรวมกันเป็นชุมนุมสหกรณ์ภายใต้กรอบของกฎหมายที่ชัดเจน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๑ วรรคสอง)
- แก้ไขเพิ่มเติมโดยเปลี่ยนแปลงนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสามารถประสานงานระหว่างกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้อย่างเป็นระบบและเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว โดยกำหนดให้สหกรณ์จังหวัดเป็นนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดและผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๑ และผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๒ เป็นนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรกรุงเทพมหานครเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๕ แห่งร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๒๑)

โดยประเด็นการแก้ไขทั้งหมดได้พิจารณาศึกษาและร่างขึ้นตามความต้องการของประชาชนและเพื่อให้เป็นประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ฉบับดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมปริ้นพาเลซ กรุงเทพมหานคร และมีการถ่ายทอดผ่านระบบ Web Conference ไปยังสำนักงานสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อให้ตัวแทนสหกรณ์ในพื้นที่ได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกับส่วนกลาง และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยก็ได้มีการรับฟังความคิดเห็นจากสหกรณ์สมาชิกทั่วประเทศเช่นเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็น ๔ ภาค ได้แก่ จังหวัดลำปาง เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐ จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ จังหวัดสงขลา เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ และจังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันเสาร์ที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

๒.๒.๗ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศในการดำเนินกิจกรรมและการเชื่อมโยงของสหกรณ์แต่ละประเภท

๒.๒.๗.๑ ระบบเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศมีความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจสมัยใหม่ ซึ่งปัจจุบันการแข่งขันและพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูงขึ้น การตัดสินใจของผู้บริหารต้องกระทำในเวลาจำกัดภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ มากมาย ทำให้บทบาทของระบบสารสนเทศในองค์กรมีมากขึ้น ระบบสารสนเทศจะเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจให้กับคณะผู้บริหารตามข้อมูลที่ปรากฏ อาทิ ข้อมูลด้านการลงทุน ข้อมูลทางการเงิน ข้อมูลการตลาด ข้อมูลทางด้านบุคลากร เป็นต้น จะเป็นส่วนสำคัญในการประกอบการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้ สมาชิกยังสามารถรับทราบข้อมูลต่าง ๆ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อีกด้วยซึ่งเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมและเป็นการตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์อีกทางหนึ่ง หรือการจัดทำรายการทางวิทยุและโทรทัศน์โดยเฉพาะด้านการสหกรณ์และเกษตรกรรมเพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ความรู้และประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ

นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ ร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย โดยมี บริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน) สนับสนุนโครงสร้าง ร่วมกันจัดทำระบบ Application เพื่อเป็นศูนย์กลางด้านข้อมูลด้านสหกรณ์ และด้านการเกษตรที่เป็นประโยชน์เฉพาะเรื่องที่สำคัญควรทราบ เพื่อให้เกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์ทั่วไปสามารถค้นคว้าศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ด้านการเกษตรและสหกรณ์และเพื่อให้เป็นฐานข้อมูลสำหรับประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ร่วมกันของเกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์ โดยมีหัวข้อที่สำคัญ คือ

(๑) ข่าวสารสหกรณ์

- ข่าวสารคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
- ข่าวสารคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ
- ข่าวสารกรมส่งเสริมสหกรณ์
- ข่าวสารกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- ข่าวสารสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
- ข่าวสารชุมนุมสหกรณ์
- ข่าวสารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

(๒) สหกรณ์ไทย

- สหกรณ์การเกษตร
- สหกรณ์ออมทรัพย์
- สหกรณ์ร้านค้า
- สหกรณ์นิคม
- สหกรณ์ประมง
- สหกรณ์บริการ
- สหกรณ์เครดิตยูเนียน
- ชุมชนสหกรณ์

(๓) การพัฒนาเกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์ไทย

- ด้านการเกษตร
- ด้านการศึกษา
- ด้านจริยธรรมบุคลากรสหกรณ์ไทย
- เกษตรอัจฉริยะ
- ภูมิปัญญาไทย

ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลด Application ชื่อว่า CO-OPTOT ได้ทั้งระบบแอนดรอยด์ (Android) และระบบไอโอเอส (IOS)

๒.๒.๗.๒ ปัจจุบันเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่เริ่มนำมาปรับใช้กับการประกอบอาชีพทางการเกษตรหากลหกรณ์ในภาคการเกษตรสามารถปรับตัวโดยได้รับการสนับสนุนความจำเป็นพื้นฐานสำหรับการผลิต หรือเทคโนโลยีจากเครื่องจักรที่จะสามารถช่วยให้เกษตรกรซึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์มีความสะดวกและมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ กิจกรรมจะดำเนินไปได้จำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสหกรณ์เอง หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

บทที่ ๓

บทสรุป

ระบบสหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ โดยวิธีการช่วยตนเองหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์ และในปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลต้องการที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้สหกรณ์เป็นส่วนหนึ่งของการเกื้อหนุนเกษตรกรและการเกษตรของประเทศ โดยมุ่งแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในด้านต่าง ๆ อาทิ กระบวนการผลิต การจำหน่าย การแปรรูป การบริโภค การตลาด และเงินทุน สหกรณ์ประกอบไปด้วย ๗ ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งแต่ละสหกรณ์มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการที่แตกต่างกันออกไป อีกทั้งสหกรณ์ยังสามารถจำแนกออกเป็นสหกรณ์ในภาคการเกษตร ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม และสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยมีกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และชุมนุมสหกรณ์แต่ละประเภท เป็นหน่วยงานและองค์กรที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริม

รัฐจะต้องให้ความสำคัญกับระบบสหกรณ์ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๖ เรื่อง แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๕ วรรคสาม ที่บัญญัติให้ “รัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน” หรือตามวาระแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ เป็นต้น ที่ผ่านมามีการดำเนินการของสหกรณ์ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับด้านการวางแผน ด้านการบริหารจัดการ ด้านเงินทุนการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ปัญหาด้านความโปร่งใส การทุจริตของผู้บริหารสหกรณ์ และฝ่ายจัดการของสหกรณ์ ปัญหาด้านการผลิต การรวบรวม เครื่องหมายการค้า การจำหน่าย การตลาด การแปรรูป และการขนส่ง ปัญหาด้านการสนับสนุนและการกำหนดนโยบายภาครัฐ ปัญหาด้านกฎหมาย ที่มีอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ปัญหาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศที่ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูล ในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของสหกรณ์ได้ และปัญหาด้านการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ทั้งหมดให้สามารถเชื่อมโยงกันได้ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของระบบสหกรณ์ ปัญหาของสหกรณ์ในประเภทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรและประชาชนโดยทั่วไป ตลอดจนการหาแนวทางการดำเนินการของภาครัฐและเอกชน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการหาแนวทางการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมให้สหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์และเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและได้รับประโยชน์สูงสุดจากระบบสหกรณ์อันจะนำไปสู่การพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศ โดยใช้กลไกและระบบของสหกรณ์เป็นตัวขับเคลื่อน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนต่อไป ดังนั้น คณะกรรมการจึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาศึกษาปัญหาดังกล่าว

คณะอนุกรรมการจึงได้พิจารณาศึกษาโดยได้มีการประชุม สัมมนา และศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบสหกรณ์ให้เกิดความเข้มแข็งอันจะนำไปสู่ความยั่งยืนของเกษตรกรให้ถูกทิศทาง เป็นรูปธรรม และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากการศึกษาโดยการประชุมระดมความคิดเห็น การรวบรวมข้อมูล และการสัมมนาพบว่าสภาพปัญหาของสหกรณ์ คือ ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของสมาชิกสหกรณ์ ปัญหาด้านการทุจริตในสหกรณ์ ความโปร่งใส และการตรวจสอบ ปัญหาการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ระหว่างสหกรณ์ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ปัญหาด้านการผลิต การรวบรวม เครื่องหมายการค้า การจำหน่าย การตลาด การแปรรูปและการขนส่ง ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์ของสมาชิก ปัญหาด้านคุณวุฒิของฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ ปัญหาด้านการสนับสนุนและการกำหนดนโยบายภาครัฐ ปัญหาด้านกฎหมายที่มีอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ปัญหาด้านเงินทุนในระบบสหกรณ์ที่ขาดเสถียรภาพ ปัญหาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศที่ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของสหกรณ์

แนวทางสำคัญที่จะพัฒนาให้สหกรณ์มีความเข้มแข็งและเกษตรกรมีความยั่งยืนประกอบด้วย

๑. การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นสิ่งที่สำคัญในระบบสหกรณ์เนื่องจากสมาชิกทุกคนรวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจการร่วมกัน สมาชิกทุกคนมีความสำคัญต่อระบบสหกรณ์นั้น ๆ จะขาดความร่วมมือร่วมใจจากสมาชิกคนใดมิได้ และถึงแม้ว่าจะมีการคัดเลือกตัวแทนของสมาชิกมาเป็นคณะกรรมการดำเนินการเพื่อบริหารกิจการและดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ของสหกรณ์แล้ว แต่สมาชิกทุกคนก็ยังมีหน้าที่ดำเนินกิจการร่วมกันอยู่จนกว่าจะสิ้นสภาพของการเป็นสมาชิกสหกรณ์ อาทิ การมาประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญ การควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ให้ดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกสหกรณ์และสหกรณ์มากที่สุด อีกทั้ง การตรวจสอบและสอดส่องการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และยังเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยยับยั้งและป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ได้เป็นอย่างดี

๒. การตรวจสอบ และแนวทางการป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ และความสำคัญของการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบโดยสมาชิกโดยการร่วมมือกัน การตรวจสอบความผิดปกติของสภาพคล่องทางการเงินและพฤติการณ์ของบุคคลที่อาจจะเข้าข่ายว่าจะเกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบในสหกรณ์ รวมทั้งมาตรการลงโทษและเอาผิดกับผู้ที่กระทำความผิดและการดำเนินคดีทางกฎหมายอย่างจริงจังด้วย

๓. การส่งเสริมการบูรณาการและการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ในประเภทต่าง ๆ การส่งเสริมด้านเงินทุนให้แก่ระบบสหกรณ์ โดยผ่านกลไกการสนับสนุนในรูปแบบการลงทุนโดยสมาชิกหรือภาคสหกรณ์ต่าง ๆ องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน และการเชื่อมโยงระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกในการทำ การเกษตร การเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ระหว่างสหกรณ์กับองค์กรสนับสนุน คณะอนุกรรมการจึงได้ร่วมกับ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมสหกรณ์และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดทำแผนภูมิ

และคู่มืออธิบายการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้รับจากผลการสัมมนาและรับฟังความคิดเห็น และการประชุมของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ ในคณะกรรมการ การเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ รูปแบบ ดังนี้

๓.๑ การใช้ประโยชน์จากแผนภูมิความสำคัญและบทบาทของระบบสหกรณ์ต่อสมาชิก เพื่อการเกษตรกรรม (รูปแบบที่ ๑) พร้อมคู่มืออธิบาย ประกอบด้วย ข้อมูลเบื้องต้นความเป็นมาของสหกรณ์ และประโยชน์พื้นฐานที่จะได้รับจากสหกรณ์ หน้าที่และสิทธิของสมาชิกสหกรณ์ การกำหนดนโยบาย หรือวางแผนธุรกิจของสหกรณ์ การเตรียมความพร้อมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ (การรวบรวมผลผลิต, การแปรรูป, การเพิ่มมูลค่าผลผลิต) การขนส่ง การจำหน่าย การตลาด และการสนับสนุนจากขบวนการสหกรณ์และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ การใช้ประโยชน์จากแผนภูมิการเชื่อมบทบาทหน้าที่ระหว่างสหกรณ์กับองค์กร สนับสนุน (รูปแบบที่ ๒) พร้อมคู่มืออธิบาย ประกอบด้วย การจัดทำฐานข้อมูลของสหกรณ์ การพัฒนา บุคลากรโดยให้ความรู้แก่สมาชิก การผลิต การรวบรวมและแปรรูป การตลาด การพัฒนาคุณภาพชีวิต และสวัสดิการ เครือข่ายการพัฒนาและสนับสนุนสหกรณ์รายชื่อองค์กรสนับสนุนสหกรณ์ อำนาจหน้าที่ และที่อยู่

ทั้งนี้ สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมของแผนภูมิและคู่มืออธิบายการเชื่อมโยงระบบ สหกรณ์ทั้ง ๒ รูปแบบ ได้จากภาคผนวก ค และภาคผนวก ง และจะได้เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็นชอบในการจัดพิมพ์คู่มือและแผนภูมิเพิ่มเติมจากรายงานฉบับนี้ในลักษณะเอกสารแผ่นพับ ไม่เกิน ๕๐ หน้า และแจกจ่ายเพื่อเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและสหกรณ์ต่าง ๆ เพิ่มอีกจำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม ต่อไป

๔. การเสริมสร้างความรู้ให้แก่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ในด้านการผลิต การรวบรวม การออกแบบเครื่องหมายการค้า การจำหน่าย การตลาด การแปรรูป และการขนส่ง รวมทั้ง การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์ กลไก วิธีการ รวมทั้งระบบสหกรณ์ให้แก่สมาชิก ซึ่งการ ดำเนินกิจการในระบบสหกรณ์นั้น ฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ ควรเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทางด้านการผลิต การจำหน่าย การแปรรูป การตลาดและการขนส่ง ให้มีประสิทธิภาพ

๕. การกำหนดคุณวุฒิและการตรวจสอบคุณสมบัติทางจริยธรรมของฝ่ายบริหาร และฝ่ายจัดการ และการเสริมสร้างหลักคุณธรรม โดยคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่ได้รับการเลือกตั้ง จากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์จะต้องมีคุณสมบัติที่ดีและเหมาะสมกับการเป็นตัวแทนของสมาชิกสหกรณ์ รวมทั้งฝ่ายจัดการจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านสหกรณ์เป็นอย่างดี และสิ่งสำคัญที่สุดจะต้องมีความโปร่งใสและหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานด้วย

๖. การสนับสนุนและกำหนดนโยบายภาครัฐเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๖ เรื่อง แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๕ วรรคสาม ที่กำหนดให้ “รัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน ค้ำครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน” อาทิ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของส่วนราชการทุกระดับไม่ว่าจะเป็นราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถเกิดการบูรณาการและสนับสนุนภารกิจของสหกรณ์ได้ โดยเฉพาะราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะมีความใกล้ชิดและทราบปัญหาและความต้องการของสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดีเมื่อสหกรณ์เกิดปัญหาและต้องการความช่วยเหลือจากส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานเหล่านี้จะต้องเป็นที่พึ่งให้กับสหกรณ์ในการสนับสนุนและแก้ไขปัญหาของสหกรณ์ในพื้นที่

๗. การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบันเนื่องจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่มีผลบังคับใช้มาเป็นเวลานานจนไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ และเพื่อให้กฎหมายมีความทันสมัยและทันต่อสถานการณ์ของสภาพสังคมในปัจจุบัน จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์ คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกสหกรณ์ และการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ในประเภทต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ทั้งนี้ **พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ** และเป็นประธานคณะกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยมีประเด็นการแก้ไขที่สำคัญ คือ

๗.๑ นิยามคำว่า “สหกรณ์” เพื่อให้เป็นไปตามสากล

๗.๒ โครงสร้างของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗.๓ แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการกำกับดูแลสหกรณ์

๗.๔ กรอบระยะเวลาการประชุมของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อให้มีการประชุมที่ชัดเจนและสามารถพิจารณาอนุมัติและอนุญาตในเรื่องที่สำคัญได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๗.๕ การกำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ของสหกรณ์เพื่อให้การพิจารณาดำเนินการเกิดความรวดเร็วและชัดเจน

๗.๖ การกำหนดให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ เพื่อให้มีอำนาจสั่งการและบังคับบัญชาหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายในกระทรวงได้อย่างเหมาะสม

๗.๗ การกำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ในการฟื้นฟูสหกรณ์ที่ประสบปัญหา ก่อนการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและเพื่อให้การแก้ไขปัญหารวดเร็วและทัน่วงที่

๗.๘ แก้ไขเพิ่มเติมให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจในการฟ้องร้องบุคคลภายนอกที่ทำให้สหกรณ์เกิดความเสียหาย

๗.๙ แก้ไขเพิ่มเติมให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจในการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสหกรณ์แทนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์

๗.๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมีอำนาจในการกำหนดข้อยกเว้นและคุณสมบัติของสมาชิกสมทบได้โดยไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๓๓ (๑) และ (๒) และกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทุกประเภทเพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงวาระการดำรงตำแหน่งได้ตามความเหมาะสม

๗.๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เป็นผู้กำหนดคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและปราศจากการแทรกแซงของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

๗.๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมให้สหกรณ์ต่างประเภทสามารถรวมกันเป็นชุมนุมสหกรณ์ภายใต้กรอบของกฎหมายที่ชัดเจน

๗.๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยเปลี่ยนแปลงนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสามารถประสานงานระหว่างกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้อย่างเป็นระบบและเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว โดยกำหนดให้สหกรณ์จังหวัดเป็นนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด

โดยประเด็นการแก้ไขทั้งหมดได้พิจารณาศึกษาและร่างขึ้นตามความต้องการของประชาชนและเพื่อให้เป็นประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ฉบับดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมปริ้นพาเลซ กรุงเทพมหานคร และมีการถ่ายทอดผ่านระบบ Web Conference ไปยังสำนักงานสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อให้ตัวแทนสหกรณ์ในพื้นที่ได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกับส่วนกลาง และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยก็ได้มีการรับฟังความคิดเห็นจากสหกรณ์สมาชิกทั่วประเทศเช่นเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็น ๔ ภาค ได้แก่ จังหวัดลำปางเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐ จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ จังหวัดสงขลา เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ และจังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันเสาร์ที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

๘. การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศในการดำเนินกิจกรรมและการเชื่อมโยงของสหกรณ์แต่ละประเภท รวมทั้งการจัดทำระบบ Application ให้เป็นศูนย์กลางด้านข้อมูลสหกรณ์และด้านการเกษตรและสหกรณ์ให้แก่สมาชิกสหกรณ์ เนื่องจากระบบเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศมีความสำคัญกับการดำเนินกิจการของสหกรณ์สมัยใหม่ ซึ่งปัจจุบันธุรกิจต่าง ๆ มีการแข่งขันสูงขึ้น สหกรณ์จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาขีดความสามารถภายในองค์กรเพื่อให้สามารถแข่งขันกับสังคมธุรกิจภายนอกได้ เช่น ข้อมูลด้านการลงทุน ข้อมูลทางด้านการเงิน ข้อมูลทางด้านบุคลากร เป็นต้น เพื่อให้เป็นข้อมูลที่สำคัญ

สำหรับประกอบการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร และหากจัดทำระบบให้สมาชิกสหกรณ์สามารถรับทราบข้อมูลต่าง ๆ ผ่านระบบเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศได้จะเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมกับการกิจการของสหกรณ์และยังเป็นการตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์อีกทางหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ร่วมกันจัดทำระบบ Application เพื่อเป็นศูนย์กลางด้านข้อมูลด้านสหกรณ์และด้านการเกษตรที่เป็นประโยชน์เฉพาะเรื่องที่สำคัญควรทราบ เพื่อให้เกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์ทั่วไปสามารถค้นคว้าและศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ด้านการเกษตรและสหกรณ์และเพื่อให้เป็นฐานข้อมูลสำหรับประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ร่วมกันของเกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์ โดยมีหัวข้อที่สำคัญ คือ

๘.๑ ข่าวสารสหกรณ์

- ๘.๑.๑ ข่าวสารคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
- ๘.๑.๒ ข่าวสารคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ
- ๘.๑.๓ ข่าวสารกรมส่งเสริมสหกรณ์
- ๘.๑.๔ ข่าวสารกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- ๘.๑.๕ ข่าวสารสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
- ๘.๑.๖ ข่าวสารชุมนุมสหกรณ์
- ๘.๑.๗ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

๘.๒ สหกรณ์ไทย

- ๘.๒.๑ สหกรณ์การเกษตร
- ๘.๒.๒ สหกรณ์นิคม
- ๘.๒.๓ สหกรณ์ประมง
- ๘.๒.๔ สหกรณ์ออมทรัพย์
- ๘.๒.๕ สหกรณ์เครดิตยูเนียน
- ๘.๒.๖ สหกรณ์บริการ
- ๘.๒.๗ สหกรณ์ร้านค้า

๘.๓ การพัฒนาเกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์ไทย

- ๘.๓.๑ ด้านการเกษตร
- ๘.๓.๒ ด้านการศึกษา
- ๘.๓.๓ ด้านจริยธรรมบุคลากรสหกรณ์ไทย
- ๘.๓.๔ เกษตรอัจฉริยะ
- ๘.๓.๕ ภูมิปัญญาไทย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก สรุปลผลการสัมมนารายกลุ่ม

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มสหกรณ์ประเภทบริการและสหกรณ์ประเภทร้านค้า

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์และสหกรณ์ประเภท
เครดิตยูเนียน

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มสหกรณ์ภาคการเกษตรและนิคมที่เกี่ยวข้อง
กับการเกษตร

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มสหกรณ์ปศุสัตว์และนิคมที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์

กลุ่มที่ ๕ กลุ่มสหกรณ์ประเภทประมง

ภาคผนวก ข ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

เสนอโดย พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธาน
คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ๆ
ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
สภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะ

ภาคผนวก ค แผนภูมิการเชื่อมโยงระหว่างสหกรณ์กับสมาชิก
ในการทำการเกษตร พร้อมคู่มืออธิบาย (รูปแบบที่ ๑)

ภาคผนวก ง แผนภูมิการเชื่อมบทบาทหน้าที่ระหว่างสหกรณ์
กับองค์กรสนับสนุน พร้อมคู่มืออธิบาย (รูปแบบที่ ๒)

ภาคผนวก จ รายชื่อองค์กรสนับสนุน หน้าที่ อำนาจ และที่อยู่

ภาคผนวก ฉ องค์กรและหน่วยงานที่เข้าร่วมการสัมมนา

ภาคผนวก ก
สรุปผลการสัมมนารายกลุ่ม

กลุ่มสัมมนาที่ ๑

สหกรณ์ประเภทบริการและสหกรณ์ประเภทร้านค้า

๑. ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ สหกรณ์ร้านค้า คือ สหกรณ์ที่ผู้บริโภคร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาสินค้า เครื่องอุปโภค บริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป โดยจดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์ในประเภทสหกรณ์ร้านค้า มีสภาพเป็นนิติบุคคล สมาชิกผู้ถือหุ้นทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งสมาชิกลงทุนร่วมกันในสหกรณ์ด้วยความสมัครใจเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค และเพื่อผดุงฐานะทางเศรษฐกิจของตนและหมู่คณะเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว

๑.๑.๑ วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน คือ

๑.๑.๑.๑ จัดหาสิ่งของและบริการที่สมาชิกมีความต้องการมาจำหน่าย

๑.๑.๑.๒ รวบรวมผลผลิต ผลิตภัณฑ์ของสมาชิกมาจำหน่าย

๑.๑.๑.๓ ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางสหกรณ์ให้แก่สมาชิก

๑.๑.๑.๔ ส่งเสริมสมาชิกให้รู้จักการประหยัด การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการ

ช่วยตนเอง

๑.๑.๑.๕ ร่วมมือกับสหกรณ์และสถาบันอื่นทั้งภายในและภายนอกประเทศในอันที่จะเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๑.๑.๑.๖ ดำเนินธุรกิจอย่างอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้น

๑.๑.๒ ลักษณะการดำเนินธุรกิจ

การบริหารธุรกิจหรือกิจการของร้านสหกรณ์มีลักษณะเช่นเดียวกับสหกรณ์ประเภทอื่น ๆ คือ ตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของร้านสหกรณ์แต่สมาชิกทุกคนจะร่วมกันบริหารกิจการของร้านสหกรณ์ทั้งหมดไม่ได้ จึงจำเป็นต้องเลือกตั้งผู้แทนบริหารกิจการแทน เรียกว่า “คณะกรรมการดำเนินการ” ซึ่งมีจำนวนเท่าที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ โดยตามปกติจะมีจำนวนระหว่าง ๑๐ - ๑๕ คน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามขนาดและปริมาณธุรกิจของแต่ละสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนของสหกรณ์ในกิจการทั้งปวง คณะกรรมการดำเนินการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ และมติของที่ประชุมใหญ่ ตลอดจนปฏิบัติตามหน้าที่ในทางอันสมควรเพื่อให้เกิดผลดีแก่ร้านสหกรณ์และแก่สมาชิก

แม้ว่าคณะกรรมการดำเนินการจะเป็นผู้ดำเนินการของร้านสหกรณ์ก็ตาม แต่เพื่อให้กิจการของสหกรณ์ดำเนินไปอย่างกว้างขวาง ให้บริการแก่สมาชิกและบุคคลผู้สนใจทั่วไปอย่างทั่วถึง คณะกรรมการดำเนินการควรจัดจ้างผู้จัดการที่มีความรู้ความสามารถในเชิงการค้า และมีความซื่อสัตย์สุจริตมาดำเนินธุรกิจของร้านสหกรณ์ นอกจากนี้ ผู้จัดการอาจจัดจ้างเจ้าหน้าที่ประจำร้านสหกรณ์ในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงปริมาณธุรกิจและการประหยัดเป็นสำคัญ

ร้านสหกรณ์ดำเนินการค้ากับลูกค้าทั้งที่เป็นสมาชิกและมีใช่สมาชิกโดยยึดถือกฎของผู้นำแห่งรอซเดล ดังต่อไปนี้

- ขายสินค้าตามราคาตลาดหรือถูกกว่าบ้างเล็กน้อย เพื่อมิให้เป็นศัตรูกับร้านใกล้เคียง
- จัดหาสินค้าที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสมาชิกส่วนใหญ่มาจำหน่าย และไม่ปลอมปนสินค้า
- เทียงตรงในการชั่ง ตวง วัด
- จัดซื้อสินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพประจำวันมาจำหน่ายให้มากชนิดเพื่อให้สมาชิกเลือกซื้อได้ตามความต้องการ
- ขายสินค้าด้วยเงินสด เพื่อช่วยให้ร้านสหกรณ์มีเงินหมุนเวียนได้คล่องตัวและช่วยให้สมาชิกใช้จ่ายเงินโดยมีเหตุผลเพื่อป้องกันหนี้สูญ

หากร้านสหกรณ์ที่ดั่งใหม่พึงยึดหลักเกณฑ์และวิธีการค้าตามที่กล่าวโดยเคร่งครัด ก็จะสามารถดำเนินงานได้ประสบความสำเร็จต่อไป

๑.๒ สหกรณ์บริการ คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมีประชาชนจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ คนขึ้นไป ที่มีอาชีพอย่างเดียวกันหรือที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องเดียวกันรวมตัวกันโดยยึดหลักการประหยัด การช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมอาชีพเพื่อให้เกิดความมั่นคงและรักษาอาชีพดั้งเดิมที่ดีให้คงอยู่ต่อไป

ข้อมูลทั่วไป ณ วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๘ พบว่าสหกรณ์ร้านค้าที่ยังดำเนินการอยู่มีจำนวน ๑๖๖ สหกรณ์ และ ๓ ชุมนุมสหกรณ์ ส่วนสหกรณ์บริการที่ยังดำเนินการอยู่ จำนวน ๑,๑๓๐ สหกรณ์ และ ๖ ชุมนุมสหกรณ์ เมื่อพิจารณาข้อมูลย้อนหลังพบว่า สหกรณ์ร้านค้าและสหกรณ์บริการเป็นสหกรณ์ขนาดเล็กทั้งจำนวนสมาชิก จำนวนหุ้น และปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ รวมทั้งการดำเนินการที่ผ่านมาอาจไม่ตอบโจทย์ของสมาชิก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรและมีปัญหาที่ขผลทางการเกษตรราคาถูกแต่ปัจจัยในการผลิตกลับมีราคาสูงและเป็นธุรกิจผูกขาด ทิศทางในการพัฒนาสหกรณ์ร้านค้าจึงควรเป็นเรื่องการสนับสนุนร้านค้าปลีกสำหรับการจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสินค้าทางการเกษตร และปัจจัยการผลิตสินค้าทางการเกษตร นอกเหนือจากเครื่องอุปโภคบริโภคที่มีจำหน่ายอยู่เดิม ส่วนการพัฒนาสหกรณ์บริการ ควรพัฒนาเรื่องระบบคลังสินค้าและระบบขนส่งสินค้า เพื่อรองรับตลาดทางการเกษตรในอนาคต

อยู่เดิม ส่วนการพัฒนาสหกรณ์บริการ ควรพัฒนาเรื่องระบบคลังสินค้าและระบบขนส่งสินค้า เพื่อรองรับ ตลาดทางการเกษตรในอนาคต

๑.๒.๑ สหกรณ์บริการสามารถแบ่งแยกตามลักษณะการประกอบกิจการได้ ๕ รูปแบบ ดังนี้

๑.๒.๑.๑ สหกรณ์อุตสาหกรรมในครัวเรือน ตั้งขึ้นในหมู่ประชาชนผู้ประกอบอาชีพ หัตถกรรมในครัวเรือนเพื่อแก้ปัญหาในด้านวัตถุดิบและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยการส่งเสริมให้นำวัสดุ อุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการผลิตสินค้าสหกรณ์รูปนี้แบ่งออกเป็นสหกรณ์ ผลิตภัณฑ์ไม้และสหกรณ์หัตถกรรมอื่น ๆ

๑.๒.๑.๒ สหกรณ์การเดินรถ ตั้งขึ้นในหมู่ผู้ประกอบอาชีพการเดินรถ เพื่อให้มี รายได้พอเลี้ยงครอบครัว และสามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้ นอกจากนี้ ยังเป็นการจัดระเบียบการเดินรถให้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งสหกรณ์แบ่งออกเป็นสหกรณ์รถยนต์โดยสาร สหกรณ์รถยนต์แท็กซี่ สหกรณ์รถยนต์สามล้อ และสหกรณ์ รถยนต์สี่ล้อเล็ก

๑.๒.๑.๓ สหกรณ์เคหสถานและบริการชุมชน ตั้งขึ้นตามความต้องการ ของประชาชนผู้มีความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัย เพื่อให้ทุกคนได้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง และอยู่ ร่วมกันเป็นชุมชนอย่างมีความสุข

๑.๒.๑.๔ สหกรณ์สาธารณูปโภค ตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในเรื่อง สาธารณูปโภคของประชาชนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในเขตชุมชนเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันแบ่งออกเป็น สหกรณ์บริการไฟฟ้าพลังน้ำสหกรณ์บริการน้ำบาดาล และสหกรณ์บริการน้ำประปา

๑.๒.๑.๕ สหกรณ์บริการรูปอื่น ๆ เป็นสหกรณ์บริการในรูปอื่นทางธุรกิจที่ไม่อาจ จัดเข้าในอีก ๔ รูปข้างต้นได้ เช่น สหกรณ์ผู้จัดทำงานแห่งประเทศไทย จำกัด สหกรณ์บริการก่อสร้างไทย จำกัด และสหกรณ์ผู้ประกอบการกิจการวีดีโอเทปและวิทยุโทรทัศน์ จำกัด เป็นต้น

๑.๒.๒ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสหกรณ์บริการมี ดังนี้

๑.๒.๒.๑ ประกอบธุรกิจด้านการบริการที่ระบุไว้ตามรูปแบบของสหกรณ์

๑.๒.๒.๒ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภค ที่จำเป็นมาบริการแก่สมาชิกในราคายุติธรรม

๑.๒.๒.๓ รับฝากเงินจากสมาชิกเพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์

๑.๒.๒.๔ ให้เงินกู้ในส่วนที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ หรือจำเป็นแก่สมาชิก

๑.๒.๒.๕ รวบรวมผลิตภัณฑ์จากสมาชิก โดยจัดหาตลาดจำหน่ายให้

๑.๒.๒.๖ ช่วยเหลือสมาชิกด้านกฎหมายและคดีความ

๑.๒.๒.๗ ส่งเสริมสวัสดิภาพของสมาชิกและครอบครัว

๑.๒.๒.๘ ส่งเสริมการช่วยตนเองและการร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ในหมู่สมาชิก

๑.๒.๒.๙ ให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกเพื่อให้มีความรู้ทางสหกรณ์ และความรู้
เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

๑.๒.๒.๑๐ ร่วมมือกับสหกรณ์อื่นและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อกิจการความก้าวหน้า
ของสหกรณ์

๑.๒.๓ วิธีการดำเนินงาน

สหกรณ์มีการบริหารจัดการโดยสมาชิก กล่าวคือ เมื่อได้มีการจัดตั้งสหกรณ์
บริการขึ้นแล้ว สมาชิกจะเลือกตั้งตัวแทนจากที่ประชุมใหญ่ให้เข้ามาบริหารงานในสหกรณ์ ตัวแทนสมาชิกนี้
เรียกว่า “คณะกรรมการดำเนินการ” ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้คณะกรรมการ
ดำเนินการ ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน ๑๔ คน คณะกรรมการ
ดำเนินการจะปฏิบัติหน้าที่ดำเนินกิจการทั้งปวงของสหกรณ์และต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย
ข้อบังคับและมติของที่ประชุมใหญ่ตลอดจนในทางอันสมควรเพื่อให้เกิดผลดีแก่สหกรณ์และสมาชิก
สหกรณ์

ทั้งนี้ เพื่อให้กิจการของสหกรณ์ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการ
ดำเนินการควรจัดจ้างผู้จัดการที่มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินธุรกิจและซื่อสัตย์สุจริตมาเป็นผู้จัดการ
นอกจากนี้ ผู้จัดการอาจจัดจ้างเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการดำเนินการ
เพื่อช่วยเหลือกิจการสหกรณ์ในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงปริมาณธุรกิจ และการประหยัด
เป็นสำคัญ

๒. ตารางแสดงข้อมูลของสหกรณ์ร้านค้าและสหกรณ์บริการ ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๘

เมื่อพิจารณาสหกรณ์ร้านค้าและสหกรณ์บริการในปัจจุบันปรากฏข้อมูล ดังนี้

สหกรณ์ร้านค้า

ล้านบาท

	ปี ๒๕๕๑	ปี ๒๕๕๒	ปี ๒๕๕๓	ปี ๒๕๕๔	ปี ๒๕๕๕	ปี ๒๕๕๖	๓๐ ก.ย. ๕๘
จำนวน สหกรณ์	๓๑๔	๓๐๑	๒๘๔	๒๗๓	๒๖๔	๒๕๗	๑๕๕
จำนวน สมาชิก (คน)	๗๑๕,๗๕๓	๗๐๖,๕๗๑	๗๑๗,๖๑๑	๗๒๕,๔๕๒	๖๔๖,๗๐๘	๖๙๙,๙๖๒	๖๙๔,๙๔๐
จำนวน หุ้น	๓๐๗.๒	๓๒๗.๑	๓๔๖.๔	๔๐๑.๕	๓๕๘.๖	๓๖๙.๑	
ทุนสำรอง	๖๑๘.๗	๖๓๖.๓	๖๖๕.๔	๖๙๑.๗	๗๐.๙	๗๕๐.๕	
ปริมาณ ธุรกิจ สหกรณ์	๕,๒๗๗.๓๔	๕,๘๑๑.๗๓	๕,๔๗๒.๑๘	๖,๐๔๘.๑๙	๖,๓๒๓.๖๘	๖,๖๙๐.๘๐	๖,๑๙๐
จำนวน เงินรับ ฝาก	๑๙.๖	๑๗.๓	๑๖.๖	๑๕.๙	๒๐.๗	๓๓.๔	
จำนวน เงินให้ กู้ยืม	๔๕.๙	๖๔.๕	๗๐.๑	๑๒๑.๐	๑๕๓.๔	๒๑๕.๙	
จำนวน หนี้สิน สหกรณ์	๕๔๙.๐	๖๑๕.๐	๕๗๔.๑	๖๔๙.๑	๖๗๙.๙	๗๑๙.๔	
จำนวน สหกรณ์ที่ มีกำไร	๑๕๙	๑๕๖	๑๔๔	๑๕๓	๑๔๑	๑๔๓	
จำนวน กำไรสุทธิ	๒๗๓.๑	๑๗๘.๖	๑๘๒.๒	๑๘๙.๐	๑๙๙.๓	๒๓๒.๒	๑๙๓

สหกรณ์บริการ

ล้านบาท

	ปี ๒๕๕๑	ปี ๒๕๕๒	ปี ๒๕๕๓	ปี ๒๕๕๔	ปี ๒๕๕๕	ปี ๒๕๕๖	๓๐ ก.ย. ๕๘
จำนวน สหกรณ์	๙๖๓	๙๙๔	๑,๐๔๑	๑,๑๑๕	๑,๑๗๗	๑,๒๕๔	๑,๐๖๕
จำนวน สมาชิก (คน)	๓๑๑,๓๖๖	๓๒๕,๗๖๐	๓๓๔,๘๑๘	๓๖๑,๗๒๔	๓๗๔,๙๔๙	๓๖๗,๗๖๕	๕๑๒,๐๑๕
จำนวน หุ้น	๑,๑๙๕.๘	๑,๓๙๐.๙	๑,๖๕๙.๒	๑,๙๖๐.๓	๒,๔๕๙.๘	๒,๙๙๒.๕	
ทุนสำรอง	๖๑๖.๒	๖๙๐.๔	๗๒๕.๔	๗๘๑.๕	๘๕๐.๒	๙๖๙.๘	
ปริมาณ ธุรกิจ สหกรณ์	๘,๒๗๘.๔๖	๙,๕๖๘.๖๔	๑๐,๗๕๕.๓๓	๘,๗๒๓.๕๒	๑๓,๒๙๓.๑๗	๑๘,๑๓๙.๙๐	๘,๑๘๐
จำนวน เงินรับ ฝาก	๑,๒๓๑.๕	๑,๓๘๗.๘	๑,๘๓๓.๙	๒,๓๙๐.๐	๓,๓๖๗.๗	๗,๙๖๔.๑	
จำนวน เงินให้ กู้ยืม	๑,๙๗๔.๖	๒,๕๔๖.๖	๓,๔๑๑.๙	๔,๑๓๒.๗	๕,๖๒๙.๘	๗,๗๔๙.๘	
จำนวน หนี้สิน สหกรณ์	๔,๒๑๙.๗	๔,๗๑๖.๘	๕,๕๖๓.๓	๖,๔๓๘.๔	๘,๙๘๗.๕	๑๕,๖๕๓.๐	
จำนวน สหกรณ์ที่ มีกำไร	๔๕๐	๕๑๘	๕๔๗	๕๗๖	๖๒๐	๖๗๗	
จำนวน กำไรสุทธิ	๑๘๓.๐	๒๐๑.๒	๒๔๔.๗	๒๙๓.๓	๕๓๔.๖	๔๙๖.๕	๙๖

๓. วิเคราะห์ปัญหาในระบบสหกรณ์ร้านค้าและบริการ

สหกรณ์ร้านค้าและบริการของประเทศไทยในปัจจุบัน ปรากฏจุดอ่อนอยู่หลายประการ ที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาให้ทัดเทียมระบบค้าปลีกและบริการสมัยใหม่ สามารถสรุปได้ ดังนี้

๓.๑ ขาดระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ต้นทุนในการบริหารคลังสินค้า (Warehouse Cost) และต้นทุนในการถือครองสินค้า (Inventory Carrying Cost) และต้นทุนในการขนส่งสูง

๓.๒ สินค้าและบริการในระบบสหกรณ์ร้านค้าและบริการยังไม่มีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าเป็นสินค้าและบริการที่คุณภาพต่ำกว่าระบบค้าปลีกหรือบริการของเอกชน

๓.๓ เครื่องหมายการค้าและบริการของสหกรณ์ยังไม่ได้ได้รับความไว้วางใจหรือความจงรักภักดี จากลูกค้า

๓.๔ ระบบค้าปลีกและบริการของสหกรณ์มีเครือข่ายธุรกิจที่น้อย หากต้องต่อสู้กับระบบของเอกชนสหกรณ์จะเสียเปรียบ

๔. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพและความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ร้านค้าและสหกรณ์บริการ

๔.๑ การพัฒนาประสิทธิภาพและความเข้มแข็งระบบโลจิสติกส์

ปัจจุบันธุรกิจค้าปลีกมีวิธีการบริหารจัดการให้ต้นทุนด้านโลจิสติกส์ต่ำสุด โดยประยุกต์ใช้ระบบทันเวลาพอดี (Just in time) หรือระบบคลังสินค้าร่วมหรือศูนย์กระจายสินค้า การหาความต้องการที่แท้จริงของผู้บริโภคมาประมวลผลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ แล้วจัดส่งข้อมูลความต้องการล่วงหน้าไปยังผู้ผลิตเพื่อส่งสินค้ามายังศูนย์กระจายสินค้า เพื่อกระจายสินค้าไปยังร้านค้าปลีกในพื้นที่ข้างเคียง ในปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการ และให้สินค้าบรรทุกเต็มจำนวนในการขนส่งแต่ละเที่ยว โดยร้านค้าปลีกมีหน้าที่จัดสินค้าไว้ตามมาตรฐานที่กำหนด มีระบบการจำหน่ายและชำระเงินสด สินค้ารอบใหม่ถูกเติมเต็มโดยศูนย์กระจายสินค้าอย่างต่อเนื่อง ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้ตลอดเวลาในร้านค้าปลีกบริเวณบ้าน หรืออาจอำนวยความสะดวกส่งถึงบ้านหากซื้อในจำนวนมาก การพัฒนาเครือข่ายของสหกรณ์ร้านค้าและบริการ เห็นว่าควรมีการรวมกลุ่มสหกรณ์หลาย ๆ ประเภทภายในพื้นที่เดียวกัน เช่น ชุมชนสหกรณ์ภายในอำเภอ หรือจังหวัดเดียวกัน สร้างเครือข่ายรวมซื้อ รวมขาย และศูนย์กระจายสินค้าทำงานร่วมกัน เพื่อเป็นต้นแบบให้สหกรณ์ทั่วประเทศ เป็นต้น

สหกรณ์ร้านค้าควรมีสินค้าทางการเกษตรรวมทั้งสินค้าที่ผลิตจากพื้นที่บ้านที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากสหกรณ์และมีเครื่องหมายการค้าของสหกรณ์วางจำหน่าย ควรมีการเชื่อมต่อเครือข่ายด้วยระบบคอมพิวเตอร์ การรับใบสั่งซื้อจากลูกค้าควรมีเพียงจุดเดียวและกระจายไปยังเครือข่ายเพื่อเป็นศูนย์รวบรวมความต้องการของลูกค้าและการวางแผนผลิตหรือสั่งซื้อ ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวลงในพื้นที่ที่จำหน่ายสินค้าของสหกรณ์ ในแต่ละสหกรณ์ควรมีมุขสหกรณ์ร้านค้า (Conner Co-op) เพื่อจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์ให้แก่สมาชิก ควรหาตลาดต่างประเทศเมื่อเครือข่ายมีความพร้อม รัฐควรจะช่วยสนับสนุนการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกระแสการบริโภคสินค้าของสหกรณ์

๔.๒ การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการของสหกรณ์ร้านค้าและบริการให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

ปัจจุบันสินค้าและบริการที่จะออกสู่ตลาดจะมีรายละเอียดข้อกำหนดทางวิชาการในรูปของเอกสารวัตถุที่แพร่หลายแก่บุคคลทั่วไป ซึ่งกำหนดขึ้นโดยความร่วมมือและการยอมรับของผู้มีส่วนได้เสียและผู้มีประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันมาตรฐานสินค้าการเกษตรถูกกำหนดภายใต้พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ มาตรฐานบังคับ และมาตรฐานทั่วไปสำหรับงานบริการซึ่งหมายถึงวิธีที่ควรปฏิบัติต่อลูกค้า ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน การสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการมีข้อเสนอให้เครือข่ายร้านค้าสหกรณ์เป็นผู้กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายโดยสหกรณ์ รวมทั้งการกำหนดรูปแบบของบรรจุภัณฑ์และการบริการให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศและควรให้ความสำคัญกับมาตรฐานสินค้า OTOP และสินค้าทางการเกษตรที่ผลิตโดยเกษตรกรโดยตรงทั้งการจำหน่ายภายในประเทศและการส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าการเกษตรควรมีมาตรฐานภายใต้ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เหมือนกันทั้งประเทศ ส่วนสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตโดยผู้ผลิตภาคเอกชนแล้วนำมาจำหน่ายโดยสหกรณ์ก็ต้องมีมาตรฐานตามที่เครือข่ายสหกรณ์เป็นผู้กำหนดเช่นกัน

๔.๓ การพัฒนาเครื่องหมายการค้า

เครื่องหมายการค้า (Brand) ชื่อ (Name), คำ (Term), สัญลักษณ์ (Symbol), การออกแบบ (Design) ที่บ่งบอกว่าสินค้าและบริการนั้นเป็นของใคร มีความแตกต่างจากคู่แข่งอย่างไร ดังนั้น การสังเกตเครื่องหมายการค้าจะประกอบด้วยคุณลักษณะ เช่น รูปร่างลักษณะ คุณประโยชน์ สิ่งจูงใจที่ทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าจะใช้สินค้าหรือบริการนั้นแล้วเกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งลักษณะของสินค้าปัจจุบันเครื่องหมายการค้าและบริการของสหกรณ์ยังไม่มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจน ฉะนั้น การสร้างอัตลักษณ์และเครื่องหมายการค้า เห็นว่าควรมีตราของผลิตภัณฑ์และบริการที่จำหน่ายโดยสหกรณ์ที่เหมือนกันทั้งประเทศ สามารถบอกผู้บริโภคได้ว่าสินค้าหรือบริการที่เป็นของสหกรณ์นั้นมีความโดดเด่นหรือแตกต่างจากสินค้าประเภทเดียวกันในท้องตลาดอย่างไร ทั้งรูปลักษณ์ภายนอกที่น่าจดจำและคุณประโยชน์ที่ได้รับจะทำให้ผู้บริโภคที่ใช้สินค้าหรือบริการนั้นเกิดความภูมิใจในบุคลิกภาพของสินค้าหรือบริการ ในการสัมมนา มีผู้เสนอ brand ของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตและจำหน่ายโดยสหกรณ์ไว้หลายแบบ เช่น Co-op Thailand หรือ Made in Thailand เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอให้มีการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างคุณค่าให้กับเครื่องหมายการค้า

๔.๔ การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด

ปัจจุบันมีกลยุทธ์มากมายที่องค์กรขนาดเล็กสามารถต่อสู้กับองค์กรขนาดใหญ่ และมีเครือข่ายธุรกิจที่มากกว่า เช่น การสร้างตลาดขนาดเล็กและลูกค้าประจำ อาทิ การพัฒนาบุคลากรทุกระดับทั้งผู้บริหาร กรรมการ หรือสมาชิกควรมีความรู้เรื่องกฎหมายและการบริหารสหกรณ์ สำหรับพนักงานทุกประเภทควรมีทักษะการให้บริการ จึงมีข้อเสนอเพื่อพัฒนาบุคลากรในระดับต่าง ๆ ดังนี้

- การให้วิชาสหกรณ์เป็นหมวดหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นประถม มัธยม จนถึงชั้นอุดมศึกษา เพื่อประชาชนทั่วไป ได้มีความรู้เรื่องค่านิยมหรืออุดมการณ์ของสหกรณ์ก่อนการเข้ามาเป็นสมาชิก
- สร้างทายาทสหกรณ์โดยการฝึกอบรมในเยาวชนให้มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อสหกรณ์ พร้อมรับงานสหกรณ์จากบรรพบุรุษแบบรุ่นสู่รุ่น
- ผู้บริหารและกรรมการทุกคนต้องผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมตามที่เครือข่ายสหกรณ์กำหนด กรณีเป็นสหกรณ์เก่า ผู้บริหารและกรรมการคนใดไม่เคยผ่านการฝึกอบรมต้องเข้ารับการอบรมทันที กำหนดให้เป็นกฎเหล็ก สำหรับผู้ที่ไม่ผ่านการอบรมตามที่กำหนดห้ามทำหน้าที่กรรมการหรือผู้จัดการสหกรณ์เด็ดขาด
- อบรมพนักงานสหกรณ์ร้านค้าและบริการให้มีความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น การบริการลูกค้าแบบเอกชน การใช้โปรแกรมค้ำปลีก โปรแกรมคลังสินค้า และโปรแกรมทางบัญชีที่ออกแบบให้เหมือนกันทั้งระบบเครือข่ายสหกรณ์ทั่วประเทศ

๕. แนวคิดในการพัฒนาสหกรณ์ร้านค้าและบริการในอนาคต

๕.๑ ควรพัฒนาระบบ E Commerce for business ในเครือข่ายสหกรณ์

๕.๒ ควรพัฒนาโปรแกรมร้านค้าปลีก โปรแกรมทางบัญชี และโปรแกรมการบริหารจัดการคลังสินค้าเพื่อใช้ในเครือข่ายสหกรณ์

๕.๓ ควรสร้างระบบรวมซื้อ รวมขาย รวมรับใบสั่งซื้อ เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับเครือข่ายสหกรณ์

๕.๔ ควรมีมุมสหกรณ์ร้านค้า (Corner co-op) ให้เป็นส่วนหนึ่งของสหกรณ์ทุกประเภท

๕.๕ การสร้างทายาทสหกรณ์ เพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แบบรุ่นสู่รุ่น

๖. ความเห็นเรื่องแยกสหกรณ์ภาคการเกษตรและภาคการเงินออกจากกัน

ข้อเสนอเรื่องการแยกสหกรณ์ภาคการเงินกับภาคอื่น ๆ ออกจากกันนั้น ผู้เข้าร่วมสัมมนาในกลุ่มไม่เห็นด้วย หากเดิมการบริหารไม่มีประสิทธิภาพก็ควรเพิ่มการควบคุมและกำกับดูแลให้เข้มงวดขึ้น

๗. ความเห็นเกี่ยวกับการควรรวมสหกรณ์ มีประโยชน์หรือข้อคิดเห็นอย่างไร

ผู้เข้าร่วมการสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่าให้ควรรวมสหกรณ์ประเภทเดียวกัน โดยสมาชิกกลุ่มไม่มีข้อขัดข้องหากมีเหตุผลและความจำเป็น เช่น การลดต้นทุน การขยายกิจการ เป็นต้น

๘. ภาคราชการจะมีส่วนสนับสนุนระบบสหกรณ์อย่างไร เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งต่อระบบสหกรณ์และต่อเกษตรกรได้อย่างไร

ข้อเสนอเรื่องขอรับการสนับสนุนจากภาคราชการ สมาชิกกลุ่มเห็นว่าควรขอรับการสนับสนุนด้านการฝึกอบรมให้บุคลากรของสหกรณ์ โดยมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

กลุ่มที่ ๒

กลุ่มสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์และสหกรณ์ประเภทเครดิตยูเนียน

๑. ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ สหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินแห่งหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลที่มีอาชีพอย่างเดียวกันหรืออาศัยในที่ชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเงินเมื่อเกิดความจำเป็น หรือเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์งอกเงย และได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

ในภาวะปัจจุบัน ประชาชนประสบปัญหาเกี่ยวกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น ผู้ที่มีรายได้น้อยได้รับความเดือดร้อนเพราะไม่สามารถจะหารายได้ให้เพียงพอกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น และมักจะแก้ไขปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินจากนายทุนโดยยอมเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง จึงก่อให้เกิดหนี้สินผูกพันและก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัวภายหลังบุคคลที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว จึงร่วมกันแก้ไขปัญหาด้วยการรวมกลุ่มกัน จัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นเพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนโดยยึดหลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งแรกในประเทศไทย คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ข้าราชการสหกรณ์และพนักงานธนาคารเพื่อการพัฒนาสหกรณ์ (ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น "ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร") จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๒๙ โดยใช้ชื่อว่า "สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัดสินใช้" ปัจจุบันชื่อว่า "สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด"

๑.๑.๑ วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่ส่งเสริมให้บุคคลที่เป็นสมาชิกรู้จักการประหยัด รู้จักการออมทรัพย์และสามารถบริการเงินกู้ให้แก่สมาชิกเพื่อนำไปใช้จ่ายเมื่อเกิดความจำเป็น โดยยึดหลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นลักษณะของการร่วมกันแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมอีกทางหนึ่ง และสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

๑.๑.๑.๑ การส่งเสริมการออมทรัพย์ เป็นวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ออมทรัพย์ แบ่งออกเป็น ๒ วิธี คือ

(๑) การส่งเสริมสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการถือหุ้น สหกรณ์กำหนดให้สมาชิกส่งชำระค่าหุ้นเป็นประจำทุกเดือน โอนการหักเงินค่าหุ้น ณ ที่จ่ายเงินเดือนและจ่ายเงินปันผลค่าหุ้นให้แก่สมาชิกตามอัตราที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดไว้ เงินปันผลที่ได้รับนี้ไม่ต้องเสียภาษีให้แก่รัฐ และเมื่อสมาชิกลาออกจากสหกรณ์ก็สามารถถอนค่าหุ้นคืนได้

(๒) การส่งเสริมสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการรับฝากเงิน สหกรณ์มีบริการด้านเงินฝากทั้งประเภทเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์ และให้ผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยในอัตราเดียวกับธนาคารพาณิชย์ หรือสูงกว่าตามฐานะของแต่ละสหกรณ์

๑.๑.๑.๒ การให้เงินกู้แก่สมาชิก สหกรณ์จะนำเงินค่าหุ้นและเงินฝากของสมาชิกมาหมุนเวียนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นหรือเดือดร้อนกู้ยืม โดยคิดดอกเบี้ยต่ำกว่าเอกชน

๑.๑.๒ ลักษณะการให้เงินกู้ เงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้กับสมาชิกมี ๓ ประเภท คือ

๑.๑.๒.๑ เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน ในกรณีที่สมาชิกมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีรายจ่ายที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน สมาชิกสามารถกู้เงินประเภทนี้จากสหกรณ์ได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินได้รายเดือน แต่จำกัดขั้นสูงไว้ตามฐานะของแต่ละสหกรณ์และกำหนดส่งชำระคืนไม่เกิน ๑๒ งวด ซึ่งเงินกู้ประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องมีหลักประกัน

๑.๑.๒.๒ เงินกู้สามัญ สมาชิกสามารถกู้เงินประเภทนี้ได้ประมาณ ๔ - ๑๕ เท่าของเงินได้รายเดือน แต่จะจำกัดขั้นสูงไว้ตามฐานะของแต่ละสหกรณ์ และกำหนดส่งชำระคืนระหว่าง ๒๔ - ๗๒ งวดรายเดือน และต้องมีสมาชิกด้วยกันค้ำประกัน อย่างน้อย ๑ คน การกำหนดวงเงินกู้ฉุกเฉินและสามัญจะใช้เงินเดือนเฉลี่ยของสมาชิกแต่ละสหกรณ์เป็นฐานในการกำหนด ตัวอย่าง เช่น สหกรณ์แห่งหนึ่ง สมาชิกมีเงินเฉลี่ย ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน ขั้นสูงของวงเงินกู้ฉุกเฉินควรเป็น ๕,๐๐๐ บาท ขั้นสูงของวงเงินกู้สามัญ ควรเป็น ๔๐,๐๐๐ - ๑๕๐,๐๐๐ บาท แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินและดุลยพินิจของคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ในการกำหนดระเบียบ

๑.๑.๒.๓ เงินกู้พิเศษ ถ้าสหกรณ์มีฐานะมั่นคงแล้ว สหกรณ์จะเปิดบริการให้เงินกู้พิเศษเพื่อให้สมาชิกนำไปลงทุนในการประกอบอาชีพ หรือกู้ไปเพื่อการสงเคราะห์ เงินกู้ประเภทนี้สามารถกู้ตามจำนวนเงินที่จะนำไปลงทุนประกอบอาชีพ หรือขึ้นอยู่กับราคาของบ้านและที่ดินที่จะซื้อ หรือจำกัดขั้นสูงไว้ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และกำหนดชำระคืน ตั้งแต่ ๑๐ - ๑๕ ปี โดยมีสังหาริมทรัพย์เป็นหลักจำนองค้ำประกัน

๑.๑.๓ การดำเนินงาน

สหกรณ์ออมทรัพย์ดำเนินการโดยสมาชิก กล่าวคือ เมื่อได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นแล้ว สมาชิกจะเลือกตั้งตัวแทนจากที่ประชุมใหญ่ให้เข้ามาบริหารงานในสหกรณ์ ตัวแทนสมาชิกเหล่านี้เรียกว่า “คณะกรรมการดำเนินการ” จำนวน ๗ - ๑๕ คน ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น ๆ คณะกรรมการดำเนินการ จะทำหน้าที่บริหารกิจการสหกรณ์โดยจะมีการประชุม อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อกำหนดนโยบายในการทำงานแล้วจึงมอบให้ “ฝ่ายจัดการ” รับผิดชอบปฏิบัติงานต่อไป ฝ่ายจัดการนั้นประกอบด้วย ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ สมุห์บัญชี เจ้าหน้าที่การเงิน ฯลฯ ซึ่งทำหน้าที่บริการแก่สมาชิกที่มาติดต่อทำธุรกิจกับสหกรณ์

รับไปปฏิบัติงานต่อไป ฝ่ายจัดการนั้นประกอบด้วย ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ สมุห์บัญชี เจ้าหน้าที่การเงิน ฯลฯ ซึ่งทำหน้าที่บริการแก่สมาชิกที่มาติดต่อทำธุรกิจกับสหกรณ์

๑.๑.๔ ทุนดำเนินงานของสหกรณ์

๑.๑.๔.๑ เงินค่าหุ้น

๑.๑.๔.๒ เงินรับฝากจากสมาชิก

๑.๑.๔.๓ ทุนสำรองและทุนสะสมอื่นๆ

๑.๑.๔.๔ เงินกู้ยืม

๑.๑.๔.๕ เงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค

๑.๑.๕ การสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มี ๒ วิธี คือ

๑.๑.๕.๑ กรณีในหน่วยงานหรือชุมชนที่มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์แล้ว ผู้ที่มีความประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกกระทำได้โดยการยื่นใบสมัครต่อสหกรณ์ เพื่อสหกรณ์จะนำใบสมัครของท่านเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์พิจารณารับเข้าเป็นสมาชิก เมื่อคณะกรรมการดำเนินการรับท่านเป็นสมาชิกแล้ว ท่านจะต้องชำระเงินค่าธรรมเนียมแรกเข้า ประมาณ ๒๐ - ๕๐ บาท ชำระค่าหุ้นประมาณร้อยละ ๔ - ๕ ของรายได้ และลงลายมือชื่อในทะเบียนสมาชิกจึงจะมีสิทธิในสหกรณ์ เช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่น ๆ สหกรณ์จะจ่ายเงินปันผลตามหุ้นให้แก่สมาชิกเป็นประจำทุกปี และเมื่อสมาชิกลาออกจากการเป็นสมาชิกภาพ สมาชิกก็สามารถถอนค่าหุ้นคืนได้ทั้งหมด ส่วนค่าธรรมเนียมแรกเข้า สหกรณ์จะไม่จ่ายคืนให้ เพราะถือเป็นรายได้ของสหกรณ์อย่างหนึ่ง

๑.๑.๕.๒ กรณีในหน่วยงานหรือชุมชนที่ยังไม่มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ ท่านที่สนใจในกิจการของสหกรณ์ออมทรัพย์ และมีความประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นในหน่วยงานหรือชุมชนของท่าน ก็สามารถรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ได้ โดยขอคำแนะนำและสอบถามรายละเอียดได้จากสำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ ๑ และพื้นที่ ๒ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัด กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในส่วนภูมิภาค หรือติดต่อโดยตรงที่ สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ เขตเทเวศร์ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๒ ๖๕๕๕

๑.๑.๖ สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

สหกรณ์เป็นของสมาชิกและสมาชิกทุกคนมีบทบาทที่จะควบคุมการบริหารงานของสหกรณ์ โดยใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกให้ถูกต้องและสม่ำเสมอ การร่วมประชุมใหญ่เป็นทั้งสิทธิและหน้าที่อันสำคัญยิ่งของสมาชิกทุกคนที่ควรจะต้องเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสหกรณ์ ซึ่งเป็นโอกาสที่สมาชิกจะแสดงบทบาทรักษาสิทธิและปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของตน ตลอดจนการติดตามผลการดำเนินงาน การจัดสรรผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างยุติธรรม กำหนดนโยบายการดำเนินงานรวมทั้ง

คัดเลือกกรรมการดำเนินการที่มีความสามารถ และมอบภารกิจในการดำเนินการต่อไปในแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อมวลสมาชิก เสริมสร้างความเจริญมั่นคงให้กับสหกรณ์ โดยสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมทุกคนจะต้องร่วมกันอภิปรายปัญหา แสดงความคิดเห็น ออกเสียง และยอมรับมติของที่ประชุมซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมายข้อบังคับและระเบียบ เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกประการ

๑.๒ ข้อมูลเบื้องต้นสหกรณ์เครดิตยูเนียน

สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ประชาชนทุกสาขาอาชีพ ซึ่งมีภูมิลำเนาหรือประกอบอาชีพหลักหรือมีวงสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่างใดอยู่ในเขตท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้น และบุคคลเหล่านั้นมีความปรารถนาจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยวิธีการนำเงินของตนเองมาสะสมไว้เป็นกองทุนสมาชิกทุก ๆ คนจะต้องสะสมเงินตามความสามารถของตนเองเป็นประจำและสม่ำเสมอตามที่สหกรณ์กำหนด กองทุนที่สมาชิกช่วยกันสะสมนี้ก็จะมีความมากขึ้นสามารถจะให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนทางการเงินกู้ยืมเงินเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาและความเดือดร้อนเหล่านั้น พร้อมกับการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกแต่ละคนก็จะสะสมเงินของตนไปในคราวเดียวกันด้วยและเงินกู้ก็จะค่อย ๆ หมดไป ในขณะที่เงินสะสมก็มีความมากขึ้นสหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงเป็นสหกรณ์ที่มุ่งหวังในการให้สมาชิกช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสมาชิก

การรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการตามแนวคิดของสหกรณ์เครดิตยูเนียน มีจุดเริ่มต้นจากการรวมกลุ่มของคนในย่านชุมชนแออัดห้วยขวาง ดินแดง เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๐๘ ใช้ชื่อว่า “เครดิตยูเนียนแห่งศูนย์กลางเทวา” แต่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์

สหกรณ์ที่ได้รับการจดทะเบียนแห่งแรก คือ "สหกรณ์เครดิตยูเนียนแม่มูล จำกัด" จังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้รับการจดทะเบียนเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๒ ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์เครดิตยูเนียนเดิมเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน จึงอยู่ในรูปย่อยของประเภท "สหกรณ์ออมทรัพย์" และต่อมาได้รับการกำหนดให้เป็นประเภท "สหกรณ์เครดิตยูเนียน" ตามกฎกระทรวงกำหนดประเภทสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๘

๑.๒.๑ หลักการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

หลักการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้กำหนดขึ้นมาภายใต้ปรัชญาแห่งการร่วมมือกัน คุณค่าของความยุติธรรม ความเสมอภาคและการช่วยเหลือตนเอง แม้การปฏิบัติจะแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาคของโลก แต่หัวใจของการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนก็คือการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้องที่แสดงออกโดยการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับตนเองและชุมชน

หลักแห่งประชาธิปไตย

สหกรณ์เครดิตยูเนียนเปิดรับสมาชิกทุกคน ที่เห็นคุณประโยชน์และประสงค์จะเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในสหกรณ์เครดิตยูเนียน สมาชิกมีสิทธิมีเสียงเสมอภาคกัน (หนึ่งคนหนึ่งเสียง)

และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยไม่คำนึงถึงจำนวนเงินสะสมหรือค่าหุ้น

หลักแห่งการบริการสมาชิก

สหกรณ์เครดิตยูเนียนจัดบริการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ หลังจากที่จัดสรรเงินสำรองตามข้อบังคับและจ่ายเงินปันผลแก่สมาชิกแล้ว เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิก

หลักแห่งการบริการสังคม

สหกรณ์เครดิตยูเนียนมุ่งที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาคนและสังคม เสริมสร้างความยุติธรรมแก่มวลสมาชิกและชุมชนที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนจัดตั้งและดำเนินงานอยู่

โดยสหกรณ์เครดิตยูเนียน จะให้ความสำคัญและให้บริการแก่ทุกคนที่เห็นคุณค่าและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมการตัดสินใจต่าง ๆ จะต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์และประโยชน์ที่จะเกิดกับชุมชนโดยรวมด้วย

๑.๒.๒ หลักเกณฑ์การจัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดว่า “สมาชิกสหกรณ์อาจประกอบด้วยบุคคลทุกสาขาอาชีพ ซึ่งมีภูมิลำเนาหรือประกอบอาชีพหลักหรือมีวงสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่างใดอยู่ในเขตท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง โดยให้กำหนดคุณสมบัติไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์” เพื่อให้เกิดความชัดเจนจึงกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับท้องที่ดำเนินงานและกรอบคุณสมบัติสมาชิก สำหรับสหกรณ์ที่ได้รับจดทะเบียนไว้แล้วหรือขอจดทะเบียนสหกรณ์ใหม่ในระดับปฐมภูมิ ดังนี้

๑.๒.๒.๑ ท้องที่ดำเนินงาน หมายถึง การกำหนดพื้นที่หรืออาณาเขตที่สหกรณ์สามารถเปิดรับสมาชิกที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

๑.๒.๒.๒ กรอบคุณสมบัติของสมาชิก ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ข้างต้น จะกำหนดลักษณะของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนไว้ ๓ ประเภท แต่สหกรณ์จะต้องระบุไว้ในขณะตั้งสหกรณ์ในประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยจะต้องยึดถือตามแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(๑) กรณีกำหนดกรอบคุณสมบัติให้สมาชิกมีภูมิลำเนาเดียวกันหรืออยู่ในชุมชนเดียวกันให้มีสมาชิกได้ทุกสาขาอาชีพ แต่ให้จำกัดท้องที่ดำเนินงานหรือคุณสมบัติสมาชิกไว้ไม่เกินระดับชุมชนหรือระดับอำเภอ เพื่อมิให้สหกรณ์ซึ่งมีวัตถุประสงค์เดียวกันมีท้องที่ดำเนินงานซ้ำซ้อนกัน อันจะบังเกิดผลเสียจากการแข่งขันกันรับสมาชิกและการดำเนินธุรกิจในขณะที่มุ่งแสวงหาผลกำไรจนเกิดผลกระทบต่อระบบสหกรณ์โดยรวม

(๒) กรณีกำหนดกรอบคุณสมบัติในการประกอบอาชีพหลักของสมาชิก คุณสมบัติของสมาชิกจะต้องกำหนดให้เป็นผู้ประกอบอาชีพหลักเช่นเดียวกันหรือในองค์กรเดียวกันเท่านั้น ทั้งนี้ การกำหนดท้องที่ดำเนินงานอาจจะกำหนดได้เท่าที่จำเป็นแก่การรับสมาชิกของสหกรณ์ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในองค์กรนั้น ๆ

๑.๒.๒.๓ กรณีกำหนดกรอบคุณสมบัติตามวงสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งทางสังคม เช่น เป็นสมาชิกในสมาคมเดียวกัน สหกรณ์จะต้องกำหนดกรอบคุณสมบัติของสมาชิกตามวงสัมพันธ์ดังกล่าว ในข้อบังคับให้ชัดเจน ทั้งนี้ การกำหนดท้องที่ดำเนินงานอาจจะกำหนดได้เท่าที่จำเป็นแก่การรับสมาชิกของสหกรณ์ตามวงสัมพันธ์ดังกล่าว

ทั้งนี้ สามารถติดต่อขอคำแนะนำและสอบถามรายละเอียดได้ที่สำนักงานสหกรณ์ จังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในส่วนภูมิภาค

๒. วิเคราะห์ปัญหาาระบบของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน

๒.๑ ผู้บริหารสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับปรัชญา หลักการ วิธีการ และอุดมการณ์ของสหกรณ์

๒.๒ สมาชิกสหกรณ์ขาดการมีส่วนร่วมการกำกับ ตรวจสอบ และติดตามการดำเนินงานของสหกรณ์

๒.๓ ผู้บริหารสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ขาดหลักธรรมาภิบาล

๒.๔ การบริหารจัดการระบบสหกรณ์ การกำกับ ตรวจสอบ และติดตามขาดประสิทธิภาพ

๒.๕ ระบบสหกรณ์ยังขาดการเชื่อมโยงเกี่ยวพันระหว่างสมาชิกสหกรณ์ สหกรณ์ และภาครัฐ

๒.๖ กฎหมายที่ไม่ส่งผลต่อการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพและต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์

๒.๗ หน่วยงานภาครัฐ สหกรณ์ และหน่วยงานอื่น ๆ ยังขาดการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบสหกรณ์

๒.๗.๑ ต้นสังกัดกรรมการดำเนินการสหกรณ์ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับสหกรณ์

๒.๗.๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์เท่าที่ควร

๓. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพและความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์

๓.๑ การสร้างแนวทางในการบูรณาการ ความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการ วิธีการ และอุดมการณ์สหกรณ์สู่สมาชิก

หลักการ วิธีการ และอุดมการณ์สหกรณ์เป็นสิ่งสำคัญที่สหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์จะต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจ โดยปรัชญาของการสหกรณ์ หมายถึง ระบบแนวคิดที่ว่าวิธีการสหกรณ์สามารถ

ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของคนในโลกนี้ให้มีความสุข ความเจริญได้อย่างพอเพียง ดังนั้น สหกรณ์จะมีวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจดังกล่าวให้แก่สมาชิกสหกรณ์ ด้วยวิธีการใด ทั้งนี้ อาจกำหนดให้มีการศึกษาอบรมหรือสร้างจิตสำนึกเพื่อเป็นแนวทางยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม และทุกคนในขบวนการสหกรณ์จะต้องมีความรู้ในหลักการ วิธีการ และอุดมการณ์สหกรณ์

๓.๑.๑ วิธีการสหกรณ์ คือ "การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชน โดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี"

๓.๑.๒ หลักการสหกรณ์ คือ "แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม" ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญรวม ๗ ประการ กล่าวคือ

หลักการที่ ๑ การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง

หลักการที่ ๒ การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

หลักการที่ ๓ การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก

หลักการที่ ๔ การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ

หลักการที่ ๕ การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ

หลักการที่ ๖ การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

หลักการที่ ๗ การเอื้ออาทรต่อชุมชน

๓.๑.๓ อุดมการณ์สหกรณ์ คือ แนวความคิดที่เชื่อว่าวิธีการสหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของมวลสมาชิกให้มีความอยู่ดีกินดีและมีสันติสุข โดยการช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๓.๑.๔ ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ได้มีการฝึกอบรมสมาชิกสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงกรรมการดำเนินการสหกรณ์ก็ต้องผ่านการฝึกอบรมเช่นกัน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

๓.๑.๕ การให้ความรู้ความเข้าใจกับสมาชิกสหกรณ์ก็เพื่อลดความเสี่ยงของสหกรณ์

๓.๑.๖ สหกรณ์แต่ละแห่งจะต้องมีการจัดตั้งแผนงานเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ความสามารถให้แก่สมาชิกสหกรณ์และผู้แทนสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดทำวารสารเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้วย

๓.๑.๗ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันหรือประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดทำองค์ความรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์ และเพื่อให้มีการเรียนการสอนในวิชาการสหกรณ์ด้วย

๓.๑.๘ สมาชิกสหกรณ์จะต้องเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในระบบสหกรณ์

๓.๑.๙ การที่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประสบปัญหาเรื่องการดำเนินการอบรมสมาชิกสหกรณ์ทั่วประเทศพร้อม ๆ กัน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย มีประมาณ ๗๐ คน ซึ่งอาจจะไม่ทั่วถึงสมาชิกทั่วประเทศ ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นคือให้สหกรณ์ร้องขอให้มีการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ เป็นรายสหกรณ์

๓.๑.๑๐ สหกรณ์แต่ละแห่งควรมีการจัดตั้งแผนงานเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้แก่สมาชิกสหกรณ์และผู้แทนสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง

๓.๑.๑๑ การบริหารจัดการระบบสหกรณ์เป็นคุณสมบัติของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่จะต้องมีการฝึกอบรมตามหลักสูตร

๓.๑.๑๒ การกำกับ การตรวจสอบ และการติดตาม เป็นเครื่องมือของส่วนราชการในการกำกับดูแลสหกรณ์

๓.๑.๑๓ หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามากำกับ ตรวจสอบ และติดตามอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้สหกรณ์เข้มแข็ง โดยอาจจะกำหนดให้มีหน่วยงานกลางเข้ามากำกับดูแล

๓.๒ การเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใสไปสู่วิถีปฏิบัติของกรรมการเจ้าหน้าที่ และสมาชิกสหกรณ์ ประกอบด้วย

๓.๒.๑ ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การบริหารจัดการที่ดี เมื่อนำมาใช้ในการดำเนินกิจการโดยอ้อมก่อให้เกิดความเข้มแข็ง มั่งคั่ง และเจริญก้าวหน้าในกิจการนั้น ทำให้เกิด “ความเชื่อถือ” จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้องกิจการนั้น ซึ่งองค์ประกอบของธรรมาภิบาลศึกษาได้จากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒

๓.๒.๒ หลักธรรมาภิบาลในสหกรณ์ กำหนดไว้ ๖ หลัก ประกอบด้วย

๓.๒.๒.๑ หลักนิติธรรม (The Rule of Law) เป็นการกล่าวถึง การที่สหกรณ์กำหนดข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายในสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นที่ยอมรับของสังคม อาทิ การกำหนดระเบียบที่ครบถ้วน และครอบคลุมการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์นั้น ๆ ด้วย

๓.๒.๒.๒ หลักคุณธรรม (Morality) หมายถึง การยึดมั่นความถูกต้อง ดีงาม ซึ่งทุกฝ่ายในสหกรณ์จะต้องปฏิบัติงานในสหกรณ์ของตนอย่างเต็มความสามารถเห็นประโยชน์ส่วนรวมของสหกรณ์เป็นสำคัญมีการกำหนดจรรยาบรรณในสหกรณ์และถือปฏิบัติอย่างจริงจังและส่งเสริมยกย่องผู้กระทำความดี เช่น เจ้าหน้าที่สหกรณ์ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามระเบียบข้อบังคับด้วยความซื่อสัตย์สุจริต กรรมการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน เป็นต้น

๓.๒.๒.๓ หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยพัฒนาวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ที่โปร่งใส กำหนดขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้ เช่น จัดทำงบการเงิน รายงานกิจการเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ให้สมาชิกรับทราบผลการดำเนินงานของสหกรณ์ เป็นต้น

๓.๒.๒.๔ หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง สหกรณ์เปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ได้แก่ กรรมการ ฝ่ายจัดการ และสมาชิกได้มีส่วนร่วมในการรับรู้เสนอความคิดเห็นการตัดสินใจเพื่อสร้างสรรค์และจรรโลงความผาสุกของส่วนรวม รวมถึงร่วมรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ด้วย เช่น กำหนดช่องทางการรับความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ หรือสมาชิกสหกรณ์ เป็นต้น

๓.๒.๒.๕ หลักความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility and Accountability) หมายถึง ทุกฝ่ายในสหกรณ์จะต้องตระหนักถึงสิทธิหน้าที่และรับผิดชอบต่อหน้าที่จากการกระทำของตนเอง รวมถึงไม่เพิกเฉยต่อปัญหาสาธารณะและการช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อสังคม เช่น กรรมการต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น เมื่อมีการพิสูจน์ได้ว่าเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ เป็นต้น

๓.๒.๒.๖ หลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) หมายถึง สหกรณ์มีการบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีระบบการควบคุมภายในที่ดี มีแผนงานที่ส่งเสริม สนับสนุน การประหยัดพลังงานลดค่าใช้จ่าย เช่น การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ควรพิจารณาถึงประโยชน์ของการนำมาใช้งานอย่างสมเหตุสมผลมีราคาที่เหมาะสม เป็นต้น

๓.๒.๓ หลักการตรวจสอบ

เพื่อความโปร่งใสในการปฏิบัติงานและปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการงานสหกรณ์ สมาชิกจะต้องมีส่วนร่วม กรรมการจะต้องเปิดเผยข้อมูลและสมาชิกจะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ อาทิ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ควรเปิดเผยผลตอบแทนของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เสนอต่อที่ประชุมใหญ่ หรือควรให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ประกาศให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องเปิดเผยผลตอบแทนให้กับสมาชิกได้รับทราบ และควรแก้ไขเรื่องคอมมิชชันในสหกรณ์ ทั้งนี้ หลักธรรมาภิบาลเป็นเงื่อนไขหนึ่งของกรมส่งเสริมสหกรณ์ในการจัดลำดับชั้นของสหกรณ์ด้วย

๓.๓ การกำหนดคุณสมบัติของกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์มีการพัฒนาการบริหารจัดการระบบสหกรณ์อย่างมืออาชีพ รวมถึงการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนด้วย

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกเพื่อให้ทำหน้าที่บริหารงานสหกรณ์แทนมวลสมาชิก โดยพัฒนาสหกรณ์ให้เจริญรุ่งเรืองและก้าวหน้ามั่นคง สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาแก่มวลสมาชิก จึงถือเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสหกรณ์ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บริหารงานสหกรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์และบทบาทภารกิจและหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการ

๓.๓.๑ การกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์นอกจากจะต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์ และได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่สหกรณ์แล้วควรเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

๓.๓.๑.๑ มีความศรัทธาในแนวคิดคุณค่า อุตมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์

๓.๓.๑.๒ ประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี และเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่น

๓.๓.๑.๓ อุทิศตนเพื่องานสหกรณ์ด้วยความสุจริตเสียสละ และมีความรับผิดชอบ

๓.๓.๑.๔ มีภาวะผู้นำมีความพร้อมและเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการดำเนินการสหกรณ์

๓.๓.๑.๕ รับฟังความคิดเห็น และยอมรับในเหตุผลของผู้อื่น

๓.๓.๑.๖ มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์และด้านอื่น ๆ

๓.๓.๒ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในกรณีที่กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการ หรือกระทำการโดยประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์ หรือสมาชิกอันเป็นเหตุให้สหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชีหรือกิจการ หรือฐานะการเงินตามรายงานการสอบบัญชี หรือรายงานการตรวจสอบ เป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย คณะกรรมการดำเนินการต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่สหกรณ์ แต่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้จึงต้องปรับใช้กับกฎหมายทั่วไป ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การสหกรณ์ในประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ ถึงแม้สหกรณ์ส่วนใหญ่สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นองค์กรที่เข้มแข็งและให้บริการแก่มวลสมาชิกอย่างเพียงพอและทั่วถึง แต่ในขณะเดียวกันยังมีสหกรณ์จำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาในการดำเนินงาน และเกิดข้อบกพร่องในการบริหารจัดการ สาเหตุที่สำคัญเกิดจากระบบการบริหารจัดการของสหกรณ์ยังไม่มีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาข้อบกพร่องในการบริหารจัดการต่าง ๆ ของสหกรณ์

ที่ปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้น สหกรณ์มีขนาดใหญ่ขึ้น ปริมาณธุรกิจมากขึ้นและซับซ้อนมากขึ้น สหกรณ์จึงจำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สหกรณ์สามารถมีการบริหารจัดการที่ดีขึ้น

๓.๔ หน่วยงานภาครัฐ สหกรณ์ และหน่วยงานอื่น ๆ จะต้องมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้ระบบสหกรณ์

๓.๔.๑ การเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเกื้อหนุนระหว่างสมาชิกสหกรณ์ สหกรณ์และภาครัฐ

ระบบสหกรณ์เป็นระบบเศรษฐกิจรูปแบบหนึ่งและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในปี ๒๕๕๘ มีสหกรณ์จำนวน ๘,๒๗๐ สหกรณ์ มีสมาชิกกว่า ๑๑.๕ ล้านคน ปริมาณธุรกิจกว่า ๒.๒ ล้านล้านบาท และกำไรสุทธิกว่า ๕.๒ หมื่นล้านบาท โดยธุรกิจของสหกรณ์ประกอบด้วย การรับฝากเงิน การให้เงินกู้ การจัดหาสินค้ามาจำหน่ายการรวบรวมผลผลิต การแปรรูปผลิตผล และธุรกิจบริการ แสดงให้เห็นศักยภาพด้านการผลิตและการตลาดของสหกรณ์ ดังนั้น หากสหกรณ์มีการเชื่อมโยงเครือข่ายในด้านการผลิต การตลาด และด้านการเงินของสหกรณ์อย่างเป็นระบบ ย่อมสามารถเพิ่มปริมาณธุรกิจของขบวนการสหกรณ์ได้มากขึ้น และจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่มวลสมาชิกให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ลดค่าใช้จ่าย และเพิ่มรายได้ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก สร้างความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจ และรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้น ระบบสหกรณ์ จึงเป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ และระดับอาเซียน โดยมีกลยุทธ์การดำเนินงานเพื่อเพิ่มศักยภาพการเชื่อมโยงเครือข่ายระบบการผลิต การตลาด และการเงินของสหกรณ์ ดังนี้

๓.๔.๑.๑ พัฒนากลุ่มผู้ผลิตในชุมชนให้เป็นกลุ่มผู้ผลิตคุณภาพ โดยประสานเครือข่ายปัจจัยการผลิต เช่น แหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ดี แหล่งผลิตปุ๋ยที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ แหล่งจำหน่ายอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการทำการผลิตอื่น เป็นต้น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและวางแผนการผลิตสินค้าของกลุ่มให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด สินค้าและบริการที่ผลิตภายใต้กลุ่มผู้ผลิตคุณภาพต้องมีคุณภาพ มาตรฐาน ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อีกทั้ง พัฒนาศักยภาพการผลิตของสหกรณ์ให้สามารถแข่งขันด้านคุณภาพและการแข่งขันด้านต้นทุน

๓.๔.๑.๒ พัฒนาสหกรณ์ให้เป็นองค์กรทางธุรกิจที่เข้มแข็งเป็นที่พึ่งของมวลสมาชิก มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะสหกรณ์ภาคการเกษตรที่มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตเป็นธุรกิจหลัก การจัดตั้งศูนย์กลางการค้าสินค้าสหกรณ์มีรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมีความคล่องตัวโดยให้ภาคเอกชนเข้าร่วมทุนในการดำเนินการ สนับสนุนให้ขบวนการสหกรณ์มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเพิ่มรายได้แก่สมาชิกสหกรณ์และครอบครัว และเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

๓.๔.๑.๓ พัฒนาระบบสหกรณ์ให้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อเป็นทางเลือกของประชาชนในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยสมาชิกเป็นเจ้าของร่วมกันบนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเชื่อมโยงเครือข่ายทางการเงินของสหกรณ์โดยการจัดตั้งศูนย์กลางทางการเงินของสหกรณ์จะส่งผลดีต่อการบริหารจัดการการเงินของขบวนการสหกรณ์และเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในภาพรวมต่อไป

๓.๔.๒ การมีส่วนร่วมของส่วนราชการและส่วนท้องถิ่น

๓.๔.๒.๑ รัฐควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปกครอง ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นจะต้องเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์

๓.๔.๒.๒ การสนับสนุนและให้ความรู้แก่สหกรณ์ในเรื่องของระบบการเงินการบัญชีซึ่งเป็นส่วนสำคัญของระบบสหกรณ์

๓.๔.๒.๓ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ควรมีปฏิสัมพันธ์ต่อสหกรณ์ให้มากกว่านี้ซึ่งจะมีส่วนในเรื่องการตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์ด้วย

๓.๔.๒.๔ ส่วนราชการจะต้องมีการเรียนรู้บริบทความเป็นสหกรณ์ให้มากกว่านี้

๓.๔.๒.๕ การยุบ เลิก สหกรณ์จะต้องได้รับการรับรองจากชุมนุมสหกรณ์ในประเภานั้น ๆ ก่อน

๓.๔.๒.๖ ส่วนราชการควรประสานงานกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีการบรรจุหลักสูตรเรื่องสหกรณ์ไว้ในการเรียนการสอน

๓.๔.๒.๗ ส่วนราชการจะต้องมีการยกระดับการกำกับดูแลและเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอ ทั้งนี้ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ต่าง ๆ จะต้องมีส่วนช่วยเหลือสหกรณ์ด้วย

๓.๔.๒.๘ สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นสหกรณ์ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวบ้าน วัด โรงเรียน ควรจะให้ความสำคัญเรื่องความผูกพันและการมีส่วนร่วมที่จะเกิดขึ้นจากการมีสมาชิกสมทบให้มากกว่านี้

๓.๔.๒.๙ เนื่องจากสหกรณ์ช่วยเหลือสมาชิกเกี่ยวกับหนี้ในระบบและบัตรเครดิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ส่วนราชการควรให้ความสำคัญและเข้ามาดูแลและสนับสนุนในเรื่องนี้ด้วย

๓.๔.๓ อื่น ๆ

๓.๔.๓.๑ ระเบียบ ข้อบังคับสหกรณ์ควรถือใช้อย่างน้อย ๒ ปี ถึงแม้จะเปลี่ยน
กรรมการ ระเบียบ ข้อบังคับ ก็ต้องไม่เปลี่ยน

๓.๔.๓.๒ ควรเปิดกว้างให้สหกรณ์สามารถดำเนินการอย่างอื่นได้ด้วย

๓.๔.๓.๓ กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรให้การศึกษอบรมแก่สหกรณ์จังหวัดด้วย

๓.๔.๓.๔ การบริหารจัดการระบบสหกรณ์ในเรื่องเทคโนโลยีมีส่วนสำคัญ

ในการพัฒนาระบบสหกรณ์

๓.๔.๓.๕ การจัดสวัสดิการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

จะต้องมีความชัดเจน

๓.๔.๓.๖ ขอบเขตอำนาจในการบริหารจัดการระบบสหกรณ์จะต้อง

มีความชัดเจน

๓.๔.๓.๗ การจัดตั้งคณะกรรมการเข้ามากำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์

และสหกรณ์เครดิตยูเนียนจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการกำกับดูแลสหกรณ์

๓.๔.๓.๘ ผู้สอบบัญชีของภาครัฐและภาคเอกชนควรมีมาตรฐานเดียวกัน

๓.๔.๓.๙ ระบบสหกรณ์ควรปลอดจากอิทธิพลทางการเมือง

๓.๕ ด้านกฎหมาย

เนื่องจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่มีผลบังคับใช้มาเป็นเวลานาน
จนไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ และเพื่อให้กฎหมายมีความทันสมัยและทันต่อสถานการณ์
ของสภาพสังคมในปัจจุบัน จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์และคณะกรรมการ
พัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ และเพื่อให้การเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ในประเภทต่าง ๆ มีความเหมาะสม
และเกิดประสิทธิภาพ อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

๔. ความเห็นในด้านอื่น ๆ ที่ได้รับจากผลการสัมมนา

๔.๑ ความเห็นเรื่องการแยกการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน
ไปอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง

๔.๑.๑ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา สันนิบาตสหกรณ์
แห่งประเทศไทย ได้จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายเพื่อปฏิรูประบบบริหารจัดการ
และกำกับดูแลกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน เพื่อนำเสนอความคิดเห็นดังกล่าว
ต่อที่ประชุมซึ่งส่วนราชการจัดขึ้นในวันจันทร์ที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา ณ สำนักงาน
ใหญ่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา สันนิบาต สหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด และชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ได้ร่วมกันจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูประบบบริหารจัดการ และกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งมีผู้แทนสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนเข้าร่วมกว่า ๘๐๐ คน

เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด และชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ได้เข้าพบปลัดกระทรวงการคลังเพื่อนำเสนอข้อสรุปที่ได้จากการสัมมนาเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

ความเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่ทั้ง ๓ แห่ง ไม่เห็นด้วยกับการแยกการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน และเห็นควรให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่นเดิม

๔.๑.๒ ความเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนา

๔.๑.๒.๑ เห็นควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่นเดิม ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานและการกำกับดูแล ทั้งนี้ มีผู้ที่เห็นด้วยร้อยละ ๙๘ และผู้ที่ไม่เห็นด้วยร้อยละ ๒ ของผู้เข้าร่วมการสัมมนา

๔.๑.๒.๒ เห็นควรแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

๔.๑.๒.๓ เห็นควรให้กระทรวงการคลังเข้ามาเป็นที่ปรึกษาทางด้านการเงิน

๔.๑.๒.๔ เห็นควรจัดตั้งสำนักงานเพื่อดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์โดยเฉพาะ เนื่องจากโครงสร้างราชการไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

๔.๑.๒.๕ การจัดตั้งสำนักงานทำให้สามารถสรรหา พัฒนา และคงอยู่ของเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการกำกับดูแลให้ตรงกับความรู้ความสามารถได้ดีกว่า

๔.๑.๒.๖ ที่มาของนายทะเบียนสหกรณ์ต้องมาจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาสหกรณ์ ไม่ใช่ทางผ่านของบุคคลอื่นหรือตามเส้นทางการเติบโตของส่วนราชการที่เป็นอยู่

๔.๑.๒.๗ การมีคณะกรรมการในองค์ประกอบของคณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติจากทุกภาคส่วนทำให้มีองค์ความรู้ทำให้สามารถควบคุมการปฏิบัติได้จริง

๔.๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบรวบสหกรณ์ มีประโยชน์อย่างไรหรือข้อคิดเห็นอย่างไร

๔.๒.๑ ความหมายของการควบรวบสหกรณ์เข้าด้วยกัน

สหกรณ์ตั้งแต่สองสหกรณ์อาจควบรวบเข้ากันเป็นสหกรณ์เดียวกันได้ โดยผ่านความเห็นชอบของมติแห่งที่ประชุมใหญ่ของแต่ละสหกรณ์ และต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

๔.๒.๒ ประเภทสหกรณ์

ปัจจุบันเป็นไปตามกฎกระทรวง กำหนดประเภทสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดไว้ ๗ ประเภท ดังต่อไปนี้

๔.๒.๒.๑ สหกรณ์ออมทรัพย์

๔.๒.๒.๒ สหกรณ์เครดิตยูเนียน

๔.๒.๒.๓ สหกรณ์การเกษตร

๔.๒.๒.๔ สหกรณ์ประมง

๔.๒.๒.๕ สหกรณ์ร้านค้า

๔.๒.๒.๖ สหกรณ์นิคม

๔.๒.๒.๗ สหกรณ์บริการ

๔.๒.๓ ความเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนา

๔.๒.๓.๑ เห็นควรให้มีกฎหมายการควบรวบสหกรณ์ให้มีความชัดเจน เพื่อให้สหกรณ์มีความเข้มแข็งมากขึ้น

๔.๒.๓.๒ ประเด็นการควบรวบสหกรณ์ดังกล่าวไม่มีความชัดเจน

๔.๒.๓.๓ ขบวนการสหกรณ์จะต้องมีการตัดสินใจด้วยตัวเองตามหลักการสหกรณ์

๔.๒.๓.๔ สหกรณ์ไม่สามารถควบรวบต่างประเภทได้ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ จะควบรวบสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

๔.๒.๓.๕ สิ่งจูงใจในการควบรวบสหกรณ์มีน้อยเกินไป

๔.๒.๓.๖ ทำอย่างไรให้สหกรณ์ทั้ง ๗ ประเภท มีการเชื่อมโยงกันในการดำเนินธุรกิจ

๔.๒.๓.๗ ทำอย่างไรให้บุคลากรในส่วนของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีความรู้ความสามารถร่วมแบ่งปันความรู้ดังกล่าวกับสหกรณ์ประเภทอื่นได้ เช่น สหกรณ์การเกษตร

๔.๒.๓.๘ จะต้องมีการขยายวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ให้สามารถดำเนินธุรกิจให้มากขึ้น

- ๔.๒.๓.๙ กฎหมายควรเอื้อต่อสหกรณ์ขนาดใหญ่ในการรวบรวม
 ๔.๒.๓.๑๐ ไม่เห็นด้วยให้มีกฎหมายเพื่อควบคุมการรวบรวมสหกรณ์
 ๔.๒.๓.๑๑ จะต้องมีการควบคุมการเกิดสหกรณ์ขึ้นมาใหม่ให้เข้มข้นมากกว่านี้

ความเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการรวบรวมสหกรณ์ต่างประเภทกัน

๔.๓ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์หรือสถาบันทางการเงิน กองทุนรักษาเสถียรภาพทางการเงิน

๔.๓.๑ การจัดตั้งธนาคารสหกรณ์หรือสถาบันทางการเงิน

ความเห็นของกรมส่งเสริมสหกรณ์ : จากการศึกษาทบทวนผลการศึกษการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ในอดีต และจากการหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้จัดตั้งธนาคารสหกรณ์สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการเงินของสหกรณ์ มีความเห็น ดังนี้

๔.๓.๑.๑ ในอนาคตเห็นควรจัดตั้งธนาคารสหกรณ์เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจ และมีกฎหมายเฉพาะกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางการเงิน คุ้มครองเงินฝากสมาชิกสหกรณ์ และเสริมสภาพคล่องของสหกรณ์

๔.๓.๑.๒ ในอนาคตเห็นควรเสนอคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ โดยคณะอนุกรรมการมีองค์ประกอบ ดังนี้

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

(๒) ภาคราชการ ประกอบด้วย อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด

(๓) ภาคธนาคาร ประกอบด้วย ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญด้านสถาบันการเงิน และหน่วยงานทางการเงินที่เข้มแข็ง

(๔) ภาคสหกรณ์ ประกอบด้วย ประธานกรรมการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประธานกรรมการชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ เป็นอนุกรรมการ

(๕) รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมาย เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการกองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๙ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้จัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ที่ประชุมสัมมนา มีความเห็นว่าควรจัดตั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจเพื่อดูแลและเป็นศูนย์กลางทางการเงินของสหกรณ์ ภายใต้บริบทของสหกรณ์ตามหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ ซึ่งไม่ใช่ลักษณะของธนาคารพาณิชย์ และอาจใช้สหกรณ์เป็นสาขาในพื้นที่

๔.๓.๒ กองทุนรักษาเสถียรภาพทางการเงิน

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสหกรณ์ ๒๕๔๒ เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาสหกรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๔.๓.๒.๑ จัดตั้งกองทุนที่เรียกว่า กองทุนรักษาเสถียรภาพสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์ให้กู้ยืมระยะสั้นและเร่งด่วนสำหรับสหกรณ์ที่ขาดสภาพคล่องซึ่งต้องจ่ายเงินฝากแก่สมาชิก

๔.๓.๒.๒ คณะกรรมการบริหารกองทุนรักษาเสถียรภาพระบบสหกรณ์ มีรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมายเป็นประธาน กรรมการ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ประธานกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศของสหกรณ์แต่ละประเภท เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นกรรมการและเลขานุการ

๔.๓.๒.๓ ให้มีสำนักงานเลขาธิการกองทุนรักษาเสถียรภาพระบบสหกรณ์ โดยให้ผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ในฐานะกรรมการและเลขานุการทำหน้าที่เป็นตัวแทนคณะกรรมการบริหารกองทุนรักษาเสถียรภาพระบบสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก และให้นำบทบัญญัติว่าด้วยตัวการตัวแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับ

๔.๓.๓ ความเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนา

๔.๓.๓.๑ เห็นด้วยให้มีกองทุนรักษาเสถียรภาพทางการเงิน เนื่องจากมีประโยชน์ ทั้งนี้ ควรมีการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพรวมถึงเรื่องการค้ากับดูแลด้วย

๔.๓.๓.๒ การยกระดับสหกรณ์เป็นธนาคารสหกรณ์มีวัตถุประสงค์ใด และรูปแบบการบริหารเป็นอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อช่วยเหลือสมาชิกสหกรณ์หรือไม่ อย่างไร

๔.๓.๓.๓ การจัดตั้งธนาคารสหกรณ์มีประโยชน์ แต่จะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจของสหกรณ์

๔.๓.๓.๔ การจัดตั้งธนาคารสหกรณ์จะต้องเข้าใจความหมายของธนาคาร สหกรณ์ด้วย

๔.๓.๓.๕ การดำเนินการดังกล่าวอาจมีชื่อเรียกอย่างอื่น ซึ่งอาจจะยังไม่ใช่ “ธนาคารสหกรณ์” ซึ่งธนาคารสหกรณ์ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในรูปแบบทางเลือกเท่านั้น

๔.๓.๓.๖ การจัดตั้งธนาคารสหกรณ์เป็นเรื่องที่เร็วเกินไป ควรศึกษาให้รอบด้าน

๔.๓.๓.๗ ทำอย่างไรให้สหกรณ์สร้างระบบความคิดด้วยตัวเอง

๔.๓.๓.๘ บางส่วนไม่เห็นด้วยให้มีการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์

๔.๓.๓.๙ จะให้ความมั่นคงทางการเงินแก่สหกรณ์ได้อย่างไร ทั้งนี้ เห็นว่าการออกกฎหมายค้ำเงินหุ้น และการออกกฎหมายค้ำเงินฝากโดยเทียบเคียงธนาคารพาณิชย์ จะช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินได้

๔.๓.๓.๑๐ โอกาสที่สหกรณ์ขนาดเล็กเข้าถึงแหล่งเงินทุนมีน้อย

๔.๓.๓.๑๑ ควรร่างกฎหมายให้เอื้อต่อการเติบโตของสหกรณ์

ความเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะให้มีกองทุนรักษาเสถียรภาพทางการเงินและไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์

๔.๔ ความเห็นต่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ว่าควรแก้ไขในประเด็นใด

ปัจจุบันประเทศไทยมีสหกรณ์รวมทุกประเภทจำนวน ๘,๒๐๐ กว่าสหกรณ์ สมาชิกกว่า ๑๑.๕ ล้านคน ปริมาณธุรกิจกว่า ๒.๒ ล้านล้านบาท และกำไรสุทธิกว่า ๕.๒ หมื่นล้านบาท โดยธุรกิจของสหกรณ์ประกอบด้วย การรับฝากเงิน การให้เงินกู้ การจัดหาสินค้ามาจำหน่ายการรวบรวมผลผลิตการแปรรูปผลิตผล และธุรกิจบริการ จึงนับได้ว่าการสหกรณ์ในประเทศไทยมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยเฉพาะต่อประชาชนในระดับฐานราก และช่วยแก้ปัญหาการประกอบอาชีพและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นเสมอมา

อย่างไรก็ตาม แม้สหกรณ์จะสามารถเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนเป็นเครื่องมือรัฐในการแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับฐานรากได้อย่างดี แต่กลับพบว่าสหกรณ์ยังมีปัญหาในเรื่องของระบบและประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาจึงสมควรปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการพัฒนาสหกรณ์

ความเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนา : ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสหกรณ์ ๒๕๔๒

ในประเด็นดังนี้

- ๑) เรื่องสมาชิกสมทบ
- ๒) เรื่องการจัดสวัสดิการ
- ๓) เรื่องการกำกับดูแล
- ๔) เรื่องการจัดลำดับชั้นสหกรณ์

๕) เรื่องภาษีธุรกิจเฉพาะ มาตรา ๔๑๓ (๓) ขอให้ยกเว้นการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ
เพิ่มเติมสำหรับสหกรณ์

๖) เรื่องกองทุนรักษาเสถียรภาพทางการเงิน

๗) เรื่องการให้สันนิบาตสหกรณ์จังหวัดเป็นนิติบุคคล

๘) ควรมอบให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จัดทำประชาพิจารณ์เรื่องแก้ไข
พระราชบัญญัติสหกรณ์สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

กลุ่มที่ ๓

กลุ่มสหกรณ์ภาคการเกษตรและนิคมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

๑. ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ สหกรณ์นิคมคืออะไร

สหกรณ์ภาคการเกษตรในรูปแบบหนึ่งที่มีการดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎร การจัดสร้างปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่อยู่อาศัยควบคู่ไปกับการเกษตร การส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งกิจกรรมให้บริการสาธารณูปโภคแก่สมาชิก ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า สหกรณ์นิคม มีงานหลัก ๒ ด้าน คือ

๑.๑.๑ งานจัดที่ดิน

๑.๑.๒ งานจัดสหกรณ์

ที่ดิน นับเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งในการประกอบอาชีพทางการเกษตร มีเกษตรกรเป็นจำนวนมากที่ประสบปัญหาขาดแคลนที่ดินทำกิน หรือมีที่ดินทำกินไม่เพียงพอกับการเพาะปลูก ต้องเช่าที่ดินจากนายทุนมาทำกิน โดยยอมเสียค่าเช่าราคาแพงและเมื่อรายได้จากการจำหน่ายผลิตผลน้อยไม่เพียงพอต่อการครองชีพ ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินและมีฐานะยากจน เรื้อรังจนยากที่จะสร้างตัวเองให้มีฐานะมั่นคงได้ ดังนั้น จึงมีเกษตรกรจำนวนมากไม่ยอมใช้วิธีแก้ปัญหาโดยการบุกเบิกเข้าไปทำกินในที่สาธารณประโยชน์และที่สงวนแห่งชาติโดยพลการ ซึ่งนอกจากจะเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายแล้ว ยังเป็นการทำลายป่าไม้และต้นน้ำลำธารอันเป็นทรัพยากรที่มีค่าของชาตินับเป็นผลเสียต่อความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และก่อให้เกิดปัญหาฝนแล้งหรืออุทกภัย ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ส่วนรวมอย่างมากมาย ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงจำเป็นที่รัฐจะต้องเข้าไปช่วยเหลือราษฎรที่ประกอบอาชีพทางเกษตรแต่ขาดแคลนที่ดินเหล่านั้นให้ได้รับจัดสรรที่ดินทำกินในขนาดที่เหมาะสม เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรกรรม โดยสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสหกรณ์เกี่ยวกับที่ดินขึ้น เพราะเห็นว่าสหกรณ์เป็นระบบเศรษฐกิจที่สมาชิกจะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๑.๑.๑ งานจัดที่ดิน

งานจัดที่ดินเป็นงานที่ดำเนินการโดยรัฐ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาที่ดิน มาปรับปรุงสภาพ แล้วจัดสรรให้ราษฎรที่ประสบปัญหาขาดแคลนที่ดินทำกินได้เข้าไปทำกินและอาศัย และจัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ที่ดินและที่อยู่อาศัย เช่น ถนน แหล่งน้ำ โรงเรียน สถานีอนามัย ตลาด ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งแบ่งขั้นตอนการดำเนินการได้ ดังนี้

๑.๑.๑.๑ การจัดหาที่ดิน การจัดหาที่ดินมาจัดสรรให้ราษฎรทำการเกษตร โดยวิธีการสหกรณ์นั้นสามารถแบ่งออกได้ ๓ แบบ คือ

(๑) การจัดที่ดินในรูปของนิคมสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์อาศัยพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นหลักในการปฏิบัติ กล่าวคือ กรมส่งเสริมสหกรณ์จะประสานงานกับคณะกรรมการจำแนกประเภทที่ดิน เพื่อขอรับพื้นที่ที่คณะกรรมการได้จำแนกไว้เป็นที่จัดสรรเพื่อการเกษตรนำมาจัดสรรให้ราษฎรเข้าทำกิน

(๒) การจัดที่ดินในรูปสหกรณ์การเช่าซื้อที่ดิน

รัฐจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นทุนจัดซื้อที่ดินเพื่อนำมาจัดสรรให้ราษฎร โดยคำนึงถึงความเดือดร้อนหรือความต้องการของราษฎร และราษฎรดังกล่าวไม่สามารถจัดซื้อที่ดินด้วยกำลังทรัพย์หรือความสามารถของตนได้ กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงทำหน้าที่จัดหาที่ดินแปลงใหญ่หรือแปลงเล็กแปลงน้อยติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน เพื่อนำมาให้สหกรณ์ได้เช่าหรือเช่าซื้อตามกำลังความสามารถของสมาชิกผู้ได้รับจัดสรร

การจัดที่ดินลักษณะนี้อาศัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในลักษณะของเช่าทรัพย์หรือเช่าซื้อเป็นหลักปฏิบัติ นอกจากกฎหมายดังกล่าวแล้ว นับแต่ปี ๒๕๑๘ เป็นต้นมา พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ยังครอบคลุมมาถึงสภาพที่ดินที่รัฐได้มาในลักษณะนี้ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวนี้ถือเป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายจึงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้วย

(๓) การจัดที่ดินในรูปสหกรณ์เช่าที่ดิน

สืบเนื่องมาจากที่สงวนหวงห้ามของรัฐที่เป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมทั้งในสภาพที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ หรือป่าตามมติของคณะรัฐมนตรี (ป่าเตรียมการสงวน) ถูกราษฎรเข้าไปบุกรุกทำกินจนเต็มพื้นที่และรัฐไม่สามารถฟื้นฟูสภาพป่าให้คงเดิมได้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมป่าไม้จึงเสนอนโยบายต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อมอบพื้นที่ที่มีสภาพดังกล่าวให้ส่วนราชการที่มีหน้าที่ในการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรนำที่ดินไปจัดสรรให้แก่ราษฎร การจัดที่ดินลักษณะนี้ยังคงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

อนึ่ง ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ได้พระราชทานที่ดินส่วนพระองค์จำนวนหนึ่ง เพื่อจัดสรรให้แก่ราษฎรทำการเกษตร โดยมีพระราชดำริว่าควรจัดสรรให้ราษฎรเช่าและตกทอดทางมรดกไปยังลูกหลานต่อไป เพื่อมิให้การโอนซื้อขายกันจนทำให้ที่ดินตกไปอยู่แก่ผู้ที่มีได้ ประกอบอาชีพทางการเกษตร ที่ดินจำนวนนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้นำมาจัดสรรให้ราษฎรในรูปสหกรณ์การเช่าที่ดินตามพระราชประสงค์ด้วย

๑.๑.๑.๒ การวางผังและปรับปรุงที่ดิน

ทางราชการจะดำเนินการสำรวจสภาพทั่ว ๆ ไปในพื้นที่โครงการที่จะจัดตั้งนิคมสหกรณ์ เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของพื้นที่ สภาพภูมิอากาศ แหล่งน้ำ การคมนาคม ตลอดจนลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม สำหรับประกอบการพิจารณาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ และเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาสหกรณ์ต่อไปเมื่อเห็นว่ามีช่องทางที่จะปรับปรุงที่ดินดังกล่าวได้

กรมส่งเสริมสหกรณ์จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ออกไปทำการสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับภาระเศรษฐกิจและสังคมอีกครั้งหนึ่งหากเห็นสมควรในการใช้ที่ดิน และการขนส่ง สาธารณูปโภคควรทำอย่างไรบ้าง และบริเวณใดควรจะปลูกอะไรจึงจะเหมาะสมกับลักษณะและสมรรถนะของดิน และควรจัดสรรที่ดินให้ครอบครัวละกี่ไร่จึงจะมีรายได้พอแก่การครองชีพ งานต่าง ๆ ที่ต้องทำในขั้นตอนนี้เป็นงานด้านวิชาการ ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ที่ดินมากหรือน้อยเกินไป เป็นต้น

เมื่อได้วางแผนผังการใช้ที่ดินแล้ว ทางกรมดำเนินการสร้างบริการสาธารณะตามผังที่กำหนดไว้ เช่น ถนน การชลประทาน โรงเรียน สถานีอนามัย และรวมถึงการสำรวจแบ่งแปลงที่ดินเพื่อเตรียมไว้จัดสรร เป็นต้น

๑.๑.๑.๓ การคัดเลือกราษฎรเข้าเป็นสมาชิกเพื่อรับการจัดสรรที่ดิน

(๑) การจัดที่ดินในรูปของนิคมสหกรณ์

เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์แล้ว คณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ มีหน้าที่พิจารณาคัดเลือกผู้ที่จะเข้าเป็นสมาชิกนิคม โดยยึดหลักเกณฑ์และวิธีการซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้กำหนด รวมทั้งให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นด้วย

คุณสมบัติโดยทั่วไปของผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์ มีดังนี้

- (๑.๑) เป็นเกษตรกร บรรลุนิติภาวะ และมีสัญชาติไทย
- (๑.๒) เป็นผู้ซื่อสัตย์ สุจริต และมีความประพฤติดี
- (๑.๓) ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ
- (๑.๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือมีหนี้สินส่วนตัว
- (๑.๕) มีร่างกายสมบูรณ์ ไม่เป็นบุคคลทุพพลภาพ หรือวิกลจริต

จิตพินเพื่อนไม่สมประกอบ

- (๑.๖) ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง หรือมีเพียงเล็กน้อยไม่พอแก่

การครองชีพ

- (๑.๗) ไม่เป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์อื่น และสมัครใจเป็นสมาชิก

(๒) เมื่อคณะกรรมการคัดเลือกได้คัดเลือกผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์แล้วจะประกาศรายชื่อผู้ผ่านการคัดเลือกตามลำดับคะแนนจากสูงไปหาต่ำ โดยถือลำดับก่อนหลังดังต่อไปนี้

(๒.๑) มีหลักฐานเกี่ยวกับสิทธิครอบครอง (ส.ค.๑) อยู่ในเขตจัดนิคมสหกรณ์และยินยอมเวนคืนที่ดินให้แก่ทางราชการ โดยไม่ขอรับเงินค่าชดเชยแต่อย่างใด

(๒.๒) บุคคลที่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่อาศัยทำกินอยู่ในที่ดินเขตจัดนิคมสหกรณ์ก่อนวันประกาศรับสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

(๒.๓) บุคคลที่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่อาศัยทำกินในท้องที่จัดนิคมสหกรณ์

(๒.๔) บุคคลซึ่งส่วนราชการต่าง ๆ ส่งมา

(๒.๕) บุคคลซึ่งเป็นทหารผ่านศึกหรืออาสาสมัคร

(๒.๖) บุคคลอื่นนอกจากที่กล่าวไว้ในข้อ (๑) - (๕)

การจัดสมาชิกนิคมสหกรณ์เข้ามาทำกินในที่ดินจัดสรร กรมส่งเสริมสหกรณ์จะเรียกสมาชิกนิคมสหกรณ์ผู้ผ่านการคัดเลือกตามลำดับจากสูงไปหาต่ำ ตามจำนวนแปลงที่ดินที่สามารถจัดสรรให้สมาชิกนิคมสหกรณ์ได้ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์จะออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์จากที่ดินตามที่พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ บัญญัติไว้

(๓) งานที่ดินในส่วนที่รัฐจัดซื้อ

ในทางปฏิบัติเมื่อกรมส่งเสริมสหกรณ์จัดซื้อที่ดินมาแล้ว จะมอบให้สหกรณ์ในพื้นที่นั้น ๆ ดำเนินการตามกำลังความสามารถของสมาชิก ซึ่งอาจจัดให้สหกรณ์เช่าหรือซื้อที่ดินราชการหากพื้นที่ที่ดินตั้งอยู่ยังไม่มีการจัดตั้งสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์จะรวบรวมบรรดาผู้ที่ทำประโยชน์ในที่ดินนั้น ๆ ซึ่งอยู่ในฐานะผู้เช่าที่ดินจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น ฉะนั้น การคัดเลือกราษฎรเข้าเป็นสมาชิกเพื่อรับการจัดสรรที่ดินในลักษณะนี้จึงต้องเป็นไปตามข้อบังคับหรือเงื่อนไขของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่กำหนดให้เป็นราย ๆ เพราะถือว่างานจัดที่ดินลักษณะนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์จัดที่ดินให้แก่สมาชิกสหกรณ์เท่านั้น

(๔) งานจัดที่ดินในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม

การคัดเลือกเข้าเป็นสมาชิกเพื่อรับการจัดสรรที่ดินในลักษณะนี้ กระทำโดยคณะกรรมการคัดเลือกที่กรมส่งเสริมสหกรณ์แต่งตั้งไว้ โดยสภาพความเป็นจริงพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมส่วนใหญ่ที่กรมส่งเสริมสหกรณ์รับมาดำเนินการปรากฏว่ามีราษฎรบุกรุกเข้าไปครอบครองทำประโยชน์อยู่ก่อนแล้ว ในทางปฏิบัติกรมส่งเสริมสหกรณ์จะรวบรวมรายชื่อและรายละเอียดของที่ดินที่ราษฎรเข้าทำกิน กรมส่งเสริมสหกรณ์จะพิจารณาคัดเลือกโดยอาศัยแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการคัดเลือกสมาชิกสหกรณ์โดยอนุโลม

อนึ่ง เกี่ยวกับการจัดที่ดินในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมนับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นต้นมา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหลักเกณฑ์การจัดที่ดินเพื่อผ่อนคลายนโยบายของราษฎรผู้บุกรุกรวมทั้งเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการรักษาสภาพป่าให้คงไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ปัจจุบันแนวทางการจัดที่ดินในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมดังกล่าวต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายป่าสงวนแห่งชาติและนโยบายของรัฐ กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงมีนโยบายที่จะปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ โดยเป็นผู้ยื่นขออนุญาตแทนสมาชิกที่ถือครองอยู่เป็นการนำที่ดินทั้งแปลงมาจัดสรรตามนโยบายของกรมส่งเสริมสหกรณ์ต่อไป

๑.๑.๑.๔ การได้สิทธิในที่ดินของสหกรณ์

(๑) งานจัดที่ดินในรูปของนิคมสหกรณ์

การจัดที่ดินลักษณะนี้กฎหมายมุ่งที่จะให้สมาชิกนิคมสหกรณ์ผู้ได้รับการจัดสรรที่ดินได้รับกรรมสิทธิ์ที่ดิน (โฉนดที่ดินหรือตราจองที่ตราว่าได้ทำประโยชน์แล้ว) หรือสิทธิครอบครอง (น.ส.๓) เมื่อสมาชิกนิคมสหกรณ์นั้น ๆ ปฏิบัติครบตามกฎหมาย คือ

(๑.๑) เมื่อสมาชิกนิคมสหกรณ์ได้ทำประโยชน์ที่ดินแล้ว

(๑.๒) เป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี

(๑.๓) ชำระเงินค่าช่วยทุนรัฐบาลเรียบร้อยแล้ว

(๑.๔) ชำระหนี้เกี่ยวกับกิจกรรมของนิคมให้แก่ทางราชการ

เรียบร้อยแล้ว

สมาชิกนิคมสหกรณ์ที่ปฏิบัติครบตาม (๑) - (๔) กรมส่งเสริมสหกรณ์จะออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ให้แก่สมาชิกนิคมสหกรณ์นั้น ๆ เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการที่ดินเป็นสมาชิกอยู่ เมื่อได้รับอนุญาตแล้วสมาชิกนิคมสหกรณ์ผู้นั้นก็สามารถนำหลักฐานดังกล่าวไปขออนุญาตโฉนดที่ดิน หรือ น.ส. ๓ ได้ต่อไป อย่างไรก็ตามกฎหมายยังบัญญัติไว้ว่าภายใน ๕ ปี นับแต่วันที่ได้รับโฉนดที่ดินหรือ น.ส. ๓ ผู้ได้มาซึ่งที่ดินจะโอนที่ดินไปให้ผู้อื่นไม่ได้ นอกจากตกทอดทางมรดกหรือโอนไปยังสหกรณ์ที่ดินที่ตนเป็นสมาชิกอยู่และภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ที่ดินนั้นไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีด้วย

(๒) งานจัดที่ดินในส่วนที่รัฐจัดซื้อ

งานจัดที่ดินลักษณะนี้สมาชิกผู้ได้รับจัดสรรจะได้กรรมสิทธิ์หรือไม่อยู่ที่นโยบายของกรมส่งเสริมสหกรณ์และสหกรณ์ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ว่าจะจัดในลักษณะของสหกรณ์ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ว่าจะจัดในลักษณะของสหกรณ์ผู้เช่าหรือสหกรณ์ผู้เช่าซื้อที่ดิน

(๓) งานจัดที่ดินในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม

งานจัดที่ดินลักษณะนี้สมาชิกได้เพียงสิทธิทำกินเท่านั้นทางราชการไม่ได้โอนกรรมสิทธิ์ให้แต่อย่างใด

๑.๑.๒ งานจัดสหกรณ์

การจัดตั้งและการดำเนินงานเมื่อทางการได้อนุญาตให้ราษฎรที่ได้รับคัดเลือกเข้าครอบครองทำประโยชน์ที่ดินแล้วจะมีการรวบรวมราษฎรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินในโครงการจัดตั้งเป็นสหกรณ์และจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นประเภทสหกรณ์นิคม

สหกรณ์นิคมเป็นสหกรณ์ประเภทหนึ่ง มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกับสหกรณ์การเกษตร คือ มีการดำเนินธุรกิจที่ให้บริการแก่สมาชิกคล้ายคลึงกัน เช่น ด้านสินเชื่อจัดหาปัจจัยการผลิตและสิ่งของที่จำเป็น แปรรูปและส่งเสริมการเกษตร แต่มีส่วนที่แตกต่างกัน คือ เรื่องที่ดินเพราะสหกรณ์การเกษตรจะจัดตั้งในพื้นที่ที่เกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเองอยู่แล้ว และมีเกษตรกรที่เช่าที่ดินผู้อื่นทำกินบ้างเป็นส่วนน้อย ส่วนในสหกรณ์นิคมที่รัฐเป็นเจ้าของที่ดินในครั้งแรกแล้วจึงนำไปจัดสรรให้แก่เกษตรกรในภายหลัง

เหตุที่รัฐสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นในนิคม เนื่องจากรัฐมีความประสงค์จะส่งเสริมราษฎรที่เข้ามาอยู่ในนิคม ให้มีอาชีพทางการเกษตรที่มั่นคงและมีรายได้สูงขึ้นสามารถดำรงชีพครอบครัวอยู่ได้ตามอัตภาพ และมีสถาบันของตนเองในการเป็นสื่อกลางที่จะให้บริการด้านความสะดวกต่าง ๆ แก่สมาชิก ซึ่งทางราชการมีนโยบายที่จะจัดสหกรณ์นิคมให้เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ ดำเนินธุรกิจในรูปแบบประสังคม โดยมีรัฐเป็นพี่เลี้ยงช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้สหกรณ์นั้นดำเนินธุรกิจตามแผนงานและระเบียบข้อบังคับ เพื่อจะได้บังเกิดผลดีแก่สมาชิกหากจำเป็นต้องมีการตรวจสอบควบคุมก็มีเจตนาเพียงให้การแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องเท่านั้น

สหกรณ์นิคมจะอำนวยประโยชน์ให้แก่สมาชิก ดังนี้

- ๑.๒.๑.๑ เป็นสื่อกลางในการขอรับหรือบริการต่าง ๆ จากรัฐบาล
- ๑.๒.๑.๒ เป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับสมาชิกสหกรณ์ในการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น เรียกเก็บเงินเพื่อช่วยทุนของรัฐ เป็นต้น
- ๑.๒.๑.๓ เพื่อให้เกษตรกรในนิคมมีสถาบันเป็นของตนเองที่จะจัดทำและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดหาสินเชื่อ เป็นต้น
- ๑.๒.๑.๔ การรวมกันซื้อ-ขาย การส่งเสริมการเกษตรและการฝึกอบรม ซึ่งเป็นการเสริมสร้างให้เกิดระบบที่ดีในการจัดหา การผลิต การตลาด โดยสมาชิกของสหกรณ์นิคมเป็นเจ้าของ เป็นผู้ดำเนินการ และเป็นรับผู้ประโยชน์ ซึ่งจะทำให้สหกรณ์นิคมสามารถฉีกกำลังประกอบอาชีพอย่างมั่นคง มีรายได้และมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๒. ข้อมูลพื้นฐานการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวมโดยใช้หลักคุณธรรม จริยธรรมอันดีงามตามพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

ความสำคัญของเครือข่ายสหกรณ์ (Network) คือ เครือข่ายสหกรณ์สามารถทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง โดยรูปแบบของเครือข่ายจะมีการรวมตัวกันในการซื้อปัจจัยการผลิต อาทิ การที่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรรวมตัวกันซื้อปุ๋ย พืชพรรณ เครื่องจักรกลทางการเกษตรที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งสมาชิกสหกรณ์สามารถหมุนเวียนกันใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ เนื่องจากปริมาณการซื้อที่เพิ่มมากขึ้นนั้นย่อมจะทำให้ทั้งฝ่ายสหกรณ์มีอำนาจในการต่อรองในการซื้อปุ๋ย พืชพรรณ และเครื่องจักรกลได้ในราคาที่ถูกลง ทั้งนี้ หากสมาชิกทุกคนร่วมกันซื้อร่วมกันลงทุนร่วมกันใช้ร่วมกันจำหน่ายและใช้ระบบสหกรณ์เข้ามามีส่วนในการทำให้ต้นทุนปัจจัยการผลิตให้ต่ำลงเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร นอกจากนี้ความสำคัญของการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ ยังจะทำให้สหกรณ์มีการพัฒนาการผลิตการถือฤกษ์ส่งเสริมสนับสนุนกันในการประกอบกิจการ อาทิ การผลิต การแปรรูป การจำหน่าย และการตลาด และประโยชน์ที่สำคัญคือการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ถึงข้อดีของสหกรณ์เครือข่าย หรือรวมไปถึงการเรียนรู้

ถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้นของสหกรณ์ที่ประสบปัญหา อันจะส่งผลให้สหกรณ์มีภูมิคุ้มกันในตัวเอง ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ยังสอดคล้องกับนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ ซึ่งสหกรณ์ในหลายแห่งอาจจะมีศักยภาพเพียงพอและอาจจะต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐที่จะเข้าไปมีส่วนในการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของเกษตรแปลงใหญ่

๓. ข้อมูลสถานภาพสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคม (ด้านการเพาะปลูก)

๓.๑ สถานภาพโดยรวมของสหกรณ์ทุกประเภท

โดยภาพรวมสหกรณ์ทุกประเภท จำนวน ๘,๒๑๐ สหกรณ์ แยกเป็นสหกรณ์การเกษตร จำนวน ๔,๓๓๑ สหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร จำนวน ๑๑๓ ชุมนุม รวม ๔,๔๔๔ แห่ง และสหกรณ์นิคม จำนวน ๙๕ สหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์นิคม จำนวน ๑ ชุมนุม รวม ๙๖ แห่ง ถือได้ว่าเป็นกลุ่มสหกรณ์ที่มีจำนวนมากที่สุด และมีสมาชิกทั้งสองประเภทรวมประมาณ ๖.๖ ล้านคน ในจำนวนสมาชิกสหกรณ์ทุกประเภทรวมประมาณ ๑๑.๘ ล้านคน

จำนวนสหกรณ์

ประเภทสหกรณ์	สถานะสหกรณ์								
	ยังไม่เริ่มดำเนินการ		ดำเนินการ		อยู่ระหว่างชำระบัญชี (เลิกสหกรณ์)		รวม		
	สหกรณ์	ชุมนุมสหกรณ์	สหกรณ์	ชุมนุมสหกรณ์	สหกรณ์	ชุมนุมสหกรณ์	สหกรณ์	ชุมนุมสหกรณ์	รวม
การเกษตร	64	5	3,576	93	691	15	4,331	113	4,444
ประมง	6	0	76	1	23	1	105	2	107
นิคม	0	1	90	0	5	0	95	1	96
ออมทรัพย์	34	0	1,376	9	74	0	1,484	9	1,493
ร้านค้า	6	0	160	3	79	0	245	3	248
บริการ	70	1	1,060	5	138	0	1,268	6	1,274
เครดิตยูเนียน	16	0	520	4	8	0	544	4	548
รวม	196	7	6,858	115	1,018	16	8,072	138	8,210

๓.๒ จำนวนหุ้นสหกรณ์ทุกประเภท

จำนวนหุ้นสหกรณ์ทุกประเภท จำนวน ๘๐๔,๓๑๕.๖๗ ล้านบาท แยกเป็นสหกรณ์การเกษตรเพียง ๔๔,๓๗๓.๕๗ ล้านบาท และสหกรณ์นิคม จำนวน ๑,๕๕๔.๒๖ ล้านบาท ในขณะที่หุ้นในกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์มากที่สุดจำนวน ๗๓๓,๖๑๕.๒๘ ล้านบาท จะเห็นได้ว่าได้ว่าสหกรณ์การเกษตรมีทุนภายในดำเนินธุรกิจน้อยมาก และอาจมีขีดจำกัดในการเพิ่มทุน เนื่องจากฐานะ รายได้ และความเป็นอยู่ของสมาชิก

จำนวนหุ้นสหกรณ์ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๗

ประเภทสหกรณ์	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 255๑	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557
การเกษตร	18,350.00	19,318.90	22,040.70	23,643.70	26,061.70	28,906.90	32,351.70	36,165.10	41,150.10	44,373.57
เครดิตยูเนียน	3,749.80	4,421.70	5,748.20	7,244.70	8,580.70	9,621.80	12,164.90	13,627.50	18,540.10	20,584.97
ออมทรัพย์	271,541.90	300,654.30	346,850.90	385,260.30	430,855.80	480,509.30	537,989.30	601,810.00	670,347.60	733,615.28
บริการ	843.50	454.20	919.40	1,195.80	1,390.90	1,659.20	1,960.30	2,459.80	2,992.50	3,600.82
ประมง	265.60	248.60	295.70	307.20	327.10	346.40	401.50	358.60	369.10	408.09
ร้านค้า	170.90	175.40	181.40	180.10	184.00	188.40	193.50	198.50	204.10	214.68

๓.๓ ปริมาณทุนสำรองสหกรณ์ทุกประเภท

ทุนสำรองของสหกรณ์ จำนวน ๘๕,๑๐๑.๓๕ ล้านบาท แยกเป็นสหกรณ์การเกษตร จำนวน ๑๒,๙๒๒.๑๗ ล้านบาท และสหกรณ์นิคม จำนวน ๖๓๒.๙๔ ล้านบาท ขณะที่สหกรณ์ออมทรัพย์มีทุนสำรองสูงสุด จำนวน ๖๘,๐๔๘.๐๘ ล้านบาท สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินการของสหกรณ์ทั้งสองประเภทตามข้อจำกัดของทุนภายในโดยเฉพาะจำนวนหุ้น

จำนวนทุนสำรองสหกรณ์
ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๗

ประเภทสหกรณ์	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557
การเกษตร	6,931.50	7,057.20	7,672.10	8,015.20	8,572.30	9,263.60	10,199.70	11,010.30	12,132.30	12,922.17
เครดิตยูเนียน	27,649.60	30,112.50	33,898.60	37,198.10	41,031.50	45,309.90	50,715.50	56,574.80	61,968.30	68,048.08
ออมทรัพย์	288.70	332.50	400.50	491.70	575.90	647.70	803.20	851.00	1,139.40	1,386.30
บริการ	295.50	324.10	578.70	616.20	690.40	725.40	781.50	850.20	969.80	1,204.44
ประมง	561.10	519.00	578.60	618.70	636.30	665.40	691.70	704.90	750.50	777.44
ร้านค้า	89.30	87.90	102.70	105.00	106.90	111.90	111.60	115.30	122.40	129.98
รวม	36,215.00	38,825.10	43,598.30	47,432.00	52,056.20	57,196.30	63,802.00	70,645.20	77,654.40	85,101.35

๓.๔ ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ทุกประเภท

ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์รวมทุกประเภท จำนวน ๑,๘๕๐,๔๓๐.๔๒ ล้านบาท สหกรณ์การเกษตร จำนวน ๒๙๔,๓๘๐.๖๔ ล้านบาท และสหกรณ์นิคม จำนวน ๑๔,๖๐๗.๒๖ ล้านบาท ขณะที่สหกรณ์ออมทรัพย์มีปริมาณธุรกิจสูงสุด จำนวน ๑,๔๘๑,๑๑๑.๙๘ ล้านบาท สะท้อนสภาพคล่องทั้งทุนภายในและทุนภายนอกสหกรณ์ ขณะที่สหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคมมีปริมาณธุรกิจที่จำกัดในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับธุรกิจการเกษตรโดยเฉพาะจากผลผลิตการเกษตร

สรุปปริมาณธุรกิจสหกรณ์ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ประเภทธุรกิจ	สหกรณ์ การเกษตร	สหกรณ์ ประมง	สหกรณ์ นิคม	สหกรณ์ ร้านค้า	สหกรณ์ บริการ	สหกรณ์ ออมทรัพย์	สหกรณ์ เครดิตยู เนียน	รวม
รับฝากเงิน	68,970.87	33.03	3,324.52	57.64	3,987.46	420,015.41	20,706.17	517,095.10
ให้กู้ยืม	81,893.75	165.66	3,184.69	143.04	4,231.24	1,061,045.54	17,315.86	1,167,979.78
จัดการสินค้า มาจำหน่าย	68,796.48	568.09	3,107.28	6,243.01	2,569.66	28.81	1,099.67	82,413.00
รวบรวมผลผลิต	58,586.75	94.27	3,363.09	2.75	30.06	-	1,905.67	63,982.59
แปรรูปผลผลิต	15,700.91	0.27	1,609.92	20.84	91.60	-	-	17,423.54
ธุรกิจบริการ	431.88	71.42	17.75	69.11	913.67	21.22	11.35	1,536.40
รวม	294,380.64	932.74	14,607.25	6,536.39	11,823.69	1,481,110.98	41,038.72	1,850,430.41

๔. สภาพของปัญหาของเกษตรกรและการดำเนินงานของสหกรณ์

๔.๑ สภาพปัญหาโดยทั่วไปของเกษตรกร สหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคม (ด้านการเพาะปลูก)

๔.๑.๑ สภาพปัญหาเกษตรกร ปฐมเหตุการณจัดตั้งสหกรณ์ฯ

สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มชนผู้มีอาชีพทางการเกษตร โดยรวมตัวกันจัดตั้งและจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อแก้ไขปัญหาและความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก ยกฐานะและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น โดยเกษตรกรส่วนใหญ่จะประสบปัญหาการประกอบอาชีพหลายประการ เช่น

๔.๑.๑.๑ ขาดแคลนเงินทุน เงินทุนที่ใช้ประกอบอาชีพมีไม่เพียงพอ ต้องกู้ยืมเงินจากพ่อค้าหรือนายทุนในท้องถิ่นซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยสูง

๔.๑.๑.๒ ขาดแคลนที่ดินทำกิน เกษตรกรบางรายมีที่ดินทำกินน้อย บางรายไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ต้องเช่าที่ดินผู้อื่นทำกินโดยเสียค่าเช่าราคาสูง และถูกเอารัดเอาเปรียบจากการเช่า ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ

๔.๑.๑.๓ ปัญหาในเรื่องการผลิต เกษตรกรขาดความรู้ในเรื่องของการผลิตสมัยใหม่ที่ต้องการ การใช้ปุ๋ยยาฆ่าแมลงยาปราบศัตรูพืชที่ทำให้ผลผลิตที่ได้รับต่ำ ไม่คุ้มกับการลงทุน ต้นทุนการผลิตสูง นอกจากนั้นชนิดของพืชที่เพาะปลูกตลอดจนขนาดและคุณภาพยังไม่เป็นไปตามความต้องการของตลาด

๔.๑.๑.๔ ขาดปัจจัยขั้นพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ระบบชลประทาน ถนน และทางลำเลียงที่สะดวกในการคมนาคมขนส่ง ขาดสารข้อมูลทางการเกษตร เป็นต้น

๔.๑.๑.๕ ปัญหาการตลาด เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาต่ำ ถูกเอาเปรียบในเรื่องการชั่ง ตวง วัด ถูกกดราคาการรับซื้อ เนื่องจากหลังฤดูการเก็บเกี่ยวจะมีปริมาณผลผลิตเป็นจำนวนมาก เกษตรกรจำเป็นต้องขายผลผลิตในพื้นที่ที่เก็บเกี่ยว เนื่องจากขาดย้งฉางเก็บรักษา และผลิตผลเน่าเสียง่าย

๔.๑.๑.๖ ปัญหาสังคม จากปัญหาเศรษฐกิจข้างต้นมีผลกระทบต่อสังคมในชุมชนทำให้คุณภาพชีวิตและฐานะความเป็นอยู่ต่ำกว่าคนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ขาดการศึกษา สุขภาพอนามัยไม่ดีเท่าที่ควร และขาดความปลอดภัยในทรัพย์สิน จากปัญหาที่เกษตรกรประสบอยู่โดยทั่ว ๆ ไป ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นเรื่องที่มีข้อจำกัดที่เกษตรกรทุกคนจะแก้ไขปัญหาทุกอย่างให้สำเร็จได้ เกษตรกรจะต้องร่วมมือกันแก้ปัญหา คือ การรวมกันเป็นสหกรณ์เพราะหลักการของสหกรณ์จะสามารถช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ คือ

(๑) ด้านเงินทุน เมื่อเกษตรกรรวมกันเป็นสหกรณ์ก็จะสามารถสร้างความเชื่อถือให้กับธนาคารและบุคคลทั่ว ๆ ไป เพราะการรวมกันเป็นสหกรณ์เป็นการรวมกันภายใต้กฎหมายมีความรับผิดชอบร่วมกัน ธนาคารหรือบุคคลต่าง ๆ ย่อมให้ความเชื่อถือและ การกู้เงินจากธนาคารย่อมเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่ากู้จากนายทุน ดังนั้น เมื่อสหกรณ์กู้เงินมาในอัตรดอกเบี้ยที่ต่ำก็จะทำให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสามารถกู้เงินเพื่อไปลงทุนเพื่อการเกษตรได้ในอัตรดอกเบี้ยที่ต่ำกว่ากู้จากนายทุน

นอกจากนี้ ถ้าหากสมาชิกช่วยกันสะสมเงินโดยวิธีการถือหุ้นหรือฝากเงินกับสหกรณ์ก็จะเป็นการดียิ่งขึ้น เป็นการเพิ่มทุนในสหกรณ์และสหกรณ์สามารถที่จะนำเงินจำนวนนี้ไปให้แก่สมาชิกที่เดือดร้อนกู้ได้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสหกรณ์จะสามารถช่วยแก้ปัญหาของเกษตรกรในด้านเงินทุนได้อย่างแน่นอน

(๒) ด้านที่ดินทำกิน เมื่อเกษตรกรรวมตัวกันเป็นสหกรณ์แล้วปัญหาด้านที่ทำกิน สหกรณ์สามารถให้เงินกู้แก่สมาชิกเพื่อนำไปบุกเบิกปรับปรุงที่ดินหรือซื้อที่ดินสำหรับการทำการเกษตรได้ ในกรณีที่สมาชิกไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือมีที่ดินทำกินน้อย ซึ่งจะเห็นได้ว่าถ้าเกษตรกรรวมตัวกันเป็นสหกรณ์ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าวได้

(๓) ปัญหาในเรื่องการผลิต เกษตรกรขาดความรู้ในการผลิตสมัยใหม่ ที่ถูกต้องในเรื่องของการใช้ปุ๋ย ใช้น้ำ วิธีการปลูก การคัดเลือกพันธุ์ ฯลฯ ทำให้ผลผลิตที่ได้รับต่ำไม่คุ้มค่ากับการลงทุน และชนิดของพืชที่เพาะปลูกตลอดจนขนาดและคุณภาพยังไม่เป็นไปตามความต้องการของตลาด ระบบสหกรณ์สามารถที่จะขอความช่วยเหลือจากหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ง่ายกว่า เพราะการรวมกันเป็นกลุ่มที่มีอำนาจต่อรองและมีสิทธิเสียงมากขึ้น และเมื่อเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำชี้แจงในรูปแบบของกลุ่ม ก็จะได้ทั่วถึงประหยัดเวลาและไม่จำเป็นต้องออกไปชี้แจงรายบุคคล นอกจากนี้เมื่อสหกรณ์มีฐานะดีขึ้น สหกรณ์อาจจะจัดจ้างเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการเกษตรมาประจำที่สหกรณ์และให้คำแนะนำกับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกก็ได้

(๔) ต้นทุนในการผลิตที่สูง สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ในการใช้ปุ๋ย ใช้น้ำ ที่ถูกต้อง และอีกสาเหตุหนึ่งคือการทำที่เกษตรกรต่างคนต่างซื้อจึงทำให้เกษตรกรต้องซื้อในในราคาที่สูง ทั้งนี้ เพราะเมื่อเกษตรกรต่างคนต่างซื้อพ่อค้าย่อมกำหนดราคาของสินค้าได้ แม้เกษตรกรจะทราบว่าราคาที่ซื้อนั้นมีราคาสูงก็จำเป็นต้องซื้อเพราะผลเสียย่อมเกิดขึ้นกับตัวเกษตรกร จะไปหาซื้อที่อื่นก็ไม่ทันต่อฤดูกาล หรือมีฉะนั้นก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายค่ารถเพิ่มขึ้น ผลสุดท้ายก็ต้องซื้อจากพ่อค้ารายนั้นทั้งที่ราคาสูง

ทั้งนี้ หากเกษตรกรรวมตัวกันเป็นสหกรณ์ สหกรณ์จะสำรวจดูว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกต้องการอะไรบ้าง ตัวอย่าง เช่น ปุ๋ย จะสำรวจว่าจะใช้ปุ๋ยยี่ห้ออะไร จำนวนเท่าไร จะใช้เมื่อใด เมื่อสหกรณ์รวบรวมจากสมาชิกทั้งหมดแล้วก็จะได้จำนวนที่มากเพียงพอ การรวมกันซื้อจำนวนครั้งละมาก ๆ สหกรณ์ย่อมมีโอกาสต่อรองกับพ่อค้าได้มากขึ้น ผลที่ได้รับก็คือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกจะสามารถซื้อของต่าง ๆ ได้ถูกกว่าเกษตรกรรายย่อย และหากสหกรณ์มีผลกำไรก็จะนำเงินได้ที่เป็นผลกำไรมาแบ่งปันให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกอีกด้วย

(๕) ด้านการตลาด เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่ต่ำ ถูกเอาเปรียบในการชั่ง ตวง วัด ถูกกดราคาจากการรับซื้อ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดจากการที่เกษตรกรต่างคนต่างจำหน่ายผลผลิตของตนเองตามลำพัง ปัญหาเหล่านี้จะไม่สามารถแก้ไขได้หากเกษตรกรยังแยกกันจำหน่าย แต่หากเกษตรกรรวมกันเป็นสหกรณ์และให้สหกรณ์เป็นผู้จัดการจำหน่ายแทน จะทำให้ผลผลิตมีราคาสูงขึ้นอย่างแน่นอน อาทิ ในท้องที่ที่เราอยู่ผลิตข้าวเปลือกได้ปีละ ๑๐,๐๐๐ ตัน ทุกคนตกลงว่าจะไม่แยกกันจำหน่ายและมอบให้สหกรณ์เป็นผู้จำหน่ายแต่เพียงผู้เดียว พ่อค้าจะไปซื้อข้าวที่ไหนไม่ได้ก็ต้องมาติดต่อกับสหกรณ์ ซึ่งจะทำให้สหกรณ์มีอำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้า ถ้าพ่อค้าให้ราคาต่ำสหกรณ์ก็มีสิทธิที่จะไม่จำหน่าย โดยอาจจะนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการรายอื่น หรือรอจนกว่าราคาจะดีขึ้นก็ได้ และการรวมตัวกันเป็นสหกรณ์นั้นสหกรณ์ก็มีเงินทุนส่วนหนึ่งที่น่าไปใช้สร้างยุ้งฉางเพื่อใช้เก็บผลผลิตของสมาชิก มีเงินทุนสำหรับทอรองจ่ายแก่สมาชิกที่ฝากผลผลิตรอไว้จำหน่าย และปัญหาที่สมาชิกถูกเอาเปรียบในเรื่องการชั่ง ตวง วัด ก็จะลดลง

นอกจากนั้น สหกรณ์อาจร่วมกับสหกรณ์อื่น ๆ ในการจัดตั้งโรงสีข้าวจำหน่ายเป็นข้าวสาร เนื่องจากที่ผ่านมาเกษตรกรอาจจะไม่เคยคำนึงว่าเหตุใดราคาข้าวสารกับข้าวเปลือกนั้นมีราคาที่แตกต่างกันมาก ซึ่งกำไรส่วนนี้ควรจะตกอยู่กับเกษตรกรแต่กับไปตกกับพ่อค้า ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย ดังนั้น หากเกษตรกรสามารถรวมกันได้เกษตรกรจะต้องมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน พืชผลอื่น ๆ ก็เช่นเดียวกันไม่ว่าจะเป็นข้าวโพด ปอ ถั่ว เหียงหรืออะไรก็ตามเกษตรกรก็จะสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยวิธีการสหกรณ์

(๖) ปัญหาสังคม สาเหตุของปัญหาสังคมส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบมาจากปัญหาเศรษฐกิจข้างต้น จะเห็นได้ว่าถ้าเกษตรกรหรือผู้ประกอบการอาชีพต่าง ๆ รวมกันเป็นสหกรณ์และใช้วิธีการสหกรณ์แก้ไขปัญหาก็จะทำให้สหกรณ์ที่อยู่ในชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สังคมมีแต่ความสงบสุขปราศจากโจรผู้ร้าย เพราะได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีสุขภาพอนามัยที่ดี เนื่องจากเกษตรกรมีฐานะที่ดีขึ้นตามลำดับ

สหกรณ์การเกษตรแห่งแรกของไทย จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ ชื่อ “สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้” ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ (พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก) เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๕ ด้วยจำนวนสมาชิกเริ่มแรกเพียงจำนวน ๑๖ คน ทุนดำเนินงานจำนวน ๓,๐๘๐ บาท (ค่าธรรมเนียมแรกเข้า จำนวน ๘๐ บาท และเงินกู้จากแบงก์สยามกัมมาจล หรือธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในปัจจุบัน จำนวน ๓,๐๐๐ บาท นับเป็นการเริ่มต้นของสหกรณ์ในประเทศไทยอย่างสมบูรณ์ตั้งแต่นั้นมา โดยสหกรณ์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ ดังนี้

- (๖.๑) ให้บริการด้านสินเชื่อแก่สมาชิก
- (๖.๒) รับฝากเงินจากสมาชิก
- (๖.๓) จัดหาวัสดุ และสิ่งของที่จำเป็นมาจำหน่ายแก่สมาชิก
- (๖.๔) รวบรวมผลผลิตของสมาชิกออกจำหน่าย
- (๖.๕) ให้การบริการและบำรุงที่ดินแก่สมาชิก
- (๖.๖) ให้คำปรึกษาและอบรมแก่สมาชิก

๕. สาเหตุของปัญหา สรุปผลการสัมมนา และแนวทางการแก้ไขปัญหา

๕.๑ ปัญหาด้านการบริหารจัดการสหกรณ์

๕.๑.๑ ขนาดของสหกรณ์

การดำเนินการธุรกิจสหกรณ์ทั้งการรับฝากเงิน สินเชื่อ ธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย และธุรกิจบริการ จำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก โดยเฉพาะทุนภายใน ที่ได้จากหุ้น เงินฝากสมาชิก และเงินสำรองที่ไม่มีภาระดอกเบี้ย หากไม่เพียงพอต่อการให้บริการสมาชิก สหกรณ์ก็จำเป็นต้องจัดหาเงินทุนภายนอกโดยการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ มาสมทบตามหลักเกณฑ์ของสถาบันการเงิน และศักยภาพความสามารถชำระหนี้ของสหกรณ์นั้น ๆ ด้วย

เงินทุนภายในดังกล่าวจะมีจำนวนน้อยหรือมากเพียงใด ย่อมมีที่มาจากขนาดของสหกรณ์เป็นสำคัญ คือ จำนวนสมาชิก ทุน เงินฝาก ปริมาณธุรกิจ ซึ่งสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคม (ด้านการปลูกพืช) ส่วนใหญ่ที่มีขีดจำกัดดำเนินธุรกิจสหกรณ์ มีจำนวนสมาชิกไม่มากนัก ในขณะที่ในท้องถิ่นเดียวกันมีเกษตรกรอีกจำนวนหนึ่งไม่ให้ความสนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ และอีกบางส่วนรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรทำให้ทุนดำเนินงานของสหกรณ์มีจำนวนน้อย และมีผลให้การรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันตามหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์เกิดข้อจำกัดในแนวทางปฏิบัติ

๕.๑.๒ กลุ่มเกษตรกร

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติให้คณะบุคคลผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ยังไม่อาจรวมกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้ ให้สามารถจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรขึ้นตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาได้ และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล ในขณะที่ไม่มีบทบัญญัติในมาตราใดกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรที่มีคุณสมบัติครบถ้วนแล้วต้องจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ตามวัตถุประสงค์เดิม (แต่ยังไม่มีความพร้อมในขณะนั้น) หรือแนวทางปฏิบัติอย่างไรหากในกรณีที่ต้องถือนั้นมีสหกรณ์การเกษตรอยู่แล้ว สมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่กำหนดตามกฎหมายต้องมีคุณสมบัติหลัก ดังนี้

๕.๑.๒.๑ มีอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน ประมง เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงไหม เพาะเห็ด และเกษตรกรรมอื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

๕.๑.๒.๒ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีกิจการหรือภูมิสำเนาในพื้นที่ที่กลุ่มดำเนินกิจการ

๕.๑.๒.๓ ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรอื่น หรือสมาชิกสหกรณ์ ที่มีวัตถุประสงค์ในการให้กู้ยืมเงิน

เกษตรกรคนหนึ่งจะเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรได้เพียง ๑ กลุ่ม และในครอบครัวหนึ่งเป็นสมาชิกได้ ๑ คน และในหนึ่งตำบลสามารถจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรที่มีผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมประเภทเดียวกันได้เพียง ๑ กลุ่ม หากมีเกษตรกรประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลักหลายประเภทสามารถรวมกันไม่น้อยกว่า ๓๐ คน จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรตามประเภทเกษตรกรรมหลักได้ประเภทละ ๑ กลุ่ม

ด้วยการกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ดังกล่าว ทำให้มีการจดทะเบียนกลุ่มเกษตรกร ทั้งที่จดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อเตรียมความพร้อมจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ภายหลัง และประสงค์เพียงจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเท่านั้น ประกอบกับในหนึ่งตำบลเกษตรกรมักจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลักที่หลากหลาย ในขณะที่เดียวกันเกษตรกร ๑ คน หรือครอบครัวเกษตรกร ๑ ครอบครัว อาจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลากหลายประเภท และสามารถรวมตัวกันตามหลักเกณฑ์จัดตั้งและเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรได้หลายกลุ่มในตำบลเดียวกัน ซึ่งกลุ่มเกษตรกรเหล่านี้อาจพึงพอใจในสถานะสมาชิกกลุ่มเกษตรกร หรือมีข้อจำกัดด้านคุณสมบัติไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์ได้

ข้อมูลกรมส่งเสริมสหกรณ์ ณ ปี ๒๕๕๙ พบว่า มีสหกรณ์ภาคการเกษตรจำนวน ๓,๖๙๓ สหกรณ์ และสหกรณ์นิคม จำนวน ๙๐ สหกรณ์ รวมทั้งสิ้น ๓,๗๘๓ สหกรณ์ (สมาชิก ๖,๕๘๙,๔๘๐ คน ทุนดำเนินงาน ๙๕,๗๐๓ ล้านบาท) ขณะที่มีกลุ่มเกษตรกรจำนวน ๔,๐๙๖ กลุ่ม (สมาชิก ๕๔๙,๙๔๕ คน ทุนดำเนินงาน ๒,๓๘๘ ล้านบาท)

การดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรดังกล่าว ต่างยึดหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ เช่นเดียวกับสหกรณ์ทุกประการ ทั้งนี้ รัฐมุ่งหวังให้กลุ่มเกษตรกรพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสหกรณ์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพื่อการเสริมสร้างและพัฒนาระบบสหกรณ์ให้เข้มแข็ง ยังประโยชน์ให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีอำนาจต่อรองทั้งการซื้อสินค้าโดยเฉพาะปัจจัยการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตในราคาที่เป็นธรรม

๕.๑.๓ บุคลากรของสหกรณ์

บุคลากรซึ่งเป็นผู้ดำเนินงานสหกรณ์มี ๒ กลุ่ม คือ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ซึ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์ และได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกให้ทำหน้าที่ฝ่ายบริหารตามวาระ และฝ่ายจัดการประกอบด้วยผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และพนักงานปฏิบัติงานด้านสินเชื่อ การตลาด การบัญชี การเงิน และอื่น ๆ ตามความจำเป็น ซึ่งได้จากการจัดจ้างตามระเบียบของสหกรณ์นั้น ๆ

๕.๑.๓.๑ ฝ่ายบริหาร โดยคณะกรรมการดำเนินการซึ่งได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกให้ทำหน้าที่บริหารธุรกิจสหกรณ์ ควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ ดังนั้น คณะกรรมการทุกคนต้องมีศรัทธาและเชื่อมั่นต่อขบวนการสหกรณ์ ยึดถือหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ เป็นหลักปฏิบัติโดยเคร่งครัด เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการบริหารงานธุรกิจสหกรณ์ ตลอดจนการเสียสละอุทิศตนปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิก และความก้าวหน้าและมั่นคงของสหกรณ์

ข้อมูลสารสนเทศสหกรณ์การเกษตร ปี ๒๕๕๗ โดยสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พบว่าคณะกรรมการสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคม มีระดับการศึกษา ดังนี้

สมาชิกสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคม ส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจนเป็นผลให้สหกรณ์มีทุนดำเนินงานค่อนข้างจำกัด ประกอบกับการจัดหาทุนภายนอกจากสถาบันการเงินอื่นมักประสบปัญหาเครดิตและความน่าเชื่อถือของสหกรณ์เป็นสำคัญ และเป็นปัญหาอุปสรรคเบื้องต้นที่สหกรณ์ไม่อาจสนองความต้องการของสมาชิกได้ แม้แต่เท่าที่จำเป็นก็ตาม การแก้ไขปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานธุรกิจสหกรณ์ในสภาวะการณ์เช่นนี้ คณะกรรมการดำเนินการนอกจากจะมีความรู้ความสามารถแล้ว ยังควรต้องมีทักษะความชำนาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น การผลิต การแปรรูป และการตลาด เป็นต้น

๕.๑.๓.๒ ฝ่ายจัดการ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์อาจพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งหรือจัดจ้างผู้จัดการ และผู้ช่วยผู้จัดการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการทั่วไป และรับผิดชอบเกี่ยวกับบรรดากิจการประจำของสหกรณ์ ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการดำเนินงานที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กำหนด รวมถึงพิจารณาจัดจ้างเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ตามความจำเป็นเช่น ด้านสินเชื่อ การตลาด การบัญชี หรือการเงิน เป็นต้น เพื่อปฏิบัติงานเป็นพนักงานในสหกรณ์ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้จัดการสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคมส่วนใหญ่มีข้อจำกัดด้านเงินทุนและการดำเนินธุรกิจ มีการจัดจ้างบุคลากรฝ่ายจัดการเท่าที่จำเป็นโดยเฉพาะตำแหน่งอัตราค่าตอบแทน และความเจริญก้าวหน้ามีจำกัดจึงไม่เป็นที่พอใจของแรงงานที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ บุคลากรในวัยทำงานกลุ่มนี้จึงมักแสวงหาอาชีพที่มั่นคงและมีแนวทางหรือโอกาส

ในความเจริญก้าวหน้าทั้งตำแหน่งหน้าที่และค่าตอบแทนที่สูงขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้สหกรณ์ ชาติแคลนบุคลากรที่พึงประสงค์ หรือขาดความต่อเนื่องในการบริหารหรือปฏิบัติงานแล้วแต่กรณี อีกทั้ง ส่งผลต่อการปฏิบัติงานและการควบคุมภายในสหกรณ์โดยรวมอีกด้วย

ข้อมูลสารสนเทศ สหกรณ์การเกษตร ปี ๒๕๕๗ โดยสันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทย พบว่าผู้จัดการสหกรณ์ผู้มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารจัดการควบคุม กำกับดูแล งานของฝ่ายจัดการทั้งหมด เช่น งานธุรการ การรับฝากเงิน การสินเชื่อ การตลาด การเงิน การบัญชี และการควบคุมภายใน เป็นต้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความสุจริตโปร่งใสของการดำเนินงานสหกรณ์ ทุกชั้นตอนมีสถิติการศึกษา ดังนี้

ประเภท	ไม่มีวุฒิ	ประถม	มัธยม	อนุปริญญาปวส.	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	อื่นๆ	รวม
การเกษตร	๑	๒๓	๑๑๓	๙๒	๕๔๑	๕๗	๒	๓	๘๓๒ (๑,๔๖๔)
นิคม	-	-	๔	๗	๓๕	๑	-	-	๔๗ (๗๒)
ออมทรัพย์	-	-	๓๒	๒๘	๓๑๓	๑๓๑	๕	๔	๕๑๓ (๑,๑๑๗)
รวม	๑	๒๓	๑๔๙	๑๒๗	๘๘๙	๑๘๙	๗	๗	๑,๓๙๒ (๒,๖๕๓)

๕.๑.๔ ธุรกิจสหกรณ์

การรวมตัวเพื่อช่วยเหลือกันและกันของเกษตรกร โดยการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร หรือสหกรณ์นิคมแล้วแต่กรณี ตามหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ ที่ประสบผลสำเร็จนั้น ทั้งสหกรณ์และสมาชิกจะต้องยึดสนับสนุนส่งเสริมกันและกันในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ เพื่ออำนาจ ต่อรองในการลดต้นทุนกระบวนการผลิต และเพิ่มรายได้ผลผลิตที่เป็นธรรมตามกลไกการตลาดที่แท้จริง และการดำเนินงานธุรกิจสหกรณ์นั้น สหกรณ์จะต้องมีสภาพคล่องทางการเงินรวมทั้งเครดิต ความน่าเชื่อถือ ของสหกรณ์นั้นๆ ด้วย ดังนั้น สหกรณ์จึงต้องธรรมาภิบาลและจงใจให้สมาชิกเห็นความจำเป็นและร่วมมือกัน อย่างจริงจังเพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจได้ เช่น

๕.๑.๔.๑ ธุรกิจการรับฝากเงินจากสมาชิกเพื่อผลของทุนดำเนินงาน และหลักประกันการกู้ยืมเงิน

๕.๑.๔.๒ ธุรกิจการให้สินเชื่อและการชำระเงินคืนตามกำหนดเวลาเพื่อการหมุนเวียนเงินทุนดำเนินธุรกิจ

๕.๑.๔.๓ ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย (ธุรกิจรวมซื้อ) โดยการรวบรวมความต้องการของสมาชิก โดยเฉพาะปัจจัยการผลิตการเกษตร เพื่อผลประโยชน์ในการต่อรองราคาซื้อจากผู้ประกอบการ และนำส่งสมาชิกตามกำหนดเวลา อีกทั้งผลกำไรที่ได้จากการดำเนินงานก็เป็นของสหกรณ์และสมาชิก (เฉลี่ยผลกำไรจากผู้ประกอบการสู่สมาชิก)

๕.๑.๔.๔ ธุรกิจรวบรวมผลผลิตของสมาชิก (ธุรกิจรวมขาย) สหกรณ์ต้องให้การศึกษารเรียนรู้ สร้างความเข้าใจในกระบวนการ การตลาด และขอความร่วมมือสมาชิก ในการรวบรวมผลผลิตการเกษตร เพื่อการต่อรองราคาขายมิให้ถูกกดราคาต่ำกว่าความเป็นจริง โดยเกษตรกรไม่มีทางเลือกอื่นหรืออาจมีแต่ไม่คุ้มค่าการลงทุน เป็นต้น

๕.๑.๔.๕ ธุรกิจบริการ มีลักษณะการดำเนินการอำนวยความสะดวกด้านสินค้าอุปโภคบริโภคแก่สมาชิกตามความจำเป็นแก่การครองชีพหรือประกอบอาชีพ ตลอดจนการหาวิธีการให้บริการงานปัจจัยการผลิตด้านเครื่องจักรกลการเกษตรที่มีราคาสูง ทั้งการจัดหาหรือการเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการในพื้นที่

๕.๑.๔.๖ การเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคมส่วนใหญ่มักประสบปัญหาด้านเงินทุนและการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ ดังนั้น ศักยภาพการดำเนินงานและปริมาณธุรกิจทุกประเภทอาจไม่มีน้ำหนักเพียงพอ สำหรับอำนาจการต่อรองราคาที่เป็นธรรม จึงมีความจำเป็นที่สหกรณ์เหล่านี้จะต้องสร้างเครือข่ายดำเนินธุรกิจร่วมกัน เพื่อลดจุดอ่อน-เพิ่มจุดแข็งปริมาณธุรกิจ และอำนาจการต่อรองทุกขั้นตอนให้เป็นไปตามกลไกการตลาดที่แท้จริง

๕.๑.๕ ทุนดำเนินงาน

การดำเนินธุรกิจสหกรณ์นั้น จำเป็นต้องใช้ทุนดำเนินงานจำนวนมาก เพื่อสนองตอบความต้องการตามความจำเป็นของสมาชิก และมีสภาพคล่องเพียงพอต่อการหมุนเวียนเงินทุน ตลอดจนเครดิตความน่าเชื่อถือต่อสหกรณ์เครือข่ายหรือสถาบันการเงินอื่นๆ แล้วแต่กรณี ซึ่งโดยปกติทุนดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่จะมีที่มา ๒ ส่วน คือ

๕.๑.๕.๑ เงินทุนภายในสหกรณ์ ได้มาจากเงินชำระค่าหุ้นสมาชิก เงินฝากสมาชิก และเงินสำรองของสหกรณ์เป็นหลัก ซึ่งสถานภาพเงินทุนประเภทนี้ของสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคมปัจจุบันมักมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อการดำเนินธุรกิจสนองตอบความต้องการของสมาชิก

๕.๑.๕.๒ เงินทุนภายนอกสหกรณ์ ได้มาจากการกู้ยืมจากสหกรณ์อื่นและหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ ซึ่งปกติเงินทุนประเภทนี้มักจะมีภาระดอกเบี้ยสูงกว่าการตอบแทนการลงทุนของสมาชิก สำหรับเงินทุนภายในสหกรณ์ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในด้านหลักเกณฑ์ เงื่อนไข เครดิต

ความน่าเชื่อถือจากสหกรณ์หรือสถาบันการเงินที่จะให้กู้ยืมอีกด้วย ดังนั้น ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ จึงมักกระทำเฉพาะเท่าที่จำเป็นเท่านั้นเพื่อลดภาระและปัจจัยเสี่ยงของสหกรณ์

๕.๑.๖ การตลาด

การดำเนินงานธุรกิจในระดับสหกรณ์นั้น อย่างน้อยควรต้องมีบุคลากร และเครื่องมือด้านการตลาดที่สำคัญ เช่น

๕.๑.๖.๑ บุคลากร ฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ ควรเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ด้านการตลาด เสียสละปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์มวลสมาชิกและสหกรณ์

๕.๑.๖.๒ ข้อมูลด้านการตลาดที่ทันสมัย มีแหล่งข้อมูลที่บุคลากรและสมาชิก สหกรณ์สามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้ง่ายและทันสมัยทั้งจากภาคสหกรณ์ ภาครัฐ หรือภาคเอกชน

๕.๑.๖.๓ เครื่องมือการตลาด สหกรณ์ควรมีระบบหรือแนวทางในการขนส่งผลผลิต การเกษตรของสมาชิกรวมทั้งระบบหรือแหล่งเก็บรักษาผลผลิต เพื่อรอการขายหรือแปรรูป ตามความเหมาะสมเพื่อประโยชน์ของสมาชิก

๕.๒ ปัญหาด้านสมาชิกสหกรณ์

สมาชิกสหกรณ์ในฐานะเป็นทั้งเจ้าของกิจการโดยการถือหุ้น และเป็นผู้ใช้บริการในธุรกิจ สหกรณ์ จึงถือได้ว่าสมาชิกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนั้นบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกจึงมีผลโดยตรง ต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการพัฒนาสหกรณ์เป็นลำดับต้น ทั้งการยึดมั่นเคร่งครัดในหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ เข้าเป็นสมาชิกด้วยศรัทธาขบวนการสหกรณ์ ให้ความร่วมมือในการดำเนิน ธุรกิจอย่างจริงจังไม่เห็นแก่ประโยชน์เฉพาะตัวในอันที่จะมีผลทำให้พลังการรวมกลุ่มอ่อนแอ ขาดประสิทธิภาพ พิจารณาคัดเลือกสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ มีทักษะ มีอุดมการณ์ มีความเสียสละปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตมวลสมาชิก เพื่อทำหน้าที่ฝ่ายบริหารแทนตนในฐานะ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

๕.๓ ปัญหาด้านชุมนุมสหกรณ์

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร เกิดขึ้นจากสหกรณ์การเกษตรตั้งแต่ ๕ สหกรณ์ขึ้นไป ที่ประสงค์จะร่วมกันดำเนินกิจการให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่ร่วมกันนั้น ๆ ตามหลักการ อุดมการณ์ วิธีการสหกรณ์ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์ แห่งชาติกำหนดมีสถานะเป็นนิติบุคคลและเป็นสหกรณ์การเกษตรตาม พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีอำนาจกระทำการตามมาตรา ๔๖ เช่นเดียวกับสหกรณ์การเกษตรทุกประการ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการรวมกลุ่มของสหกรณ์การเกษตรเพื่อเชื่อมโยงหรือสร้างเครือข่ายดำเนินธุรกิจสหกรณ์ร่วมกัน เพื่อผลแห่งการต่อรองราคาที่เป็นธรรม โดยสถานภาพปัจจุบันปรากฏมีชุมนุมสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ สมาชิก และสหกรณ์การเกษตรที่ยังไม่เข้าเป็นสมาชิก ดังนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๙)

ชื่อนุม สหกรณ์	จำนวน ชื่อนุม	ข้อมูลสหกรณ์แต่ละประเภท				
		จำนวนรวม	จำนวนสมาชิก	เฉลี่ยคนสก.	เป็นสก.สมาชิก	ไม่เป็น สก. สมาชิก
การเกษตร	๙๘	๓,๖๑๓	๖,๔๐๓,๗๓๓	๑,๗๗๒	๒,๙๘๖	๖๒๗ (๑๘.๕๕ %)
นิคม	๑	๘๙	๑๘๕,๗๔๗	๒,๐๘๗	๓๗	๕๒ (๕๘.๔๒ %)

จากตารางแสดงข้อมูลข้างต้น ชี้ให้เห็นว่ายังคงมีสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคมอีกส่วนหนึ่งไม่เข้าร่วมดำเนินงานกับชื่อนุมสหกรณ์อาจจะเพราะมุมมองความเห็นต่อชื่อนุมสหกรณ์ หรือความพร้อมของสหกรณ์แล้วแต่ละกรณี และอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการรวมกลุ่มดำเนินงานธุรกิจสหกรณ์บางประการ

๕.๔ ปัญหาด้านสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

การจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกิจการสหกรณ์ทุกประเภท ในราชอาณาจักรให้มีความเจริญก้าวหน้า อันมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันมีสถานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ด้านวิชาการ ฝึกอบรม วิจัย และสถิติเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์ ส่งเสริมสหกรณ์สมาชิกดำเนินธุรกิจ ตลอดจนการช่วยเหลือเพื่อแก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ และเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อีกทั้งให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในการพัฒนาสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง โดยมีงบประมาณดำเนินการหลักจากเงินค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยของสหกรณ์ทุกประเภท เงินอุดหนุนจากรัฐบาล เป็นต้น

กิจการสหกรณ์ของประเทศไทยเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๙ พร้อมกับความพยายามพัฒนาระบบและกิจการสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ จนกระทั่งปัจจุบันแม้ว่าความพยายามพัฒนาสหกรณ์จะได้ดำเนินการมาเป็นเวลาถึง ๑๐๐ ปีแล้ว มีจำนวนประเภทสหกรณ์และสหกรณ์จดทะเบียนตามกฎหมายจำนวนมากแต่คุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของสหกรณ์ส่วนใหญ่ยังคงต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทั้งบุคลากรและการดำเนินงานธุรกิจอย่างจริงจังและเร่งด่วน เพื่อเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้ดีขึ้น และความเข้มแข็งของระบบสหกรณ์

ทั้งนี้ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ถูกออกแบบองค์กรให้มีหน้าที่ส่งเสริมองค์ความรู้ตลอดจนสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินธุรกิจ และด้านอื่น ๆ แก่สหกรณ์สมาชิก แต่ปรากฏว่าผลการดำเนินการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

๕.๕ ปัญหาด้านการสนับสนุนส่งเสริมหรือนโยบายรัฐ

เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีฐานะยากจนมีผลตอบแทนการลงทุนด้านกิจกรรมค่อนข้างต่ำ ในขณะที่ภาครัฐมีหลายส่วนราชการกำหนดนโยบายและแนวทางการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามกรอบอำนาจหน้าที่ งบประมาณ และบุคลากร ดังนั้น อาจเป็นเหตุให้การสนับสนุนกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอาจมีผลกระทบการดำเนินกิจกรรมอื่น

๕.๖ ปัญหาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินธุรกิจสหกรณ์ และการบริหารงานสหกรณ์ต้องอยู่ภายใต้กรอบพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กฎกระทรวง หลักเกณฑ์ วิธีการ ข้อบังคับ ฯลฯ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาจไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

๖. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพและความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์

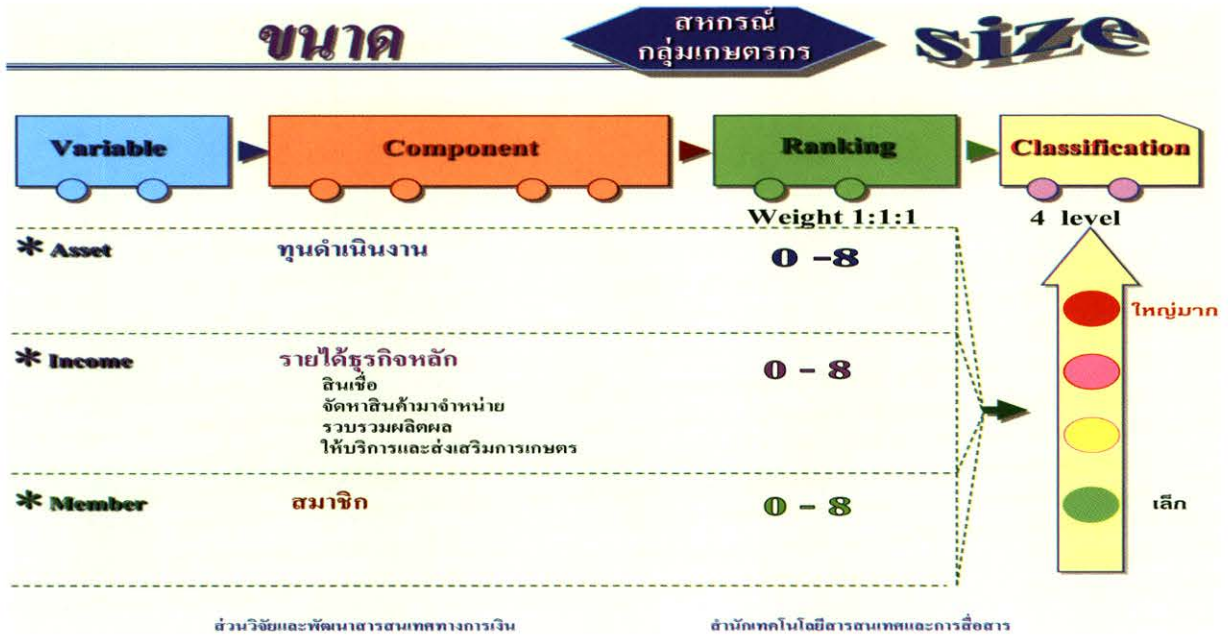
๖.๑ ด้านการบริหารจัดการสหกรณ์

๖.๑.๑ การจัดขนาดสหกรณ์เป็นแนวคิดและการดำเนินการของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ตั้งแต่ ปี ๒๕๕๔ เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดความยุ่งยากซับซ้อนในการวางแผน และกระจายงานให้กับผู้ตรวจสอบบัญชีของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ นอกจากนี้หน่วยงานอื่นอาจนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายหรือแผนการปฏิบัติตามความเหมาะสม โดยการใช้ข้อมูล จำนวนสมาชิก ทุนดำเนินงาน และรายได้ธุรกิจหลักของสหกรณ์เป็นเกณฑ์พิจารณา

๖.๑.๒ เกณฑ์การจัดระดับความยุ่งยากของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

ตัวแปรในการวิเคราะห์ความยุ่งยาก				ความยุ่งยาก	
(๑) ขนาด		(๑) ความซับซ้อน		ช่วง คะแนน รวม (๑) + (๒)	ระดับ ความยุ่งยาก
ระดับ	คะแนน	ระดับ	คะแนน		
ใหญ่มาก	๔	มากที่สุด	๔	๗ - ๘	มากที่สุด
ใหญ่	๓	มาก	๓	๕ - ๖	มาก
ปานกลาง	๒	ปานกลาง	๒	๓ - ๔	ปานกลาง
เล็ก	๑	น้อย	๑	๑ - ๒	น้อย

หมายเหตุ : ในกรณีที่ค่าของความยุ่งยากเป็นศูนย์ หมายความว่า ไม่สามารถจัดขนาดและความซับซ้อนของ สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้นๆ ได้ ซึ่งจะจัดให้อยู่ในกลุ่มที่ไม่มีความยุ่งยาก

เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร						คะแนนรวม 3 ตัวแปร	
ทุนดำเนินงาน		รายได้ธุรกิจหลัก		สมาชิก		ขีดขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	
ช่วงข้อมูล (หน่วย:บาท)	คะแนน (1)	ช่วงข้อมูล (หน่วย:บาท)	คะแนน (2)	ช่วงข้อมูล (หน่วย:คน)	คะแนน (3)	ช่วงคะแนนรวม (1)+(2)+(3)	ขนาดสหกรณ์
0	0	0	0	0	0		
>0 - 6,000	1	>0 - 5,000	1	1 - 28	1	1 - 6	เล็ก
>6,000 - 30,000	2	>5,000 - 23,000	2	29 - 55	2	7 - 12	กลาง
>30,000 - 145,000	3	>23,000 - 107,000	3	56 - 108	3	13 - 18	ใหญ่
>145,000 - 706,000	4	>107,000 - 500,000	4	109 - 213	4	19 - 24	ใหญ่มาก
>706,000 - 3,440,000	5	>500,000 - 2,324,000	5	213 - 420	5		
>3,440,000 - 16,770,000	6	>2,324,000 - 10,807,000	6	421 - 828	6		
>16,770,000 - 81,760,000	7	>10,807,000 - 50,262,000	7	829 - 1,633	7		
>81,760,000	8	>50,262,000	8	>1,633	8		

หมายเหตุ : การใช้ เกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

- ผู้ใช้พิจารณาว่าสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ต้องการวัดขนาดนั้น มีช่วงทุนดำเนินงาน รายได้ธุรกิจหลักและจำนวนสมาชิก อยู่ในช่วงใดแล้วทำการให้ระดับคะแนนในแต่ละรายการ
- หาคะแนนรวมของทั้ง 3 รายการ แล้วพิจารณาว่าคะแนนรวมตกอยู่ในช่วงของสหกรณ์ขนาดใด ก็จะทราบขนาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้นๆ

จากผลการสอบถามบัญชีที่ผู้สอบบัญชี แสดงความเห็นต้องบการเงินสำหรับรอบปีบัญชีสิ้นสุด ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗ ได้รวบรวมข้อมูลทางการเงินสามารถจัดขนาดสหกรณ์ภาค การเกษตร สหกรณ์นิคม และกลุ่มเกษตรกร ดังนี้

- สหกรณ์ภาคการเกษตร (ไม่รวมชุมนุมสหกรณ์) จำนวน ๓,๔๗๐ สหกรณ์
 - สหกรณ์ขนาดใหญ่มาก จำนวน ๗๘๖ สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๔๘
 - สหกรณ์ขนาดใหญ่ จำนวน ๑,๔๕๒ สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘๔
 - สหกรณ์ขนาดกลาง จำนวน ๙๙๘ สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗๖
 - สหกรณ์ขนาดเล็ก จำนวน ๒๔๐ สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ ๖.๙๒
 - ไม่สามารถจัดขนาดได้ จำนวน ๗ สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๙
- สหกรณ์นิคม จำนวน ๘๖ สหกรณ์
 - สหกรณ์ขนาดใหญ่มาก จำนวน ๕๙ สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๖๐
 - สหกรณ์ขนาดใหญ่ จำนวน ๒๑ สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๒
 - สหกรณ์ขนาดเล็ก จำนวน ๖ สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ ๖.๙๘
- กลุ่มเกษตรกร จำนวน ๔,๐๖๖ กลุ่ม
 - กลุ่มเกษตรกรขนาดใหญ่มาก จำนวน ๙ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๒
 - กลุ่มเกษตรกรขนาดใหญ่ จำนวน ๔๔๘ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐๒
 - กลุ่มเกษตรกรขนาดกลาง จำนวน ๓,๐๘๖ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๙๐
 - กลุ่มเกษตรกรขนาดเล็ก จำนวน ๕๒๓ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘๖

ผลการจัดขนาดสหกรณ์ทุกประเภทและกลุ่มเกษตรกร ในรอบปี ๒๕๕๗

ประเภท สหกรณ์	ขนาดใหญ่มาก		ขนาดใหญ่		ขนาดกลาง		ขนาดเล็ก		รวมทุกขนาด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ภาคการเกษตร	๘๔๑	๒๓.๑๖	๑,๕๐๗	๔๑.๕๐	๑,๐๒๗	๒๘.๒๙	๒๕๖	๗.๐๕	๓,๖๓๑	๑๐๐
สหกรณ์การเกษตร	๗๘๐	๒๒.๔๘	๑,๔๕๒	๔๑.๘๔	๙๙๘	๒๘.๗๖	๒๔๐	๖.๙๒	๓,๔๗๐	๑๐๐
สหกรณ์ประมง	๒	๒.๖๗	๓๔	๔๕.๓๓	๒๓	๓๐.๖๗	๑๖	๒๑.๓๓	๗๕	๑๐๐
สหกรณ์นิคม	๕๙	๖๘.๖๐	๒๑	๒๔.๔๒	๖	๖.๙๘	-	-	๘๖	๑๐๐
นอกภาค การเกษตร	๘๕๐	๒๘.๓๕	๑,๓๙๕	๔๖.๕๓	๖๐๘	๒๐.๒๘	๑๔๕	๔.๘๔	๒,๙๙๘	๑๐๐
สหกรณ์ร้านค้า	๔๗	๒๙.๙๔	๙๗	๖๑.๗๘	๑๑	๗.๐๑	๒	๑.๒๗	๑๕๗	๑๐๐
สหกรณ์บริการ	๓๖	๓.๖๙	๓๘๗	๓๙.๖๙	๔๒๗	๔๓.๘๐	๑๒๕	๑๒.๘๒	๙๗๕	๑๐๐
สหกรณ์ออมทรัพย์	๖๔๘	๔๘.๑๔	๕๗๓	๔๒.๕๗	๑๑๒	๘.๓๒	๑๓	๐.๙๗	๕๒๐	๑๐๐
สหกรณ์เครดิต ยูเนียน	๑๑๙	๒๒.๘๙	๓๓๘	๖๕.๐๐	๕๘	๑๑.๑๕	๕	๐.๙๖	๕๒๐	๑๐๐
สหกรณ์ทุก ประเภท	๑,๖๙๑	๒๕.๕๑	๒,๙๐๒	๔๓.๗๘	๑,๖๓๕	๒๔.๖๖	๔๐๑	๖.๐๕	๖,๖๒๙	๑๐๐
กลุ่มเกษตรกร	๙	๐.๒๒	๔๔๘	๑๑.๐๒๓	๓,๐๘๖	๗๕.๙๐	๕๒๓	๑๒.๘๖	๔,๐๖๖	๑๐๐

หมายเหตุ : จัดขนาดไม่ได้สหกรณ์ทุกประเภท จำนวน ๑๙ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร จำนวน ๓ แห่ง

ขนาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เกิดจากสัมพันธสอดคล้อง จำนวนสมาชิก และทุนดำเนินการของสหกรณ์ที่ส่งผลต่อความสามารถและปริมาณธุรกิจที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ดังนั้น จำนวนสมาชิกที่ศรัทธาเชื่อมั่นหลักการอุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสหกรณ์ให้เข้มแข็งยั่งยืน

เกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์ดังกล่าวข้างต้น มุ่งเน้นเพื่อการบริหารจัดการงานด้านการบัญชีเป็นหลักอาจยังไม่สามารถชี้วัดขีดความสามารถดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคมเพื่อตอบสนองความจำเป็นด้านการประกอบอาชีพของสมาชิกได้ในระดับใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดช่วงข้อมูลทุนดำเนินงาน (๑ ใน ๓ ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร) ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินธุรกิจซื้อและธุรกิจขายตอบสนองสมาชิกที่เป็นเกษตรกรต้องใช้ทุนดำเนินงานจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจซื้อผลผลิตไปจำหน่าย จึงเห็นสมควรทบทวนเกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์การเกษตรให้สามารถสะท้อนระดับความสามารถดำเนินธุรกิจเพื่อมวลสมาชิกและความเข้มแข็งของสหกรณ์นั้น ๆ เช่นเดียวกันกับการจัดขนาดสหกรณ์ออมทรัพย์

เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์

ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์						คะแนนรวม (๑)+(๒)+(๓)	ขนาด สหกรณ์
ทุนดำเนินงาน		ปริมาณธุรกิจ		สมาชิก			
ช่วงข้อมูล (หน่วย:บาท)	คะแนน (๑)	ช่วงข้อมูล (หน่วย:บาท)	คะแนน (๒)	ช่วงข้อมูล (หน่วย:คน)	คะแนน (๓)		
๐	๐	๐	๐	๐	๐		
≤๕๐๐,๐๐๐	๑	≤๕๐๐,๐๐๐	๑	≤๕๐	๑		
>๕๐๐,๐๐๐-๒,๑๕๐,๐๐๐	๒	>๕๐๐,๐๐๐-๒,๒๐๐,๐๐๐	๒	๕๑-๑๕๕	๒		
>๒,๑๕๐,๐๐๐- ๕,๕๐๐,๐๐๐	๓	>๒,๒๐๐,๐๐๐- ๕,๕๐๐,๐๐๐	๓	๑๕๖-๒๕๕	๓	๑-๖	เล็กมาก
>๕,๕๐๐,๐๐๐- ๑๓,๕๐๐,๐๐๐	๔	>๕,๕๐๐,๐๐๐- ๑๓,๕๐๐,๐๐๐	๔	๒๕๖-๔๐๓	๔	๗-๑๒	เล็ก
>๑๓,๕๐๐,๐๐๐- ๓๒,๖๐๐,๐๐๐	๕	>๑๓,๕๐๐,๐๐๐- ๓๒,๖๐๐,๐๐๐	๕	๔๐๔-๖๖๕	๕	๑๓-๑๘	กลาง
>๓๒,๖๐๐,๐๐๐- ๘๐,๐๐๐,๐๐๐	๖	>๓๒,๖๐๐,๐๐๐- ๘๐,๐๐๐,๐๐๐	๖	๖๖๖-๑,๐๕๐	๖	๑๙-๒๔	ใหญ่
>๘๐,๐๐๐,๐๐๐- ๑๕๘,๐๐๐,๐๐๐	๗	>๘๐,๐๐๐,๐๐๐- ๑๕๘,๕๐๐,๐๐๐	๗	๑,๐๕๑-๑,๘๐๑	๗	๒๕-๓๐	ใหญ่มาก
>๑๕๘,๐๐๐,๐๐๐- ๔๘๕,๐๐๐,๐๐๐	๘	>๑๕๘,๕๐๐,๐๐๐- ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐	๘	๑,๘๐๒-๓,๕๕๘	๘		
>๔๘๕,๐๐๐,๐๐๐- ๑,๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐	๙	>๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐- ๑,๑๘๐,๐๐๐,๐๐๐	๙	๓,๕๕๙-๔,๕๐๐	๙		
>๑,๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐	๑๐	>๑,๑๘๐,๐๐๐,๐๐๐	๑๐				

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

หมายเหตุ : การใช้เกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์

ผู้ใช้พิจารณาว่าสหกรณ์ที่ต้องการวัดขนาดนั้นมีช่วงดำเนินงานปริมาณธุรกิจ และจำนวนสมาชิกอยู่ในช่วงใด แล้วทำการให้ระดับคะแนนในแต่ละรายการ

หาคะแนนรวมของทั้ง ๓ รายการ แล้วพิจารณาว่าคะแนนรวมตกอยู่ในช่วงใด ก็จะทราบขนาดของสหกรณ์นั้นๆ

การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นนโยบายและแนวทางแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรของรัฐจนกระทั่งปัจจุบันมีกลุ่มเกษตรกรจำนวนมาก อาจพิจารณาได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการพัฒนาทางระบบสหกรณ์ เนื่องจากสมาชิกกลุ่มเกษตรกรไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ได้ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรนั้นอาจมีมูลเหตุจูงใจจากพื้นที่ประกอบอาชีพอยู่ห่างไกลสหกรณ์ฯ หรือมีความคล่องตัวด้านการทำกิจกรรมของกลุ่มมากกว่าสหกรณ์ไม่มีความรู้พื้นฐาน หลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์เพียงพอ ไม่มีความมั่นใจต่อระบบบริหารงานสหกรณ์ เป็นต้น ทั้งสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และกลุ่มเกษตรกร ต่างก็มีพื้นฐานอาชีพหลักเป็นเกษตรกร มีหลักการ วิธีการดำเนินธุรกิจเช่นเดียวกับสหกรณ์ทุกประการจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการรวมอำนาจต่อรองโดยการเชื่อมโยงธุรกิจซื้อและธุรกิจขายสนองต่อความต้องการของสมาชิก ขณะเดียวกันภาครัฐควรมีแนวทางหรือกำหนดระยะเวลาในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรและจัดตั้งเป็นสหกรณ์ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมทั้งมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการจัดชั้นกลุ่มเกษตรกร อีกทั้งให้การสนับสนุนส่งเสริมหรือการพัฒนาอาชีพเกษตรกร ควรพิจารณาดำเนินการผ่านระบบสหกรณ์เป็นหลัก ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งระบบสหกรณ์

๖.๑.๓ บุคลากรของสหกรณ์

๖.๑.๓.๑ ฝ่ายบริหาร คุณวุฒิการศึกษาอาจเป็นส่วนหนึ่งที่พึงประสงค์ ซึ่งอาจมีผลต่อการศึกษาหรือเรียนรู้ระบบงานสหกรณ์ได้ในเวลาไม่มากนัก แต่คุณสมบัติคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่สหกรณ์ต้องการอย่างยิ่งคือ ซื่อสัตย์ สุจริต มีประสบการณ์ และความสามารถ ยึดมั่นในหลักการ อุดมการณ์ วิธีการสหกรณ์และผลประโยชน์สมาชิกอย่างเท่าเทียมทั่วถึง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ข้างต้นแม้ผู้ใดคุณวุฒิไม่สูงนัก แต่หากมีความมุ่งมั่นต่ออุดมการณ์ก็สามารถพัฒนาตนเองได้เช่นเดียวกัน

๖.๑.๓.๒ ฝ่ายจัดการ ควรกำหนดแนวทางการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบงานสหกรณ์ การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพ ทั้งทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ สุจริต ตลอดจนการพัฒนาด้านขวัญและกำลังใจควบคู่กัน เช่น

(๑) ควรกำหนดแนวทางวิธีการสรรหาผู้ที่ศรัทธาเลื่อมใสระบบสหกรณ์เข้ามาเป็นบุคลากรของสหกรณ์

(๒) ควรกำหนดคุณวุฒิการศึกษาสำหรับตำแหน่งงานเฉพาะ เช่น การเงิน การบัญชี เป็นต้น

(๓) ควรกำหนดให้มีนักวิชาการสหกรณ์ เพื่อส่งเสริมอาชีพให้กับสมาชิก

(๔) ควรมีการกำหนดเกณฑ์บัญชีอัตราเงินเดือนให้เหมาะสมกับขนาดสหกรณ์และปริมาณงาน หรือสถานภาพสหกรณ์นั้น ๆ

(๕) สหกรณ์ต้องให้ความสำคัญต่อการให้การศึกษาอบรมเพิ่มพูนความรู้ทักษะหลักการ อุดมการณ์ วิธีการสหกรณ์ และความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่

๖.๑.๔ ด้านธุรกิจสหกรณ์

๖.๑.๔.๑ กรณีสมาชิกผิดนัดชำระหนี้ อาจมีสาเหตุจากหลายกรณี เช่น สหกรณ์ไม่เคร่งครัดในการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับสหกรณ์ เมื่อมีการผิดนัดชำระหนี้ สมาชิกประสบปัญหาการผลิต หรืออาจเจตนาผิดนัดชำระหนี้ด้วยเหตุผลอื่น สหกรณ์ควรมีแนวทางหลายมาตรการควบคู่กัน อาทิ

(๑) เคร่งครัดต่อการปฏิบัติตาม กฎระเบียบข้อบังคับสหกรณ์

(๒) กำหนดมาตรการช่วยเหลือกรณีสมาชิกประสบปัญหาไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด เช่น การปรับโครงสร้างหนี้ การพักชำระหนี้ หากสหกรณ์ได้กำหนดให้มีเบี้ยปรับกรณีผิดนัดชำระหนี้ สหกรณ์อาจโอนเบี้ยปรับมาลดภาระดอกเบี้ยได้ หรือการกำหนดดอกเบี้ยตามชั้นของสมาชิก เป็นต้น

(๓) สหกรณ์ต้องกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการเร่งรัดติดตามหนี้

ค้างชำระ

(๔) สหกรณ์ต้องใช้ธุรกิจสหกรณ์ สร้างวินัยทางการเงินแก่สมาชิก

(๕) สหกรณ์ควรทำธุรกิจกับสมาชิกควบคู่กันระหว่างธุรกิจรวมซื้อรวมขายกับธุรกิจสินเชื่อ

๖.๑.๔.๒ กรณีสมาชิกไม่ทำธุรกิจกับสหกรณ์ เนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ เช่น สมาชิกยังไม่เห็นความสำคัญอย่างเป็นรูปธรรมในการทำธุรกิจกับสหกรณ์ จะมีผลโดยตรงต่อการพัฒนารายได้และความเข้มแข็ง ความมั่นคงของสหกรณ์ สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในความสำคัญ of หลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ สมาชิกไม่เชื่อมั่น หรือไม่ศรัทธาในขีดความสามารถบริหารจัดการธุรกิจสหกรณ์ หรืออาจมีเหตุผลความจำเป็นอื่นที่ไม่สะดวกต่อการทำธุรกิจสหกรณ์ เป็นต้น และควรมีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

สหกรณ์ต้องเพียรพยายามจูงใจให้สมาชิกให้ความสำคัญและภูมิใจในความเป็นเจ้าของสหกรณ์ พร้อมทั้งต้องร่วมกันพัฒนาสหกรณ์ให้เข้มแข็งมั่นคงด้วย หลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ โดยสหกรณ์ต้องสื่อให้เข้าใจอย่างชัดเจนว่าการพัฒนาสหกรณ์จะสำเร็จหรือล้มเหลวมากน้อยเพียงใดล้วนขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกต่อการดำเนินธุรกิจสหกรณ์เป็นสำคัญ ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการนอกจากจะยึดหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์แล้ว ยังจำเป็นต้องเข้มงวดการบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาลสนองความต้องการของสมาชิกด้วยความรวดเร็วรอบคอบเป็นธรรมและทั่วถึง พร้อมทั้งพยายามถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ให้สมาชิกได้เรียนรู้พร้อมสามารถหมุนเวียนปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายบริหารได้ในโอกาสอันควร

โดยปกติคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์จะสรุปชี้แจงผลการดำเนินงานภายหลังสิ้นปีบัญชีในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี และมักปรากฏว่าสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจที่จะศึกษาในรายละเอียดเท่าที่ควร จึงควรต้องถือเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการศึกษาและกำหนดแนวทางเพื่อสื่อสารผลการดำเนินงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะทางแก้ไขให้สมาชิกเข้าใจอย่างเป็นระบบเป็นช่วงเวลาเพื่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกตามหัวเวลาที่สมควรมิใช่เฉพาะเพียงเมื่อสิ้นปีบัญชีหรือในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี เท่านั้น

๖.๑.๔.๓ ธุรกิจสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคม (ด้านการเพาะปลูก) ที่สมควรดำเนินการเพื่อสนองตอบความต้องการของสมาชิกโดยเฉพาะธุรกิจบริการ ธุรกิจซื้อ และธุรกิจขายที่มีความจำเป็นต้องใช้ทุนดำเนินงานจำนวนมาก ในกระบวนการผลิตและการขยายผลผลิต ดังนี้

๖.๑.๔.๔ ธุรกิจบริการ ส่วนหนึ่งเป็นการให้บริการด้านการเตรียมแปลงเกษตรกรรมโดยปัจจุบันเกษตรกรมักนิยมใช้เครื่องจักรกลการเกษตรแทนโคกระบือ หรือแรงงานคนทุกขั้นตอนกระบวนการผลิตจากผู้ประกอบการในพื้นที่และไม่มีอำนาจต่อรอง สหกรณ์จึงควรจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตรขนาดใหญ่ และมีราคาสูงไว้เป็นทรัพย์สินของสหกรณ์ หรืออาจทำข้อตกลงต่อรองกับผู้ประกอบการในพื้นที่เพื่อให้บริการในราคาสมาชิกและลดต้นทุนการผลิต แต่ในสภาพความเป็นจริงปัจจุบันการดำเนินธุรกิจบริการของสหกรณ์มีปริมาณน้อยมาก เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเงินทุนและการบริหารจัดการ

๖.๑.๔.๕ ธุรกิจซื้อ เป็นการรวมความต้องการสินค้าที่จำเป็นโดยเฉพาะปัจจัยการผลิต สินค้าอุปโภคบริโภค มาจำหน่ายแก่สมาชิกในราคาถูกกว่าท้องตลาดทั่วไปเนื่องจากมีอำนาจต่อรองด้วยปริมาณสินค้าจำนวนมาก สินค้าประเภทนี้แม้จะเป็นสินค้าหมุนเร็วแต่เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีฤดูกาลหรือวงรอบการเพาะปลูกเดียวกันจึงต้องมีทุนหมุนเวียนดำเนินการอย่างเพียงพอเพื่อการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายอย่างพอเพียงตามความต้องการของสมาชิกตามวงรอบเพาะปลูกประจำพื้นที่

๖.๑.๔.๖ ธุรกิจขาย เป็นการรวบรวมผลผลิตการเกษตรของสมาชิกเพื่อสร้างอำนาจต่อรองราคาขาย อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกลไกการตลาดการบริหารจัดการธุรกิจประเภทนี้บางสถานการณ์อาจต้องใช้ช่วงระยะเวลา อุปกรณ์การตลาดเช่นยานพาหนะ โรงเก็บผลผลิตการเกษตรเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมากกว่าธุรกิจประเภทอื่น ๆ เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจหลักสนองตอบความต้องการลดรายจ่ายกระบวนการผลิตเพิ่มรายได้ผลผลิต หรือการแปรรูปผลผลิตของสมาชิกรัฐจึงควรพิจารณาสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เพื่อการกู้ยืมสำหรับสหกรณ์ที่มีศักยภาพ เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจได้ครบวงจร

๖.๑.๔.๗ สหกรณ์จะสนองตอบความต้องการของสมาชิกได้นั้นจะต้องดำเนินธุรกิจแบบครบวงจร

๖.๑.๔.๘ สหกรณ์ไม่มีโครงสร้าง และระบบบริหารจัดการธุรกิจที่เชื่อมโยงกับการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการในปัจจุบันจึงจำกัดอยู่เพียงคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการ ซึ่งส่วนใหญ่ จะมีข้อจำกัดความรู้ความสามารถด้านการตลาดซึ่งอาจมีผลต่อความเสี่ยงหรือความเสียหายเปรียบเมื่อเทียบกับเอกชนรายใหญ่ที่มีความพร้อมของบุคลากรเชี่ยวชาญเฉพาะทั้งความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการโซ่อุปทานธุรกิจ

๖.๑.๔.๙ สหกรณ์มีข้อด้อยด้านข้อมูลการตลาด ทั้งต้นน้ำและกลางน้ำ ทำให้ผลผลิตการเกษตรไม่สัมพันธ์สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และส่งผลต่อราคาผลผลิต

๖.๑.๔.๑๐ โครงสร้างการตลาดปัจจุบันยังคงเป็นของผู้ซื้อน้อยราย มีการแข่งขันน้อยโดยสหกรณ์มีข้อจำกัดในการแข่งขันเชิงธุรกิจกับเอกชนทั้งด้านความคล่องตัว และค่าใช้จ่ายการตลาดที่สูงกว่า

๖.๑.๔.๑๑ สหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีระบบขนส่งและคลังเก็บรักษาสินค้าเพื่อการธุรกิจตามห่วงเวลา โอกาส และกลไกตลาดที่เหมาะสม

๖.๒ ด้านสมาชิกสหกรณ์

๖.๒.๑ หลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ มุ่งเน้นเพื่อเอื้อประโยชน์แก่สมาชิกเป็นสำคัญ ดังนั้น สหกรณ์จึงต้องดำเนินธุรกิจกับสมาชิกเป็นหลัก หากสมาชิกไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรย่อมส่งผลให้สหกรณ์มีขีดจำกัดมากยิ่งขึ้นต่อการดำเนินธุรกิจ และการพัฒนาสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ให้ดีขึ้นตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

๖.๒.๒ การพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตเกษตรกรหรือครอบครัวเกษตรกรอยู่ในกรอบอำนาจหน้าที่ของหลายส่วนราชการโดยการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพตามที่ทางราชการประกาศกำหนด กระทั่งปัจจุบันมีกลุ่มเกษตรกรจดทะเบียนตามกฎหมาย จำนวน ๔,๐๙๖ กลุ่ม มีจำนวนสมาชิก จำนวน ๕๔๙,๙๔๕ คน และตามหลักเกณฑ์สมาชิกกลุ่มเกษตรกรเหล่านี้ไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรหรือสหกรณ์นิคมได้ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาสหกรณ์ด้านสมาชิกทุนดำเนินงาน และธุรกิจสหกรณ์

๖.๒.๓ เพื่ออำนาจการต่อรอง ทั้งสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และกลุ่มเกษตรกรจำเป็นต้องร่วมกันสร้างเสริมเครือข่ายธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจซื้อ ธุรกิจขายซึ่งส่งผลสำคัญต่อเกษตรกรให้เข้มแข็งและเห็นผลเป็นรูปธรรม อันอาจมีผลนำไปสู่การควมรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขึ้นแทน หรือเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่มีอยู่แล้วในพื้นที่ด้วยความศรัทธา และสมัครใจ

๖.๒.๔ สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ค่อนข้างจำกัด ซึ่งอาจเป็นเหตุให้สมาชิกเหล่านั้นให้ความสนใจหรือความร่วมมือต่อการทำกิจกรรมหรือธุรกิจสหกรณ์ในขีดความสามารถกระทำได้ของตนเองเท่าที่ควร ส่งผลให้การพัฒนาสหกรณ์เป็นไปอย่างล่าช้า สมควรที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและขบวนการสหกรณ์ต้องเพียรพยายามสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจตลอดจนแรงจูงใจต่อสมาชิกให้เห็นคุณค่าบทบาทและความสำคัญของสมาชิกทุกคน ต่อความเจริญก้าวหน้าธุรกิจสหกรณ์ที่ทุกคนต่างเป็นเจ้าของเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตามความประสงค์

๖.๓. ด้านชุมนุมสหกรณ์

๖.๓.๑ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร ยังไม่สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกเกื้อหนุนอาชีพเกษตรกรได้อย่างที่ควรจะเป็นเนื่องจากไม่มีโครงสร้างและระบบบริหารจัดการที่เชื่อมโยงกับการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งระบบบริหารจัดการธุรกิจของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ยังคงอยู่ในระดับต้นน้ำ และกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทานโดยมีพ่อค้าคนกลางทำการแปรรูป และจำหน่ายแก่ผู้บริโภคที่ปัจจุบันมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคอาหารสำเร็จรูปมากขึ้น

๖.๓.๒ ชุมนุมสหกรณ์มีขีดจำกัดในการดำเนินกิจกรรมใหม่ ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในภาพรวมซึ่งส่วนใหญ่จะทำธุรกิจหรือให้บริการสนองความต้องการพื้นฐานของสหกรณ์สมาชิกก่อนเป็นภารกิจหลักมาโดยตลอด และให้ความสำคัญต่อกิจกรรมมุ่งใจด้านการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ให้เจริญก้าวหน้าเข้มแข็ง สามารถแข่งขันหรือถ่วงดุลกับภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ น้อยมาก ประกอบกับยังไม่มี ความชัดเจนว่าขบวนการสหกรณ์ในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญ หรือเป็นเจ้าของธุรกิจประเภทใดบ้างที่จำเป็นและมีผลต่อการพัฒนาของขบวนการสหกรณ์ และจะมีแนวทางไปสู่เป้าหมายตลอดจนจะพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพอย่างไร

๖.๓.๓ มีข้อจำกัดด้านโครงสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น เส้นทางคมนาคมขนส่ง คลังสินค้า ตลาดกลางระบบข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้กลไกการตลาด และการจัดการห่วงโซ่อุปทานในธุรกิจ เป็นต้น กล่าวโดยสรุปการดำเนินธุรกิจของชุมนุมสหกรณ์ยังคงต้องเผชิญปัญหาอุปสรรคทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในและปัจจัยภายในองค์กร

๖.๓.๔ เนื่องจากสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคม ประสบปัญหาด้านความไม่เป็นเอกภาพของขบวนการ โดยที่สหกรณ์ก็ต่างพัฒนากันไปตามแนวทางที่คิดเห็นว่าเหมาะสมระบบหรือกติกาที่กำหนดใช้ในแต่ละสหกรณ์จึงส่งผลให้มีปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการบูรณาการงานเข้าด้วยกัน และส่งผลต่อเนื่องถึงการขาดประสิทธิภาพการดำเนินงานของขบวนการสหกรณ์อย่างเป็นระบบ เช่น ระบบ IT ของขบวนการสหกรณ์ที่แต่ละสหกรณ์ต่างพัฒนาขึ้นหรือจัดทำมาใช้กันเอง แต่ไม่สามารถเชื่อมต่อการทำธุรกิจกับสหกรณ์อื่น ๆ ได้เลย ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับธุรกิจเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๓.๕ สหกรณ์เป็นองค์การประชาธิปไตยที่ควบคุมโดยมวลสมาชิก และทำระบบหนึ่งสมาชิกหนึ่งเสียงมาใช้ อย่างกว้างขวางในขบวนการสหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ทุกขนาด อาจจะทำให้สหกรณ์ขนาดใหญ่ไม่ให้ความสนใจที่จะเป็นสมาชิกและหรือทำธุรกรรมกับชุมนุมสหกรณ์ในการที่จะใช้คุณประโยชน์จากความเป็นสหกรณ์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งตามหลักการสหกรณ์นั้นจะส่งเสริมให้ใช้ระบบการออกเสียงใช้สิทธิลงคะแนนด้วยระบบหนึ่งสมาชิกหนึ่งเสียงอย่างเคร่งครัดในระดับสหกรณ์เท่านั้น แต่หากเป็นระดับชุมนุมสหกรณ์ขึ้นไปให้พิจารณาดำเนินการตามแนวทางประชาธิปไตยรูปแบบอื่น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่เปิดโอกาสให้กำหนดวิธีการเลือกตั้งรูปแบบอื่นที่ถือว่าเป็นประชาธิปไตยแทนระบบหนึ่งสมาชิกหนึ่งเสียงได้ เช่น การนับจำนวนสมาชิก ปริมาณธุรกิจที่ทำกับชุมนุมสหกรณ์ หรืออย่างอื่นเป็นเกณฑ์พิจารณากำหนดจำนวนเสียงที่สามารถลงคะแนนได้ เป็นต้น

หากชุมนุมสหกรณ์ได้ยังคงใช้หลักหนึ่งสมาชิกหนึ่งเสียง หรือนำปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสมสอดคล้องกลมกลืนและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกมาเป็นเกณฑ์กำหนดจำนวนเสียงที่มีสิทธิ์ลงคะแนนแล้ว นอกจากจะขาดแรงจูงใจให้สหกรณ์ขนาดใหญ่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมนุมสหกรณ์แล้วยังอาจจะมีผลอย่างรุนแรงต่อชุมนุมสหกรณ์โดยตรงต่อระบบการเลือกตั้งภายใน หรือตามมติการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการธุรกิจในการมีเจตนาแสวงประโยชน์โดยมิชอบ

๖.๔. ด้านสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

๖.๔.๑ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีบทบาทหน้าที่หลักในการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือการดำเนินงานกิจการสหกรณ์ทุกประเภทในทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ๑๐ ประการนั้น จำเป็นที่จะต้องใช้บุคลากร งบประมาณจำนวนมาก และจะต้องสมดุลกับจำนวนสมาชิกสหกรณ์ทุกประเภท ซึ่งปัจจุบันมีสหกรณ์ทุกประเภท รวม ๘,๒๗๐ สหกรณ์ มีสมาชิกรวมประมาณกว่า ๑๑ ล้านราย มีจำนวนหุ้นรวม ๘๐๔,๓๑๕.๖๗ ล้านบาท ในขณะที่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีอัตรากำลังปฏิบัติงานเพียง ๘๑ อัตรากำลัง (เจ้าหน้าที่ ๖๗ อัตรากำลัง และพนักงาน ๑๔ อัตรากำลัง) มีรายได้รวมประมาณปีละ ๖๕ ล้านบาท จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจำนวน ๕ ล้านบาท ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจากสหกรณ์สมาชิกประมาณ ๓ ล้านบาท และเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับเป็นค่าตอบแทนการให้บริการ

ด้วยรายรับที่มีจำนวนจำกัดเปรียบเทียบกับปริมาณงานที่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยต้องดำเนินการตามภารกิจอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และทั่วถึงแล้ว ทำให้ขาดแคลนงบประมาณดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสัมฤทธิ์ผลในระยะเวลาดังกล่าวอันควรส่งผลให้สมาชิกขาดความศรัทธาสหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ขาดความศรัทธาในสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ขาดการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ที่สมาชิกควรทราบและประเด็นปัญหาการดำเนินงานหลายประการ คือ

๖.๔.๑.๑ บุคลากรขาดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่วิวัฒนาการไปจากเดิมทั้งในด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาทำให้การบริหารงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการผลิต การแปรรูปผลผลิต หรือกลไกการตลาด เป็นต้น

๖.๔.๑.๒ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยไม่มีระบบหรือโครงข่ายที่สามารถให้บริการแก่สหกรณ์ถึงระดับพื้นที่ได้อย่างทั่วถึงและทันเวลาโดยเฉพาะการส่งเสริมทางธุรกิจ การอุตสาหกรรม การบริการ และการฝึกอบรม เป็นต้น

๖.๔.๒ รัฐควรกำหนดแนวทางให้สันนิบาตสหกรณ์ ได้รับงบประมาณดำเนินงานประจำปีให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจและสนองต่อความต้องการของสหกรณ์สมาชิกได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา ทั้งจากการอุดหนุนของรัฐบาล ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์จากสมาชิกสหกรณ์ หรือการกำหนดบทบาทให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย สามารถดำเนินธุรกิจบางประการได้ตามความจำเป็นและไม่ส่งผลกระทบต่อสหกรณ์สมาชิก เป็นต้น

๖.๔.๓ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ควรกำหนดยุทธศาสตร์เป้าหมาย และวิธีการฝึกอบรม และการพัฒนาบุคลากรของสหกรณ์ทั้งระบบ ทั้งคณะกรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบกิจการ และสมาชิกสหกรณ์ให้มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการตลอดจนความรู้เฉพาะด้านที่จำเป็น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการธุรกิจสหกรณ์ ตามหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์

๖.๔.๔ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ควรต้องปรับปรุงรูปแบบและขนาดองค์กรให้สามารถสนองต่อความต้องการสมาชิกสหกรณ์ ตามอำนาจหน้าที่อย่างครบถ้วน เหมาะสม และทันเวลา

๖.๔.๕ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำเป็นต้องจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมของสหกรณ์ และปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอโดยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาดำเนินการที่เกี่ยวข้องของสหกรณ์สมาชิกที่มีศักยภาพ และภาระงานของสันนิบาตสหกรณ์

๖.๕ ด้านการสนับสนุนส่งเสริมหรือนโยบายรัฐ

๖.๕.๑ เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนประสบปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมหลัก จึงจำเป็นที่ภาครัฐต้องกำหนดแนวทางช่วยเหลือ สนับสนุนหรือส่งเสริมตามอำนาจหน้าที่และกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ เช่น การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร (เฉพาะประเภทที่กำหนด) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มขนาดเล็ก ซึ่งปัจจุบันมีกลุ่มเกษตรกรจดทะเบียนจัดตั้งจำนวน ๔,๐๙๖ กลุ่ม สมาชิก ๕๔๙,๙๔๕ คน ทุนดำเนินงาน ๒,๓๘๘ ล้านบาท ซึ่งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่งเสริมให้มีการเพื่อพัฒนาและจัดตั้งเป็นสหกรณ์เมื่อมีความพร้อมแต่ไม่ได้กำหนดกรอบเวลาการพัฒนาการจัดตั้งสหกรณ์ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรเหล่านี้ไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่ได้ และไม่มีข้อจำกัดในการคงสถานะกลุ่มเกษตรกร จึงส่งผลต่อการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์นิคมในพื้นที่โดยเฉพาะการรวมกลุ่มเพื่อให้มีอำนาจต่อรองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักการอุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์

๖.๕.๒ นโยบายของรัฐยังไม่มีรูปแบบการพัฒนาแบบองค์รวม โดยสังเกตได้จาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับการจัดการห่วงโซ่ อุปทานของผลผลิตการเกษตรซึ่งมุ่งเน้นต่อสถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อย แต่การขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ภายใต้ภารกิจของหน่วยงานรัฐยังคงมุ่งเน้นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ หรือบางกิจกรรมที่มีความซ้ำซ้อนกันแต่ไม่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมกันได้ตลอดห่วงโซ่อุปทาน

แนวทางการแก้ไขปัญหา

๖.๕.๒.๑ เจตนารมณ์การช่วยเหลือสนับสนุน หรือส่งเสริมเพื่อการแก้ไขหรือ บรรเทาความเดือดร้อนต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรหลักเป็นความจำเป็นของภาครัฐ การจัดตั้งกลุ่ม เกษตรกรควรต้องดำเนินการในลักษณะของการพัฒนาความพร้อมและมุ่งสู่เป้าหมายการจัดตั้งสหกรณ์ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นสำคัญและจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ

๖.๕.๒.๒ ควรกำหนดกรอบระยะเวลาในการพัฒนากลุ่มเกษตรกร ตามความเหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งสหกรณ์

๖.๕.๒.๓ สหกรณ์พื้นที่จะต้องบริหารจัดการธุรกิจสหกรณ์ด้วยหลักธรรมาภิบาล ยึดมั่นในหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ เพื่อความศรัทธา ความไว้วางใจและการจูงใจ สมาชิกกลุ่ม เกษตรกรเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่มีอยู่ในพื้นที่ (กรณีที่มีข้อจำกัดการจัดตั้งสหกรณ์)

๖.๕.๒.๔ การคงสถานะสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และกลุ่มเกษตรกร ที่ปรากฏในปัจจุบันอาจลดผลกระทบการพัฒนาสหกรณ์ได้ หากทั้งสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และกลุ่มเกษตรกรสามารถร่วมกันดำเนินธุรกิจสหกรณ์อย่างครบวงจร ทั้งนี้ สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ต่างก็ยึดหลักการอุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจตามกฎหมายเช่นเดียวกัน

๖.๖. ปัญหาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๖.๖.๑ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทย เพื่อความเหมาะสม เป็นธรรม หรือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และสามารถปฏิบัติได้ทุกขนาด สหกรณ์

๖.๖.๒ ควรแก้ไขกฎหมายให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยสามารถดำเนินธุรกิจ บางประการได้ โดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสหกรณ์สมาชิกได้เท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติงาน ตามอำนาจหน้าที่ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามความเหมาะสม

กลุ่มที่ ๔
กลุ่มสหกรณ์ปศุสัตว์และนิคมที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์

๑. สภาพโดยทั่วไปของสหกรณ์ภาคการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์

ในปัจจุบัน สหกรณ์ภายในประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น ๘,๒๗๐ สหกรณ์ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด ๑๑.๕ ล้านคน มีปริมาณธุรกิจในระบบสหกรณ์จำนวนทั้งสิ้น ๒.๒๓ ล้านล้านบาท ประกอบด้วยสหกรณ์ทั้งหมด ๗ ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์บริการ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ สหกรณ์ในภาคการเกษตรและสหกรณ์นอกภาคการเกษตร โดยสหกรณ์ที่อยู่ในภาคการเกษตรประกอบไปด้วย สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม โดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๔,๕๐๐ สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๔๑ ของจำนวนสหกรณ์ทั้งหมดในประเทศไทย จำนวนสมาชิกสหกรณ์ที่อยู่ในภาคการเกษตรมีจำนวนทั้งสิ้น ๖.๖ ล้านคน ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ภาคการเกษตรเท่ากับ ๓.๑๖ แสนล้านบาท โดยคิดเป็นเพียงร้อยละ ๑๔.๑๗ เท่านั้น จากปริมาณธุรกิจในระบบสหกรณ์ทั้งหมด สำหรับสหกรณ์ภาคการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์นั้น ปัจจุบันมีจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น ๒๓๔ สหกรณ์ อันประกอบไปด้วยสหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับโคนม โคนเนื้อ สุกร ไก่ไข่ โดยสามารถแบ่งประเภทได้ ดังนี้

๑.๑ เป็นสหกรณ์โคนมและที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับโคนม ๑๑๔ สหกรณ์ มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น ๔๒,๓๒๙ คน ปริมาณธุรกิจ ๑.๙ หมื่นล้านบาทโดยประมาณ จากการจัดชั้นสหกรณ์ มีสหกรณ์ชั้น ๑ จำนวน ๕๐ สหกรณ์ ชั้น ๒ จำนวน ๕๑ สหกรณ์ และชั้น ๓ จำนวน ๑๓ สหกรณ์

๑.๒ เป็นสหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวข้องกับโคนเนื้อ ๘๐ สหกรณ์ จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น ๓๐,๘๗๗ คน ปริมาณธุรกิจ ๒ พันล้านบาทโดยประมาณ จากการจัดชั้นสหกรณ์ มีสหกรณ์ชั้น ๑ จำนวน ๖ สหกรณ์ ชั้น ๒ จำนวน ๔๑ สหกรณ์ และชั้น ๓ จำนวน ๓๓ สหกรณ์

๑.๓ เป็นสหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสุกร ๓๓ สหกรณ์ จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น ๕๒,๕๖๔ คน ปริมาณธุรกิจ ๗.๑๗ ร้อยล้านบาทโดยประมาณ จากการจัดชั้นสหกรณ์ มีสหกรณ์ชั้น ๑ จำนวน ๑๐ สหกรณ์ ชั้น ๒ จำนวน ๒๐ สหกรณ์ และชั้น ๓ จำนวน ๓ สหกรณ์

๑.๔ เป็นสหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับไก่ไข่ ๗ สหกรณ์ มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น ๑,๑๒๐ คน ปริมาณธุรกิจ ๓.๔๔ ร้อยล้านบาท โดยประมาณการจากการจัดชั้นสหกรณ์ มีสหกรณ์ชั้น ๑ จำนวน ๓ สหกรณ์ ชั้น ๒ จำนวน ๔ สหกรณ์

สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์นั้นมีด้วยกันทั้งสิ้น ๖๑๐ แห่ง จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น ๕๗,๘๕๕ คน มีกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานจำนวน ๕๔๘ แห่ง ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน ๖๒ แห่ง

๒. เป้าหมายของการพัฒนาสหกรณ์สู่ความเข้มแข็ง

สหกรณ์จะเข้มแข็งได้นั้นจะต้องประกอบด้วยปัจจัยที่เข้มแข็ง ซึ่งจำเป็นต้องตั้งเป้าหมายสู่การพัฒนาเป็นหลักประกอบด้วยปัจจัย ๔ ประการ ได้แก่

๒.๑ บุคลากรของสหกรณ์ ประกอบไปด้วย สมาชิก คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ต้องเข้าใจหลักการ อุดมการณ์ วิธีการสหกรณ์ การอยู่อย่างถ่องแท้ และมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินการในรูปแบบองค์กร

๒.๒ การบริหารจัดการของสหกรณ์ ต้องยึดหลักธรรมาภิบาล มีการกำกับดูแลและควบคุมภายในที่ดี เหมาะสม ทันท่วงทีต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และการกำกับดูแลและสนับสนุนขององค์กรภาครัฐที่ตรงจุด สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับสหกรณ์ได้

๒.๓ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ต้องมีประสิทธิภาพ มีการจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทานที่ดีและเป็นไปตามหลักการสหกรณ์ที่แท้จริง การทำธุรกิจตอบสนองความต้องการของสมาชิก ทำให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่ขบวนการสหกรณ์ ให้สามารถปรับตัวได้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และมีภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๒.๔ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงธุรกิจระหว่างสหกรณ์ด้วยกัน มีการแบ่งแยกการดำเนินธุรกิจของแต่ละสหกรณ์ตามความถนัด เพื่อเกิดประสิทธิภาพในองค์กรรวม เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างสหกรณ์ ภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดในทุกภาคส่วน

๓. สภาพโดยทั่วไปของธุรกิจการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์สามารถจำแนกได้ ๔ กลุ่มประกอบด้วย

๓.๑ โคนม

๓.๑.๑ จุดเด่น

๓.๑.๑.๑ การผลิตน้ำนมโคสามารถทำรายได้ให้เกษตรกรมีกระแสเงินสดเข้าทุกวัน

๓.๑.๑.๒ เกษตรกรมีการเลี้ยงที่แพร่หลายในทั่วทุกภูมิภาค

๓.๑.๑.๓ มีการควบคุมและให้การสนับสนุนการดำเนินธุรกิจจากทางภาครัฐ

อย่างมาก

๓.๑.๒ จุดด้อย

๓.๑.๒.๑ ต้นทุนการผลิตด้านอาหารสัตว์สูงมาก เนื่องจากขาดแคลนพื้นที่ปลูกอาหารสัตว์

๓.๑.๒.๒ ฟาร์มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานของภาครัฐยังมีจำนวนน้อย

๓.๑.๒.๓ มีความเสี่ยงในด้านการแข่งขันกับต่างประเทศจากการเปิดเขตการค้าเสรี

๓.๒ โคเนื้อ

๓.๒.๑ จุดเด่น

๓.๒.๑.๑ ตลาดโคเนื้อ มีอัตราการเติบโตสูงเนื่องจากความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศสูงขึ้น

๓.๒.๑.๒ มีระบบการเลี้ยงที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกรในการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด

๓.๒.๑.๓ เกษตรกรไทยมีความหลากหลายทางด้านสายพันธุ์ที่ดีภายในประเทศ มีความสามารถในการปรับปรุงพันธุ์ที่สูง

๓.๒.๒ จุดด้อย

๓.๒.๒.๑ จำนวนโคเนื้อขาดแคลนเนื่องจากขาดการวางแผนในการผลิตโคทดแทนฝูง

๓.๒.๒.๒ เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการผลิตเนื่องจากธุรกิจให้ผลตอบแทนต่ำ ไม่คุ้มค่า

๓.๒.๒.๓ กลุ่มเกษตรกรขาดประสิทธิภาพในการรวมกลุ่มและการจัดการการตลาด

๓.๒.๒.๔ สถานการณ์การแข่งขันกับตลาดการค้าต่างประเทศที่มีความรุนแรงมากขึ้น

๓.๓ สุกร

๓.๓.๑ จุดเด่น

๓.๓.๑.๑ สุกรเป็นสินค้าควบคุมและมีการกำหนดราคากลางโดยกระทรวงพาณิชย์ มีการควบคุมและให้การสนับสนุนจากทางภาครัฐ

๓.๓.๑.๑ ความต้องการในตลาดมีปริมาณมาก

๓.๓.๒ จุดด้อย

๓.๓.๒.๑ การเลี้ยง การบริหารจัดการฟาร์มให้ได้มาตรฐานใช้ต้นทุนที่สูงมาก เกษตรกรรายย่อยไม่สามารถแข่งขันกับองค์กรธุรกิจภาคเอกชนที่ทำฟาร์มขนาดใหญ่ที่ทำรูปแบบครบวงจรได้

๓.๓.๒.๒ ระบบการเลี้ยงทำให้เกิดปัญหามลภาวะทางน้ำและทางกลิ่น ส่งผลกระทบต่อชุมชน

๓.๔ ไข่ไก่

๓.๔.๑ จุดเด่น

๓.๔.๑.๑ การเลี้ยงไข่ไก่สามารถทำรายได้ให้เกษตรกรแทบทุกวันเช่นเดียวกับการเลี้ยงโคนม ส่งผลให้มีแนวโน้มการเลี้ยงเพิ่มขึ้น

๓.๔.๑.๒ ความต้องการไข่ไก่ของตลาดมีปริมาณมาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะตลาดไข่ไก่อินทรีย์

๓.๔.๒ จุดด้อย

๓.๔.๒.๑ ฟาร์มโดยส่วนใหญ่ของเกษตรกรยังไม่มีมาตรฐานการเลี้ยงไก่จำเป็นต้องมีฟาร์มที่ได้มาตรฐาน ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูง เกษตรกรไม่สามารถแข่งขันกับองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ได้

๓.๔.๒.๒ การผลิตไม่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของตลาด

๔. ปัญหาและอุปสรรคโดยทั่วไปของธุรกิจการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์

๔.๑ ปัญหาเรื่องโรคระบาดและการขาดแคลนวัคซีน

๔.๒ มีความเสี่ยงในด้านราคาผลผลิตที่ผันผวน

๔.๓ เกษตรกรรายย่อยไม่สามารถแข่งขันกับองค์กรธุรกิจภาคเอกชนที่ดำเนินการแบบครบวงจรได้ เนื่องด้วยขาดแคลนเงินทุนที่เพียงพอ

๔.๔ ไม่มีเกษตรกรรุ่นใหม่สานต่ออาชีพทำให้ปริมาณการผลิตลดลงและองค์ความรู้ขาดหาย

๔.๕ การรวมกลุ่มของเกษตรกรยังไม่เข้มแข็ง ไม่มีการจัดการด้านการตลาดเพื่อรองรับผลผลิตที่ดีพอจะแข่งขันกับองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ได้

๕. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพและความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ ประกอบด้วย

๕.๑ กลุ่มสหกรณ์ผู้เพาะเลี้ยงโคนมและโคเนื้อ

๕.๑.๑ ประเด็นด้านบุคลากร

๕.๑.๑.๑ สมาชิกต้องมีส่วนร่วม ต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ มีองค์ความรู้ในวิชาชีพ และด้านสหกรณ์ โดยการอบรม ศึกษาดูงาน

๕.๑.๑.๒ กรรมการ ต้องเลือกผู้นำสมาชิกที่ดีและเป็นต้นแบบมาเป็นกรรมการ ต้องให้ความรู้ด้านการผลิต การบริหารจัดการ กรรมการต้องมีคุณธรรมจริยธรรม มีหลักธรรมาภิบาล โดยการฝึกอบรม จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

๕.๑.๑.๓ ฝ่ายจัดการ ต้องมีองค์ความรู้ด้านธุรกิจของสหกรณ์ โดยการฝึกอบรมจาก กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ร่วมกับสถาบันการศึกษา และมีการใช้เทคโนโลยีในการช่วยการดำเนินงาน

๕.๑.๒ ประเด็นด้านการบริหารจัดการ

ต้องมีการวางแผน กำกับและตรวจสอบทุกขั้นตอน

๕.๑.๓ ประเด็นด้านการดำเนินธุรกิจ

๕.๑.๓.๑ รัฐต้องสนับสนุนแหล่งเงินทุนตามขนาดของสหกรณ์ โดยผ่านเงินกองทุน พัฒนาสหกรณ์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

๕.๑.๓.๒ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน FTA โดยให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และกระทรวงพาณิชย์สนับสนุนการจัดการธุรกิจตลอดห่วงโซ่อุปทาน

ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
<ul style="list-style-type: none"> - ขาดแม่พันธุ์ - เงินทุน - แปลงหญ้า น้ำ ที่ดิน - แรงงาน - องค์ความรู้ - มาตรฐานฟาร์ม 	<ul style="list-style-type: none"> - เครื่องมือเครื่องจักร - เทคโนโลยี - โรงงานแปรรูป - สิทธิพิเศษด้านการลงทุน BOI - วางแผนการผลิตการจำหน่าย - ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่องทางการตลาด - วางแผนการจำหน่าย - การตลาดภายในและต่างประเทศ - มาตรการใช้สินค้าจากเกษตรกรไทย - รัฐและเอกชนร่วมส่งเสริมการตลาดทั้งระบบ

๕.๑.๔ ประเด็นด้านการเชื่อมโยงเครือข่าย

สร้างความเชื่อมั่นระหว่างกันและกันในแต่ละผลิตภัณฑ์อย่างบูรณาการ เป็นมาตรฐานการแลกเปลี่ยนสินค้า (จัดทำ MOU) สร้างศูนย์กลางข้อมูลและการประสานงานร่วมกัน โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนในการเชื่อมโยง

๕.๑.๕ ประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจ

๕.๑.๕.๑ เรื่องการกำกับสหกรณ์ ควรอยู่กับกรมส่งเสริมสหกรณ์หากสนับสนุน ทางด้านการเงินแก่สหกรณ์ภาคการเกษตรได้อย่างเหมาะสม การควบรวมสหกรณ์ไม่เห็นด้วย แต่เห็นด้วย กับการเชื่อมโยงธุรกิจสหกรณ์ ประโยชน์จากสหกรณ์ คือ รวมซื้อ รวมขาย ภาคราชการสามารถสนับสนุน ข้อมูล ความรู้ แหล่งทุน การประชาสัมพันธ์ และอำนวยความสะดวก

๕.๑.๕.๒ การเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ต้องดำเนินการสร้างความเชื่อมั่นระหว่างสหกรณ์ สินค้าต้องมีคุณภาพ และตรงตามความต้องการ และมีแหล่งเงินทุนสนับสนุนในการซื้อขาย

๕.๑.๕.๓ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรสนับสนุนเงินทุน อุปกรณ์การตลาด และเสนอกฎหมายสวัสดิการสำหรับเกษตรกร การมีส่วนร่วมกับนโยบายของรัฐในการเป็นคณะกรรมการของกระทรวงสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานของเกษตรกร จัดสรรที่ดินจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ราชพัสดุ หรือป่าเสื่อมโทรม เป็นต้น

๕.๑.๕.๔ ทำอย่างไรจะให้อาชีพเกษตรกรยั่งยืน

- (๑) นโยบายของรัฐต้องต่อเนื่องและชัดเจน
- (๒) เกษตรกรต้องรวมตัวกันเป็นสถาบันเกษตรกร
- (๓) รัฐต้องมีกฎหมายคุ้มครองอาชีพเกษตรกร
- (๔) มีกองทุนสนับสนุนเกษตรกร

๕.๑.๕.๕ ขบวนการสหกรณ์มีบทบาทในการยกระดับอาชีพเกษตรกรได้อย่างไร

- (๑) ทำให้มีการลดต้นทุน
- (๒) มีการเพิ่มรายได้
- (๓) เพิ่มอำนาจการต่อรอง
- (๔) มีแหล่งเงินทุน
- (๕) มีตลาด

๕.๒ กลุ่มสหกรณ์ผู้เพาะเลี้ยงสุกร

๕.๒.๑ ประเด็นด้านบุคลากร

๕.๒.๑.๑ บุคลากรของสหกรณ์ที่จะมาเป็นกรรมการสหกรณ์มีน้อย สืบเนื่องมาจากเกษตรกรที่เลี้ยงสุกรมีจำนวนน้อยที่สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์

๕.๒.๑.๒ องค์กรความรู้ของคณะกรรมการมีองค์ความรู้เพียงพอที่จะบริหารงานสหกรณ์

๕.๒.๒ ประเด็นด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการสหกรณ์ยังขาดประสิทธิภาพ สหกรณ์จำเป็นที่จะต้องยอมรับวิธีการกำกับดูแลสหกรณ์จากทางภาครัฐ

๕.๒.๓ ประเด็นด้านการดำเนินธุรกิจ

๕.๒.๑.๑ สมาชิกสหกรณ์ยังขาดความเชื่อมั่นต่อระบบสหกรณ์

๕.๒.๑.๒ ต้องมีกลไกการดูแลช่วยเหลือสหกรณ์ด้านปัจจัยการผลิต การเข้าถึงแหล่งทุน การให้สินเชื่อในระบบต่าง ๆ ที่สามารถใช้หลักประกันคือตัวสัตว์ (สุกร) ได้

๕.๒.๑.๓ การรวมกันซื้อของสหกรณ์มีข้อจำกัดด้านการสต็อกสินค้า และปัญหา
ราคาวัตถุดิบที่ไม่แน่นอน ทั้งนี้ ภาครัฐควรสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตให้กับสหกรณ์ โดยเฉพาะอาหารสัตว์

๕.๒.๑.๔ สหกรณ์ไม่สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการธุรกิจรายใหญ่ได้

๕.๒.๔ ประเด็นด้านการเชื่อมโยงเครือข่าย

๕.๒.๔.๑ รัฐต้องเข้ามากำกับระบบสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์ร่วมกับหน่วยงานและองค์กร
อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแบบบูรณาการ เช่น กระทรวงพาณิชย์ต้องเข้ามาช่วยเหลือให้เกิดความเป็นธรรม
ในการจำหน่ายสินค้า (การตลาด) เพราะเกษตรกรรายย่อยไม่สามารถสู้กับธุรกิจขนาดใหญ่ได้ เป็นต้น

๕.๒.๔.๒ รัฐต้องหาสถานที่เป็นตลาดกลางในเชิงธุรกิจเพื่อจำหน่ายสินค้า
ของกลุ่มปศุสัตว์ (สุกร)

๕.๒.๔.๓ ผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรที่เป็นผลผลิตของกลุ่มสหกรณ์จะมีคุณภาพดี
กว่ารายใหญ่ ดัชนีชี้วัดดูได้จากราคาสินค้าจะขายได้ราคาสูงกว่าและผู้บริโภคนิยมมากกว่า

๕.๒.๔.๔ หน่วยงานรัฐต้องเข้ามาลงทุนในด้านการก่อตั้งโรงฆ่าสัตว์เพื่อสนับสนุน
สหกรณ์จากที่ต้องลงทุนเอง

๕.๒.๕ ประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจ

๕.๒.๕.๑ เรื่องการกำกับสหกรณ์

(๑) ต้องการให้หน่วยงานรัฐเข้ามากำกับและตรวจสอบการทำงานเพิ่มขึ้น

(๒) ต้องการให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เข้ามาช่วยเหลือด้านการตรวจสอบ

บัญชีของสหกรณ์

(๓) การดำเนินงานของรัฐ ควรเน้นในการปฏิบัติงานเป็นพี่เลี้ยง
เพื่อให้คำแนะนำ ชี้แนะ ให้ความรู้แก่สหกรณ์

(๔) การกำกับสหกรณ์ยังไม่เพียงพอในด้านการตรวจสอบบัญชี

(๕) บูรณาการหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมกันกำกับพัฒนา

และส่งเสริมสหกรณ์

๕.๒.๕.๒ การควบรวมสหกรณ์

(๑) ไม่เห็นด้วยกับการควบรวมสหกรณ์เพราะเจตนากรณีในการก่อตั้ง

สหกรณ์แตกต่างกัน

(๒) ขอบเขตการดำเนินงานธุรกิจมีความแตกต่างกัน

๕.๒.๕.๓ การใช้ประโยชน์จากสหกรณ์ในการดำเนินวิถีชีวิต

(๑) สร้างความรัก สามัคคีในชุมชน

(๒) สร้างการมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ

(๓) สร้างโอกาสให้ทายาทเข้ามาสานต่อธุรกิจ

(๔) การได้รับการยอมรับจากสังคมน้อยกว่าอาชีพอื่นรัฐต้องเข้ามาสร้างโอกาสให้กับคนรุ่นใหม่เข้าสู่อาชีพเกษตรกร เช่น เงินทุน ที่ดินทำกิน องค์ความรู้และสวัสดิการของเกษตรกร

๕.๒.๕.๔ ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกร

(๑) ปลุกฝังเยาวชนรุ่นใหม่ให้เห็นความสำคัญของการเกษตร

(๒) ด้านการตลาด ด้านปัจจัยการผลิต ด้านการควบคุมคุณภาพ

(๓) การประกันราคา

(๔) ช่วยสร้างมาตรฐานฟาร์มและต้องทำการประเมินมาตรฐาน

โดยหน่วยงานของรัฐ

(๕) รัฐต้องสนับสนุนยา วัคซีนป้องกันโรค อย่างมีประสิทธิภาพ

และเพียงพอ

(๖) รัฐต้องตั้งโรงฆ่าสัตว์ที่มีมาตรฐาน

(๗) รัฐต้องเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เช่น จีน เขมร ลาว และกลุ่มอาเซียน

เพื่อช่วยเหลืออาชีพเกษตรกร เป็นต้น

๕.๒.๕.๕ การเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ให้เกิดประสิทธิภาพระหว่างสหกรณ์กับ

สหกรณ์

(๑) สหกรณ์ภาคการเกษตรที่ผลิตวัตถุดิบสำหรับทำอาหารสัตว์ รวบรวมผลิตภัณฑ์ แล้วขายให้กับสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรโดยตรง

(๒) สหกรณ์ร้านค้าหรือสหกรณ์การตลาดต้องนำสินค้าของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรไปจำหน่าย เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาด

(๓) สหกรณ์ออมทรัพย์ต้องสนับสนุนเงินกู้ให้สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรในอัตราดอกเบี้ยต่ำ นำมูลสัตว์ไปขายเป็นปุ๋ยให้สหกรณ์การเกษตรด้านพืชสหกรณ์กับหน่วยงาน

(๔) รัฐควรแก้กฎระเบียบการปล่อยกู้หรือด้านการสนับสนุนเงินให้

สอดคล้อง

(๕) องค์การตลาดเกษตรกร (อตก.) ต้องเข้ามาช่วยกระจายสินค้าเกษตร

(๖) รัฐวิสาหกิจต้องเข้ามาสนับสนุน เช่น สถานีบริการน้ำมันต่าง ๆ

ควรเปิดให้นำสินค้าเข้าไปวางจำหน่ายในร้านค้าได้ เป็นต้น

๕.๒.๕.๖ รัฐช่วยแปรรูป สนับสนุนพันธุ์สัตว์ เทคโนโลยี ยาป้องกันโรค

(๑) สนับสนุนการค้าประกันเงินกู้

(๒) แก้ไขกฎ ระเบียบ คณะกรรมการผู้เลี้ยงสุกร Pig Board โดยเพิ่ม

สัดส่วนของผู้เลี้ยงและลดสัดส่วนของข้าราชการลง

(๓) การส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรวมทั้งยังยั้ง

(๓.๑) ปลุกฝังค่านิยมให้เยาวชนรุ่นใหม่ให้มีความภาคภูมิใจในอาชีพ
เกษตรกร

(๓.๒) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพภาคการเกษตร

(๓.๓) สวัสดิการภาคการเกษตร เช่น การให้โควตาลูกเกษตรกร
เข้าเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐเพิ่มมากขึ้น สวัสดิการเงินช่วยเหลือ เช่น ฌาปนกิจ

(๓.๔) การประกันภัยสัตว์ โดยยึดแนวทางการประกันภัยพืชผลมา
ปรับใช้

(๔) ขบวนการสหกรณ์เข้ามามีบทบาทเกษตรกร

(๔.๑) ถ้าขบวนการสหกรณ์เข้มแข็งสมาชิกสหกรณ์ก็เข้มแข็ง

(๔.๒) การให้ความรู้ด้านการเกษตรและด้านบัญชี รายรับ – รายจ่าย

(๔.๓) สหกรณ์ต้องมาช่วยด้านระบบตลาดให้ต่อเนื่องและยั่งยืน

(๕) ภาครัฐต้องมีความชัดเจนในมาตรการ Tpp เพราะสหกรณ์ผู้เลี้ยง
สุกรกังวลเนื่องจากไม่เห็นด้วย

(๖) สร้างภาพพจน์ต้องการให้รัฐส่งเสริมอาชีพ สื่อของรัฐต้องช่วย
ประชาสัมพันธ์สร้างภาพลักษณ์

๕.๓ กลุ่มสหกรณ์ผู้เพาะเลี้ยงไก่ไข่ ไก่เนื้อ

๕.๓.๑ ประเด็นด้านบุคลากร

๕.๓.๑.๑ บุคลากรของสหกรณ์ จำเป็นต้องมีความรู้ด้านอุดมการณ์ หลักการ
วิธีการสหกรณ์ก่อนที่จะเข้ามาสังกัดสหกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิก หรือจะเข้ามา
เป็นคณะกรรมการ

๕.๓.๑.๒ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ควรมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการดำเนินธุรกิจ
และทักษะที่เกี่ยวข้อง เช่น การบันทึกบัญชี การตรวจสอบบัญชี การบริหารจัดการ เป็นต้น เพื่อให้การ
บริหารและการควบคุมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๕.๓.๑.๓ สหกรณ์ควรมีที่ปรึกษาที่เป็นนักวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหกรณ์
ที่จัดตั้งขึ้นใหม่เพื่อการรวบรวมและจัดการองค์ความรู้ที่จำเป็น อาทิ งานวิจัยต่าง ๆ ให้แก่สหกรณ์
ทั้งนี้ ภาครัฐควรให้การสนับสนุน เนื่องจากบางครั้งนักวิชาการมีค่าตอบแทนที่สูง

๕.๓.๒ ประเด็นด้านการบริหารจัดการ

๕.๓.๒.๑ สหกรณ์ควรเปลี่ยนการบริหารจัดการที่อิงกับระบบราชการ ให้มีลักษณะ
เป็นเอกชนมากขึ้น เพื่อความคล่องตัว สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว ทันท่วงทีสถานการณ์ในปัจจุบัน
ที่เปลี่ยนแปลงไปเร็วขึ้น

๕.๓.๒.๒ นโยบายของในการบริหารจัดการต้องชัดเจน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสหกรณ์ (สหกรณ์ทำอะไร มีวัตถุประสงค์อย่างไร เพื่ออะไร) โดยสร้างเป็นค่านิยมร่วมกันให้ทางบุคลากรภายในองค์กรได้ถือปฏิบัติร่วมกัน

๕.๓.๒.๓ ทุนการดำเนินงานของสหกรณ์ต้องเพียงพออย่างต่อเนื่อง มีสภาพคล่องที่ดี

๕.๓.๒.๔ การประเมินหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ ควรมีหน่วยงานกลางที่มีได้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสหกรณ์เป็นผู้ประเมิน

๕.๓.๓ ประเด็นด้านการดำเนินธุรกิจ

๕.๓.๓.๑ เสริมสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบบสหกรณ์ให้แก่สมาชิกและให้ผลประโยชน์และสิทธิพิเศษแก่สมาชิกในระดับที่เพิ่มขึ้น เพื่อจูงใจให้สมาชิกมาทำธุรกิจกับสหกรณ์

๕.๓.๓.๒ สหกรณ์ไม่สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการธุรกิจรายใหญ่ที่ทำในรูปแบบครบวงจรได้ รัฐจึงจำเป็นที่จะต้องบังคับใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้จริงจังเป็นรูปธรรม

๕.๓.๓.๓ รัฐต้องสนับสนุนให้สหกรณ์สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้โดยง่าย โดยเฉพาะการสนับสนุนในด้านเครื่องมือ เครื่องจักร เทคโนโลยี ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อลดต้นทุนให้แก่สหกรณ์

๕.๓.๓.๔ ต้องสนับสนุนให้สหกรณ์แปรรูปผลผลิตให้หลากหลาย และได้มาตรฐาน เช่น GMP HALAL HACCP เป็นต้น เพื่อการเพิ่มมูลค่าและกระจายความเสี่ยงทางด้านราคาผลผลิตที่มีความผันผวน

๕.๓.๔ ประเด็นด้านการเชื่อมโยงเครือข่าย

๕.๓.๔.๑ การจะเชื่อมโยงเครือข่ายให้ประสบผลสำเร็จนั้น แต่ละองค์กรที่จะเชื่อมโยงต้องกำหนดความต้องการของตนให้ชัดเจน โดยให้ทำการเจรจาหรือจัดทำบันทึกข้อตกลงที่มีความแน่นอน โดยรัฐบาลอาจจะสนับสนุนโดยการเป็นหน่วยงานกลางในการเจรจา และเป็นผู้สร้างการกாரันตีหรือให้ความคุ้มครองในข้อตกลงนั้น

๕.๓.๔.๒ การบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ จะต้องชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน มีความเสมอภาค

๕.๓.๕ ประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจ

๕.๓.๕.๑ การกำกับสหกรณ์ ควรสังกัดอยู่กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เช่นเดิม

๕.๓.๕.๒ การควบรวบสหกรณ์ ควรมีแนวทางที่ชัดเจนว่าจะควบรวบโดยใช้หลักเกณฑ์ใดในการพิจารณา ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละสหกรณ์มีธรรมเนียมและวิธีปฏิบัติที่ไม่เหมือนกัน หากไม่พิจารณาศึกษาอย่างละเอียดอาจก่อให้เกิดปัญหามากกว่าผลดี

๕.๓.๕.๓ การใช้ประโยชน์จากสหกรณ์ในการดำเนินชีวิตถือว่าสมาชิกยังไม่สามารถได้รับประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร เนื่องจากองค์กรในรูปแบบสหกรณ์ในปัจจุบันยังไม่เข้มแข็งพอที่จะตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้

๕.๓.๕.๔ การเชื่อมโยงกันระหว่างสหกรณ์จะสำเร็จเป็นรูปธรรมได้ จะต้องกำหนดเป็นนโยบาย ให้สหกรณ์มีการเชื่อมโยงกันในแต่ละกิจกรรม

๕.๓.๕.๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรมีส่วนช่วยในการสนับสนุนสหกรณ์ โดยการออกกฎหมายให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจให้สามารถทำการแข่งขันได้

กลุ่มที่ ๕
กลุ่มสหกรณ์ประเภทประมง

๑. ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ ในปี ๒๕๕๘ สหกรณ์ประมงที่ดำเนินธุรกิจมีประมาณ ๖๗ แห่ง จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น ๑๒,๙๖๖ ราย ทุนดำเนินงาน จำนวน ๗๘๖,๑๖๒,๘๕๒ บาท และมีปริมาณธุรกิจ รวมจำนวน ๙๗๓,๑๑๐,๐๒๔ บาท ตั้งอยู่ในแต่ละภาคทั่วประเทศ ได้แก่ ภาคใต้ จำนวน ๑๔ แห่ง ภาคเหนือ จำนวน ๓ แห่ง ภาคกลาง จำนวน ๓๗ แห่ง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๑๓ แห่ง ซึ่งแบ่งเป็นทั้งหมด ๔ ด้าน คือ ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำด้านประมงทะเล ด้านกุ้ง และด้านสัตว์น้ำเศรษฐกิจ ปัจจุบันมีการจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ซึ่งจดทะเบียนเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ มีสมาชิกทั้งสิ้น ๔๐ แห่ง และมีทุนจดทะเบียน จำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์ เพิ่มปริมาณธุรกิจด้านการรวบรวมผลผลิตของสมาชิก และธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้กับสมาชิกสามารถเชื่อมโยงธุรกิจของสหกรณ์ประเภทประมง เพื่อเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกสหกรณ์ได้

๑.๒ ความสำคัญภาคการประมงกับเศรษฐกิจของประเทศ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของภาคประมงในปี ๒๕๕๘ มีมูลค่า ๑๐๓,๑๖๖ ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๐.๗๖ ของผลผลิตมวลรวมของประเทศ มีปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำ ปี ๒๕๕๘ จำนวน ๒.๗๔ ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๗ ร้อยละ ๑.๔๓ โดยผลผลิตที่ได้จากการทำประมงทะเล ๑.๖๐ ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๘.๒๘ จากการทำประมงน้ำจืด ๐.๒๑๑ ล้านตัน หรือร้อยละ ๗.๕๖ จากการเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ๐.๕๓ ล้านตัน หรือร้อยละ ๑๙.๒๙ และจากการเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ๐.๔๑ ล้านตัน หรือร้อยละ ๑๔.๘๗ สำหรับการส่งออกภาคการประมง ปี ๒๕๕๘ มีปริมาณ ๑,๖๘๓,๕๐๑ ตัน คิดเป็นมูลค่า ๒๐๘,๓๑๐ ล้านบาท รายการสินค้าประมงส่งออกมูลค่าสูงสุด คือ ทูน่ากระป๋อง ร้อยละ ๓๑.๗๘ กุ้งปรุงแต่ง ร้อยละ ๑๕.๒๔ กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง ร้อยละ ๑๑.๙๙ หมึกสดแช่เย็นแช่แข็ง ร้อยละ ๔.๗๖ เนื้อปลาสดแช่เย็นแช่แข็ง ร้อยละ ๔.๗๕ ส่วนใหญ่ส่งออกไปประเทศสหรัฐอเมริกา ร้อยละ ๒๑.๖๓ ญี่ปุ่น ร้อยละ ๑๙.๘๗ สหภาพยุโรป ร้อยละ ๗.๕๔ กลุ่มอาเซียน ร้อยละ ๕.๗๙ ออสเตรเลีย ร้อยละ ๕.๒๙ กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ร้อยละ ๔.๘๓ แคนาดา ร้อยละ ๔.๐๒ จีน ร้อยละ ๓.๘๖ ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ส่วนการนำเข้ามีปริมาณ ๑,๖๒๗,๓๓๘ ตัน คิดเป็นมูลค่า ๙๐,๒๘๙ ล้านบาท ส่งผลให้ประเทศไทยเกินดุลการค้าสัตว์น้ำประมาณ ๑๑๘,๐๒๑ ล้านบาท

๑.๓ วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ประมง

๑.๓.๑ รวบรวมสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำจากสมาชิกมาจัดการจำหน่ายหรือแปรรูปออกจำหน่ายเพื่อให้ได้ราคาดีขึ้น

๑.๓.๒ จัดหาวัสดุสิ่งของ รวมทั้งบริการที่ใช้ในการประมง และสิ่งของจำเป็นอื่น ๆ ที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย

๑.๓.๓ ให้เงินกู้แก่สมาชิก

๑.๓.๔ รับฝากเงินจากสมาชิก

๑.๓.๕ เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและธุรกิจเกี่ยวกับการประมง

๑.๓.๖ ให้การสงเคราะห์ตามควรแก่สมาชิกและครอบครัวที่ประสบภัยพิบัติในการประกอบอาชีพ

๑.๔ ทำไมต้องจัดตั้งสหกรณ์ประมง

ชาวประมงส่วนใหญ่จะประสบปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

๑.๔.๑ ขาดแคลนเงินทุน การประกอบอาชีพทางการประมงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำประมงทะเลต้องลงทุนสูง มีการเสี่ยงต่อการลงทุนมากกว่าการประกอบอาชีพการเกษตรอื่น ๆ ชาวประมงส่วนใหญ่จะกู้เงินจากนายทุนซึ่งเป็นเจ้าของแพปลาในท้องถิ่นมาเป็นทุนดำเนินงาน โดยมีข้อผูกพันที่จะต้องขายสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำให้เจ้าของแพปลานั้น ๆ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าจะต้องถูกกดราคาซื้อเป็นอย่างมาก

๑.๔.๒ ขาดเทคนิคในการเพาะเลี้ยงสัตว์ ปัจจุบันปริมาณความต้องการสัตว์น้ำเพื่อบริโภคในประเทศและส่งจำหน่ายต่างประเทศมีมากขึ้นเป็นผลให้ปริมาณสัตว์น้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเพิ่มจำนวนไม่ทันกับความต้องการ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ชาวประมงจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม เพื่อให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น

๑.๔.๓ วัสดุอุปกรณ์การประมงมีราคาสูงมาก รวมทั้งน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในการออกเรือจับปลา มีราคาสูงด้วย

๑.๔.๔ ขาดความรู้ในด้านการจัดการ ชาวประมงส่วนใหญ่ขาดความรู้ในด้านการจัดการ การจำหน่าย ตลอดจนการหาตลาด เป็นต้น จะเห็นได้ว่าถ้านำหลักการและวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์มาใช้สหกรณ์ประมงจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และจะช่วยให้ชาวประมงมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้ทัดเทียมผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ

๑.๕ สหกรณ์ประมงจะช่วยสมาชิกได้อย่างไร

สหกรณ์ประมงจะจัดบริการต่าง ๆ ให้สมาชิก ดังนี้

๑.๕.๑ ธุรกิจการขายหรือการรวบรวมผลผลิตให้แก่สมาชิก ทำให้มีอำนาจในการต่อรองมากขึ้น ผลผลิตจะขายได้ราคาสูงขึ้น

๑.๕.๒ ธุรกิจการซื้อ หรือการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสิ่งของจำเป็นมาจำหน่ายแก่สมาชิก โดยจะสำรวจความต้องการของสมาชิกก่อนแล้วสหกรณ์จะเป็นผู้จัดหาจำหน่ายต่อไป ซึ่งจะทำให้สหกรณ์สามารถซื้อวัสดุในราคาที่ถูกกว่าที่สมาชิกแต่ละคนจะซื้อเอง

๑.๕.๓ ธุรกิจการธนกิจ

(๑) การให้กู้เงิน สหกรณ์จะจัดหาเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรมมาให้สมาชิกกู้ลงทุนทำการประมง โดยสหกรณ์จะพิจารณาจากแผนการดำเนินงาน หรือแผนการใช้จ่ายเงินกู้ของสมาชิกประกอบการให้เงินกู้

(๒) การรับเงินฝาก เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักและเห็นคุณประโยชน์ของการออมทรัพย์ และเพื่อให้เป็นการระดมทุนในสหกรณ์ สหกรณ์จะรับฝากเงินจากสมาชิก ๒ ประเภท คือ เงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ โดยสหกรณ์จ่ายดอกเบี้ยให้อัตราเดียวกับธนาคารพาณิชย์

๑.๕.๔ ธุรกิจการบริการ สหกรณ์ประมงที่มีทุนดำเนินงานมากอาจจัดให้มีธุรกิจการบริการแก่สมาชิก เช่น การจัดจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่สมาชิก และเพื่อให้สหกรณ์ดำเนินธุรกิจเกี่ยวข้องกับสมาชิกให้มากที่สุด

๑.๕.๕ ธุรกิจการส่งเสริมการประกอบอาชีพ สหกรณ์อาจจะจัดจ้างเจ้าหน้าที่ที่ชำนาญด้านการประมง หรืออาจขอความช่วยเหลือจากหน่วยราชการอื่นในการให้การศึกษา แนะนำ ส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประมงตามหลักวิชาการแผนใหม่ ตลอดจนให้มีความรู้ในด้านการวางแผนการประกอบอาชีพการประมง ให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและปริมาณตรงกับความต้องการของตลาดอีกด้วย

๑.๕.๖ ธุรกิจการให้การศึกษาอบรม สหกรณ์จะจัดให้มีการศึกษาอบรมแก่สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่สหกรณ์อยู่เสมอเพื่อจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ทราบถึงสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลตามหลักวิธีการสหกรณ์ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ประสบผลสำเร็จได้ด้วยดีและถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตาม สหกรณ์จะช่วยสมาชิกได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกมาใช้บริการและอุดหนุนสหกรณ์ด้วยความภักดีเท่านั้น

๑.๖ สหกรณ์ประมงดำเนินงานอย่างไร

เมื่อตั้งสหกรณ์ประมงขึ้นแล้ว สมาชิกจะเลือกตัวแทนให้บริหารงานในสหกรณ์ ตัวแทนสมาชิกนี้เรียกว่า คณะกรรมการดำเนินการ มีจำนวน ๗ - ๑๕ คน แล้วแต่จะกำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการจะทำหน้าที่บริหารกิจการสหกรณ์ โดยจะประชุมกันอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้งเพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายการทำงานแล้วมอบให้ “ฝ่ายจัดการ” ซึ่งเป็นพนักงานที่สหกรณ์จ้างมาปฏิบัติงานอาจจะประกอบด้วย ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ สมุห์บัญชี เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่ธุรกิจ ฯลฯ การจะพิจารณาจัดจ้างพนักงานสหกรณ์จำนวนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณธุรกิจและฐานะการเงินของสหกรณ์

๑.๗ ทุนดำเนินงานของสหกรณ์

- ๑.๗.๑ เงินค่าหุ้น
- ๑.๗.๒ เงินรับฝากจากสมาชิก
- ๑.๗.๓ ทุนสำรองและทุนสะสมอื่น ๆ
- ๑.๗.๔ เงินกู้ยืม
- ๑.๗.๕ เงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค

๑.๘ หลักเกณฑ์การจัดตั้งสหกรณ์ประมงโดยทั่วไป

๑.๘.๑ เกษตรกรมีความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ และต้องการรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง

๑.๘.๒ เป็นบุคคลธรรมดา บรรลุนิติภาวะ มีคุณสมบัติครบถ้วน ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับและพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

๑.๘.๓ มีจำนวนสมาชิกมากเพียงพอที่จะดำเนินธุรกิจได้และมีช่องทางที่จะขยายธุรกิจเมื่อดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ไปแล้ว

๑.๘.๔ สหกรณ์จะต้องดำเนินงานอย่างจริงจังและดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับเพื่อผลประโยชน์ของมวลสมาชิก

๑.๘.๕ เกษตรกรที่มีความประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์ ควรมีการออมเงินเพื่อเป็นทุนเบื้องต้นของสหกรณ์ก่อน

๑.๘.๖ การจัดตั้งสหกรณ์ประมงทำได้โดยถ้าในท้องถิ่นที่ท่านมีภูมิลำเนาอยู่นั้นยังไม่มีสหกรณ์ประมง หากท่านและเพื่อนชาวประมงสนใจและประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์ประมง

สามารถติดต่อขอคำแนะนำและสอบถามรายละเอียดได้ที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในส่วนภูมิภาค

๑.๙ นโยบายพัฒนาการประมงของคณะกรรมการนโยบายพัฒนาการประมงแห่งชาติ ประกอบด้วย นโยบายหลัก ๔ นโยบาย คือ

- ✓ นโยบายการประมงในน่านน้ำไทย
- ✓ นโยบายการประมงนอกล่านน้ำไทย
- ✓ นโยบายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- ✓ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมประมง

๑.๙.๑ นโยบายการประมงในน่านน้ำไทย

นโยบายการประมงในน่านน้ำไทยครอบคลุมในเรื่องการทำการประมงในแหล่งประมงธรรมชาติทั้งด้านการประมงทะเลและการประมงน้ำจืดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการทรัพยากรประมงอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาระดับผลผลิตทางการประมงให้สูงสุดถาวรตลอดไปและเพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของชาวประมงให้ดีขึ้นการพัฒนาประมงในน่านน้ำไทยมีเป้าหมายที่จะรักษาระดับผลผลิตประมงในน่านน้ำไทยให้ได้ไม่ต่ำกว่าปีละ ๑.๗ ล้านตัน (โดยแบ่งเป็นผลผลิตประมงทะเลฝั่งอ่าวไทย ๑.๓ ล้านตัน ผลผลิตประมงทะเลฝั่งอันดามัน ๒๕๐,๐๐๐ ตัน และผลผลิตประมงน้ำจืด ๑๕๐,๐๐๐ ตัน) และลดการใช้ทรัพยากรประมงที่ไม่คุ้มค่าลงไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๐๐,๐๐๐ ตัน นโยบายดังกล่าว ประกอบด้วย

๙.๑.๑.๑ เร่งรัดการจัดการใช้ทรัพยากรประมงให้เป็นระบบเหมาะสมโดยเน้นการพัฒนาควบคู่กับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อมเพื่อคงศักยภาพการผลิตให้สูงสุดตลอดไป

๙.๑.๑.๒ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพชาวประมง

๑.๙.๒ นโยบายการประมงนอกล่านน้ำไทย

นโยบายการประมงนอกล่านน้ำไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการประมงนอกล่านน้ำไทยให้มีความมั่นคงถาวรขยายแหล่งทำการประมงของกองเรือประมงไทยและนำวัตถุดิบมาสู่อุตสาหกรรมประมงภายในประเทศและควบคุมจัดระเบียบการทำการประมงของกลุ่มชาวประมงให้เป็นไปตามข้อตกลงของรัฐชายฝั่งหรือประเทศผู้ร่วมลงทุนการพัฒนาประมงนอกล่านน้ำมีเป้าหมายที่จะให้เรือประมงไทยขนาดความยาวไม่น้อยกว่า ๑๘ เมตร เป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า ๓,๕๐๐ ลำ สามารถออกไปทำการประมงร่วมกับประเทศต่าง ๆ อย่างถูกต้อง และปลอดภัยโดยมีผลผลิตสัตว์น้ำจากการทำการประมงนอกล่านน้ำไม่ต่ำกว่าปีละ ๑.๘ ล้านตัน โดยนโยบายดังกล่าว ประกอบด้วย

๑.๙.๒.๑ ส่งเสริมและพัฒนาการประมงนอกล่านน้ำไทย

๑.๙.๒.๒ คุ้มครองและควบคุมกองเรือประมงไทยที่ออกไปทำการประมงในต่างประเทศ

๑.๙.๒.๓ ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ชาวประมง

๑.๙.๒.๔ คุ้มครองและช่วยเหลือแรงงานประมง

๑.๙.๓ นโยบายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

นโยบายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำครอบคลุมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยงให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศโดยเฉพาะการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำที่ได้จากการเพาะเลี้ยงชายฝั่งเพื่อการส่งออกและเพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีเป้าหมายที่จะให้มีการเพิ่มผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงในอัตราร้อยละ ๕ ปี เป็นอย่างต่ำและมีเป้าหมายผลผลิตที่ ๕๕๐,๐๐๐ ตัน ในปี ๒๕๓๙ โดยแยกเป็นผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ๒๕๐,๐๐๐ ตัน และผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ๓๐๕,๐๐๐ ตัน นโยบายดังกล่าว ประกอบด้วย

๑.๙.๓.๑ พัฒนาเทคนิคการจัดและวิธีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

๑.๙.๓.๒ ป้องกันและรักษาสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมเพื่อมิให้ทำลายอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

๑.๙.๓.๓ พัฒนาและสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

๑.๙.๔ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมประมง

นโยบายอุตสาหกรรมประมงมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการตลาดและส่งเสริมการส่งออกสินค้าสัตว์น้ำของไทยเพื่อยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าสัตว์น้ำให้เป็นไปตามต้องการของตลาดและเพื่อปรับปรุงคุณภาพสัตว์น้ำภายหลังการจับให้มีคุณภาพแน่นอนและมีมาตรฐานตามความต้องการของโรงงานแปรรูปการพัฒนาอุตสาหกรรมประมงมีเป้าหมายที่จะรักษาระดับการผลิตเพื่อการส่งออกผลิตภัณฑ์สินค้าสัตว์น้ำให้ได้ไม่ต่ำกว่าปีละ ๑ ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า ๗๕,๐๐๐ ล้านบาท และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำได้ในอัตราร้อยละ ๑๐ ต่อ ปี นอกจากนั้น ยังมีเป้าหมายที่จะกระจายอาหารและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำไปสู่ราษฎรในชนบทเพื่อให้การบริโภคสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำไม่ต่ำกว่า ๓๐ กิโลกรัม/คน/ปี นโยบายดังกล่าว ประกอบด้วย

๑.๙.๔.๑ ส่งเสริมในการหาแหล่งวัตถุดิบสัตว์น้ำให้เพียงพอกับความต้องการของอุตสาหกรรมประมง

๑.๙.๔.๒ ส่งเสริมและพัฒนาการตลาดสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ

๑.๙.๔.๓ ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำในระบบอุตสาหกรรมประมง

๑.๙.๔.๔ พัฒนาข้อมูลข่าวสารทางการตลาด

๑.๙.๔.๕ ควบคุมและป้องกันสภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรมอันเนื่องมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมประมง

๒. สภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของสหกรณ์ประเภทประมง

๒.๑ ด้านความรู้

๒.๑.๑ ขาดความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานการผลิตที่มีคุณภาพ

๒.๑.๒ ขาดความรู้เกี่ยวกับการผลิต การรวบรวม การขนส่ง และการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

๒.๑.๓ ขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการ

๒.๑.๔ ขาดการพัฒนาบุคลากรของสหกรณ์ โดยการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๒.๒ ด้านเงินทุน

๒.๒.๑ การขาดแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพประมงและเงินทุนหมุนเวียน การรวบรวมผลผลิตเพื่อจัดจำหน่าย เนื่องจากไม่สามารถนำเรือเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันได้

๒.๒.๒ สถาบันการเงิน กองทุน ภายใต้การดูแลของรัฐไม่สนับสนุนและเอื้ออำนวยแก่ผู้ประกอบการอาชีพประมง

๒.๒.๓ ผู้ทำอาชีพประมงไม่ได้รับความช่วยเหลือจากนโยบายดังกล่าว ไม่สนใจแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง จริงจัง และต่อเนื่อง

๒.๓ ด้านที่ดินทำกิน

๒.๓.๑ บุกรุกที่สาธารณะ ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าชายเลนพื้นที่อุทยาน และแหล่งน้ำสาธารณะ เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น การเลี้ยงหอยและเลี้ยงปลาในกระชังในบริเวณชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นที่สาธารณะ และการเลี้ยงปลาในกระชังบริเวณแม่น้ำ ลำคลอง และอ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

๒.๓.๒ การลักลอบทำการประมงในพื้นที่หวงห้าม เนื่องจากไม่มีพื้นที่เหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เพียงพอ

๒.๔ ด้านกฎหมาย

๒.๔.๑ ขาดการประชาสัมพันธ์ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของทราบและถือปฏิบัติ

๒.๔.๒ กฎหมายเก่าไม่ทันต่อเหตุการณ์

๒.๔.๓ มีการกำหนดบทลงโทษตามกฎหมายที่รุนแรง อาจเกิดผลกระทบกับผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมทั้งกำหนดกฎเกณฑ์ที่มีผลกระทบต่อการทำการประมง ได้แก่ การกำหนดวันทำการประมง ที่น้อยกว่าปกติ และมีผู้ขอให้กำหนดมีวันทำการประมงอย่างน้อย ๓๐๐ วัน

๒.๕ ด้านแรงงาน

๒.๕.๑ แรงงานที่มีคุณภาพมีไม่เพียงพอ

๒.๕.๒ แรงงานต่างชาติที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

๒.๖ ด้านการผลิต

๒.๖.๑ การเข้าถึงเทคโนโลยีด้านการจับสัตว์น้ำ

๒.๖.๒ ขาดโอกาสในการพัฒนาการเพาะเลี้ยง ติดปัญหาด้านกฎหมายไซเตส

๒.๖.๓ ปัญหาเรื่องโรคระบาด

๒.๖.๔ ระบบเกษตรพันธะสัญญา (การผลิตและการตลาด)

๒.๖.๕ การขาดเทคนิคในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

๒.๖.๖ ปัจจัยการผลิต (ต้นทุน) มีราคาสูงต้องซื้อวัสดุอุปกรณ์ประมงที่มีราคาสูง และน้ำมัน

ราคาแพง

๒.๗ ด้านการแปรรูป

๒.๗.๑ ปริมาณผลผลิตมีไม่เพียงพอต่อการแปรรูปเพื่อส่งออก

๒.๗.๒ การแปรรูปส่วนใหญ่ยังเป็นผลิตภัณฑ์แบบพื้นบ้าน เช่น การตากแห้ง ทำเค็ม และหมักดอง เป็นต้น

๒.๗.๓ สหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ทำให้ไม่มีสถานที่แปรรูปที่เหมาะสม

๒.๗.๔ การเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ เนื่องจากต้องใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง

๒.๗.๕ ขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดทั้งระบบ

๒.๘ ด้านการรวบรวมและขนส่ง

๒.๘.๑ ขาดประสิทธิภาพในการรวบรวมและขนส่งผลผลิตและผลจากการแปรรูป

๒.๘.๒ ความไม่คุ้มค่าในการขนส่ง

๒.๘.๓ ขาดการเชื่อมโยงและกระจายผลผลิตอย่างทั่วถึง

๒.๙ ด้านการตลาด

๒.๙.๑ เกษตรกรผู้ผลิตยังขาดอำนาจต่อรองทางการตลาด และอำนาจในการมีส่วนกำหนดราคา

๒.๙.๒ ขาดตัวกลางเชื่อมโยงข้อมูลด้านเศรษฐกิจและการตลาดที่ทันสมัยและรวดเร็ว

๒.๙.๓ ไม่มีองค์กรที่รวบรวมและสร้างระบบเพื่ออำนวยความสะดวกต่อราคาและควบคุมคุณภาพตามมาตรฐานของตลาด

๒.๙.๔ ตลาดมีจำกัดทำให้ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำถูกกดราคา

๒.๙.๕ ตลาดกลางห้องเย็นกระจุกอยู่ในภาคกลาง ทำให้ภาคอื่นรับภาระต้นทุนการขนส่งสูง

๒.๙.๖ จัดตั้งตลาดกลางซื้อขายสัตว์น้ำ โดยระบบสหกรณ์

๒.๑๐ ด้านการนำเข้า – ส่งออก

๒.๑๐.๑ มาตรการกำกับสินค้าจากประเทศผู้นำเข้ามากขึ้นมีการตรวจสอบเรื่องคุณภาพสินค้า

๒.๑๐.๒ การนำเข้าและส่งออกมีอุปสรรคไม่สะดวก เพราะมีกฎระเบียบข้อบังคับหลายประเด็น อันเนื่องมาจากกฎหมายและระเบียบข้อบังคับใหม่

๒.๑๐.๓ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกลุ่มสินค้าประมงมากขึ้น เพื่อการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ

๒.๑๐.๔ การลงทุนของประเทศในกลุ่มอาเซียน (AEC) ในการผลิตสินค้าสัตว์น้ำนำเข้ามาขายในประเทศไทย

๒.๑๑. ด้านการจำหน่าย

๒.๑๑.๑ ราคาสัตว์น้ำตกต่ำและไม่แน่นอน

๒.๑๑.๒ การไม่สามารถรวบรวมผลผลิตได้เนื่องจากเกษตรกรแยกกันจำหน่าย

๒.๑๑.๓ พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาและไม่มีการประกันราคา

๒.๑๑.๔ ชาวประมงโดยเฉพาะประมงพื้นบ้านไม่สามารถขายสัตว์น้ำได้อย่างอิสระ เพราะมีข้อผูกมัดกับนายทุนแพปลาในการนำเงินมาลงทุนก่อน

๒.๑๒ ด้านอื่น ๆ

๒.๑๒.๑ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากร สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงบริเวณเพาะเลี้ยง

๒.๑๒.๒ ทรัพยากรสัตว์น้ำมีจำนวนจำกัด

๒.๑๒.๓ มีจำนวนเรือประมงมากกว่าจำนวนทรัพยากร

๒.๑๒.๔ ปัญหาเรื่องคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำเสีย การปล่อยน้ำทิ้งของชุมชน โรงงาน ภัยธรรมชาติ

๒.๑๒.๕ ลำคลองต้นเขินการระบายน้ำไม่คล่องตัว

๒.๑๒.๕ บทบาทการบริหารจัดการของสหกรณ์ประมง

๒.๑๓ ด้านคลัสเตอร์

การจัดตั้งคลัสเตอร์กึ่งเพื่อจัดการ Supply Chain (โดยต้องการการสนับสนุนจากสถาบันการเงินและหน่วยงานราชการ)

๒.๑๔ ด้านองค์กรและสถาบัน

๒.๑๔.๑ ขนาดและความเข้มแข็งของสหกรณ์ประมง มีขนาดเล็กไม่เข้มแข็ง

๒.๑๔.๒ การสนับสนุนผ่านองค์กรยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

๒.๑๔.๓ พื้นที่ที่มีการทำการประมงบางแห่งยังไม่มืองค์กรรองรับ

๓. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพและความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ด้านประมง

๓.๑ เรื่องการกำกับดูแล

๓.๑.๑ ผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นด้วยที่จะให้สหกรณ์ประมงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและการส่งเสริมของกรมประมง โดยมีเหตุผลประกอบ ดังนี้

๓.๑.๑.๑ กรมประมงมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านความเชี่ยวชาญด้านการประมง (ประมงทะเล ประมงชายฝั่ง ประมงน้ำจืด)

๓.๑.๑.๒ อำนาจหน้าที่กระบวนการผลิต รวบรวม แปรรูป และการเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่ อยู่ในส่วนของกรมประมง

๓.๑.๑.๓ การแบ่งประเภทสหกรณ์ในภาคการเกษตรและนอกภาคเกษตร มีการจดทะเบียนจัดตั้ง ส่งเสริม และสนับสนุน อยู่ในความส่งเสริมของกรมส่งเสริมสหกรณ์

(๑) บทบาทของกรมส่งเสริมสหกรณ์ มีการขับเคลื่อนระบบสหกรณ์ บทบาทของกรมประมง ด้านวิจัยและพัฒนาสัตว์น้ำ ตลาดกลางซื้อขายสัตว์น้ำในระดับพื้นที่

(๒) การสร้างองค์กรที่ดีเกิดจากการรวมตัวช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อยู่ในความส่งเสริมของกรมส่งเสริมสหกรณ์

(๓) กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดตั้งกลุ่มการบริหารจัดการด้านบัญชี

(๔) หน่วยงานในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์มากขึ้น

(๕) การส่งเสริมภาคการเกษตร ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การเก็บเกี่ยวและการตลาดให้มีการเชื่อมโยงในระดับพื้นที่ โดยมีหน่วยงานกลางในระดับชัดเจน

๓.๒ กฎหมาย

๓.๒.๑ เพื่อให้สหกรณ์เข้มแข็ง ควรมีกฎหมายสหกรณ์ประมงโดยเฉพาะ

๓.๒.๓ การตีความกฎหมายของแต่ละหน่วยงานแตกต่างกัน เช่น เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานมีความขัดแย้งหรือขัดกัน กรมประมงกับกรมเจ้าท่าและการเลี้ยงกุ้งขาวในพื้นที่น้ำจืด เกี่ยวกับมาตรา ๙ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๓.๓ การสนับสนุนและส่งเสริมเกษตรกรในรูปแบบของสหกรณ์ อาทิจ

๓.๓.๑ สหกรณ์ควรเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับสมาชิกจากองค์กรในพื้นที่เพื่อสามารถผลิตและเรียนรู้ได้ smart farmer

๓.๓.๒ หากเกษตรกรประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยผ่านกลไกของระบบสหกรณ์จะทำให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองมากขึ้น

๓.๓.๓ การระดมทุนเพื่อช่วยเหลือตนเอง ให้รัฐกำหนดเครื่องมือในการช่วยเหลือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภาครัฐในทุกอาชีพ เข้าไปร่วมพัฒนาทางธุรกิจ อาทิจ ธุรกิจรวบรวมสินค้า ธุรกิจแปรรูป โดยผ่านกลไกของระบบสหกรณ์

๓.๓.๔ การรวมตัวของเกษตรกรในหมู่บ้านช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ควรมีการจัดระบบองค์กรนั้น ๆ ในชนบท สามารถแก้ไขปัญหาความมั่นคง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และขาดสนับสนุนอย่างจริงจัง

๓.๓.๕ ให้ภาครัฐเพิ่มบทบาทในการเจรจาต่อรอง สร้างความเข้มแข็ง สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิต

๓.๓.๖ มีผู้บริหารสหกรณ์ที่ดี เป็นที่พึ่งของสมาชิกได้

๓.๓.๗ หากภาครัฐให้การสนับสนุนสหกรณ์อย่างจริงจัง เช่น ด้านเงินทุน การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การจัดสรรที่ดินเพื่อประกอบอาชีพ ด้านการตลาด เพื่อสมาชิกมีความเชื่อมั่นศรัทธาในระบบสหกรณ์ และตรวจสอบได้ชัดเจน

๓.๔ การแก้ไขปัญหาด้านการเงิน

๓.๔.๑ การจัดการหนี้สินของเกษตรกรผ่านกองทุนฟื้นฟู ที่จัดขึ้นตามกฎหมาย

๓.๔.๒ ขยายระยะเวลาการคืนเงินกู้ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียน เดิมเป็นปีต่อปี (จัดตั้งกองทุนเฉพาะสหกรณ์ประมง ไม่มีดอกเบีย) (ปรับแก้ระเบียบกองทุน กพส.) (สนับสนุนเงินส่งเสริมการพัฒนาอาชีพผ่านสหกรณ์)

๓.๕ การปรับปรุงเสริมสร้างบทบาทของสหกรณ์ให้เป็นที่ยอมรับ

๓.๕.๑ ให้สหกรณ์เป็นหน่วยทางเศรษฐกิจในพื้นที่ระดับตำบล

๓.๕.๒ การสร้างความเข้มแข็งในส่วนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน โดยอาศัยภาครัฐและหน่วยงานราชการ ด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากร

๓.๕.๓ สหกรณ์ควรได้รับสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ

๓.๕.๔ การรวมกลุ่มของสหกรณ์ให้เกิดความเข้มแข็ง

๓.๕.๕ การผลิตอาหารให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ช่วยส่งเสริมบทบาทสหกรณ์ให้เป็นที่ยอมรับในระดับมาตรฐาน

๓.๕.๖ การผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน GAP

๓.๕.๗ สหกรณ์ควรบทบาทเรื่องการขึ้นตลาด ตามคุณภาพ และทำให้อัตราค่านำตลาดแก้ไขได้โดยขบวนการสหกรณ์

๓.๕.๘ ภาครัฐควรมีการกำหนดชั้นความเข้มแข็งของสหกรณ์

๓.๕.๙ สหกรณ์ควรการตั้งเป้าหมายร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓.๖ การเชื่อมโยงของระบบสหกรณ์ ระหว่างสหกรณ์ภาคการเกษตรกับนอกภาคการเกษตร ให้มีความเชื่อมโยงทั้งระบบสหกรณ์ และภาครัฐ

๓.๖.๑ การดำเนินธุรกิจแตกต่างกัน มีระบบการจัดการไม่เหมือนกัน สหกรณ์ทั้ง ๗ ประเภทควรมีความร่วมมือและร่วมหารือให้การดำเนินกิจการเป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยการออกระเบียบของหน่วยงานกำกับดูแล (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

๓.๖.๒ ควรมีการเชื่อมโยงระบบทั้งระบบเล็กและระบบใหญ่

๓.๖.๓ ควรให้สหกรณ์ภาคการเกษตรกับนอกภาคการเกษตรมีการเชื่อมโยงกัน (การเกษตรทำหน้าที่ผลิต บริการทำหน้าที่ขนส่ง ร้านค้าทำหน้าที่จำหน่าย ออมทรัพย์เรื่องเงินทุน) และหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

๓.๖.๔ สหกรณ์ควรมีการดำเนินการในรูปแบบคลัสเตอร์

๓.๖.๕ เนื่องจากสหกรณ์มีข้อจำกัดในด้านการลงทุน จึงเสนอแนะให้แก้ระเบียบของสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินการเชื่อมโยงระบบกับสหกรณ์ต่าง ๆ ได้

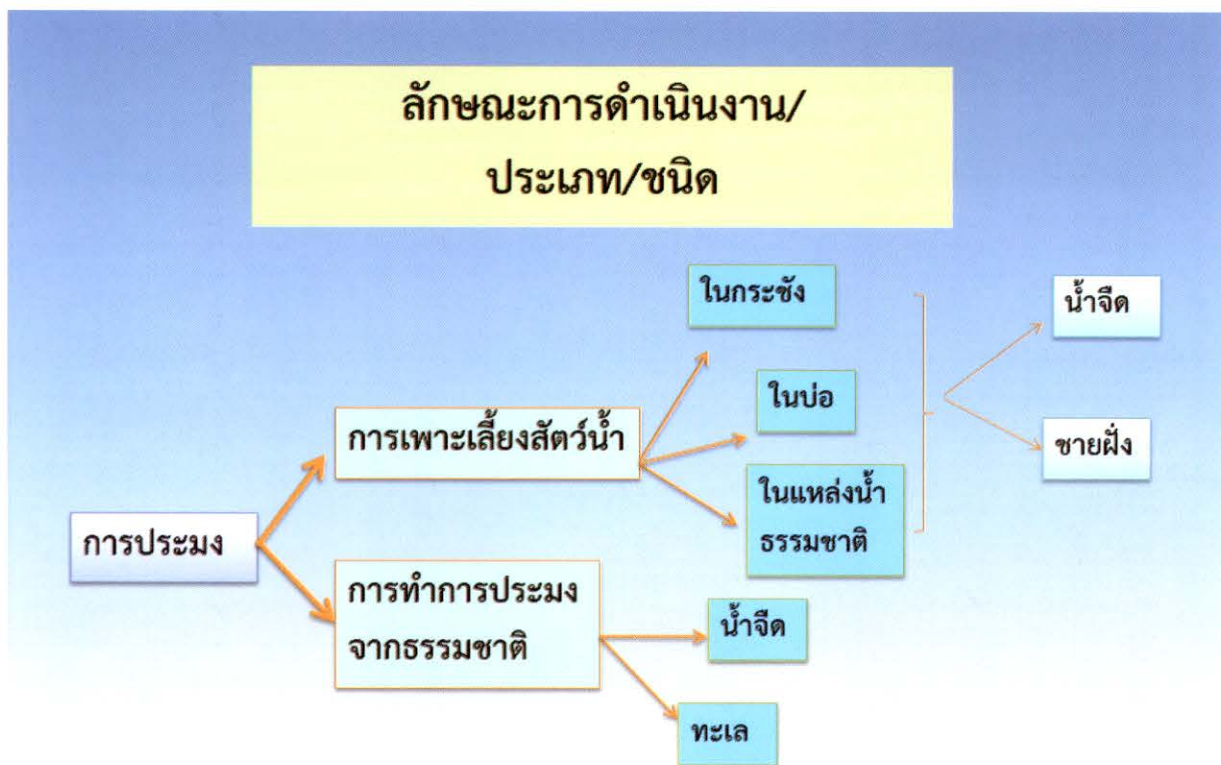
๓.๖.๖ ควรส่งเสริมให้ให้มีการสร้างระบบเชื่อมโยงออนไลน์

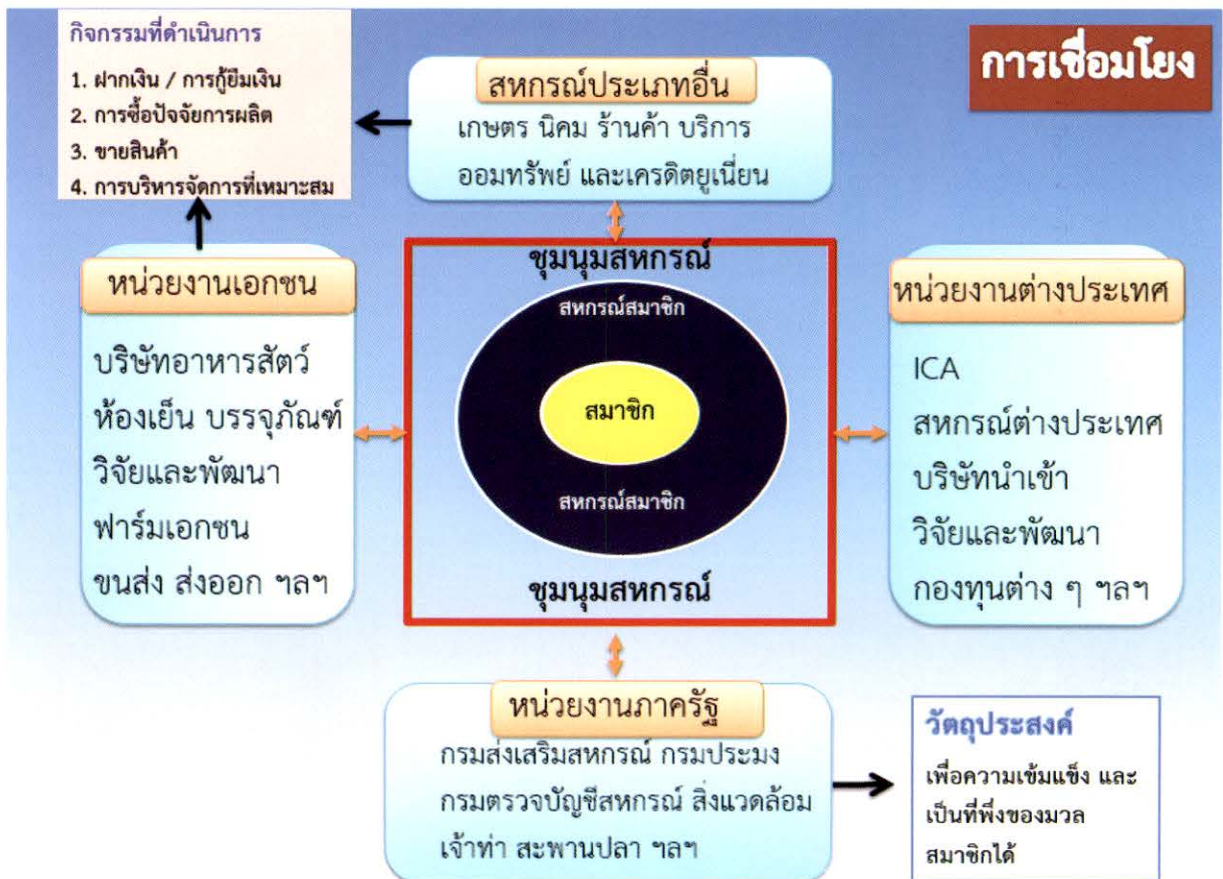
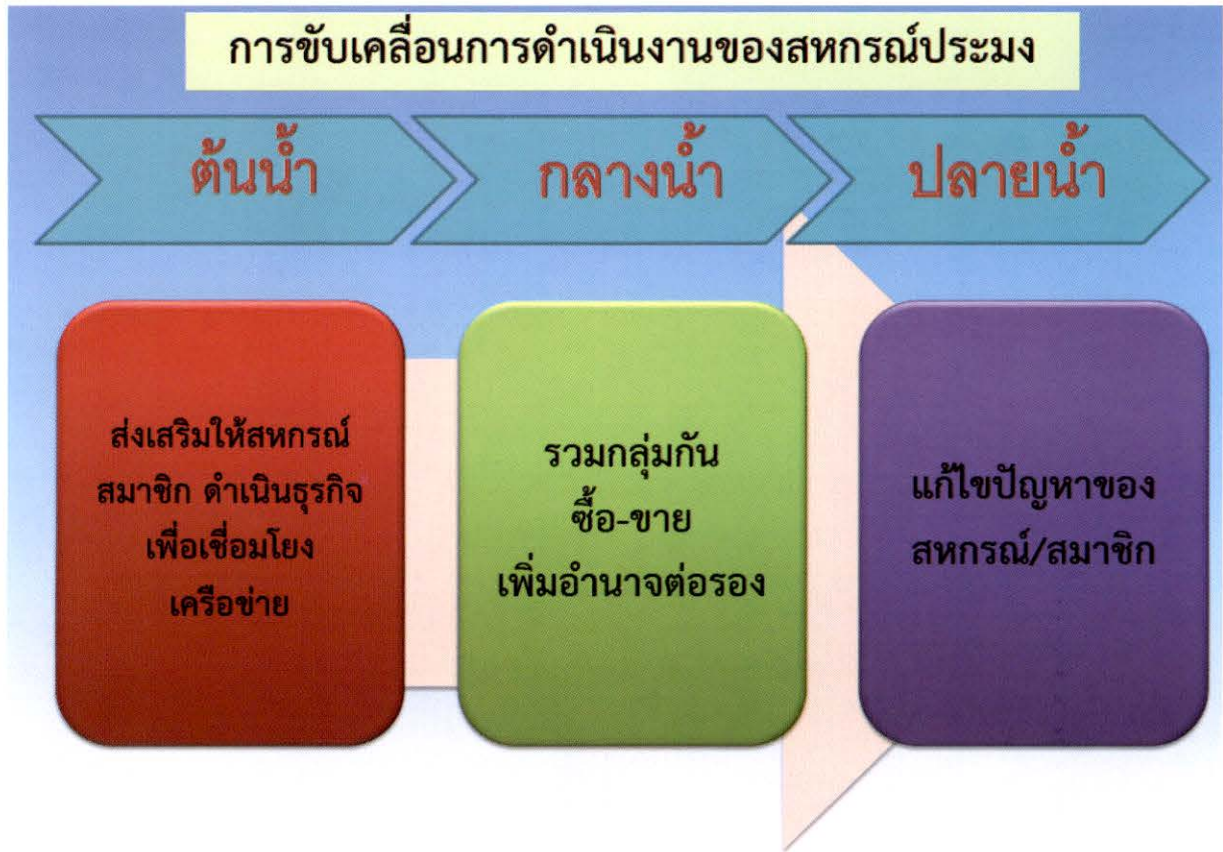
๓.๖.๗ สหกรณ์การจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตร อุปโภคบริโภค มีทุกจังหวัด โดยให้มีสัดส่วนสินค้าสหกรณ์มากกว่าภาคเอกชน

๓.๗ การสนับสนุนจากภาครัฐ

- ๓.๗.๑ หน่วยงานภาครัฐต้องให้ความสนใจในการส่งเสริมระบบสหกรณ์เพิ่มมากขึ้น
- ๓.๗.๒ ภาครัฐควรมีการร่วมลงทุนระหว่างสหกรณ์กับภาคเอกชน
- ๓.๗.๓ ภาครัฐต้องเสริมสร้างบุคลากรในด้านการค้าในขบวนการสหกรณ์
- ๓.๗.๔ ภาครัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการแปรรูป การตลาดของกลุ่มสินค้าประมง
- ๓.๗.๕ ภาครัฐควรจัดสรรพื้นที่ทำกินบริเวณชายฝั่งต่าง ๆ ของประเทศ

๔. แผนภาพ การเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ด้านประมง

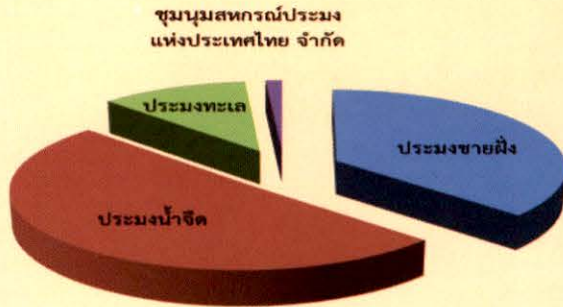

สหกรณ์ประมง ทั้งหมด 79 แห่ง

- ประเภทประมงชายฝั่ง
จำนวน 29 แห่ง
- ประเภทประมงน้ำจืด
จำนวน 40 แห่ง
- ประเภทประมงทะเล
จำนวน 9 แห่ง
- **ชุมชนสหกรณ์ประมง
แห่งประเทศไทย จำกัด**

ประเภทสหกรณ์ประมงในประเทศไทย

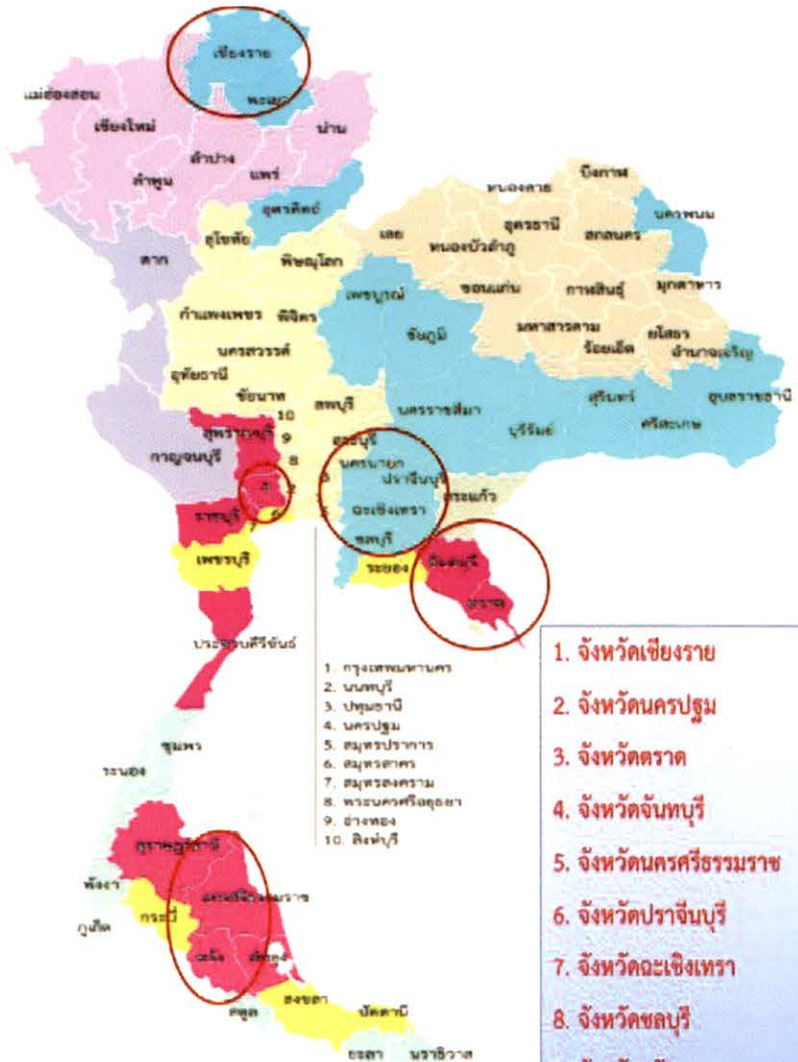

พื้นที่แปลงใหญ่

โครงการขับเคลื่อน
สหกรณ์ประมงประชากรรัฐ
จำนวน 12 สหกรณ์
ในพื้นที่ 9 จังหวัด

แยกประเภทสัตว์น้ำ

- กุ้งขาวแวนนาไม และกุ้งก้ามกราม ■
- ปลาน้ำจืด ■
- สัตว์น้ำทะเล ■

1. จังหวัดเชียงราย
2. จังหวัดนครปฐม
3. จังหวัดตราด
4. จังหวัดจันทบุรี
5. จังหวัดนครศรีธรรมราช
6. จังหวัดปราจีนบุรี
7. จังหวัดฉะเชิงเทรา
8. จังหวัดชลบุรี
9. จังหวัดตรัง

หน้าว่าง

ภาคผนวก ข

ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

เสนอโดย พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา
ด้านสหกรณ์และอื่น ๆ ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมนิยามคำว่า “สหกรณ์” เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการสหกรณ์สากลของสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (THE INTERNATIONAL CO-OPERATIVES ALLIANCE : ICA) (แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “สหกรณ์”)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมโครงสร้างของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙)

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ให้มีอำนาจในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งหรือข้อกำหนดตามอำนาจและหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เพื่อความสะดวกและให้เกิดความคล่องตัวในการกำกับดูแลสหกรณ์หรือเรื่องอื่น ๆ และเพื่อการพัฒนาสหกรณ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐)

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมกรอบระยะเวลาเพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ มีการประชุมที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถพิจารณาอนุมัติและอนุญาตในเรื่องที่สำคัญ และเพื่อให้มีหน่วยงานหลักที่จะนํานโยบายคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓)

(๕) กำหนดให้มีคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ของสหกรณ์เพื่อให้การพิจารณาดำเนินการเกิดความรวดเร็วและชัดเจน และกำหนดให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติยังสามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการอื่น ๆ ได้ตามความจำเป็น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔)

(๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ เพื่อให้มีอำนาจสั่งการและบังคับบัญชาหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายในกระทรวงได้อย่างเหมาะสม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

(๗) กำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ในการฟื้นฟูสหกรณ์ที่ประสบปัญหา โดยมีต้องนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและเพื่อให้การแก้ไขปัญหารวดเร็วและทันที่วงที่ตลอดจนมีอำนาจในการที่จะเรียกบุคคลใด ๆ ซึ่งรวมถึงบุคคลภายนอกที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์มาให้ข้อมูลข้อเท็จจริง (เพิ่มเติมมาตรา ๑๖ (๘๑) (๘๒) และแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗)

(๘) แก้ไขเพิ่มเติมให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจในการฟ้องร้องบุคคลภายนอกที่ทำให้สหกรณ์เกิดความเสียหาย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๑)

(๙) แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำของกฎหมายให้มีความชัดเจนและเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความกฎหมาย และแก้ไขเพิ่มเติมให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจในการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ แทนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒ (๒) (๓))

(๑๐) แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมีอำนาจในการกำหนดช้อยกเว้น และคุณสมบัติของสมาชิกสมทบได้โดยไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๓๓ (๑) และ (๒) (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๑)

(๑๑) แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมีอำนาจในการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทุกประเภทเพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงวาระการดำรงตำแหน่งได้ตามความเหมาะสม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๐ วรรคสาม)

(๑๒) แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติ เป็นผู้กำหนดคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและปราศจากการแทรกแซงของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๓)

(๑๓) แก้ไขเพิ่มเติมให้สหกรณ์ต่างประเภทสามารถรวมกันเป็นชุมนุมสหกรณ์ภายใต้กรอบของกฎหมายที่ชัดเจน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๑ วรรคสอง)

(๑๔) แก้ไขเพิ่มเติมโดยเปลี่ยนแปลงนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสามารถประสานงานระหว่างกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้อย่างเป็นระบบและเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว โดยกำหนดให้สหกรณ์จังหวัดเป็นนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดและผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๑ และผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๒ เป็นนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรกรุงเทพมหานคร เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๕ แห่งร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๒๑)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน สหกรณ์ขาดการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ และการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสมทบที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งนายทะเบียนสหกรณ์ไม่มีอำนาจหน้าที่มากพอที่จะแก้ไขปัญหาของสหกรณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างทัน่วงที รวมไปถึงการดำเนินการกับบุคคลภายนอกที่มากระทำให้เกิดความเสียหายกับสหกรณ์ โดยการเปลี่ยนแปลงนายทะเบียนและแก้ไขอำนาจหน้าที่ให้นายทะเบียนสหกรณ์และคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติให้สามารถดำเนินกิจกรรมและกำหนดกรอบภารกิจของสหกรณ์ภายใต้อำนาจของกฎหมายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

สหกรณ์ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “สหกรณ์” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“สหกรณ์” หมายความว่า องค์การอิสระของบุคคล ซึ่งรวมกันด้วยความสมัครใจ เพื่อสนองความต้องการและมุ่งหมายร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม โดยการดำเนินกิจการที่เป็นเจ้าของร่วมกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ประกอบด้วย รัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ประธานกรรมการสภาพการการค้าแห่งประเทศไทย ประธานกรรมการสภาพอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ประธานกรรมการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ผู้แทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นกรรมการดำเนินการ ประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศประเภทละหนึ่งคน เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินห้าคน โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นที่ประจักษ์ในด้านกฎหมาย ด้านการบัญชี ด้านการเงิน ด้านการตลาด และด้านการสหกรณ์ เป็นกรรมการ ทั้งนี้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

ให้อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๐ คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมถึงการออกกฎกระทรวงและประกาศตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ และพิจารณาเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวกับสหกรณ์ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(๒) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและแนวปฏิบัติในการกำกับ ส่งเสริม และพัฒนาสหกรณ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมทั้งการร่วมมือกับภาคเอกชนให้มีส่วนในการพัฒนาการสหกรณ์

(๔) กำหนดแนวทางในการประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชน เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสหกรณ์

(๕) พิจารณาแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ตลอดจนข้อขัดข้องที่ทำให้นโยบายและแผนการพัฒนากิจการสหกรณ์ไม่อาจบรรลุเป้าหมาย

(๖) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่มอบหมาย

(๗) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งหรือข้อกำหนดตามอำนาจและหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๘) มีอำนาจและหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการพัฒนากิจการสหกรณ์แห่งชาติ มีการประชุมกันตามภารกิจ แต่ต้องมีการประชุมกันทุก ๆ สามเดือนเป็นอย่างน้อย การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมครั้งใดถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในกรณีที่ประธานออกเสียงชี้ขาด ต้องให้มีบันทึกเหตุผลทั้งสองฝ่ายไว้ด้วย

ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนากิจการสหกรณ์แห่งชาติ

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการพัฒนากิจการสหกรณ์แห่งชาติแต่งตั้งคณะกรรมการอุทธรณ์ คณะอนุกรรมการพัฒนาบุคลากรสหกรณ์ คณะติดตาม กำกับการเงิน การบัญชี หรือคณะอื่นตามความจำเป็น โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เพื่อพิจารณาหรือกระทำการใด ๆ ตามที่คณะกรรมการพัฒนากิจการสหกรณ์แห่งชาติมอบหมายก็ได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่งให้นำมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการดำเนินงานอื่นของคณะอนุกรรมการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ประกาศกำหนด

มาตรา ๑๕ ให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นนายทะเบียนสหกรณ์

ให้นายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้งข้าราชการที่เกี่ยวข้องเป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์ ไม่เกินสองคน มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย การแต่งตั้งตามวรรคสองให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๘๑) และ (๘๒) ของมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

“(๘๑) มีคำสั่งให้สหกรณ์จัดทำแผนฟื้นฟูสหกรณ์

(๘๒) สั่งให้บุคคลใด ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของ สหกรณ์”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๗ นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือ ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ สมาชิกของสหกรณ์ หรือบุคคลใด ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสหกรณ์มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ หรือให้ ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน หรือรายงานการประชุมของสหกรณ์ได้”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๑ ในกรณีที่กรรมการ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ หรือบุคคลใด ๆ ทำให้สหกรณ์เสียหาย ถ้าสหกรณ์ไม่ร้องทุกข์หรือฟ้องคดีให้นายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียน สหกรณ์ร้องทุกข์หรือฟ้องคดีแทนสหกรณ์ได้และให้พนักงานอัยการรับว่าต่างให้สหกรณ์ โดยให้สหกรณ์เป็น ผู้ออกค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการร้องทุกข์ ฟ้องคดีหรือการว่าต่างแก่นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียน สหกรณ์ หรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความใน (๒) และ (๓) ของมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ระงับการปฏิบัติในส่วนที่เป็นเหตุให้เกิดข้อบกพร่องหรือเสื่อมเสียผลประโยชน์ของสมาชิกหรือสหกรณ์

(๓) ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์หยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว และให้นายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้งบุคคลอื่นดำเนินการแทนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามที่เห็นสมควร โดยให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นมติที่ประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องหรือเสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิกรุ่นให้แล้วเสร็จและดำเนินการตามปกติโดยเร็ว”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๑ ให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์และคุณสมบัติของบุคคลที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้โดยไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๓๓ (๑) และ (๒)”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกันหรือตามที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๓ ให้สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอกเพื่อดำเนินการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์แล้วทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมใหญ่

จำนวนผู้ตรวจสอบกิจการตามวรรคหนึ่ง คุณสมบัติ วิธีการรับสมัครและการพ้นจากการเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติประกาศกำหนด”

ลักษณะต้องห้ามของผู้ตรวจสอบกิจการให้นำความในมาตรา ๕๒ มาบังคับใช้โดยอนุโลม”

มาตรา ๑๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ชุมนุมสหกรณ์ใดจะมีฐานะเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศ จะต้องตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บรรดาสหกรณ์ในภูมิภาคหรือทั่วประเทศที่เป็นสหกรณ์ประเภทเดียวกัน หรือต่างประเภทที่ประสงค์จะเชื่อมโยงเครือข่ายประกอบธุรกิจการผลิต การค้า เกษตรกรรม อุตสาหกรรมหรือบริการอย่างเดียวกัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด”

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒๑ ให้นายทะเบียนสหกรณ์เป็นนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรและมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และมีรองนายทะเบียนสหกรณ์เป็นผู้ช่วย มีอำนาจหน้าที่ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

ให้สหกรณ์จังหวัด เป็นนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดที่กลุ่มเกษตรกรตั้งอยู่ และมีอำนาจหน้าที่ตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สำหรับกรุงเทพมหานครให้ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานครพื้นที่ ๑ และผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๒ เป็นนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรกรุงเทพมหานคร”

มาตรา ๑๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....

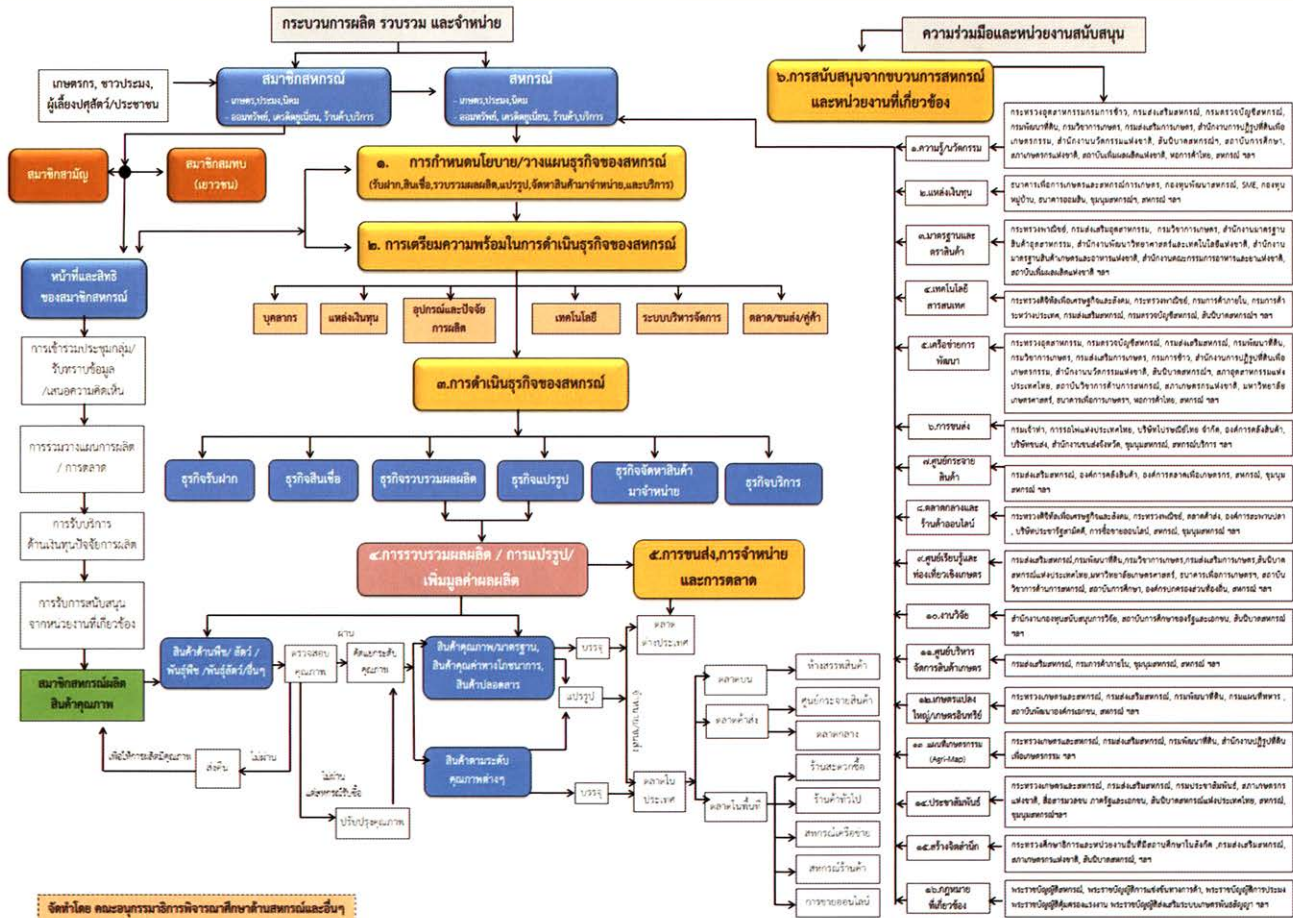
นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ค

แผนภูมิความสำคัญและบทบาทของระบบสหกรณ์

ต่อสมาชิกเพื่อการเกษตรกรรม พร้อมคู่มืออธิบาย (รูปแบบที่ ๑)

แผนภูมิที่ ๑ ความสำคัญและบทบาทของระบบสหกรณ์ต่อสมาชิกเพื่อการเกษตรกรรม

จัดทำโดย คณะบูรณาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สหกรณ์และวิจัยฯ

คำอธิบาย

แผนภูมิที่ ๑ ความสำคัญและบทบาท

ของระบบสหกรณ์ต่อสมาชิกเพื่อการเกษตรกรรม

สำหรับประเทศไทย แนวคิดสหกรณ์เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ จากระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนเป็นแบบการค้า มีความต้องการเงินทุนในการขยายการผลิต ชาวนาไม่มีเงินทุน ต้องกู้เงินและเสียดอกเบี้ย ถูกเอาเปรียบจากนายทุน ภาครัฐจึงหาวิธีการที่จะช่วยชาวนา ซึ่งกำหนดเป็น ๒ วิธีการหลัก คือ การจัดตั้งธนาคารเกษตรเพื่อให้ชาวนากู้เงินเพื่อการลงทุน และการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทหาทุน โดยกระทรวงพระคลังมหาสมบัติหรือกระทรวงการคลังในปัจจุบัน และมีการเสนอวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ตั้งแต่ปี ๒๔๕๗ เช่น จัดธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติเพื่อให้ชาวนากู้เงิน และการตั้งสมาคมสหกรณ์ (cooperatives society) เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น แต่การดำเนินงานยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นโดยกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ซึ่งได้นำตัวอย่างจากประเทศเยอรมนีมาเป็นต้นแบบ โดยจัดตั้งเป็นสหกรณ์เพื่อการกู้ยืมเงินขนาดเล็ก ทั้งนี้ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นแห่งแรก คือ สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้ จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๙ ณ จังหวัดพิษณุโลก โดยมีพระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์เป็นนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก และถือเป็นพระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย ต่อมา มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ ซึ่งเป็นกฎหมายสหกรณ์ฉบับแรก และเปิดโอกาสให้จดทะเบียนสหกรณ์ประเภทอื่นได้

การดำเนินงานของสหกรณ์นั้นอยู่ภายใต้หลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ ซึ่งเป็นแนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าทางสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม

หลักการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์ คือ แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญรวม ๗ ประการ กล่าวคือ

หลักการที่ ๑	การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง
หลักการที่ ๒	การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย
หลักการที่ ๓	การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก
หลักการที่ ๔	การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ
หลักการที่ ๕	การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ
หลักการที่ ๖	การร่วมมือระหว่างสหกรณ์
หลักการที่ ๗	การเอื้ออาทรต่อชุมชน

อุดมการณ์สหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์ คือ ความเชื่อร่วมกันที่ว่า การช่วยเหลือตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักการสหกรณ์จะนำไปสู่การกินดี อยู่ดี มีความเป็นธรรม และสันติสุขในสังคม

วิธีการสหกรณ์

วิธีการสหกรณ์ คือ การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชนโดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี

คุณค่าของสหกรณ์

สหกรณ์อยู่บนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการช่วยเหลือตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความเป็นเอกภาพ สมาชิกสหกรณ์เชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมแห่งความสุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น โดยสืบทอดประเพณีปฏิบัติของผู้ริเริ่มการสหกรณ์

สหกรณ์ประกอบธุรกิจหลักอยู่ ๖ ประการ คือ ธุรกิจสินเชื่อ โดยการให้เงินกู้ยืมแก่สมาชิกธุรกิจการรับฝากเงินจากสมาชิก ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย เช่น วัสดุการเกษตร เครื่องจักรกลทางการเกษตร ปัจจัยการผลิต พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และสินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น ธุรกิจการรวบรวมผลผลิตผลการเกษตรเพื่อจำหน่าย ธุรกิจแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรผลิตภัณฑ์ และธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร สำหรับประเทศไทย สหกรณ์แบ่งออกเป็น ๒ ภาค รวม ๗ ประเภท ดังนี้

- สหกรณ์ภาคการเกษตร ประกอบด้วย สหกรณ์ ๓ ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมง

- สหกรณ์นอกภาคการเกษตร ประกอบด้วย สหกรณ์ ๔ ประเภท ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน

สหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตรดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกันแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิกในลักษณะของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวม ตลอดจนรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรจากสมาชิกมาจัดจำหน่ายหรือแปรรูปออกจำหน่าย จัดหาวัสดุสิ่งของและบริการที่ใช้ในการเกษตรที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย การให้เงินกู้แก่สมาชิก การรับฝากเงินจากสมาชิก และอื่น ๆ

สหกรณ์นิคม

สหกรณ์นิคม คือ สหกรณ์การเกษตรรูปแบบหนึ่งที่ทำเนิการจัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎรและการจัดสร้างปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่นิคม ควบคุมไปกับการเกษตร

สหกรณ์ประมง

สหกรณ์ประมงจะทำหน้าที่ส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกันแก้ไขปัญหา และส่งเสริมการประกอบอาชีพประมงของสมาชิกในลักษณะของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวม ตลอดจนการรวบรวมสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำจากสมาชิกมาจัดจำหน่ายหรือแปรรูปออกจำหน่าย จัดหาวัสดุสิ่งของและบริการที่ใช้ในการประมงที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย การให้เงินกู้แก่สมาชิก การรับฝากเงินจากสมาชิก และอื่น ๆ

สหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินรูปแบบหนึ่งที่เกิดจากการรวมตัวกันของบุคคลซึ่งมีอาชีพอย่างเดียวกันหรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็นหรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์งอกเงย

สหกรณ์ร้านค้า

สหกรณ์ร้านค้าเกิดจากการรวมตัวกันของผู้บริโภคเพื่อจัดหาสินค้าและเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคและเพื่อผดุงฐานะทางเศรษฐกิจของตนและหมู่คณะ เช่น จัดหาสิ่งของและบริการที่สมาชิกมีความต้องการมาจำหน่าย ช่วยจำหน่ายผลิตผลและผลิตภัณฑ์ของสมาชิก ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางด้านสหกรณ์และด้านการค้าให้แก่สมาชิก เป็นต้น

สหกรณ์บริการ

สหกรณ์บริการเป็นสหกรณ์ที่เกิดจากการรวมตัวกันของประชาชนที่มีอาชีพอย่างเดียวกัน และได้รับความเดือดร้อนในเรื่องเดียว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงในอาชีพ

สหกรณ์เครดิตยูเนียน

สหกรณ์เครดิตยูเนียน นับว่าเป็นสหกรณ์อเนกประสงค์ ตั้งขึ้นโดยความสมัครใจของบุคคลที่อยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน เช่น อาศัยในชุมชนเดียวกัน ประกอบอาชีพเดียวกัน หรือในสถานที่

เดียวกัน หรือมีกิจกรรมร่วมกัน โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกประหยัดและออม เพื่อการรู้จักช่วยเหลือตนเองเป็นเบื้องต้นและเป็นพื้นฐานในการสร้างความมั่นคงแก่ตนเองและครอบครัว

สหกรณ์บริหารงานโดยสมาชิกเพื่อสมาชิก และสมาชิกเป็นเจ้าของสหกรณ์ร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน เน้นการให้บริการแก่สมาชิกเป็นหลักไม่มุ่งแสวงหากำไร ฉะนั้น ธุรกิจของสหกรณ์จึงจำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของสมาชิกและต้องตอบสนองความต้องการของสมาชิก

สหกรณ์ภาคการเกษตรจะประกอบด้วย สมาชิกที่เป็นเกษตรกรไม่ว่าจะด้านพืชสวน พืชไร่ ปศุสัตว์ หรือประมง เกษตรกร ในที่นี้หากจะกล่าวโดยละเอียดแล้วหมายถึง ผู้ทำเกษตรกรรม หรือผู้ที่ประกอบอาชีพอันเนื่องมาจากการเพาะปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การประมง และการป่าไม้ หรือการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับที่กล่าวมา แต่ต้องเป็นผู้ลงมือกระทำเองเท่านั้น ทั้งนี้ สมาชิกสหกรณ์มีอยู่ ๒ ประเภท คือ

- **สมาชิก** คือ สมาชิกที่มีสิทธิได้รับบริการจากสหกรณ์รวมทั้งมีสิทธิออกเสียงลงมติในที่ประชุมใหญ่และมีสิทธิเข้ามาบริหารงานสหกรณ์ในฐานะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

- **สมาชิกสมทบ** คือ สมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนที่จะเป็นสมาชิกตามข้อบังคับ แต่อาจมีคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกสมทบได้ เช่น บุตร สามี ภริยา บิดา หรือมารดาของสมาชิก เป็นต้น ซึ่งสมาชิกสมทบนี้มีสิทธิได้รับบริการจากสหกรณ์ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงมติในที่ประชุมใหญ่และไม่มีสิทธิเข้ามาบริหารงานสหกรณ์ในฐานะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

สมาชิกสหกรณ์มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสหกรณ์เป็นอย่างมาก สมาชิกเป็นทั้งเจ้าของและลูกค้าของสหกรณ์ จึงต้องควบคุมดูแลกิจการของสหกรณ์ด้วย ต้องสนใจต่อหน้าที่และสิทธิของตนอย่างเต็มที่ ทั้งในด้านของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ และการทำธุรกิจกับสหกรณ์อย่างแข็งขันด้วยความสามัคคี สหกรณ์จึงจะเจริญก้าวหน้า มิฉะนั้นแล้ว สหกรณ์จะประสบความล้มเหลวในที่สุด

ความเข้มแข็งของสหกรณ์จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของสมาชิก อย่างไรก็ตาม ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการดำเนินงานของสหกรณ์ไม่มากเท่าที่ควร มีทัศนคติต่อสหกรณ์เพียงองค์กรที่ช่วยเหลือด้านแหล่งเงินทุนและปัจจัยการผลิตเท่านั้น รวมถึงมักไม่ให้ความสำคัญกับธุรกิจรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรของสหกรณ์ที่เป็นกระบวนการสร้างอำนาจต่อรอง ดังนั้น สมาชิกก็ต้องเข้ามามีส่วนร่วมกับสหกรณ์และปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกและเจ้าของสหกรณ์ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

- การให้ข้อมูลแก่สหกรณ์ เช่น เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา การทำธุรกิจกับสหกรณ์ ขนาดครัวเรือน แรงงานในครอบครัวที่ทำการเกษตร การทำงานนอกภาคการเกษตร พื้นที่ครอบครองทั้งสิ้น พื้นที่ทำการเกษตร สิทธิการถือครองที่ดิน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เครื่องมืออุปกรณ์

การทำเกษตร ชนิดพืช พันธุ์พืช พื้นที่ปลูก ผลผลิตรวม ชนิดสัตว์พันธุ์สัตว์ จำนวนการเลี้ยง การขายผลผลิต ประมาณการต้นทุนและรายได้ การใช้ปัจจัยการผลิต แหล่งซื้อปัจจัยการผลิต พื้นที่ปลูกแล้วในปีที่ผ่านมา สัตว์ที่เลี้ยงแล้วในปีที่ผ่านมา พื้นที่คาดว่าจะปลูกพืชในปีนี้ สัตว์ที่คาดว่าจะเลี้ยงในปีนี้ ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการตลาด ความต้องการช่วยเหลือในด้านการเกษตร เจ้าหนี้ จำนวนหนี้สิน สถานภาพหนี้สิน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อประกอบการกำหนดนโยบาย ตลอดจนวางแผน และเตรียมความพร้อมทางธุรกิจของสหกรณ์

- การเข้าประชุมกลุ่มเพื่อรับฟังการชี้แจงและรับทราบข้อมูลเพื่อวางแผนการผลิต

- ข้อมูลความพร้อมและศักยภาพของสหกรณ์ในด้านบุคลากร สินเชื่อ (เงินทุน)

อุปกรณ์และปัจจัยการผลิต องค์ความรู้และเทคโนโลยี ศักยภาพและแนวทางการรวบรวมและแปรรูปผลผลิต ตลาดรองรับผลผลิต องค์กรที่สามารถเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์ และสิทธิประโยชน์และบริการที่จะได้รับจากสหกรณ์

- ข้อมูลอื่น เช่น มาตรฐาน ราคา ดิน น้ำ สภาพภูมิอากาศ นโยบายรัฐ กฎหมาย และแนวโน้มตลาด เป็นต้น

- การเสนอความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์และร่วมวางแผนการผลิต และการตลาดกับสหกรณ์ ซึ่งการประชุมหารือร่วมกับสมาชิกจะเป็นการสร้างความเข้าใจให้แก่สมาชิก ทำให้สหกรณ์เตรียมความพร้อมในการดำเนินธุรกิจได้อย่างถูกต้องและเพียงพอ สมาชิกทำการผลิต สอดคล้องกับสถานะตลาดและความต้องการของผู้บริโภค ตลอดจนป้องกันปัญหาด้านราคาผลผลิตตกต่ำ

- การเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ด้านวิธีการผลิตใหม่ ๆ การใช้ปุ๋ย การใช้สารเคมี การเก็บเกี่ยว การกำหนดคุณภาพผลผลิต และอื่น ๆ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการผลิต

- การดำเนินการผลิต เพาะปลูก หรือเพาะเลี้ยง ให้สอดคล้องกับแผนธุรกิจรวบรวมแปรรูป และตลาดของสหกรณ์ สภาพแวดล้อม และแนวโน้มของตลาด ด้วยเทคนิค วิธีการ และองค์ความรู้ที่ได้รับเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและส่งจำหน่ายแก่สหกรณ์ในฐานะผู้ทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตต่อไป (หลักรวมขาย)

- การทำธุรกิจกับสหกรณ์ด้วยความภักดี พยายามสนใจและใช้บริการของสหกรณ์ ตลอดจนชักชวนคนอื่นให้เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์

การที่ประชาชนเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์และมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ จะทำให้สามารถใช้สิทธิรับบริการจากสหกรณ์อันเป็นการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์อีกทางหนึ่งด้วย

- การรับบริการด้านเงินทุนและปัจจัยการผลิต เช่น วัสดุการเกษตร พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ยยาปราบศัตรูพืช เครื่องจักรกลทางการเกษตร น้ำมัน อาหาร และสินค้าอุปโภคบริโภคอื่น ๆ เป็นต้น อันเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือส่งเสริมธุรกิจสินเชื่อและธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายของสหกรณ์ ในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งมีต้นทุนหรือราคาถูกกว่าท้องตลาดทำให้ต้นทุนการผลิตของสมาชิกลดลง

- การรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ส่งผ่านมายังสหกรณ์ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่เพิ่มเติมจากส่วนที่สหกรณ์ดำเนินการอยู่หรือในส่วนที่เกินกว่าศักยภาพของสหกรณ์

- การสนับสนุนเงินทุนในรูปของเงินยืม เงินกู้ปลอดดอกเบี้ยหรือเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ
- การสนับสนุนความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือเครื่องจักร การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการผลิต เทคนิคใหม่ ๆ ในการผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพ ความรู้เรื่องดิน น้ำ ปุ๋ย ยา เมล็ดพันธุ์ การดูแลรักษาการเก็บเกี่ยว และการลดต้นทุนการผลิต
- การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น โดยอาจสนับสนุนในรูปของการจัดหาเพื่อให้บริการ หรืออาจสนับสนุนในรูปเงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำเพื่อจัดหาเครื่องมือเครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่จำเป็น เพื่อการลดต้นทุนการผลิต

นอกจากการสนองตอบตามสิทธิที่สมาชิกมีต่อสหกรณ์แล้ว สหกรณ์ยังสามารถสร้างประโยชน์ระดับพื้นฐานให้แก่สมาชิกด้วย เช่น การรวมกันเป็นสหกรณ์ทำให้มีอำนาจในการต่อรอง ทั้งในด้านการซื้อและการขายสินค้าที่สมาชิกผลิตได้ สหกรณ์ฝึกคนให้รู้จักการพึ่งตนเอง เป็นแหล่งเงินทุนให้แก่สมาชิกเพื่อลงทุนในการประกอบอาชีพ ส่งเสริมความรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่สมาชิก ส่งเสริมการรวมกันซื้อปัจจัยการผลิตและรวมกันขายผลิตผล ฝึกคนให้มีความรู้ ประสบการณ์ รู้จักการประหยัดทรัพย์ ทำให้คนในชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ผลจากการสัมมนาเรื่อง สหกรณ์เข้มแข็ง เกษตรกรยั่งยืน ของคณะกรรมการธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ของเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนมากของประเทศไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรกรรมด้านพืชสวน พืชไร่ ปศุสัตว์ หรือประมง ก็คือ เงินทุน ที่ดินทำกิน การเพาะปลูก การเพาะเลี้ยง อุปกรณ์และปัจจัยในการผลิต และการแปรรูป และการตลาด ตลอดจนปัญหาทางสังคมและปัญหาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ เครื่องมือหรือกลไกอย่างหนึ่งที่สามารถที่จะช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาข้างต้นได้ก็คือสหกรณ์ ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของเกษตรกรในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สหกรณ์ภาคการเกษตรที่เข้มแข็งจะช่วยพัฒนาการประกอบอาชีพและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรสมาชิกให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษา เรื่อง การพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อเข้าสู่สมาร์ตฟาร์มเมอร์ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นต้นแบบของโครงสร้างแผนภูมิความสำคัญและบทบาทของสหกรณ์ต่อสมาชิกเพื่อการเกษตรกรรม

การดำเนินงานที่สนองตอบได้ตรงกับความต้องการของสมาชิกถือเป็นหัวใจหลักในการดำเนินงานของสหกรณ์ ดังนั้น บทบาทของสหกรณ์ต่อการทำการเกษตรของสมาชิก จะต้องเริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบายการวางแผนธุรกิจ การเตรียมความพร้อมในการดำเนินธุรกิจ การให้ความสำคัญต่อการรวบรวมผลผลิต การแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่ม การขนส่ง และการจัดหาตลาด

๑. การกำหนดนโยบายการวางแผนธุรกิจของสหกรณ์

ธุรกิจของสหกรณ์ ประกอบด้วย ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ธุรกิจรวบรวมผลผลิตผลการเกษตรเพื่อจำหน่าย ธุรกิจแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรผลิตภัณฑ์ และธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร

การกำหนดนโยบายการบริหารจัดการและวางแผนธุรกิจและการจัดทำแผนกลยุทธ์ โดยผ่านการวางแผนร่วมกันระหว่างสหกรณ์และสมาชิก ตลอดจนการมีระบบบริหารจัดการทั้งงานและคน จะทำให้สหกรณ์มีความชัดเจนในทิศทางการพัฒนา หากสมาชิกมีความเชื่อถือและเห็นประโยชน์ของสหกรณ์แล้วจะทำให้เกิดความร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมในธุรกิจของสหกรณ์ โดยเฉพาะธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ธุรกิจรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรเพื่อจำหน่าย และธุรกิจแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ การกำหนดนโยบายและจัดทำแผนธุรกิจของสหกรณ์นี้ ข้อมูลของสมาชิกและของสหกรณ์ มีความสำคัญมากที่สหกรณ์จะต้องนำมาเชื่อมโยงและวิเคราะห์เพื่อประกอบการกำหนดนโยบายและวางแผนทางธุรกิจให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

๑.๑ การจัดทำแผนธุรกิจ เป็นการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินธุรกิจที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมโดยอยู่บนพื้นฐานข้อมูลของสมาชิกและของสหกรณ์ ข้อมูลสมาชิกจะมีรายละเอียดด้านสถานภาพต่าง ๆ และที่สำคัญคือการประกอบอาชีพหลักของสมาชิกส่วนใหญ่ในสหกรณ์ ข้อมูลการประกอบอาชีพของสมาชิกแต่ละกิจกรรมจะสื่อให้เห็นว่าสมาชิกต้องการใช้อะไรบ้างในการประกอบอาชีพ และการบริโภคในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ

๑.๑.๑ ข้อมูลของสมาชิก เป็นการจัดทำฐานข้อมูลที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสมาชิกซึ่งจะสื่อให้สหกรณ์เห็นว่าสมาชิกต้องการใช้อะไรบ้างในการประกอบอาชีพ และสหกรณ์ควรต้องรวบรวม แปรรูป และทำการตลาดอย่างไร ประกอบด้วย

๑.๑.๑.๑ ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา การทำธุรกิจกับสหกรณ์ ขนาดครัวเรือน แรงงานในครอบครัวที่ทำการเกษตรและทำงานนอกภาคการเกษตร เป็นต้น

๑.๑.๑.๒ ข้อมูลพื้นที่ครอบครอง ประกอบด้วย พื้นที่ครอบครองทั้งสิ้น พื้นที่ทำการเกษตร สิทธิการถือครองที่ดิน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และเครื่องมืออุปกรณ์ทำการเกษตร เป็นต้น

๑.๑.๑.๓ ข้อมูลการผลิตทางการเกษตร ประกอบด้วย ชนิดพืชพันธุ์พืช พื้นที่ปลูก ผลผลิตรวม ชนิดสัตว์พันธุ์สัตว์ จำนวนการเลี้ยง การขายผลผลิต ประมาณการต้นทุนและรายได้ การใช้ปัจจัยการผลิต และแหล่งซื้อปัจจัยการผลิต เป็นต้น

๑.๑.๑.๔ ปัญหาที่พบในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย ปัญหาด้านการผลิต การตลาด ความต้องการช่วยเหลือด้านการเกษตร เจ้าหนี้ จำนวนหนี้สิน และสถานภาพหนี้สิน เป็นต้น

๑.๑.๒ ข้อมูลของสหกรณ์ เช่น ระบบบริหารจัดการ ฐานะทางการเงิน ศักยภาพของบุคลากรระดับปฏิบัติ และองค์ความรู้ เป็นต้น เพื่อใช้ประกอบในการกำหนดทิศทางของแผนธุรกิจ สหกรณ์ว่าควรจะทำอย่างไรให้เหมาะสมกับศักยภาพ ฐานะการเงินและทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ สหกรณ์ไม่เสี่ยงภัยและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกได้

๑.๒ การเชื่อมโยงข้อมูลของสมาชิกและข้อมูลของสหกรณ์

๑.๒.๑ ข้อมูลสมาชิก การเชื่อมโยงข้อมูลสมาชิกกับการจัดทำแผนธุรกิจของสหกรณ์จะช่วยให้สหกรณ์จัดทำแผนธุรกิจได้ตรงตามสิ่งที่สมาชิกต้องการใช้ในการประกอบอาชีพ และในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมสอดคล้องกับการประกอบอาชีพนั้น ๆ อันเป็นการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกโดยตรง เช่น การเลี้ยงปลา สมาชิกมีความต้องการปัจจัยการผลิตแต่ละช่วงเวลาแตกต่างกันไป เพราะกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนจะแตกต่างกัน ได้แก่ การเตรียมทำความสะอาดบ่อปลา การปล่อยลูกปลา การเลี้ยงปลา การจับปลา เป็นต้น ข้อมูลสมาชิกที่ใช้เชื่อมโยงในการจัดทำแผนธุรกิจของสหกรณ์จะใช้จากรายละเอียดการประกอบอาชีพหลักของสมาชิกส่วนใหญ่ การผลิตสินค้าเกษตรของสมาชิกที่แสดงถึงขั้นตอนการผลิตและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอน

๑.๒.๒ ข้อมูลสหกรณ์ การเชื่อมโยงข้อมูลของสหกรณ์กับการจัดทำแผนธุรกิจจะช่วยประกอบการพิจารณาจัดทำแผนธุรกิจให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการวิเคราะห์การดำเนินงานของสหกรณ์ทั้งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสหกรณ์ และการวิเคราะห์ทางการเงินจะสะท้อนภาพรวมของสหกรณ์ ด้านการบริหารงานและด้านการเงิน เพื่อใช้ประกอบการกำหนดทิศทางของแผนธุรกิจสหกรณ์ว่าควรจะทำอย่างไรให้เหมาะสมกับฐานะการเงินและการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ตอบสนองความต้องการของสมาชิกอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ สหกรณ์ไม่เสี่ยงภัยและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกได้

๑.๒.๓ การใช้ประโยชน์จากแผนธุรกิจของสหกรณ์

แผนธุรกิจของสหกรณ์จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสหกรณ์ที่นำข้อมูลในแผนธุรกิจไปบรรจุไว้ในแผนการดำเนินงานประจำปีของสหกรณ์ โดยฝ่ายจัดการของสหกรณ์นำข้อมูลในแผนธุรกิจของสหกรณ์ไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ของแต่ละฝ่ายธุรกิจ เช่น ฝ่ายสินเชื่อ จัดหาสินค้ามาจำหน่าย บริการทางการเกษตร รวบรวมและแปรรูป และการตลาด เป็นต้น และคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ใช้แผนธุรกิจสหกรณ์ในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการ

๒. การเตรียมความพร้อมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

เมื่อสหกรณ์กำหนดนโยบายและวางแผนธุรกิจแล้ว ก็จะต้องเตรียมความพร้อมในการดำเนินธุรกิจอันจะนำพาสหกรณ์ไปสู่ความเข้มแข็ง ประกอบด้วย ความพร้อมด้านบุคลากร ความพร้อมด้านเงินทุน ความพร้อมด้านอุปกรณ์และปัจจัยการผลิต ความพร้อมด้านเทคโนโลยี ความพร้อมด้านระบบบริหารจัดการ และความพร้อมด้านการตลาด

๒.๑ การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร

การที่สหกรณ์มีบุคลากรระดับปฏิบัติการที่มีความชำนาญและทักษะในการดำเนินงานทั้งด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด ซึ่งอาจกระทำโดยเปิดรับบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้านหรือการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่แล้วให้มีความรู้เฉพาะด้าน จะทำให้สหกรณ์มีบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญเฉพาะทาง ทำหน้าที่วางแผนการผลิต ให้คำปรึกษา และให้ความรู้แก่สมาชิกซึ่งจะช่วยยกระดับการผลิตให้มีประสิทธิภาพและผลผลิตมีคุณภาพ

๒.๒ การเตรียมความพร้อมด้านแหล่งเงินทุน

สมาชิกส่วนใหญ่มักขาดแคลนเงินทุนที่ใช้ในการประกอบอาชีพ และจำเป็นต้องแสวงหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกอยู่เสมอ แม้จะต้องตอบแทนด้วยอัตราดอกเบี้ยที่สูงก็ตาม ทำให้การประกอบอาชีพมีต้นทุนที่สูงเกินไป ดังนั้น สหกรณ์ในฐานะแหล่งเงินทุนจึงต้องเตรียมความพร้อมด้านเงินทุนด้วยการระดมทุนภายในสหกรณ์ หรือสร้างเครือข่ายเงินกู้กับสหกรณ์อื่น (สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน) กองทุนของรัฐหรือสถาบันการเงินอื่นที่อัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อให้มีสภาพคล่องเพียงพอที่จะสนับสนุนเงินทุนในรูปของเงินเชื่ออุปกรณ์หรือปัจจัยการผลิตหรือในรูปของการให้กู้ยืมระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำให้แก่สมาชิกเพื่อใช้ประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์หรือปัจจัยการผลิตและการแปรรูป รวมถึงเป็นทุนสำหรับการรวบรวมผลผลิต

๒.๓ การเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์และปัจจัยการผลิต

สหกรณ์ต้องจัดเตรียมอุปกรณ์และปัจจัยการผลิต เช่น เครื่องมือ เครื่องจักรกล เมล็ดพันธุ์ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย ยา และสารเคมี เป็นต้น ไว้ให้พร้อมเพื่อจัดจำหน่ายหรือให้บริการแก่สมาชิกตามข้อมูลความต้องการ รวมถึงการมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้วย ซึ่งจะทำให้สมาชิกได้ใช้พันธุ์หรือชนิดที่ดี ราคาถูกกว่าราคาท้องตลาด การผลิตและการแปรรูปมีความสะดวกและง่ายขึ้น มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ลดการใช้แรงงาน ลดต้นทุนการผลิต และสมาชิกได้รับผลผลิตหรือสินค้ามากขึ้น และมีคุณภาพดีด้วย

๒.๔ การเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยี

ระบบเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการผลิต การแปรรูปและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ลดต้นทุน และตอบสนองความต้องการของตลาด ดังนั้น สหกรณ์จึงต้องนำระบบเทคโนโลยีซึ่งอาจจัดซื้อเองหรือขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ สหกรณ์อื่น และองค์กรเอกชน เข้ามาใช้งาน รวมถึงส่งเสริมให้สมาชิกนำมาใช้ในกระบวนการผลิต การปรับปรุงคุณภาพ การแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่ม การจัดทำมาตรฐานสินค้า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และการยืดอายุสินค้า เช่น การแปรรูปข้าวสารจะต้องมีโรงสีที่มีประสิทธิภาพ กำลังการผลิตเหมาะสมกับศักยภาพการดำเนินงาน มีโรงบรรจุและเครื่องบรรจุภัณฑ์ การแปรรูปยางพาราจะต้องมีอุปกรณ์สำหรับแปรรูปยางแผ่น มีโรงรมที่สามารถรองรับผลผลิตได้อย่างเพียงพอ มีการบริหารจัดการโรงรมที่มีประสิทธิภาพ มีโกดังเก็บสินค้าหรือการผลิตน้ำมันดิบคุณภาพดี จะต้องมีเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพนมและถังบรรจุควบคุมความเย็นเพื่อปรับปรุงคุณภาพนม เป็นต้น

๒.๕ การเตรียมความพร้อมด้านระบบบริหารจัดการ

สหกรณ์ที่มีความพร้อมด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและชัดเจน มีการวางแผนการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของธุรกิจที่มีอยู่ เช่น การบริหารงานบุคคล ความพร้อมของบุคลากร ความพร้อมของแหล่งเงินทุนเพื่อธุรกิจสินเชื่อและธุรกิจรวบรวม การบริหารสภาพคล่อง การบริหารความเสี่ยง การติดตามหนี้ การสำรวจความต้องการของสมาชิกเพื่อธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย การสั่งซื้อ การเก็บรักษาสินค้า การควบคุมภายใน การรวบรวมและแปรรูปสินค้าตามรอบระยะเวลาให้สอดคล้องกับฤดูกาล การเก็บรักษาคุณภาพของสินค้า การขนส่ง และการบริหารจัดการตลาด เป็นต้น จะทำให้สหกรณ์มีความเข้มแข็งและพร้อมต่อการดำเนินงาน สามารถสนับสนุนการประกอบอาชีพของสมาชิกได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งการนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในระบบบริหารจัดการสหกรณ์ในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงานทั้งในส่วนของธุรการและในส่วนของธุรกิจจะทำให้การบริหารจัดการของสหกรณ์เป็นระบบ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.๖ การเตรียมความพร้อมด้านตลาดขนส่งคู่ค้า

การตลาด การขนส่ง และคู่ค้า นับว่าเป็นจุดอ่อนของเกษตรกรสมาชิก แม้สมาชิกจะมีผลผลิตจำนวนมากแต่ก็อาจขาดตลาดรองรับ เกิดการกดราคา ส่งผลต่อการขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงต้องให้ความสำคัญอย่างมากต่อการเตรียมความพร้อมด้านการตลาด การขนส่ง และคู่ค้า เพื่อรองรับสินค้าของสมาชิก ซึ่งอาจกระทำได้ด้วยการติดต่อ ประสานงาน และสร้างเครือข่ายโดยตัวสหกรณ์เอง หรือโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานราชการ สหกรณ์ และองค์กรเอกชน อันจะทำให้การรวบรวม การขนส่งและการกระจายผลผลิตของสมาชิกเป็นไปอย่างรวดเร็ว สหกรณ์และสมาชิกมีตลาดที่แน่นอน และหลากหลายรองรับ ป้องกันปัญหาเกษตรกรไม่สามารถจำหน่ายสินค้าหรือผลผลิตได้และขาดทุน หรือหนี้สินเพิ่มพูน ตลอดจนป้องกันการกดราคา

๓. การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

ธุรกิจของสหกรณ์ มี ๖ ประการ ประกอบด้วย ธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจรวบรวมผลผลิต ธุรกิจแปรรูป ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และธุรกิจบริการและส่งเสริมการเกษตร ทั้งนี้ ธุรกิจที่เชื่อมโยงกับกระบวนการผลิตของสมาชิกในลำดับต่อจากธุรกิจสินเชื่อและธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย คือ ธุรกิจรวบรวมสินค้า ธุรกิจแปรรูป และธุรกิจบริการและส่งเสริมการเกษตร

๔. การรวบรวมผลผลิตการแปรรูปการเพิ่มมูลค่าผลผลิต

เกษตรกรในช่วงที่ผ่านมามักประสบปัญหาขายได้อยู่ในเกณฑ์ต่ำเนื่องจากเสียเปรียบพ่อค้าคนกลาง ราคาสินค้าที่เกษตรกรได้รับเมื่อเทียบกับราคาขายปลีกหรือส่งออกนอกประเทศแตกต่างกันมาก ดังนั้น บทบาทสำคัญของสหกรณ์ภาคการเกษตรประการหนึ่ง คือ การรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกเพื่อจำหน่าย (อาจมีการแปรรูปและการเพิ่มมูลค่าของสินค้าด้วย) โดยสมาชิคนำผลผลิตมาจำหน่ายแก่สหกรณ์ และสหกรณ์จะทำหน้าที่เป็นผู้ขายรายใหญ่โดยจำหน่ายออกสู่ตลาด (หลักรวมขาย) อันจะทำให้สหกรณ์มีอำนาจต่อรองในการซื้อขาย เป็นผลให้สมาชิกได้รับราคาจากสหกรณ์ด้วยราคาที่เป็นธรรมและเหมาะสมและมีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน อันเป็นปัจจัยย้อนกลับไปสู่ความกินดีอยู่ดีของสมาชิกหรือความยั่งยืนของเกษตรกร

๔.๑ การรวบรวมผลผลิต

เมื่อสมาชิกผลิตจนสามารถเก็บเกี่ยวได้แล้ว สหกรณ์จะต้องทำหน้าที่รวบรวม (รับซื้อ) ผลผลิตจากสมาชิกเพื่อแปรรูป เพิ่มมูลค่าสินค้า และหรือจำหน่ายออกสู่ตลาดตามที่ได้สร้างเครือข่ายไว้แล้ว

ผลผลิตของสมาชิก อาจแยกออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑) สินค้าด้านพืช สัตว์ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และอื่น ๆ และ ๒) สินค้าคุณภาพมาตรฐาน สินค้าปลอดภัย สินค้าคุณค่าทางโภชนาการ ซึ่งสินค้าทั้งสองประเภทนี้จะถูกจัดชั้นไปตามระดับคุณภาพด้วย ทั้งนี้ กระบวนการรวบรวมผลผลิตนี้ สหกรณ์จะทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตของสมาชิกโดยมีระบบตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งสามารถแยกการดำเนินการได้ ดังนี้

๔.๑.๑ กรณีผ่านเกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพ สหกรณ์จะทำการคัดแยกตามระดับมาตรฐานและคุณภาพของผลผลิต เพื่อทำการบรรจุและส่งออกสู่ตลาด หรือเพื่อทำการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าหรือส่งโรงงานเพื่อแปรรูปและส่งออกสู่ตลาด

๔.๑.๒ กรณีไม่ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพ สหกรณ์จะส่งกลับคืนแก่สมาชิกพร้อมคำแนะนำเพื่อให้เกิดการปรับปรุงการผลิต แต่บางสหกรณ์จะรับผลผลิตบางชนิดที่ไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพนั้นไปดำเนินการปรับปรุงคุณภาพเองอีกครั้งหนึ่ง เช่น การปรับปรุงคุณภาพน้ำมันดิบ เป็นต้น แล้วดำเนินการคัดแยกมาตรฐานและคุณภาพ เพื่อทำการบรรจุและส่งออกสู่ตลาดหรือเพื่อทำการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าหรือส่งโรงงานเพื่อแปรรูปและส่งออกสู่ตลาด

ทั้งนี้ ตลาดของสหกรณ์ อาจแบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ ๑) ตลาดต่างประเทศ ซึ่งเชื่อมโยงโดยบริษัทส่งออก และ ๒) ตลาดในประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ตลาดบน ตลาดค้าส่ง และตลาดในพื้นที่

๔.๒ การแปรรูปและการเพิ่มมูลค่าผลผลิต

การแปรรูปและการเพิ่มมูลค่าผลผลิต (รวมถึงการพัฒนาการบรรจุภัณฑ์) เป็นกระบวนการภายหลังจากที่มีการตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สหกรณ์จะต้องให้ความสำคัญ เพราะจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าของสหกรณ์และสมาชิกให้มีความคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น ซึ่งกระทำได้โดยการพัฒนาไปสู่การผลิตแบบเกษตรอุตสาหกรรม โดยลงทุนด้านเทคโนโลยี การสร้างความรู้เฉพาะด้าน แก่บุคลากร และการรับการสนับสนุนหรือร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการ สหกรณ์อื่น และองค์กรเอกชน ในด้านของเทคโนโลยีและองค์ความรู้ จะทำให้สินค้าของสหกรณ์มีความหลากหลาย มีคุณภาพ และมาตรฐานมากขึ้น เป็นที่ยอมรับของตลาด และทำให้มีตลาดจำหน่ายสินค้าได้มากขึ้น อันเป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าสหกรณ์ไปในตัว

๕. การขนส่ง จำหน่าย และการตลาด

๕.๑ การขนส่ง

การขนส่งเป็นกระบวนการหนึ่งในการช่วยรวบรวมและกระจายสินค้าทางการเกษตรออกสู่ตลาด การเลือกรูปแบบการขนส่งที่เหมาะสมจะช่วยลดต้นทุนการบริหารจัดการ เพิ่มความสามารถทางการแข่งขันและรักษามูลค่าของผลผลิตได้ โดยสหกรณ์จะต้องเข้าใจถึงคุณสมบัติของการขนส่งแต่ละรูปแบบตลอดจนข้อดีและข้อเสียเมื่อเปรียบเทียบกับชนิดและปริมาณของสินค้า ระยะเวลา และต้นทุนการบริหารจัดการ เช่น การขนส่งทางถนน การขนส่งทางน้ำ การขนส่งทางรถไฟ และการขนส่งทางอากาศ เป็นต้น

ธรรมชาติของผลผลิตทางการเกษตรเกือบทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นข้าว ผลไม้ พืชไร่ หรือสัตว์เศรษฐกิจ จะเป็นผลผลิตที่ออกเป็นฤดูกาลพร้อม ๆ กันเป็นจำนวนมาก เช่น มังคุด ทุเรียน ลำไย ลิ้นจี่ เงาะ ลองกอง ข้าว และมันสำปะหลัง เป็นต้น ทำให้ปริมาณล้นตลาด ขณะที่ตลาดที่มารองรับก็ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ สินค้าเกษตรเกือบทั้งหมดเป็นสินค้าที่เป็นของสดเน่าเสียได้ง่าย มีอายุสั้น ประกอบกับคลัง ไซโลปรับอากาศ หรือห้องเย็นควบคุมอุณหภูมิที่ใช้ในระบบขนถ่าย (โลจิสติกส์) เพื่อถนอมหรือยืดอายุผลผลิตก็ไม่มีการนำมาใช้หรือไม่เพียงพอ ส่งผลให้เกษตรกรเมื่อทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ตกอยู่ในภาวะจำยอมที่ต้องขายผลผลิตออกไปในราคาที่ต่ำกว่าความเป็นจริง ดังนั้น สหกรณ์จึงต้องวางแผนบริหารจัดการระบบการขนส่งสินค้าและนำความรู้และระบบขนถ่าย (โลจิสติกส์) เข้ามาใช้มากขึ้น

๕.๒ การจำหน่ายและการตลาด

นอกจากสหกรณ์จะทำหน้าที่รวบรวม แปรรูป และเพิ่มมูลค่าผลผลิตแล้ว สหกรณ์ยังต้องเป็นผู้จัดหาตลาดไว้รองรับผลผลิตทางการเกษตรของสมาชิกด้วย ตลาดดังกล่าวจะต้องเป็นระบบตลาดที่แน่นอนและหลากหลาย (มากกว่า ๑ ช่องทาง) ดังนี้

๕.๒.๑ จัดหาช่องทางการจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์ภาคการเกษตรที่แน่นอน

๕.๒.๑.๑ ตลาดต่างประเทศซึ่งเชื่อมโยงโดยบริษัทส่งออก

๕.๒.๑.๒ ตลาดในประเทศ

(๑) ตลาดบน ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า

(๒) ตลาดค้าส่ง ได้แก่ ศูนย์กระจายสินค้า และตลาดกลาง

(๓) ตลาดในพื้นที่ เช่น บริษัทหรือโรงงาน ร้านสะดวกซื้อ

และร้านค้าทั่วไป ร้านค้าในชุมชน สหกรณ์เครือข่าย สหกรณ์ร้านค้า ร้านค้าออนไลน์ สมาชิกและบุคคลทั่วไป และช่องทางการตลาดอื่น ๆ เป็นต้น

๕.๒.๒ สร้างเครือข่ายการตลาดทั้งในส่วนของสหกรณ์ด้วยกันและภาคเอกชน

๕.๒.๓ การสร้างตราสัญลักษณ์สินค้าสหกรณ์ (Coop Brand) และการประชาสัมพันธ์สินค้าสหกรณ์โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การออกงานแสดงสินค้า หรือการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ เป็นต้น ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้ตลาดหรือผู้บริโภคเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสินค้าของสหกรณ์ได้ ทำให้สินค้าของสหกรณ์เป็นที่รู้จักและยอมรับมากขึ้น

๖. การสนับสนุนจากขบวนการสหกรณ์และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

สหกรณ์ภาคการเกษตรที่เข้มแข็งและประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน การบริหารจัดการผลผลิต และการจัดหาตลาด อันนำมาสู่ความยั่งยืนของเกษตรกร ส่วนใหญ่จะเป็นสหกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และขบวนการสหกรณ์ ซึ่งการสนับสนุนดังกล่าวนี้มีหลากหลายด้าน อาทิ

๖.๑ ความรู้และนวัตกรรม

สหกรณ์ไม่มีองค์ความรู้และนวัตกรรมในการผลิต การแปรรูป และการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรมากเพียงพอเมื่อเทียบกับองค์กรธุรกิจเอกชน ซึ่งเป็นข้อจำกัดทางการแข่งขันประการหนึ่ง สหกรณ์จำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้จากหน่วยงานภายนอก เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ การยางแห่งประเทศไทย องค์กรส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย สถาบันการศึกษา และสหกรณ์อื่น ฯลฯ เข้ามาเสริม ซึ่งจะช่วยให้สหกรณ์มีองค์ความรู้ในลักษณะก้าวกระโดด ลดการลองผิดลองถูกย่นระยะเวลาในการพัฒนาตนเองและเกษตรกรลง ไม่ต้องนับหนึ่งเพื่อเริ่มต้น

๖.๒ แหล่งเงินทุน

บางสหกรณ์มีเงินทุนไม่เพียงพอต่อการจัดหาอุปกรณ์และปัจจัยการผลิต ต่อการรวบรวมผลผลิต หรือการให้บริการด้านสินเชื่อแก่สมาชิกเพื่อการลงทุนหรือการผลิต และการระดมทุนจากภายในมีข้อจำกัด จำเป็นต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากภายนอก สหกรณ์จึงต้องสร้างความเชื่อถือและมีเครือข่ายทางการเงิน (ดอกเบี้ยต่ำ) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์ เช่น สหกรณ์อื่น โดยเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน กองทุนพัฒนาสหกรณ์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และธนาคารพาณิชย์ ฯลฯ

๖.๓ มาตรฐานและเครื่องหมายการค้า

ปัจจัยประการหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าของสหกรณ์และสมาชิกก็คือ การสร้างมาตรฐานสินค้าให้เป็นที่ยอมรับของตลาดและผู้บริโภคภายใต้เครื่องหมายการค้า (Coop Band) เพื่อให้เกิดการรับรู้อย่างแพร่หลาย แต่สหกรณ์ยังไม่ให้นำหนักและยังไม่มี ความเชี่ยวชาญเพียงพอในการสร้างมาตรฐานและการทำการตลาด จำเป็นที่หน่วยงานอื่นจะต้องเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุน เช่น สำนักงานมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม สำนักงานมาตรฐานอาหารและสินค้าเกษตรแห่งชาติ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กรมวิชาการเกษตร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลดีต่อภาพลักษณ์สินค้าของสมาชิกและสหกรณ์ และสร้างการรับรู้และยอมรับอย่างแพร่หลาย

๖.๔ เทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถช่วยยกระดับการบริหารงานและการตลาด (รวมถึงตลาดออนไลน์) ของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประชาชนสามารถรับรู้และเข้าถึงสินค้าสหกรณ์ได้ง่ายแม้อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ระบบเทคโนโลยียังเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำ เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ เพื่อประกอบการตัดสินใจกำหนดทิศทางการพัฒนา การวางแผนธุรกิจของสหกรณ์ การดำเนินธุรกิจ และการวางแผนการผลิตของสมาชิก อย่างไรก็ตาม สหกรณ์ยังมีศักยภาพในด้านนี้ไม่เพียงพอต่ออาศัยศักยภาพของหน่วยงานภายนอกเข้ามาสนับสนุน เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงพาณิชย์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และกรมพัฒนาที่ดิน ฯลฯ

๖.๕ เครือข่ายการพัฒนา

สหกรณ์ไม่อาจเข้มแข็งหรือประสบความสำเร็จได้เองโดยลำพัง และปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้สหกรณ์เข้มแข็งและประสบความสำเร็จ คือ เครือข่าย ทั้งนี้ การรวมตัวเป็นเครือข่ายจะต้องอยู่ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนระหว่างกัน ซึ่งต้องสกัดเอาส่วนดีหรือจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาเรียนรู้และสนับสนุนซึ่งกันและกัน องค์ประกอบของเครือข่ายอย่างน้อยต้องประกอบด้วย การรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วม

ของสมาชิกทุกคนในเครือข่ายการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การเกื้อหนุนพึ่งพากัน และการมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน

ดังนั้น สหกรณ์จึงต้องสร้างเครือข่ายจากองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์ในหลากหลายด้าน เช่น องค์กรความรู้ นวัตกรรม แหล่งเงินทุน เทคโนโลยีฐานข้อมูล การขนส่ง และการตลาด เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายของสหกรณ์ เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ทอการค้าไทย สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ สมาคมประกันวินาศภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ การรถไฟแห่งประเทศไทย สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย สภาเกษตรกรแห่งชาติ ตลาดกลาง ตลาดค้าปลีก และห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

๖.๖ การขนส่ง

ผลผลิตทางการเกษตรล้วนแล้วแต่มีความยากในเชิงบริหารจัดการ และขาดการนำวิทยาการด้านขนถ่าย (โลจิสติกส์) มาใช้ ประกอบกับธรรมชาติของผลผลิตทางการเกษตรเกือบทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นข้าว ผลไม้ พืชไร่ หรือสัตว์เศรษฐกิจ ส่วนมากจะเป็นผลผลิตที่ออกเป็นฤดูกาลพร้อม ๆ กันเป็นจำนวนมาก ทำให้ปริมาณล้นตลาด (ตลาดรองรับมีไม่เพียงพอ) นอกจากนี้ สินค้าเกษตรเกือบทั้งหมดเป็นของสดเน่าเสียได้ง่าย มีอายุสั้น ซึ่งคลังไซโลปรับอากาศ หรือห้องเย็นควบคุมอุณหภูมิที่ใช้ในระบบขนถ่าย (โลจิสติกส์) เพื่อถนอมหรือยืดอายุผลผลิต ก็ไม่มีการนำมาใช้หรือไม่เพียงพอ ส่งผลให้สมาชิกและสหกรณ์เมื่อเก็บเกี่ยวหรือรวบรวมผลผลิตแล้วตกอยู่ในภาวะจำยอมที่ต้องขายผลผลิตออกไปในราคาที่ย่ำต่ำ ดังนั้น รัฐและเอกชน เช่น การรถไฟแห่งประเทศไทย กระทรวงคมนาคม กรมเจ้าท่า และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ฯลฯ จึงควรเข้ามาสนับสนุนการขนส่งของสหกรณ์และสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการขนถ่าย (โลจิสติกส์) เพื่อลดต้นทุนการขนส่ง และรักษามูลค่าของผลิตผล

๖.๗ ศูนย์กระจายสินค้า

ศูนย์กระจายสินค้าเป็นหัวใจสำคัญของระบบขนถ่าย (โลจิสติกส์) อย่างหนึ่งและมีการจัดตั้งและส่งเสริมจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรตลาดเพื่อเกษตรกร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ องค์กรสะพานปลา ชุมชุมสหกรณ์ และสหกรณ์ เป็นต้น เพื่อเป็นช่องทางเคลื่อนย้ายและกระจายสินค้าไปสู่ผู้บริโภคและลูกค้าในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ตรงตามเวลาและมีต้นทุนต่ำ ดังนั้น สหกรณ์จึงสามารถใช้ศูนย์กระจายสินค้าจากองค์กรเหล่านี้เพื่อกระจายสินค้าไปสู่ศูนย์กระจายสินค้าในพื้นที่อื่นหรือผู้บริโภคได้

๖.๘ ตลาดกลางและสินค้าออนไลน์

การตลาดเป็นปัจจัยที่ชี้วัดความสำเร็จต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และการผลิตของสมาชิกอันเป็นปัจจัยย้อนกลับไปสู่ความเข้มแข็งของสหกรณ์ และความกินดีอยู่ดีของสมาชิกซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของชีวิต สหกรณ์จึงต้องเป็นผู้จัดหาหรือสร้างเครือข่ายการตลาดไว้รองรับในลักษณะระบบตลาดที่แน่นอนและหลากหลาย ทั้งนี้ ตลาดกลางเป็นส่วนหนึ่งของระบบตลาดและเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่จะรองรับผลผลิตเพื่อกระจายไปยังพ่อค้ารายย่อยและผู้บริโภค และตลาดสินค้าออนไลน์จะเป็นช่องทางการจำหน่ายหรือกระจายสินค้าที่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดการเข้าถึงสินค้าและการค้าขายขึ้นได้แม้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งสหกรณ์ต้องให้ความสำคัญกับช่องทางการตลาดนี้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าช่องทางการตลาดอื่น โดยมีหน่วยงานที่เข้ามาทำหน้าที่สนับสนุน เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย กระทรวงพาณิชย์ หอการค้าไทย ตลาดค้าส่ง ชุมชุมสหกรณ์ สหกรณ์ และห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ฯลฯ

๖.๙ ศูนย์เรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงเกษตรไปยังพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม สวนเกษตร สวนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง และแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่ได้นำวิถีชีวิต วัฒนธรรม การประกอบอาชีพของเกษตรกร ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาผสมผสานด้วยระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน อันก่อให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายองค์ความรู้ของเกษตรกรนำไปสู่การถ่ายทอดภูมิปัญญาและเทคโนโลยีการเกษตรแก่นักท่องเที่ยว

ศูนย์เรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงเกษตร จึงเป็นทั้งศูนย์เรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว และเป็นแหล่งสร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่เกษตรกรในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งสหกรณ์สามารถนำมาประยุกต์ใช้และส่งเสริมให้เกิดขึ้นในชุมชนของสหกรณ์และสมาชิก โดยมีสหกรณ์เป็นกลไก ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะเข้ามาสนับสนุนในเรื่องของรูปแบบ การจัดการ และการประชาสัมพันธ์ เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

๖.๑๐ งานวิจัย

งานวิจัยและระบบเทคโนโลยีได้เข้ามามีส่วนสำคัญในการพัฒนาการผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า และการตลาด เพื่อให้สินค้ามีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของตลาด ดังนั้น การทำหน้าที่ส่งเสริมการผลิต รวบรวมผลผลิต แปรรูป และจำหน่าย สหกรณ์จึงจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อให้สหกรณ์และสมาชิกมีการพัฒนาผลผลิตและสินค้าให้สามารถแข่งขันทางการตลาดได้ ทั้งนี้ หน่วยงานที่จะเข้ามาสนับสนุนสหกรณ์ในด้านนี้ เช่น กองทุนสนับสนุนการวิจัย สถาบันการศึกษา กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ สำนักมาตรฐานอาหารและสินค้าเกษตรแห่งชาติ สภาเกษตรกรแห่งชาติ และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นต้น

๖.๑๑ ศูนย์บริหารจัดการสินค้าเกษตร

ศูนย์บริหารจัดการสินค้าเกษตรเป็นองค์กรกลางที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงเครือข่ายการตลาดสินค้าสหกรณ์ในระดับจังหวัดและระดับประเทศ โดยการประสานงานและจัดหาสินค้าจากสหกรณ์เครือข่ายผู้ผลิตหรือบริษัทมาจำหน่ายแก่สหกรณ์ในจังหวัด และร่วมมือกับสหกรณ์อื่นหาวิธีบริหารจัดการเพื่อให้สินค้ามีต้นทุนต่ำที่สุด มีมาตรฐาน และตรงกับความต้องการของตลาด ซึ่งสหกรณ์สามารถนำรูปแบบของศูนย์บริหารจัดการสินค้านี้มาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานของสหกรณ์เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายรูปแบบหนึ่งได้ ทั้งนี้ หน่วยงานที่จะเข้ามาสนับสนุนสหกรณ์ในด้านนี้ เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการค้าภายใน สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ สหกรณ์ และองค์กรธุรกิจเอกชน เป็นต้น

๖.๑๒ เกษตรแปลงใหญ่เกษตรอินทรีย์

เกษตรแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมระบบเกษตรแปลงใหญ่จากภาครัฐเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรขนาดเล็ก และเป็นการผลิตที่มีลักษณะต่างคนต่างทำ การดำเนินการลักษณะดังกล่าวทำให้ภาคการเกษตรต้องเผชิญกับปัญหาข้อจำกัดต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกร เช่น ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต การขาดอำนาจต่อรอง การจัดการห่วงโซ่อุปทานและปัญหาด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ยังไม่เข้าถึงตัวเกษตรกรได้เท่าที่ควร เป็นต้น เพื่อลดข้อจำกัดดังกล่าว รัฐจึงได้กำหนดระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ที่มีการบริหารจัดการร่วมกัน โดยให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิตเพื่อร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตเพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ตลอดจนการจัดการด้านการตลาดโดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์

ส่วนเกษตรอินทรีย์เป็นระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสุขภาพดิน ระบบนิเวศ และผู้คน พึ่งพาอาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และวงจรธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ (แทนที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีผลกระทบต่อทางลบ) และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นธรรมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนและสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันเป็นความรับผิดชอบต่อสังคม

หากสหกรณ์จะนำแนวทางดังกล่าวไปส่งเสริมการผลิตของสมาชิกก็สามารถทำได้และสอดคล้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์อยู่แล้ว โดยมีทุกหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์ในการดำเนิน

๖.๑๓ แผนที่เกษตรกรรม

แผนที่เกษตรกรรม Agri-Map เป็นโครงการที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำขึ้นเพื่อจัดทำแผนที่สำหรับบริหารจัดการเกษตรไทยซึ่งข้อมูลที่นำเข้าประกอบการจัดทำแผนที่เกษตรกรรมประกอบด้วย การใช้ที่ดินในปัจจุบัน พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญในจังหวัด ๔ ชนิดพืช พื้นที่เหมาะสม

และไม่เหมาะสมกับพืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกในปัจจุบัน พื้นที่ที่มีปัญหา พืชทดแทนในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับพืชเศรษฐกิจรายชนิดที่ปลูกในปัจจุบัน แหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดินหรือบ่อบาดาล แผนการพัฒนาแหล่งน้ำ เขตความเหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด เขตความเหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อและสหกรณ์การเกษตร ฯลฯ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยคำนึงถึงสมดุลของทรัพยากรการผลิต (ดิน น้ำ พืช) ผลผลิต อุปสงค์ และอุปทาน รวมทั้งปัจจัยการผลิต ซึ่งจะทำให้สามารถบริหารจัดการสินค้าเกษตรสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและสามารถคาดการณ์ในอนาคตได้ โดยเฉพาะหากเกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงการปลูกพืชที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์นั้น ๆ ดังนั้น หากสหกรณ์นำแผนที่เกษตรกรรมมาเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการผลิตของสมาชิกก็จะทำให้การผลิตสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสอดคล้องแนวโน้มของตลาด ซึ่งทุกหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถเข้ามาสนับสนุนสหกรณ์ในด้านนี้ได้

๖.๑๔ การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์จะเป็นกลไกหนึ่งในการสร้างการรับรู้และการเข้าถึงสินค้าของสหกรณ์และสมาชิก ตลอดจนการสร้างภาพลักษณ์อันเป็นส่วนหนึ่งของระบบตลาดแต่สหกรณ์ยังขาดศักยภาพในการทำการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งการเพิ่มศักยภาพของสหกรณ์ในด้านนี้จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กระทรวงพาณิชย์ กรมการค้าภายใน กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด และสื่อสารมวลชน ฯลฯ

๖.๑๕ การสร้างจิตสำนึก

จิตสำนึกเป็นความรู้สึกนึกคิดภายในของบุคคล และเกิดขึ้นได้โดยการเรียนรู้ จิตสำนึกเมื่อเกิดขึ้นแล้วยากนักที่จะหยุดหรือหมดหายไป คนที่มีจิตสำนึกที่ดีจะประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับจิตสำนึกนั้น และใช้จิตสำนึกของตนเพื่อประโยชน์ต่อสิ่งต่าง ๆ ตามมา เช่น ความรักองค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม ความพอเพียง และความซื่อสัตย์ เป็นต้น ดังนั้น จิตสำนึกจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ และเป็นพลังขับเคลื่อนต่าง ๆ ซึ่งสหกรณ์จะต้องร่วมสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่สมาชิกและเยาวชนในชุมชน ผ่านการอบรมและกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ หน่วยงานที่สามารถสนับสนุนสหกรณ์ เช่น สถานศึกษา กรมส่งเสริมสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และองค์การพัฒนาชุมชน เป็นต้น

๖.๑๖ การสนับสนุนทางกฎหมาย

การดำเนินงานของสหกรณ์จะมีความราบรื่นและคล่องตัวมากขึ้นเมื่อมีกฎหมายที่เอื้อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และคุ้มครองประโยชน์ของเกษตรกร ทั้งนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเกษตรกรและสหกรณ์ภาคการเกษตรมีอยู่จำนวนมาก เช่น กฎหมายสหกรณ์ กฎหมายส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา กฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตร กฎหมาย

เกี่ยวกับการทำประมง กฎหมายเกี่ยวกับยา ปู่ย และสารเคมี กฎหมายเกี่ยวกับการการค้าและส่งออก เป็นต้น ซึ่งรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรตระหนักและตรวจสอบผลกระทบจากการใช้บังคับว่ามีผลกระทบต่อการทำงานของเกษตรกรและสหกรณ์อย่างไรบ้าง เพื่อส่งเสริมและลดอุปสรรคการทำงานของเกษตรกรและสหกรณ์ภาคการเกษตร

หากสมาชิกได้ให้ความสำคัญกับระบบสหกรณ์ และสหกรณ์นำแนวทางการบริหารจัดการตามที่ได้นำเสนอมาแล้วข้างต้น ตลอดจนสามารถสร้างเครือข่ายการสนับสนุนหรือการเชื่อมโยงจากขบวนการสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก็เป็นที่เชื่อได้ว่าสหกรณ์จะเกิดความเข้มแข็ง และเกษตรกรเกิดความยั่งยืนได้ในอนาคตอันส่งผลต่อความกินดีอยู่ดีของสมาชิกและระบบเศรษฐกิจของประเทศ

หน้าว่าง

ภาคผนวก ง

แผนภูมิการเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ระหว่างสหกรณ์
กับองค์กรสนับสนุน พร้อมคู่มืออธิบาย (รูปแบบที่ ๒)

คำอธิบาย

แผนภูมิที่ ๒

การเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ระหว่างสหกรณ์กับองค์กรสนับสนุน

ระบบบริหารจัดการองค์กรธุรกิจของสหกรณ์

ธุรกิจของสหกรณ์ไทยในฐานะที่เป็นองค์กรทางธุรกิจ มีอยู่ ๖ ประเภท ประกอบด้วย ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ธุรกิจการรวบรวมผลผลิตเพื่อจำหน่าย ธุรกิจแปรรูปผลผลิต และธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร นอกจากนี้ สหกรณ์ยังเป็นองค์กรทางสังคมที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการของสมาชิกเพื่อความกินดีอยู่ดี ดังนั้น ในอีกมิติหนึ่งจึงสามารถแยกระบบบริหารจัดการองค์กรหรือธุรกิจของสหกรณ์ออกได้เป็น ๖ ส่วน ประกอบด้วย ระบบฐานข้อมูล, ระบบการพัฒนาบุคลากร, ระบบการผลิต ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพและการทำการเกษตร การให้สินเชื่อ (เงินทุน) เพื่อการประกอบอาชีพ การจัดหาปัจจัยการผลิตและเครื่องอุปโภคบริโภค และการบริการเครื่องจักรกลการเกษตร, ระบบการรวบรวมและแปรรูป, ระบบการตลาด ได้แก่ การขนส่งและการตลาดของสินค้าเกษตร และระบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการจากผลการสัมมนา เรื่อง “สหกรณ์เข้มแข็ง เกษตรกรยั่งยืน” ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ สามารถสรุปภาพรวมของสภาพปัญหาของสหกรณ์ได้ดังนี้

ปัญหาที่ ๑ ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์ของสมาชิก สมาชิกยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์ หลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ ตลอดจนขาดการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์

ปัญหาที่ ๒ ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก สหกรณ์มุ่งเน้นการดำเนินธุรกิจกับสมาชิกเป็นหลัก แต่สมาชิกยังเข้ามามีส่วนร่วมกับธุรกิจของสหกรณ์ไม่มากเท่าที่ควร หากขาดการมีส่วนร่วมจากสมาชิกแล้ว ย่อมส่งผลให้สหกรณ์มีข้อจำกัดมากขึ้นในการพัฒนาและการดำเนินกิจการสหกรณ์ให้เข้มแข็ง

ปัญหาที่ ๓ ปัญหาด้านคุณสมบัติของฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการของสหกรณ์

ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ซึ่งเป็นเกษตรกร ขาดความรู้ความสามารถทางการบริหารจัดการสหกรณ์

ฝ่ายจัดการสหกรณ์ ประกอบด้วย ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ ซึ่งสหกรณ์ภาคการเกษตรส่วนใหญ่มีข้อจำกัดด้านเงินทุนและการดำเนินธุรกิจ, การจ้างบุคลากรของสหกรณ์ยังไม่เป็นที่

สนใจของแรงงานเนื่องจากตำแหน่งอัตราค่าตอบแทนและความก้าวหน้าไม่เป็นที่สนใจของแรงงานที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ซึ่งต่างก็แสวงหาโอกาสในองค์กรอื่นที่ก้าวหน้ากว่า ดังนั้นแรงงานในภาคสหกรณ์จึงยังเป็นรองแรงงานในภาคธุรกิจอื่น

ปัญหาที่ ๔ ปัญหาด้านการทุจริต ความโปร่งใส และการตรวจสอบ ซึ่งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ส่วนหนึ่ง ขาดหลักธรรมาภิบาล ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตและความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการ ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและศรัทธาของสมาชิก

ปัญหาที่ ๕ ปัญหาด้านเงินทุน ทั้งนี้ สหกรณ์ภาคการเกษตรจำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมากในการดำเนินธุรกิจ เช่น ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจรวบรวมและแปรรูป ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และธุรกิจบริการทางการเกษตรจึงทำให้ขาดแคลนเงินทุน อีกทั้งการระดมทุนจากภายในมีข้อจำกัดเนื่องจากสมาชิกมีฐานะยากจนจึงต้องแสวงหาแหล่งเงินทุนจากภายนอก

ปัญหาที่ ๖ ปัญหาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ สหกรณ์และเกษตรกรยังไม่สามารถนำเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศมาใช้งานได้ในระดับที่เหมาะสมเพื่อยกระดับประสิทธิภาพในระบบบริหารจัดการ ตลอดจนเพื่อยกระดับประสิทธิภาพในการผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การจำหน่าย การขนส่ง การตลาด และการเชื่อมโยง

ปัญหาที่ ๗ ปัญหาด้านการผลิต การแปรรูป การขนส่ง การจำหน่าย และตลาด

- การผลิต เกษตรกรขาดการเข้าถึงเทคโนโลยีทางการเกษตร ขาดโอกาสพัฒนาการเพาะปลูกและการเพาะเลี้ยง ปัญหาเรื่องโรคระบาด ระบบเกษตรพันธสัญญา (ที่ไม่เป็นธรรม) เกษตรกรขาดเทคนิคทางด้านเกษตรกรรม และปัจจัยการผลิต (ต้นทุน) มีราคาสูง

- การแปรรูป ปริมาณผลผลิตมีไม่เพียงพอต่อการแปรรูปเพื่อส่งออก การแปรรูปส่วนใหญ่ยังเป็นแบบผลิตภักดิ์พื้นบ้าน (ไม่จูงใจผู้บริโภค) สหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองทำให้ไม่มีสถานที่แปรรูปที่เหมาะสม การเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ต้องใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง ขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดทั้งระบบ

- การรวบรวมและการขนส่ง การรวบรวมและขนส่งผลผลิตและสินค้าจากการแปรรูปนั้นยังขาดประสิทธิภาพ ไม่คุ้มค่าในการขนส่ง ตลอดจนขาดการเชื่อมโยงและกระจายผลผลิตอย่างทั่วถึง

- การจำหน่าย ราคาผลผลิตตกต่ำและไม่แน่นอน สหกรณ์ไม่สามารถรวบรวมผลผลิตได้เนื่องจากเกษตรกรแยกกันจำหน่าย พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาและไม่มีประกันราคาเกษตรกร ไม่สามารถจำหน่ายผลผลิตได้อย่างอิสระเพราะมีข้อผูกมัดกับนายทุน

- การตลาด เกษตรกรผู้ผลิตยังขาดอำนาจต่อรองทางการตลาดและขาดอำนาจในการมีส่วนกำหนดราคา ขาดตัวกลางเชื่อมโยงข้อมูลด้านเศรษฐกิจและการตลาดที่ทันสมัยและรวดเร็ว ไม่มีองค์กรที่รวบรวมและสร้างระบบเพื่อต่อรองราคาและควบคุมคุณภาพตามมาตรฐานของตลาด ตลาดมีข้อจำกัดทำให้ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำถูกกดราคา ตลาดกลางห้องเย็นกระจุกตัวอยู่ในภาคกลาง ทำให้สหกรณ์และเกษตรกรในภูมิภาคอื่นรับภาระต้นทุนการขนส่งที่สูงกว่า ขาดการจัดตั้งตลาดกลางซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรโดยระบบสหกรณ์

ปัญหาที่ ๘ ปัญหาด้านกฎหมาย พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๔๒ ตลอดจนหลักเกณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องไม่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ เช่น การดำเนินกิจการต่าง ๆ ล้วนต้องมีระเบียบกำกับ ทำให้ขาดความคล่องตัว เป็นต้น

ปัญหาที่ ๙ ปัญหาด้านการสนับสนุนและนโยบายภาครัฐ ภาครัฐโดยส่วนราชการต่าง ๆ กำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาอาชีพเกษตรกร แต่ยังไม่เป็นไปในรูปแบบของการพิจารณาแบบองค์รวม การขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานรัฐแต่ละหน่วยงานมีลักษณะต่างคนต่างทำหรือกิจกรรมบางอย่างซ้ำซ้อนกัน และไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้

ปัญหาที่ ๑๐ ปัญหาด้านการบูรณาการและการเชื่อมโยงระบบสหกรณ์ สหกรณ์ยังขาดความเชื่อมโยงทางด้านการผลิต การตลาด และเงินทุน จึงทำให้ขบวนการสหกรณ์ยังไม่เข้มแข็งเต็มศักยภาพที่มีอยู่ภายในขบวนการสหกรณ์

จากสภาพปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ไม่อาจเข้มแข็งหรือประสบความสำเร็จได้เองโดยลำพังเนื่องจากข้อจำกัดด้านศักยภาพของสหกรณ์และบุคลากร และปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะสนับสนุนให้สหกรณ์เข้มแข็งและประสบความสำเร็จ คือ การที่ขบวนการสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำศักยภาพและความรู้ความสามารถของตนในหลากหลายด้าน เช่น ความรู้และนวัตกรรมงานวิจัย การสร้างจิตสำนึก แหล่งเงินทุน เทคโนโลยีสารสนเทศ เครือข่ายการพัฒนา เกษตรแปลงใหญ่ เกษตรอินทรีย์ แผนที่เกษตรกรรม ศูนย์เรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงเกษตร มาตรฐานและเครื่องหมายการค้า ศูนย์บริหารจัดการสินค้าเกษตร การขนส่ง ศูนย์กระจายสินค้า ตลาดกลางและสินค้าออนไลน์ การประชาสัมพันธ์ และการสนับสนุนทางกฎหมาย เป็นต้นเข้ามาสนับสนุนระบบบริหารจัดการองค์กรหรือธุรกิจของสหกรณ์ตามที่จำแนกไว้แล้วข้างต้น ดังนี้

๑. ระบบฐานข้อมูล ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูล

ธุรกิจของสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจการรับฝากเงิน ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ธุรกิจการรวบรวมผลผลิตผลการเกษตรเพื่อจำหน่าย ธุรกิจแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรผลิตภัณฑ์ ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตรนั้น จำเป็นที่สหกรณ์จะต้องกำหนดนโยบายการบริหารจัดการ และวางแผนธุรกิจ วางแผนร่วมกันระหว่างสหกรณ์และสมาชิก จัดทำแผนกลยุทธ์ มีระบบบริหารจัดการ ทั้งงานและคน ตลอดจนเตรียมความพร้อมในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ เกิดความชัดเจนในทิศทางการพัฒนา ตอบสนองความต้องการของสมาชิกอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ สหกรณ์ไม่เสี่ยงภัย และเป็นที่ยิ่งของสมาชิก โดยอาศัยการเชื่อมโยงระบบข้อมูลอย่างรอบด้าน มาใช้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลผล เช่น

๑.๑ ข้อมูลของสมาชิก ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา การทำธุรกิจกับสหกรณ์ ขนาดครัวเรือน แรงงานในครอบครัวที่ทำกรเกษตร การทำงานนอก ภาคราชการพื้นที่ครอบครองทั้งสิ้น พื้นที่ทำการเกษตร สิทธิการถือครองที่ดิน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เครื่องมือ อุปกรณ์ทำการเกษตร ชนิดพืช พันธุ์พืช พื้นที่ปลูก ผลผลิตรวม ชนิดสัตว์พันธุ์สัตว์ จำนวนการเลี้ยง การขายผลผลิต ประมาณการต้นทุนและรายได้ การใช้ปัจจัยการผลิต แหล่งซื้อปัจจัย การผลิต พื้นที่ปลูกแล้วในปีที่ผ่านมา สัตว์ที่เลี้ยงแล้วในปีที่ผ่านมา พื้นที่คาดว่าจะปลูกพืชในปีนี้ สัตว์ที่คาดว่าจะเลี้ยงในปีนี้ ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการตลาด ความต้องการช่วยเหลือในด้านการเกษตร เจ้าหนี้ จำนวนหนี้สิน และสถานภาพหนี้สิน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อประกอบการกำหนดนโยบาย ตลอดจนวางแผนและเตรียมความพร้อมทางธุรกิจของสหกรณ์

๑.๒ ข้อมูลสหกรณ์ เช่น ระบบบริหารจัดการ ฐานะทางการเงิน ศักยภาพ ของบุคลากรระดับปฏิบัติและองค์ความรู้ เป็นต้น เพื่อใช้ประกอบในเรื่องการกำหนดทิศทางของแผนธุรกิจ ของสหกรณ์ว่าควรจะทำอย่างไรให้เหมาะสมกับศักยภาพ ฐานะการเงินและทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ และเป็นที่ยิ่งของสมาชิกได้

๑.๓ ข้อมูลอื่น ๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศ แนวน้อมตลาด แผนที่เกษตรกรรม องค์ความรู้ เทคโนโลยี กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ข้อจำกัด สิทธิพิเศษ) ข้อจำกัดและโอกาสทางการ ตลาดในแต่ละพื้นที่ ความต้องการของตลาด กลุ่มตลาดเป้าหมาย หน่วยงานสนับสนุนการผลิต แปรรูป และจำหน่าย เป็นต้น

หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานที่จะเข้ามาสนับสนุนสหกรณ์ในส่วนของระบบฐานข้อมูลจะเป็น หน่วยงานที่สนับสนุนในด้านขององค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สหกรณ์มีการ จัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้สำหรับการบริหารจัดการองค์กร วางแผนธุรกิจ เตรียมความพร้อมทางธุรกิจ

และดำเนินงานด้านอื่น ประกอบด้วย กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด และชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่นที่สามารถสนับสนุนระบบฐานข้อมูลของสหกรณ์ เป็นการเฉพาะด้านอีกด้วย ซึ่งสามารถแยกย่อยการสนับสนุนได้ดังนี้

- ข้อมูลด้านดิน (สภาพดินและความเหมาะสมต่อการเพาะปลูกหรือเพาะเลี้ยง) เช่น กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมวิชาการเกษตร ฯลฯ
- ข้อมูลเกี่ยวกับน้ำ เช่น กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมฝนหลวงและการบินเกษตร ฯลฯ
- ข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่เกษตรกรรม ความเหมาะสมในการเพาะปลูกหรือเพาะเลี้ยงในแต่ละพื้นที่ เช่น หน่วยงานทุกหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ฯลฯ
- ข้อมูลแหล่งเงินทุน เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด ฯลฯ
- ข้อมูลด้านอุปกรณ์ปัจจัยการผลิตและการแปรรูป (เครื่องมือ เครื่องจักร พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย ยา สารเคมี ฯลฯ) เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมการข้าว กรมหม่อนไหม การยางแห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด ฯลฯ
- ข้อมูลเกี่ยวกับการตลาด ข้อจำกัดและโอกาสทางการตลาด ความต้องการของตลาด แนวโน้มตลาด เครือข่ายทางการตลาด เช่น กระทรวงพาณิชย์ (พาณิชย์จังหวัด) หอการค้าไทย (หอการค้าจังหวัด) การยางแห่งประเทศไทย องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ฯลฯ
- ข้อมูลด้านกฎหมาย (หลักเกณฑ์ ข้อจำกัด สิทธิพิเศษ) เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย สภาเกษตรกรแห่งชาติ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กระทรวงพาณิชย์ ฯลฯ

การจัดทำฐานข้อมูลยังถือเป็นหัวใจสำคัญของการเกษตรของประเทศอีกด้วย เนื่องจากฐานข้อมูลที่สหกรณ์จัดทำขึ้นจะมีส่วนสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกร ฐานข้อมูลการทำเกษตรกรรม และการจัดทำแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการ (Agri-map) อันเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนและจัดทำ Zoning เพื่อการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมของทั้งประเทศ ทำให้สามารถวางแผนการผลิตสินค้าเกษตรได้ โดยจะทำให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถ

นำไปวางแผนการผลิตและแผนการตลาดสินค้าเกษตรในภาพรวมของประเทศ และสหกรณ์นำแผนการผลิตและแผนการตลาดในภาพรวมนั้นมาประกอบการวางแผนการผลิตและการตลาดของตน รวมถึงกรมส่งเสริมสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ เช่น ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ฯลฯ สามารถนำข้อมูลมาวางแผนการจัดหาปัจจัยการผลิตและแผนการตลาดได้

๒. ระบบการพัฒนาบุคลากร

การให้ความรู้แก่สมาชิกการผลิต การเพาะปลูก และการเพาะเลี้ยง ของสมาชิก จะได้ผลผลิตที่คุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้และความชำนาญของสมาชิก ดังนั้น สหกรณ์จึงต้องให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ใหม่ ๆ และจำเป็นต้องมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทั้งการผลิต การเพาะปลูกและการเพาะเลี้ยง ความรู้เรื่องดิน น้ำ ปุ๋ย ยา เมล็ดพันธุ์ การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวการใช้เครื่องมือเครื่องจักร การแปรรูป การพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน การตลาด ตลอดจนสร้างเครือข่ายหน่วยงานที่จะเข้ามาสนับสนุน เพื่อถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นแก่สมาชิก

หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานที่จะเข้ามาสนับสนุนสหกรณ์ในการให้ความรู้แก่สมาชิกและบุคลากรของสหกรณ์จะเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนในด้านขององค์ความรู้นวัตกรรม เทคโนโลยี การสร้างจิตสำนึก งานวิจัย เกษตรแปลงใหญ่เกษตรอินทรีย์ แผนที่เกษตรกรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้การพัฒนาบุคลากรของสหกรณ์และสมาชิกมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีองค์ความรู้ในลักษณะก้าวกระโดด ลดการลองผิดลองถูก ย่นระยะเวลาในการพัฒนาตนเองลง ไม่ต้องนับหนึ่งเพื่อเริ่มต้น ซึ่งสามารถแยกย่อยการสนับสนุนได้ ดังนี้

- การสร้างจิตสำนึก (จิตสำนึกรักองค์กรและการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบต่อสังคมและครอบครัว การออม ความพอเพียง และความซื่อสัตย์ ฯลฯ) เช่น สถาบันการศึกษา กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ องค์กรพัฒนาชุมชน สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด ฯลฯ

- ความรู้ด้านการผลิต (การเพาะปลูก เกษตรแปลงใหญ่เกษตรอินทรีย์ เมล็ดพันธุ์ และการเก็บเกี่ยว) เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว การยางแห่งประเทศไทย กรมหม่อนไหม ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด สหกรณ์ เครือข่ายองค์กรธุรกิจการเกษตร ฯลฯ

- ความรู้ด้านการผลิต (การเพาะเลี้ยง) เช่น กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย เครือข่ายองค์กรธุรกิจการเกษตร ฯลฯ

- ความรู้เรื่องดิน เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร ฯลฯ

- ความรู้เรื่องน้ำ เช่น กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมฝนหลวงและการบินเกษตร ฯลฯ

- ความรู้ด้านยา ปุ๋ย สารเคมี เครื่องมือเครื่องจักร และการบำรุงรักษาเกี่ยวกับพืช เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมหม่อนไหม การยางแห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัดและสหกรณ์อื่น ฯลฯ

- ความรู้ด้านยา สารเคมี เครื่องมือเครื่องจักร และการบำรุงรักษา เกี่ยวกับสัตว์ เช่น กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด และสหกรณ์อื่น

- ความรู้ด้านศูนย์เรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด และสหกรณ์อื่น

- ความรู้ด้านการแปรรูปและการเพิ่มมูลค่า เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ กรมหม่อนไหม การยางแห่งประเทศไทย องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย กองทุนสนับสนุนงานวิจัย สถาบันการศึกษา ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด และสหกรณ์อื่น

- ความรู้ด้านการตลาด เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ หอการค้าไทย กระทรวงพาณิชย์ กรมการค้าภายใน องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด และสหกรณ์อื่น

- ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย (หลักเกณฑ์ ข้อจำกัด สิทธิพิเศษ) เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย สภาเกษตรกรแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร ฯลฯ

๓. ระบบการผลิต ได้แก่

๓.๑ การส่งเสริมอาชีพและการทำการเกษตร

บทบาทหน้าที่ประการหนึ่งของสหกรณ์ภาคการเกษตร คือ การส่งเสริมการประกอบอาชีพและการทำการเกษตรของสมาชิก ซึ่งเริ่มตั้งแต่การวางแผนธุรกิจของสหกรณ์ การเตรียมความพร้อมในการดำเนินธุรกิจ ความพร้อมด้านบุคลากรและทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ความพร้อมด้านเงินลงทุน ความพร้อมด้านอุปกรณ์และปัจจัยการผลิต ความพร้อมด้านเทคโนโลยี ความพร้อมด้านระบบบริหารจัดการ และความพร้อมด้านการตลาดเพื่อส่งเสริมสนับสนุนและรองรับการผลิต การเพาะปลูก และการเพาะเลี้ยงของสมาชิก

หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานที่จะสนับสนุนสหกรณ์ในการส่งเสริมอาชีพและการทำการเกษตรของสมาชิกจะเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนด้านองค์ความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี งานวิจัย ศูนย์เรียนรู้ และท่องเที่ยวเชิงเกษตร เกษตรแปลงใหญ่ เกษตรอินทรีย์ แผนที่เกษตรกรรม และหน่วยงานเครือข่ายอื่น ซึ่งสามารถแยกย่อยการสนับสนุนได้ ดังนี้

- การเพาะปลูก เกษตรแปลงใหญ่ เกษตรอินทรีย์ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว การยางแห่งประเทศไทย กรมหม่อนไหม ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมชุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมชุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมชุมสหกรณ์ระดับจังหวัด สหกรณ์อื่น เครือข่ายองค์กรธุรกิจการเกษตร ฯลฯ

- การเพาะเลี้ยง เช่น กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร องค์กรส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย ฯลฯ

- ที่ดิน เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ฯลฯ

- น้ำ เช่น กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมฝนหลวงและการบินเกษตร ฯลฯ

- ยา ปุ๋ย สารเคมี เครื่องมือเครื่องจักร และการบำรุงรักษาเกี่ยวกับพืช ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมหม่อนไหม การยางแห่งประเทศไทย ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมชุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมชุมสหกรณ์ระดับจังหวัด และสหกรณ์อื่น

- ยา สารเคมี เครื่องมือเครื่องจักร และการบำรุงรักษา เกี่ยวกับสัตว์ เช่น กรมปศุสัตว์ กรมประมง องค์กรส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมชุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมชุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมชุมสหกรณ์ระดับจังหวัด และสหกรณ์อื่น

- ศูนย์เรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สถาบันการศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด และสหกรณ์อื่น

- การแปรรูปและการเพิ่มมูลค่า ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมการข้าว กรมหม่อนไหม การยางแห่งประเทศไทย กองทุนสนับสนุนงานวิจัย สถาบันการศึกษา ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด และสหกรณ์อื่น

- กฎหมาย (หลักเกณฑ์ ข้อจำกัด สิทธิพิเศษ) เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร สภาเกษตรกรแห่งชาติ ฯลฯ

๓.๒ การให้สินเชื่อ (เงินทุน) เพื่อการประกอบอาชีพ

ปัญหาส่วนใหญ่ของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรกรมซึ่งเป็นประชากรส่วนมากของประเทศไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรด้านพืชสวน พืชไร่ ปศุสัตว์ หรือประมง ก็คือ เงินทุนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบอาชีพการขาดแคลนเงินทุน และการที่ไม่สามารถบริหารจัดการต้นทุนที่สูงเกินไป เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพของเกษตรกรสมาชิก สหกรณ์จึงต้องจัดให้สมาชิกได้รับเงินทุนและปัจจัยการผลิตในการประกอบอาชีพโดยสหกรณ์เองเป็นแหล่งเงินกู้ให้แก่สมาชิกเพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพ ในอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่เป็นธรรม ไม่ถูกกดขี่เหมือนเงินกู้ธนาคาร และมีบริการผ่อนผันในกรณีเกิดภัยพิบัติ

อย่างไรก็ตาม บางสหกรณ์มีเงินทุนไม่เพียงพอต่อการให้บริการด้านสินเชื่อแก่สมาชิก หรือต่อการจัดหาปัจจัยการผลิตมาจำหน่าย หรือต่อการรวบรวมผลผลิต ประกอบกับการระดมทุนจากภายในมีข้อจำกัดจึงต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากภายนอก และจะเป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์และสมาชิก หากเป็นแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ สหกรณ์จึงต้องสร้างความเชื่อถือและมีเครือข่ายทางการเงิน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์

หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานที่จะเข้ามาสนับสนุนสหกรณ์เกี่ยวกับแหล่งเงินทุน จะเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนในด้านของเงินทุนในรูปของการให้กู้ยืมระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ซึ่งสามารถแยกย่อยการสนับสนุนได้ดังนี้

- แหล่งเงินทุนภายในขบวนการสหกรณ์ (ดอกเบี้ยต่ำกว่าสถาบันการเงิน) ประกอบด้วย กองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์) ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย

จำกัด ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาค ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด และสหกรณ์อื่นโดยเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ฯลฯ

- แหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงิน ประกอบด้วย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ

๓.๓ การจัดหาปัจจัยการผลิตและเครื่องอุปโภคบริโภค

การจัดหาปัจจัยการผลิตและเครื่องอุปโภคบริโภคเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย (หลักการรวมกันซื้อ) ที่สหกรณ์ดำเนินการเพื่อให้สมาชิกได้ใช้เครื่องอุปโภคบริโภค และปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย และยา เป็นต้น ที่มีคุณภาพและราคาถูกอันเป็นการส่งเสริมและลดต้นทุนการผลิต และบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายของสมาชิก

หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานที่จะเข้ามาสนับสนุนสหกรณ์ในการจัดหาปัจจัยการผลิตและเครื่องอุปโภคบริโภค ได้แก่ หน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแยกย่อยการสนับสนุนได้ดังนี้

- ปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมการข้าว การยางแห่งประเทศไทย กรมหม่อนไหม องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด สหกรณ์ภาคการเกษตรอื่น และองค์กรธุรกิจการเกษตร ฯลฯ

- เครื่องอุปโภคบริโภค ประกอบด้วย กระทรวงพาณิชย์ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์ภาคการเกษตรอื่น องค์กรธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค ฯลฯ

๓.๔ การบริการเครื่องจักรกลการเกษตร

สหกรณ์จัดให้มีบริการทางการเกษตรแก่สมาชิกโดยให้บริการเครื่องจักรกลทางการเกษตร เช่น รถไถ รถแทรกเตอร์ รถขุด รถบรรทุก รถเกี่ยวข้าว เครื่องรีดนม เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยา เป็นต้น เพื่อทดแทนแรงงาน ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพทางการเกษตรทั้งเชิงปริมาณ คุณภาพ และเวลา ลดความเหนื่อยล้าและเพิ่มคุณภาพชีวิตให้แก่เกษตรกร ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม เครื่องจักรกลการเกษตรส่วนใหญ่มีราคาสูงและการให้บริการด้านนี้จำเป็นต้องใช้เงินลงทุนที่สูง ซึ่งเป็นข้อจำกัดของสหกรณ์โดยเฉพาะสหกรณ์ขนาดเล็กและขนาดกลาง จำเป็นต้องมีหน่วยงานเครือข่ายเข้ามาสนับสนุนในการดำเนินงานด้านนี้

หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานที่จะเข้ามาสนับสนุนสหกรณ์ในการให้บริการเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น หน่วยงานเครือข่าย เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สถาบันอาชีวศึกษา ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด ฯลฯ

๔. ระบบการรวบรวมและการแปรรูป ได้แก่ การรวบรวมผลผลิต การแปรรูป และการเพิ่มมูลค่า

บทบาทสำคัญของสหกรณ์ภาคการเกษตรประการหนึ่ง คือ การรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกเพื่อจำหน่าย (อาจมีการแปรรูปและการเพิ่มมูลค่าของสินค้าด้วย) โดยสมาชิคนำผลผลิตมาจำหน่ายแก่สหกรณ์ และสหกรณ์ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ขายรายใหญ่ (หลักการรวมกันขาย) ก็จะจำหน่ายออกสู่ตลาดอันจะทำให้สหกรณ์มีอำนาจต่อรองในการซื้อขาย เป็นผลให้สมาชิกได้รับราคาจากสหกรณ์ด้วยราคาที่เป็นธรรมและเหมาะสม และมีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน อันเป็นปัจจัยย้อนกลับไปสู่ความกินดีอยู่ดีของสมาชิกหรือความยั่งยืนของเกษตรกร อย่างไรก็ตาม องค์ความรู้ เทคโนโลยี และอุปกรณ์ของสหกรณ์ในการแปรรูป และการเพิ่มมูลค่ายังมีข้อจำกัดและต้องใช้งบลงทุนค่อนข้างสูงจำเป็นต้องมีหน่วยงานเครือข่ายเข้ามาสนับสนุน

หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานที่จะเข้ามาสนับสนุนสหกรณ์ในการรวบรวมผลผลิต การแปรรูป และการเพิ่มมูลค่า ได้แก่ หน่วยงานที่สนับสนุนด้านความรู้ นวัตกรรม มาตรฐานและเครื่องหมายการค้า งานวิจัย และหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแยกย่อยการสนับสนุนได้ ดังนี้

- การรวบรวมผลผลิต เช่น องค์กรคลังสินค้า กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงพาณิชย์ องค์การสะพานปลา ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัดและสหกรณ์อื่น ฯลฯ

- การแปรรูปและการเพิ่มมูลค่า เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว การยางแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สำนักงานมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ สำนักงานมาตรฐานและอาหารแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สถาบันอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด และสหกรณ์อื่น ๆ

๕. ระบบการตลาด ได้แก่ การขนส่งและการตลาดของสินค้าเกษตร

การขนส่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการรวบรวมและกระจายผลผลิตเพื่อจำหน่าย ซึ่งการเลือกรูปแบบการขนส่งที่เหมาะสมจะช่วยลดต้นทุนการบริหารจัดการ เพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน และรักษามูลค่าของผลผลิตได้ โดยสหกรณ์จะต้องเข้าใจถึงคุณสมบัติของการขนส่ง แต่ละรูปแบบตลอดจนข้อดีและข้อเสียเมื่อเปรียบเทียบกับชนิดและปริมาณของสินค้า ระยะเวลา และต้นทุนการบริหารจัดการ เช่น การขนส่งทางถนน การขนส่งทางน้ำ การขนส่งทางรถไฟ และการขนส่งทางอากาศ เป็นต้น

ธรรมชาติของผลผลิตทางการเกษตรรวมถึงสัตว์เศรษฐกิจเกือบทั้งหมด จะเป็นผลผลิตที่ออกเป็นฤดูกาลพร้อม ๆ กันเป็นจำนวนมาก เช่น มังคุด ทุเรียน ลำไย ลิ้นจี่ เงาะ ลองกอง ข้าว และมันสำปะหลัง เป็นต้น ทำให้ปริมาณสินค้าล้นตลาด ขณะที่ตลาดที่มารองรับก็มีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ สินค้าเกษตรเกือบทั้งหมดเป็นสินค้าที่เป็นของสดเน่าเสียได้ง่ายมีอายุสั้น ประกอบกับคลังไซโลปรับอากาศ หรือห้องเย็นควบคุมอุณหภูมิที่ใช้ในระบบขนถ่าย (โลจิสติกส์) เพื่อถนอมหรือยืดอายุผลผลิตก็ไม่มี การนำมาใช้หรือไม่เพียงพอ ส่งผลให้เกษตรกรเมื่อทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วตกอยู่ในภาวะจำยอมที่ต้องขายผลผลิตออกไปในราคาต่ำกว่าความเป็นจริง ดังนั้น สหกรณ์จึงต้องวางแผนบริหารจัดการระบบการขนส่งสินค้าและนำความรู้ด้านการขนถ่าย (โลจิสติกส์) เข้ามาใช้มากขึ้น

นอกจากสหกรณ์จะทำหน้าที่รวบรวม แปรรูป และเพิ่มมูลค่าผลผลิตแล้ว สหกรณ์ก็ต้องเป็นผู้จัดหาตลาดไว้รองรับด้วย ทั้งนี้ ตลาดดังกล่าวจะต้องเป็นระบบตลาดที่แน่นอนและหลากหลาย (มากกว่า ๑ ช่องทาง) ดังนี้ ๑) ตลาดต่างประเทศซึ่งเชื่อมโยงโดยบริษัทส่งออก ๒) ตลาดในประเทศประกอบด้วย ตลาดบน ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า, ตลาดค้าส่ง ได้แก่ ศูนย์กระจายสินค้า และตลาดกลางในพื้นที่ เช่น บริษัทหรือโรงงาน ร้านสะดวกซื้อและร้านค้าทั่วไป ร้านค้าในชุมชนสหกรณ์เครือข่าย สหกรณ์ร้านค้า ร้านค้าออนไลน์ สมาชิกและบุคคลทั่วไป และช่องทางการตลาดอื่น ๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม สหกรณ์ยังมีข้อจำกัดด้านการขนส่งและการตลาดอยู่มาก จำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน และขบวนการสหกรณ์

หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานที่จะเข้ามาสนับสนุนสหกรณ์ในการการขนส่งและการตลาด ได้แก่ หน่วยงานที่สนับสนุนในด้านองค์ความรู้ นวัตกรรม การขนส่ง ศูนย์กระจายสินค้า ตลาดกลางและสินค้าออนไลน์ ศูนย์บริหารจัดการสินค้าเกษตร และหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแยกย่อยการสนับสนุนได้ ดังนี้

- การขนส่ง ได้แก่ สำนักงานขนส่งจังหวัด การรถไฟแห่งประเทศไทย บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด กรมเจ้าท่า การท่าเรือแห่งประเทศไทย องค์การธุรกิจเอกชนด้านการขนส่ง ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์บริการเดินรถแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด สหกรณ์บริการและสหกรณ์อื่น

- การตลาด เช่น กระทรวงพาณิชย์ (พาณิชย์จังหวัด) หอการค้าไทย (หอการค้าจังหวัด) กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมวิชาการเกษตร องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การตลาดของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด สถาบันการศึกษา สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมร้านอาหารแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์อื่น หน่วยงานราชการ โรงพยาบาลห้างสรรพสินค้า ตลาดค้าส่ง ตลาดค้าปลีก องค์การธุรกิจเอกชน ฯลฯ

๖. ระบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิก

การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิก (การให้สวัสดิการหรือการสงเคราะห์แก่สมาชิก) และการดำเนินกิจกรรมเพื่อชุมชนและสังคมถือเป็นวัตถุประสงค์รองของสหกรณ์โดยใช้เงินกำไรจากการดำเนินงานมาบริหารจัดการ (วัตถุประสงค์หลักมุ่งไปในด้านกิจกรรมทางเศรษฐกิจ) รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิก (การดูแลสมาชิกและครอบครัวตั้งแต่เกิดจนตาย) เช่น การให้ทุนการศึกษาบุตรของสมาชิก ค่ารักษาพยาบาล มาตรการช่วยเหลือกรณีประสบภัยธรรมชาติ การช่วยเหลือเมื่อสมาชิกที่ถึงแก่กรรม และการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่าง ๆ เป็นต้น

หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานที่จะสนับสนุนสหกรณ์ในด้านนี้ ได้แก่ หน่วยงานที่สนับสนุนในด้านของการสร้างจิตสำนึก และหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแยกย่อยการสนับสนุนได้ ดังนี้

- การส่งเสริมการศึกษาและการเสริมสร้างจิตสำนึก เช่น สถาบันการศึกษาดูกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์การพัฒนาชุมชน สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฯลฯ

- การป้องกันและบรรเทาความเสียหาย เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สมาคมประกันวินาศภัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ

- สุขภาพ เช่น สำนักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ฯลฯ

- ความมั่นคง เช่น สมาคมประกันชีวิต กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ ฯลฯ

หน้าว่าง

ภาคผนวก จ รายชื่อองค์กรสนับสนุน หน้าที่ อำนาจ และที่อยู่

หน่วยงานสนับสนุนระบบสหกรณ์และช่องทางการติดต่อ

๑. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรม การจัดหาแหล่งน้ำและพัฒนาระบบชลประทาน ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ส่งเสริมและพัฒนาระบบสหกรณ์ รวมทั้งกระบวนการผลิตและสินค้าเกษตรกรรม

ที่อยู่ ๓ ถนนราชดำเนินนอก แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
เว็บไซต์ www.moac.go.th โทรศัพท์ ๐-๒๒๘๑-๕๙๕๕, ๐-๒๒๘๑-๕๘๘๔

๒. กรมส่งเสริมสหกรณ์ (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์, ศึกษาและวิจัยเรื่องการสหกรณ์, ให้ความรู้ ฝึกอบรม และส่งเสริมธุรกิจสหกรณ์ ให้การช่วยเหลือสหกรณ์ในด้านวิชาการ ด้านการเงิน และด้านอื่นๆ, รับผิดชอบการจัดรูปที่ดินและการจัดสรรสู่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินทำกิน, ช่วยเหลือและส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการพัฒนาการตลาดให้แก่กิจการสหกรณ์ จัดตั้งตลาดสหกรณ์ ตลอดจนสร้างเครือข่ายความร่วมมือในกลุ่มสหกรณ์ด้วยกัน

ที่อยู่ ๑๒ ถนนกรุงเกษม แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
เว็บไซต์ www.cpd.go.th โทรศัพท์ ๐-๒๒๘๑-๓๐๙๕, ๐-๒๒๘๑-๑๙๐๐

๓. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (สำนักงานตรวจบัญชีจังหวัด)

มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ กำกับ แนะนำ รับผิดชอบการฝึกอบรมด้านการบริหารการเงิน และการบัญชีของสหกรณ์ ตลอดจนทำหน้าที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับสหกรณ์ดังกล่าวเพื่อการเผยแพร่

ที่อยู่ ๑๒ ถนนกรุงเกษม แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
เว็บไซต์ www.cad.go.th โทรศัพท์ ๐ ๒๐๑๖ ๘๘๘๘

๔. สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมกิจการสหกรณ์, แนะนำช่วยเหลือทางวิชาการแก่สหกรณ์, ให้ความศึกษาฝึกอบรมวิชาการเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์, ส่งเสริมธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม หรือบริการของสหกรณ์, ช่วยเหลือสหกรณ์เพื่อแก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องและเป็นตัวแทนของสหกรณ์เพื่อรักษาผลประโยชน์

ที่อยู่ ๑๓ ถนนพิจัย แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
เว็บไซต์ www.clt.or.th โทรศัพท์ ๐๒-๖๖๙-๓๒๕๔ ถึง ๖๐

๕. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

มีอำนาจหน้าที่ศึกษาและวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจการเกษตร การผลิตและการตลาดภาคเกษตรกรรม และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร และวิเคราะห์นโยบายการเกษตรและแผนพัฒนาการเกษตร ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์การวางแผนด้านการผลิตภาคเกษตรกรรม ด้านแหล่งเพาะปลูก และด้านผลผลิตปศุสัตว์

ที่อยู่ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

เว็บไซต์ www.oae.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๙๔๐-๕๕๕๐ ถึง ๑, ๐๒-๙๔๐-๕๕๕๓ ถึง ๔

๖. กรมวิชาการเกษตร

มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรทุกด้าน รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับพืชไร่ อยางพารา หม่อนไหม และระบบกลไกกรรม, วิเคราะห์ดิน ปุ๋ย วัตถุอันตรายในการเพาะปลูก และสารเคมีที่มีใช้ในเกษตรกรรม และจัดทำโครงการพัฒนาการเกษตรสำหรับภาคการเกษตรที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ

ที่อยู่ ๕๐ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

เว็บไซต์ www.doa.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๕๗๙-๐๑๕๑-๘

๗. กรมส่งเสริมการเกษตร

มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมเกษตรแบบครบวงจร และสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้กลายเป็นศูนย์กลางในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลทางการเกษตร เช่น การผลิตพืชไร่ และธุรกิจการเกษตร เป็นต้น

ที่อยู่ ๒๑๔๓๑ ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

เว็บไซต์ www.doae.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๕๗๙๐๑๒๑-๒๗

๘. กรมพัฒนาที่ดิน

มีอำนาจหน้าที่ค้นคว้าวิจัยดินและสำรวจที่ดินในด้านต่างๆ เพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมเกษตรกร ตรวจสอบความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเหมาะสมในการใช้ที่ดิน รวมทั้งสำรวจและจำแนกดินเพื่อนำมาจัดทำแผนที่, ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาที่ดินและคุณภาพดินการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการอนุรักษ์ต้นน้ำ

ที่อยู่ ๒๐๐๓๖๑ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

เว็บไซต์ www.ddd.go.th โทรศัพท์ ๑๗๖๐ (Call Center)

๙. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มีอำนาจหน้าที่ดูแลการปฏิรูปที่ดินตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, ตรวจสอบและปรับปรุงการถือครองที่ดินและกรรมสิทธิ์ที่ดินทั้งภาครัฐและเอกชน, จัดสรรที่ดินในชนบทและพัฒนาการเกษตรในที่ดินที่ได้รับการปฏิรูปโดยปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และส่งเสริมสหกรณ์การปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

ที่อยู่ ๑ ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

เว็บไซต์ www.egov.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๒๘๒๙๐๐๔-๘

๑๐. กรมชลประทาน

มีอำนาจหน้าที่พัฒนาแหล่งน้ำทั่วประเทศโดยรับผิดชอบในการจัดการให้ได้มาซึ่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรม การพลังงาน การสาธารณสุขปิโตรค และการอุตสาหกรรม ตลอดจนดำเนินการเพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดจากน้ำ

ที่อยู่ ๘๑๑ ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

เว็บไซต์ www.rid.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๒๕๑-๐๐๒๐ ถึง ๒๕ สายด่วน ๑๕๖๐

๑๑. กรมทรัพยากรน้ำ

มีอำนาจหน้าที่อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา เพิ่มประสิทธิภาพ และรักษาสมดุลระบบนิเวศของแหล่งน้ำ และพื้นที่ชุ่มน้ำ, ส่งเสริม สนับสนุน และเพิ่มศักยภาพกระบวนการขับเคลื่อนองค์กรและเครือข่ายกลุ่มน้ำ ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาระบบน้ำอุปโภคบริโภค

ที่อยู่ ๑๘๐๓ ถนนพระรามที่ ๖ ซอย ๓๔ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

เว็บไซต์ www.dwr.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๒๗๑-๖๐๐๐

๑๒. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ กำหนดมาตรฐานและจัดทำแผนบริหาร การจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลแบบบูรณาการเป็นเขตน้บาดาลแองน้ำบาดาลทั่วประเทศ, สำรอง ประเมิน ศักยภาพ พัฒนาอนุรักษ์ ฟื้นฟู ควบคุมดูแล ส่งเสริมสนับสนุน เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำบาดาล

ที่อยู่ ๒๖๘๓ ซอยท่านผู้หญิงพหล ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

เว็บไซต์ www๒.dgr.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๒๕๕-๓๕๐๐

๑๓. กรมฝนหลวงและการบินเกษตร

มีภารกิจเกี่ยวกับการปฏิบัติการฝนหลวงและการบินเกษตรทั้งระบบ, มีส่วนร่วมในการบริหาร การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการของประเทศ, วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการทำฝนและการดัดแปรสภาพ อากาศ, ปฏิบัติการทำฝนเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำในพื้นที่เกษตร ป่าไม้ และเขื่อนเก็บกักน้ำ แก้ไขภาวะภัยแล้ง ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้ใช้น้ำทั่วไป รวมทั้งพื้นที่ที่ต้องการฝนในการแก้ปัญหาภัยพิบัติอื่น ๆ เกี่ยวข้อง

ที่อยู่ ๕๐ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

เว็บไซต์ www.royalrain.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๙๔๐-๕๙๖๐-๓

๑๔. กรมประมง

มีอำนาจหน้าที่ค้นคว้า วิจัย พัฒนาและสนับสนุนผลิตผลด้านการประมง, ส่งเสริมการพัฒนาการประมงที่ยั่งยืนเพื่อให้มีความมั่นคงด้านอาหารและมีรายได้เข้าประเทศจากการส่งออก, มีหน้าที่ตามกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ว่าด้วยการประมง, ค้นคว้าวิจัยเพื่อการพัฒนาในวิชาการประมงและการเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการประมงเพื่อนำไปใช้ในการค้นคว้าและจับปลาในทะเลน้ำลึก

ที่อยู่ ๕๐ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

เว็บไซต์ www.fisheries.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๕๖๒-๐๖๐๐ ถึง ๑๕

๑๕. กรมปศุสัตว์

มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพสัตว์และส่งเสริมการผลิตด้านปศุสัตว์ เช่น การป้องกัน ควบคุม รักษา และกำจัดโรคติดเชื้อหรือโรคติดต่อที่เกิดในสัตว์ การส่งเสริมผลิตผลด้านปศุสัตว์ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพโดยการสร้างสายพันธุ์และผลิตอาหารสัตว์ และพัฒนาการผสมเทียมเพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิตและลดต้นทุน เป็นต้น

ที่อยู่ ๖๙๑ ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

เว็บไซต์ www.dld.go.th โทรศัพท์ ๐-๒๖๕๓-๔๔๔๔ ต่อ ๒๓๓๓

๑๖. กรมการข้าว (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว, ศูนย์วิจัยข้าว)

มีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิจัย ทดลอง และพัฒนาเกี่ยวกับพันธุ์ เทคโนโลยีการผลิต การอารักขา วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูป, ผลิตและส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานข้าว, ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มและการตลาดข้าว, พัฒนาระบบการจัดการสินค้าข้าว การแปรรูปข้าวและผลิตภัณฑ์, ส่งเสริม สนับสนุน และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการผลผลิตข้าว

ที่อยู่ ๕๐ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

เว็บไซต์ www.ricethailand.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๕๖๑-๒๓๗๐

๑๗. การยางแห่งประเทศไทย

มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการยางพาราของประเทศทั้งระบบอย่างครบวงจร, บริหารจัดการเกี่ยวกับเงินกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, ดำเนินการให้ระดับยางพารามีเสถียรภาพ และให้ความช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยาง สถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง ด้านวิชาการ การเงิน การผลิต การแปรรูป การอุตสาหกรรม การตลาด และการประกอบธุรกิจ เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิต

ที่อยู่ ๖๗๒๕ ถนนบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

เว็บไซต์ www.rubber.co.th โทรศัพท์ ๐-๒๔๓๓-๒๒๒๒ ต่อ ๒๔๑

๑๘. องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (สำนักงานใหญ่ มวกเหล็ก)

มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมให้เป็นอาชีพแก่เกษตรกรไทยอย่างมั่นคงและยั่งยืน, พัฒนารูปแบบอุตสาหกรรมนมให้ครบวงจรและมีมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนสร้างแหล่งความรู้ด้านกิจการโคนมและอุตสาหกรรมนม

ที่อยู่ ๑๖๐ ถนนมิตรภาพ ตำบลมิตรภาพ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ๑๘๑๘๐
เว็บไซต์ www.dpo.go.th โทรศัพท์ ๐๓๖-๙๐๙๖๘๘

๑๙. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร สินค้าแปรรูป และสินค้าอาหาร, กำกับ ดูแล และเฝ้าระวังด้านความปลอดภัยด้านอาหาร, ออกใบอนุญาตและรับรองผู้รับรองมาตรฐานและผู้ประกอบการเกี่ยวกับมาตรฐานและฉลากคุณภาพสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูป และสินค้าอาหาร และเป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศด้านมาตรฐานสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหาร

ที่อยู่ ๕๐ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
เว็บไซต์ www.acfs.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๕๖๑-๒๒๗๗

๒๐. องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

มีอำนาจหน้าที่ช่วยเหลือเกษตรกรด้านการตลาดสินค้าเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เกษตรกร, จัดหาและจำหน่ายปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและราคาเป็นธรรม ตลอดจนช่วยเหลือเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในการเจรจา การจำหน่าย การตลาดและการเก็บรักษาซึ่งผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

ที่อยู่ ๑๐๑ ถนนกำแพงเพชร แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
เว็บไซต์ www.mof.or.th โทรศัพท์ ๐๒-๒๗๙-๒๐๘๑ ต่อ ๓๑๑,๓๑๒

๒๑. องค์การสะพานปลา

มีอำนาจหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือด้านการพัฒนาโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพประมง, สร้างท่าเทียบเรือประมงและสิ่งอำนวยความสะดวก, เผยแพร่ความรู้และวิชาการแก่ชาวประมงเพื่อการทำประมงที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ, สนับสนุนการปรับปรุงสวัสดิการและคุณภาพชีวิตชาวประมง

ที่อยู่ ๑๔๙ ถนนเจริญกรุง ๕๘ เขตสาทร กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐
เว็บไซต์ www.fishmarket.co.th โทรศัพท์ ๐-๒๒๑๑-๗๓๐๐, ๐-๒๒๑๒-๔๔๙๐

๒๒. สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ

มีอำนาจหน้าที่สร้างความสามารถในการแข่งขันแก่องค์กรกลุ่มเป้าหมายด้วยการพัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ ทักษะคิดด้านการเพิ่มผลิตภาพ, สร้าง พัฒนา และร่วมมือกับเครือข่ายทั้งใน และต่างประเทศเพื่อขยายผลด้านการเพิ่มผลิตภาพ, พัฒนานวัตกรรม การบริการด้านกระบวนการ และผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างต่อเนื่อง

ที่อยู่ ๑๐๒๕ (ชั้น ๑๒ อาคารยาคุลท์) ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

เว็บไซต์ www.ftpi.or.th โทรศัพท์ ๐๒-๖๑๙-๕๕๐๐

๒๓. สภาเกษตรกรแห่งชาติ

มีอำนาจหน้าที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนา (๑) ความเข้มแข็ง แก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การผลิต การแปรรูป การตลาด และการ ค้ำครองพื้นที่เกษตรกรรม (๒) การทำการเกษตรแบบผสมผสาน ระบบวนเกษตร ระบบเกษตรธรรมชาติ ระบบไร่นาสวนผสม ระบบเกษตรอินทรีย์ และเกษตรกรรมรูปแบบอื่น (๓) การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ ทางด้านพันธุกรรมพืช และสัตว์ท้องถิ่น ผลผลิตทางเกษตรกรรม และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปผลผลิต ทางเกษตรกรรม (๔) การประกันความเสี่ยงของราคาและผลผลิตทางเกษตรกรรม, พัฒนาและเสริมสร้าง ความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร และให้คำปรึกษาและขอแนะนำแก่เกษตรกรและองค์กร เกษตรกร

ที่อยู่ ๕๐ อาคารวชิรานุสรณ์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถนนพหลโยธิน
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

เว็บไซต์ www.nfc.or.th โทรศัพท์ ๐๒-๕๖๑-๒๗๙๗

๒๔. กระทรวงอุตสาหกรรม (อุตสาหกรรมจังหวัด)

มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนา ผู้ประกอบการ

ที่อยู่ ๗๕๖ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

เว็บไซต์ www.industry.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๒๐๒-๓๐๐๐

๒๕. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

มีอำนาจหน้าที่ดำเนินมาตรการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสมรรถนะของอุตสาหกรรม วิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการ และผู้ให้บริการธุรกิจอุตสาหกรรมสาขาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงอุตสาหกรรม และแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมของประเทศ

ที่อยู่ ๕๖ ถนนพระรามที่ ๖ เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

เว็บไซต์ www.dip.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๒๐๒-๔๔๑๔-๑๘

๒๖. กระทรวงพาณิชย์ (พาณิชย์จังหวัด)

มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการค้า ธุรกิจและทรัพย์สินทางปัญญา, ดูแลราคาสินค้าเกษตรและรายได้เกษตรกร, ดูแลผู้บริโภคภายใต้กรอบกฎหมายของกระทรวงพาณิชย์, ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจการค้าสินค้าและธุรกิจบริการ และคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญา, เจริญการค้าระหว่างประเทศ, จัดระเบียบและบริหารการนำเข้าส่งออก, แก้ไขปัญหาและรักษาผลประโยชน์ทางการค้า และส่งเสริมและเร่งรัดการส่งออก

ที่อยู่ ๕๖๓ ถนนนนทบุรี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐
เว็บไซต์ www.moc.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๕๐๗-๗๐๐๐, ๐๒-๕๐๗-๘๐๐๐

๒๗. กรมการค้าภายใน

มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม และพัฒนาการค้าและตลาดภายในประเทศให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ แข่งขันอย่างเป็นธรรมในระบบการค้าเสรี ป้องกันการผูกขาดตัดตอนทางการค้า และผู้บริโภคได้รับการพิทักษ์ประโยชน์, มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า กฎหมายว่าด้วยการควบคุมโภคภัณฑ์ กฎหมายว่าด้วยการค้าข้าว กฎหมายว่าด้วยคลังสินค้า ไซโลและห้องเย็น ฯลฯ, จัดระเบียบและส่งเสริมระบบการค้าสินค้าเพื่อรักษาระดับราคาสินค้าเกษตร, จัดระบบราคาและปริมาณสินค้าให้เกิดความเป็นธรรม, ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริโภคให้มีบทบาทในการพิทักษ์ประโยชน์ของตนเอง

ที่อยู่ ๕๖๓ ถนนนนทบุรี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐
เว็บไซต์ www.dit.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๕๐๗-๕๕๓๐, สายด่วน ๑๕๖๙

๒๘. หอการค้าไทย

มีอำนาจหน้าที่เสริมสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันและโอกาสทางการค้าและบริการให้กับผู้ประกอบการ ด้วยข้อมูล นวัตกรรม และมาตรฐานการดำเนินธุรกิจ, สร้างความเชื่อมโยงและร่วมมือให้เกิดความเข้มแข็งของเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน, ส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐ สร้างธรรมาภิบาลการดำเนินธุรกิจ ลดความเหลื่อมล้ำด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน

ที่อยู่ ๑๕๐ ถนนราชพิพิธ แขวงวัดราชพิพิธ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
เว็บไซต์ www.thaichamber.org โทรศัพท์ ๐๒-๐๑๘-๖๘๘๘

๒๙. กรมประชาสัมพันธ์

มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและเผยแพร่ข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนนโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาล, สนับสนุนการให้บริการ การศึกษานอกระบบแก่ประชาชน, สนับสนุนทางวิชาการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารมวลชน แก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน, ดำเนินงานสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย

ที่อยู่ ๙ ซอยอารีย์สัมพันธ์ ถนนพระราม ๖ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
เว็บไซต์ www.prd.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๖๑๘ ๒๓๒๓

๓๐. การรถไฟแห่งประเทศไทย

มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้บริการขนส่งในเชิงสังคมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนและประเทศและตอบสนองนโยบายในการให้บริการขนส่งราคาต่ำและมีประสิทธิภาพของภาครัฐ ตอบสนองนโยบายของรัฐในการพัฒนา ขยายและเชื่อมโยงโครงข่ายการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า

ที่อยู่ เลขที่ ๑ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐
เว็บไซต์ www.railway.co.th โทรศัพท์ ๐๒-๒๒๐-๔๖๖๖, สายด่วน ๑๖๙๐

๓๑. บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการจัดส่งสินค้าและข่าวสารทั่วประเทศที่ประชาชนเข้าถึงได้อย่างสะดวก และพัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางธุรกิจไปรษณีย์และ Logistics ของอาเซียน

ที่อยู่ ๑๑๑ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
เว็บไซต์ www.thailandpost.com โทรศัพท์ ๐๒-๘๓๑-๓๑๓๑

๓๒. กรมเจ้าท่า

มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการส่งเสริมการพัฒนาระบบการขนส่งทางน้ำและการพาณิชย์นาวีให้มีการเชื่อมต่อกับระบบการขนส่งอื่นๆ ทั้งการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า ท่าเรือ อู่เรือ กองเรือไทย และกิจการเกี่ยวเนื่อง ตลอดจนการสนับสนุนภาคการส่งออกให้มีความเข้มแข็ง, ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย กฎหมายว่าด้วยเรือไทย กฎหมายว่าด้วยการป้องกันเรือโดนกัน กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี และกฎหมายว่าด้วยการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ, ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายระบบการขนส่งทางน้ำและการพาณิชย์นาวี ตลอดจนดำเนินการจัดระเบียบการขนส่งทางน้ำและกิจการพาณิชย์นาวี

ที่อยู่ ๑๒๗๘ ถนนโยธา แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
เว็บไซต์ www.md.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๒๓๓-๑๓๑๑-๘

๓๓. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม, สร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม, ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชน

ที่อยู่ ๑๐๓๔ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
เว็บไซต์ www.m-society.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๖๕๙-๖๔๔๓, ๐๒-๖๕๙-๖๕๒๖-๗

๓๔. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

มีอำนาจหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท, สนับสนุนและช่วยเหลือทางการเงินแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน, สนับสนุนและช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน รวมทั้งประสานงานการสนับสนุนและช่วยเหลือดังกล่าวจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความร่วมมือของชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน

ที่อยู่ ๙๑๒ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐
เว็บไซต์ www.codi.or.th **โทรศัพท์** ๐๒-๓๗๘-๘๓๐๐-๙

๓๕. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การกีฬา การศึกษาด้านกีฬาและนันทนาการ

ที่อยู่ เลขที่ ๔ ถนนราชดำเนินนอก แขวงวัดโสมมณีส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
เว็บไซต์ www.mots.go.th **โทรศัพท์** ๐๒-๒๘๓-๑๕๐๐

๓๖. กระทรวงสาธารณสุข

มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกัน ควบคุมรักษาโรคภัย และการฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชน

ที่อยู่ กระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐
เว็บไซต์ www.moph.go.th **โทรศัพท์** ๐๒-๕๙๐-๑๐๐๐

๓๗. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง กฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย ฯลฯ ฝ้าระวัง กำกับ และตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์สถานประกอบการ และการโฆษณา รวมทั้งผลอันไม่พึงประสงค์ของผลิตภัณฑ์, ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริโภคให้มีศักยภาพในการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพและการปกป้องสิทธิของตน, พัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ที่อยู่ ๘๘๒๔ หมู่ ๔ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐
เว็บไซต์ www.fad.moph.go.th **โทรศัพท์** ๐๒-๕๙๐-๗๐๐๐

๓๘. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดทำนโยบาย แนวทาง และวางมาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการป้องกัน เตือนภัย และบรรเทาสาธารณภัย, ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างเครือข่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, ฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติในการป้องกัน บรรเทาสาธารณภัย, ส่งเสริม สนับสนุน และปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย และฟื้นฟูสภาพพื้นที่

ที่อยู่ ๓๑๒ ถนนอุทงนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

เว็บไซต์ www.disaster.go.th โทรศัพท์ ๐๒-๒๔๓-๐๐๒๐-๒๗, ๐๒-๒๔๑-๗๔๗๐-๘๔

๓๙. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมกิจการของสหกรณ์สมาชิก, เป็นศูนย์กลางของสหกรณ์การเกษตรที่ให้บริการแก่สมาชิกในด้านการส่งเสริมการผลิต จัดหาปัจจัยการผลิต การตลาด ตลอดจนการให้ความรู้และสวัสดิการ

ที่อยู่ ๗๙ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

เว็บไซต์ www.co-opthai.com โทรศัพท์ ๐๒-๕๖๑-๔๕๖๗

๔๐. ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด

มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สหกรณ์สมาชิก, รับฝากเงินจากสหกรณ์สมาชิกและจัดหาทุนโดยวิธีอื่น, เป็นศูนย์กลางทางการเงินและธุรกิจการเงินของขบวนการสหกรณ์ และเป็นศูนย์กลางการพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยการจัดการศึกษาอบรม

ที่อยู่ ๑๑๙ หมู่ ๒ ถนนนครอินทร์ ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๓๐

เว็บไซต์ www.fsct.com โทรศัพท์ ๐๒-๔๙๖-๑๑๙๙

๔๑. ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด

มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมการออมทรัพย์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนซึ่งเป็นสมาชิก, จัดหาทุนและบริการสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพ, ทำหรือจัดหาปัจจัยการผลิตรวมซื้อรวมขายสินค้าและบริการของสมาชิก, จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคหรือแปรรูปผลผลิตของสมาชิก, ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกและชุมชน

ที่อยู่ ๔๐ ถนนรามคำแหง (สุขาภิบาล ๓) แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ

๑๐๒๔๐

เว็บไซต์ www.cultthai.coop โทรศัพท์ ๐๒-๓๗๓-๐๐๒๐-๑

๔๒. ชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด

มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมให้สหกรณ์ร้านค้าซึ่งเป็นสมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกัน, จัดหาสินค้าที่สหกรณ์สมาชิกต้องการมาจำหน่าย, รับฝากหรือรับซื้อผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์สมาชิก สถาบันและหน่วยงานอื่นเพื่อจำหน่าย ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาและความรู้ทางสหกรณ์

ที่อยู่ ๖๗ อาคารทีโอพีซูเปอร์มาร์เก็ต ชั้น ๓ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

เว็บไซต์ www.ccft.co.th โทรศัพท์ ๐๒-๙๔๔-๕๒๙๐

๔๓. ชุมนุมสหกรณ์บริการเดินรถแห่งประเทศไทย จำกัด

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกิจการเดินรถและการบริการของสหกรณ์บริการเดินรถซึ่งเป็นสมาชิก ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาและความรู้ทางสหกรณ์

ที่อยู่ ๔๖๑๗๒ หมู่ ๑๒ ถนนนวลจันทร์ แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐

โทรศัพท์ ๐๒-๙๔๑-๓๐๗๘-๙๘

๔๔. ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด (เริ่มดำเนินงาน)

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกิจการของสหกรณ์ประมงซึ่งเป็นสมาชิกในด้านการประมง จัดหาปัจจัยการผลิต และเงินทุน ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาและความรู้ทางสหกรณ์

ที่อยู่ ๑๐/๒๕ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

โทรศัพท์ ๐๕๔-๓๑๔-๓๒๖

๔๕. ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด (เริ่มดำเนินงาน)

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกิจการของสหกรณ์นิคมซึ่งเป็นสมาชิกในด้านการเกษตร จัดหาปัจจัยการผลิตและเงินทุน ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาและความรู้ทางสหกรณ์

ที่อยู่ ๓๑๗ ตำบลท่าหลวง อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ๑๕๒๓๐

โทรศัพท์ -

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
๑	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรม การจัดหาแหล่งน้ำและพัฒนาาระบบชลประทาน ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ส่งเสริมและพัฒนาาระบบสหกรณ์ รวมตลอดทั้งกระบวนการผลิตและสินค้าเกษตรกรรม และราชการอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>ที่อยู่ : ๓ ถนนราชดำเนินนอก แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ www.moac.go.th</p>	<p>๐-๒๒๘๑-๕๙๕๕</p> <p>๐-๒๒๘๑-๕๘๘๔</p>
๒	<p>กรมการข้าว</p> <p>- ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว</p> <p>- ศูนย์วิจัยข้าว</p>	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะเพื่อจัดนโยบายและยุทธศาสตร์ข้าวของประเทศ รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับความร่วมมือกับต่างประเทศในเรื่องข้าว ๒. ศึกษา วิจัย ทดลอง และพัฒนาเกี่ยวกับพันธุ์เทคโนโลยีการผลิต การอารักขา วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูป และมาตรฐานข้าว ๓. ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุกรรมและคุ้มครองพันธุ์ข้าว ๔. ดำเนินงานเกี่ยวกับการตรวจสอบ และรับรองมาตรฐานข้าว ๕. ดำเนินการผลิตและส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว ๖. ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาระบบการจัดการสินค้าข้าว การแปรรูปข้าวและผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนการตลาดข้าว ๗. ส่งเสริม สนับสนุน และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต และการจัดการผลผลิตข้าว รวมทั้งอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับข้าว ๘. ส่งเสริมสนับสนุน และเผยแพร่องค์ความรู้แก่ชาวนาผู้ประกอบการด้านข้าว 	<p>๐๒-๕๖๑-๒๓๗๐</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐๒-๕๖๑-๓๒๓๖</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>๙. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการข้าวหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย</p> <p>ที่อยู่ : ๕๐ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐</p> <p>www.ricethailand.go.th</p>	
๓	กรมชลประทาน	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>มีหน้าที่หลักในการพัฒนาแหล่งน้ำทั่วราชอาณาจักรโดยรับผิดชอบในการดำเนินการจัดการให้ได้มาซึ่งน้ำ เพื่อการเกษตรกรรม การพลังงาน การสาธารณสุขปิโตรเคมี และการอุตสาหกรรม</p> <p>กรมชลประทานยังมีหน้าที่ดำเนินการต่างๆ เพื่อป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ ได้แก่ มาตรการความปลอดภัยของเขื่อนและอาคารประกอบ มาตรการความปลอดภัยของการคมนาคมทางน้ำ ที่ขึ้นอยู่ในเขตชลประทาน และกิจกรรมพิเศษอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ที่อยู่ : ๘๑๑ ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐</p> <p>www.rid.go.th</p>	<p>๐๒-๒๕๑-๐๐๒๐ ถึง ๒๙</p> <p>สายด่วน ๑๔๖๐</p>
๔	กรมประมง	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>มีบทบาทสำคัญในการค้นคว้าวิจัย พัฒนาและสนับสนุนผลผลิตด้านการประมงของประเทศ</p> <p>กรมประมงมีภารกิจหลักในการส่งเสริมการพัฒนาการประมงที่ยั่งยืน เพื่อให้มีความมั่นคงด้านอาหารและมีรายได้เข้าประเทศจากการส่งออก อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการดำเนินการตามกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ว่าด้วยการประมง และเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และการทำค้นคว้าวิจัยเพื่อการพัฒนาในวิชาการประมง และการเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมทั้งทำการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการประมงเพื่อนำไปใช้ในการค้นคว้าและจับปลาในทะเลน้ำลึก</p>	<p>๐๒-๕๖๒-๐๖๐๐ ถึง ๑๕</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>กรมประมงได้ร่วมมือกับหน่วยงานรัฐและองค์กรทั้งหลายในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการประมง และขณะนี้ กรมประมงยังมุ่งที่จะเผยแพร่ข้อมูลด้านการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อส่งเสริมอาชีพประมง และเพื่อการพัฒนาการประมงที่ยั่งยืน</p> <p>ที่อยู่ : ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐</p> <p>www.fisheries.go.th</p>	
๕	<p>กรมปศุสัตว์</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ - ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ 	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>กรมปศุสัตว์มีภารกิจหลักสองด้านด้วยกัน คือ การส่งเสริมสุขภาพสัตว์ และการส่งเสริมการผลิตด้านปศุสัตว์</p> <p>กรมปศุสัตว์มีนโยบายที่จะป้องกันและกำจัดโรคติดต่อร้ายแรงในสัตว์ จึงได้ทำการค้นคว้ามากมายหลายด้าน อาทิ การตรวจหาโรค การวินิจฉัยโรค การป้องกันโรคติดต่อที่เกิดในสัตว์และสาธารณสุขเพื่อควบคุมและการรักษาโรคในสัตว์ กรมปศุสัตว์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาวัคซีนและการจัดโครงการฉีดวัคซีนเพื่อต่อต้านโรคร้ายแรงในสัตว์</p> <p>กรมปศุสัตว์มีนโยบายการส่งเสริมผลิตผลด้านปศุสัตว์ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ จึงได้มีความพยายามสร้างสายพันธุ์ และผลิตอาหารสัตว์ ปรับปรุงการบริหารจัดการ และดูแลเรื่องการผสมเทียมเพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต</p> <p>ที่อยู่ : ๖๙๑ ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐</p> <p>www.dld.go.th</p>	<p>๐-๒๖๕๓-๔๔๔๔ ต่อ ๒๓๓๑</p> <p>แฟกซ์ ๐-๒๖๕๓-๔๔๒๕</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
๖	กรมพัฒนาที่ดิน	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>ทำหน้าที่ค้นคว้าวิจัยดินและทำการสำรวจที่ดินในด้านต่างๆ เพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมเกษตรกรไทย กรมพัฒนาที่ดินได้ทำการตรวจสอบความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเหมาะสมในการใช้ที่ดินรวมทั้งสำรวจและจำแนกดินเพื่อนำมาจัดทำแผนที่ นอกจากนี้ กรมพัฒนาที่ดินยังได้ทำการค้นคว้าวิจัยในเรื่องเศรษฐกิจที่ดิน นโยบายการใช้ที่ดิน การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาที่ดินและคุณภาพดินการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการอนุรักษ์ต้นน้ำ เป็นต้น</p> <p>นอกจากนี้ กรมพัฒนาที่ดินยังได้เผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยต่าง ๆ นี้ไปยังข้าราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเกษตรกรในทุก ๆ ภาคทั่วประเทศไทย</p> <p>ที่อยู่ : ๒๐๐๓๖๑ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐</p> <p>www.ldd.go.th</p>	Call Center โทร. ๑๗๖๐
๗	กรมส่งเสริมสหกรณ์ - สำนักงานสหกรณ์จังหวัด	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>กรมส่งเสริมสหกรณ์ทำหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ และเผยแพร่แนวความคิดนโยบายและการดำเนินงานเรื่องการสหกรณ์ไปสู่ชุมชน โดยหน้าที่หลัก คือการทำการศึกษาและวิจัยเรื่องการสหกรณ์ รวมทั้งให้ความรู้ ฝึกอบรม และส่งเสริมธุรกิจสหกรณ์ ให้การช่วยเหลือสมาชิกสหกรณ์ในด้านวิชาการด้านการเงิน และด้านอื่น ๆ อีกทั้งรับผิดชอบการจัดรูปที่ดินและการจัดการจัดสรรผู้เช่าผู้มีที่ดินทำกินภายใต้กฎระเบียบสหกรณ์</p> <p>กรมส่งเสริมสหกรณ์ยังได้จัดทำฐานข้อมูลสมาชิกสหกรณ์ขึ้น เพื่อช่วยเหลือในการส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์และพัฒนาการตลาดให้แก่กิจการสหกรณ์ทั้งหลาย และยังได้จัดตั้งตลาดสหกรณ์และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในกลุ่มสหกรณ์ด้วยกัน</p> <p>ที่อยู่ : ๑๒ ถนนกรุงเกษม แขวงวัดสามพระยา กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐</p> <p>www.cpd.go.th</p>	๐-๒๒๘๑-๓๐๔๕ ๐-๒๒๘๑-๑๙๐๐ แฟกซ์ ๐-๒๒๘๒-๖๐๗๘

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
๘	กรมวิชาการเกษตร	<p>อำนาจหน้าที่:</p> <p>กรมวิชาการเกษตรมีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการเกษตรในทุกๆ ด้าน หน้าที่หลัก คือการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับพืชไร่ ยางพารา หม่อนไหม และระบบกลีกรรรม รวมทั้งการทำกาวิเคราะหฺดิน ปุ๋ย วัตถุดับในการเพาะปลูก และสารเคมีที่มีใช้ในเกษตรกรรม</p> <p>นอกจากนี้ กรมวิชาการเกษตรยังได้จัดทำโครงการพัฒนาการเกษตรสำหรับภาคการเกษตรที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและปัญหาการรักษาสายพันธุ์ เป็นต้น</p> <p>ที่อยู่: ๕๐ ถนนพหลโยธิน ลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ www.doa.go.th</p>	<p>๐๒-๕๗๙-๐๑๕๑-๘</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐๒-๕๗๙-๕๓๔๘</p>
๙	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	<p>อำนาจหน้าที่:</p> <p>กรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ กำกับ แนะนำการบริการ รวมทั้งรับผิดชอบการฝึกอบรมด้านการบริหาร การเงิน การบัญชีของกลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในขณะเดียวกัน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ก็ทำหน้าที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรดังกล่าวเพื่อการเผยแพร่ต่อไป</p> <p>ที่อยู่: ๑๒ ถนนกรุงเกษม แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ www.cad.go.th</p>	<p>๐ ๒๐๑๖ ๘๘๘๘</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐ ๒๒๘๒ ๐๘๘๘</p>
๑๐	กรมส่งเสริมการเกษตร - ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช - สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร - ศูนย์ส่งเสริมวิศวกรรมเกษตร - ศูนย์บริหารศัตรูพืชจังหวัด	<p>อำนาจหน้าที่:</p> <p>มีหน้าที่ส่งเสริมเกษตรแบบครบวงจร และสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้กลายเป็นศูนย์กลางในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลทางการเกษตร เช่น การผลิตพืชไร่ และธุรกิจการเกษตร เป็นต้น</p> <p>ที่อยู่: ๒๑๔๓๑ ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ www.dcaae.go.th</p>	<p>๐๒-๕๗๙๐๑๒๑-๒๗</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่ที่อยู่	โทรศัพท์
๑๑	กรมหม่อนไหม	<p>อำนาจหน้าที่:</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ศึกษา วิจัย และพัฒนาหม่อนไหม การอารักขา วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว การแปรรูป หม่อนไหมผลิตภัณฑ์จากหม่อนไหม วัสดุย้อมสี และผลพลอยได้ ๒. ศึกษา และวิจัยสิ่งประดิษฐ์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหม่อนไหม ๓. ศึกษา วิจัย และพัฒนาวัสดุและเส้นใยที่เหมาะสมกับการผลิตผ้าไหมและผลพลอยได้ ๔. ศึกษา วิจัย และออกแบบลดทลายผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ผ้าไหม ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ๕. วิจัยเทคโนโลยีการผลิตและการขยายพันธุ์หม่อนไหมและวัสดุย้อมสี ๖. ศึกษา วิเคราะห์ และประเมินความต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับพันธุ์หม่อนไหมและวัสดุย้อมสี เพื่อเป็นข้อมูลในการผลิตและการขยายพันธุ์ ๗. บริหารจัดการการผลิต การขยายพันธุ์ และการให้บริการพันธุ์หม่อนไหม และวัสดุย้อมสี ๘. ดำเนินการเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านหม่อนไหมทั้งภาครัฐและเอกชน ๙. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย <p>ที่อยู่ : ๒๑๗๕ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ www.qsds.go.th</p>	<p>๐ ๒๕๕๘ ๗๙๒๔ - ๖</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐ ๒๕๕๘ ๗๙๒๗</p>
๑๒	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรกรม	<p>อำนาจหน้าที่:</p> <p>ดูแลโครงการปฏิรูปที่ดินตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรกรม สำนักงานฯ มีหน้าที่ตรวจสอบและปรับปรุงการถือครองที่ดินและกรรมสิทธิ์ที่ดินทั้งในภาครัฐและเอกชน โดยสำนักงานฯ มีการจัดสรรที่ดินในชนบทและพัฒนาการเกษตรในที่ดินที่ได้รับการปฏิรูป โดยเข้าไปปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และส่งเสริมสหกรณ์การปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม</p> <p>ที่อยู่ : ๑ ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ www.egov.go.th</p>	<p>๐๒-๒๘๒๙๐๐๔-๘</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐๒-๕๗๙๖๖๘๘</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
๑๓	สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร สินค้าแปรรูป และสินค้าอาหาร ๒. กำกับ ดูแล และเฝ้าระวังด้านความปลอดภัยด้านอาหาร ๓. ออกใบอนุญาต และรับรองผู้รับรองมาตรฐาน และผู้ประกอบการเกี่ยวกับมาตรฐานและฉลากคุณภาพสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูป และสินค้าอาหาร ๔. ประสานงานและร่วมเจรจาแก้ไขปัญหาด้านเทคนิค มาตรการที่มีใช้ภายใน และกำหนดมาตรฐานระหว่างประเทศ ๕. เป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศด้านมาตรฐานสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหาร ๖. ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ๗. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ หรือตามที่กระทรวง หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย <p>ที่อยู่ : ๕๐ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐</p> <p>www.acfs.go.th</p>	๐๒-๕๖๑-๒๒๗๗
๑๔	กรมฝนหลวงและการบินเกษตร	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>กรมฝนหลวงและการบินเกษตร มีภารกิจเกี่ยวกับการปฏิบัติการฝนหลวงและการบินเกษตรทั้งระบบ โดยการทำฝน กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในชั้นบรรยากาศ และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการของประเทศไทยทั้งการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การทำฝนและการตัดแปรสภาพอากาศ ตลอดจนการให้บริการด้านการบินและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนภารกิจด้านการเกษตรและอื่น ๆ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในชั้นบรรยากาศ ๒. ประสานนโยบายและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการของประเทศ 	๐๒-๙๔๐-๕๙๖๐-๓ แฟกซ์ ๐๒-๕๖๑-๓๐๒๘

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>๓. ปฏิบัติการทำฝนเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำในพื้นที่เกษตร ป่าไม้ และเขื่อนเก็บกักน้ำ แก้ไขภาวะภัยแล้งให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้ใช้น้ำทั่วไป รวมทั้งพื้นที่ที่ต้องการฝนในการแก้ปัญหาภัยพิบัติอื่น ๆ เกี่ยวข้อง</p> <p>๔. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีฝนหลวง และการตัดแปรสภาพอากาศปฏิบัติการด้านการบินและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการฝนหลวง การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีฝนหลวง และปฏิบัติงานด้านการเกษตร</p> <p>๕. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย</p> <p>ที่อยู่ : ภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เลขที่ ๕๐ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐</p> <p>www.royalrain.go.th</p>	
๑๕	องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ด้วยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกษตรกรได้ขายผลผลิตไปสู่ผู้บริโภคโดยตรง ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง องค์การฯ ได้จัดตั้งตลาดเพื่อการเกษตรขึ้นในพื้นที่ต่างๆ เพื่อต้องการที่จะสนับสนุนให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรต่างๆ ขายผลผลิตของตนผ่านตลาดเพื่อการเกษตรเหล่านี้ โดยองค์การฯ จะให้ความช่วยเหลือด้านคลังสินค้า และการขนส่ง เป็นต้น</p> <p>ที่อยู่ : ๑๐๑ ถนนกำแพงเพชร แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐</p> <p>www.mof.or.th</p>	<p>๐๒-๒๗๙-๒๐๘๑ ต่อ ๓๑๑, ๓๑๒</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐๒-๒๗๙-๕๑๔๖</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
๑๖	องค์การสะพานปลา	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>องค์การสะพานปลาจัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาสะพานปลา ปรับปรุงการประมง และส่งเสริมสหกรณ์การประมง</p> <p>องค์การสะพานปลาให้การช่วยเหลือด้านการพัฒนาโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพประมง ได้มีการสร้างท่าเทียบเรือประมงและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่ได้มาตรฐานขึ้นเพื่อส่งเสริมให้มีสะพานปลาที่มีการบริหารจัดการที่ดี และมีผลิตภัณฑ์ปลาที่มีคุณภาพ ปัจจุบันองค์การฯ ได้สร้างสะพานปลาขึ้น ๓ แห่ง และท่าเทียบเรือประมง ๑๕ แห่ง</p> <p>องค์การสะพานปลาได้จัดการสัมมนาและฝึกอบรมขึ้นเป็นประจำ เพื่อเผยแพร่ความรู้และวิชาการแก่ชาวประมง โดยมุ่งหวังจะให้มีการทำการประมงที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ องค์การฯ ยังได้สนับสนุนการปรับปรุงสวัสดิการ และคุณภาพชีวิตชาวประมง รวมถึงการจัดตั้งสหกรณ์การประมงอีกด้วย</p> <p>ที่อยู่ : ๑๔๙ เจริญกรุง ๕๘ สาทร กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐</p> <p>www.fishmarket.co.th</p>	<p>๐-๒๒๑๑-๗๓๐๐</p> <p>๐-๒๒๑๒-๔๔๙๐</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐-๒๒๑๒-๕๘๙๙</p>
๑๗	การยางแห่งประเทศไทย	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>เพื่อรับผิดชอบการเพาะปลูกสวนยางและผลิตวัตถุดิบการเพาะปลูกสวนยางที่ทำให้ผลผลิตสูง องค์การสวนยางผลิตยางแผ่นรมควัน ยางเครป ยางแท่ง น้ำยางข้น และยางชนิดอื่นๆ องค์การสวนยางยังได้พัฒนาทั้งผลิตภัณฑ์ยางสำเร็จรูปและกึ่งสำเร็จรูปหลายประเภท รวมทั้งส่งเสริมและดำเนินการเพาะปลูกยาง กรรมวิธีการผลิต และการตลาดอีกด้วย</p> <p>ที่อยู่ : ๖๗๒๕ ถนนบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐</p> <p>www.rubber.co.th</p>	๐-๒๔๓๓-๒๒๒๒ ต่อ ๒๔๑

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
๑๘	สำนักงานพัฒนาการวิจัย การเกษตร	อำนาจหน้าที่ : ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการวิจัยการเกษตร ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยการเกษตร ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาข้อมูลสารสนเทศด้านการวิจัยการเกษตร ที่อยู่ : ๒๐๐๓๖๑ ถนนพหลโยธิน, แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ www.arda.or.th	๐๒-๕๗๙-๗๔๓๕
๑๙	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	อำนาจหน้าที่ : สนับสนุนและรักษาซึ่งพันธกิจของโครงการหลวงในการวิจัยและพัฒนา เผยแพร่และสร้างเครือข่าย องค์ความรู้ของการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ที่อยู่ : ๖๕ หมู่ ๑ ถนนสุเทพ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ www.hrdi.or.th	๐๕๓-๓๒๘๔๙๖-๘ แฟกซ์ ๐๕๓-๓๒๘๔๙๔ ๐๕๓-๓๒๘๒๒๙
๒๐	สำนักงานพิพิธภัณฑสถาน เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	อำนาจหน้าที่ : ๑. ถิ่นกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และทรัพย์สินสิทธิต่างๆ ๒. ก่อตั้งสิทธิหรือทำนิติกรรมทุกประเภทผูกพันทรัพย์สิน ตลอดจนทำนิติกรรมอื่นใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของสำนักงาน ๓. ทำความตกลงและร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศในกิจการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสำนักงาน ๔. จัดให้มีและให้ทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาวิจัย และการดำเนินงานของสำนักงาน	๐๒-๕๒๙-๒๒๑๒ ๐๒-๕๒๙-๒๒๑๓ แฟกซ์ ๐๒-๕๒๙-๒๒๑๔

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>๕. เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของสำนักงานตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>๖. จำหน่ายสินค้า หรือให้บริการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสำนักงาน</p> <p>๗. กู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสำนักงานตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>๘. เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินการต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของสำนักงาน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>๙. การดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงาน</p> <p>ที่อยู่ : หมู่ ๑๓ ถนนพหลโยธิน หลักกิโลเมตรที่ ๔๖-๔๘ ตรงข้ามโรงพยาบาลนวนคร ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๐</p> <p>www.wisdomking.or.th</p>	
๒๑	สภาเกษตรกรแห่งชาติ	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>๑. เสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อกำหนดนโยบายการส่งเสริม และการพัฒนาความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การผลิต การแปรรูป การตลาด และการคุ้มครองพื้นที่ เกษตรกรรม</p> <p>๒. เสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อกำหนดนโยบาย และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนา การทำการเกษตรแบบผสมผสาน ระบบวนเกษตร ระบบเกษตรธรรมชาติ ระบบไร่นาสวนผสม ระบบเกษตรอินทรีย์ และเกษตรกรรมรูปแบบอื่น</p> <p>๓. ให้คำปรึกษาและข้อเสนอต่อคณะกรรมการในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร การพัฒนาเกษตรกรรม รวมทั้งการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	๐๒-๕๖๑-๒๗๙๗

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>๔. เสนอแผนแม่บทต่อคณะรัฐมนตรี</p> <p>๕. เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริม และสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านพันธุกรรมพืช และสัตว์ท้องถิ่น ผลผลิตทางเกษตรกรรม และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปผลผลิตทางเกษตรกรรม</p> <p>๖. เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดแนวทางการประกันความเสี่ยงของราคา และผลผลิตทางเกษตรกรรม รวมทั้งการกำหนดสวัสดิการให้แก่เกษตรกร</p> <p>๗. เสริมสร้างความร่วมมือ และประสานงานกับภาครัฐ และเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อพัฒนาเกษตรกรรม</p> <p>๘. พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกร</p> <p>๙. ให้ความเห็นต่อนโยบาย กฎหมาย หรือข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง และมีผลกระทบต่อเกษตรกร</p> <p>๑๐. ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่เกษตรกร องค์กรเกษตรกร และตามที่สภาเกษตรกรจังหวัดเสนอ</p> <p>๑๑. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือที่ปรึกษาตามความจำเป็น</p> <p>๑๒. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสภาเกษตรกรแห่งชาติ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย</p> <p>ที่อยู่ : ๕๐, อาคารวชิราวุฒินันท์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ถนนพหลโยธิน, แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐</p> <p>www.nfrc.or.th</p>	
๒๒	สัณนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>ส่งเสริมกิจการ สหกรณ์ทุกประเภททั่วราชอาณาจักร ให้มีความเจริญก้าวหน้า รวมถึงอำนาจ</p> <p>๑. ส่งเสริมและเผยแพร่กิจการสหกรณ์ ตลอดจนทำการวินิจฉัยและรวบรวมสถิติเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์</p>	๐-๒๖๖๙-๓๒๕๔ ถึง ๖๐

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>๒. แนะนำช่วยเหลือทางวิชาการแก่สหกรณ์ และอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานระหว่าง สหกรณ์กับส่วนราชการหรือบุคคลอื่น</p> <p>๓. ให้การศึกษาฝึกอบรมวิชาการเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์</p> <p>๔. ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างสหกรณ์ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ หรือสันนิบาตสหกรณ์ของต่างประเทศ หรือองค์การต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศที่มีวัตถุประสงค์ทำนองเดียวกัน</p> <p>๕. ซื้อ จัดหา จำหน่าย ถูกรวมสิทธิ์ ครอบครอง หรือทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินใด ๆ</p> <p>๖. ส่งเสริมธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม หรือบริการของสหกรณ์</p> <p>๗. สนับสนุนและช่วยเหลือสหกรณ์เพื่อแก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องที่เกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม</p> <p>๘. เป็นตัวแทนของสหกรณ์ เพื่อรักษามลประโยชน์อันพึงมีพึงได้จาก การสนับสนุนของรัฐ องค์การระหว่างประเทศ หรือภาคเอกชนอื่น</p> <p>๙. ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่บรรดาสหกรณ์อย่างแท้จริง</p> <p>๑๐. ดำเนินการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมอบหมาย</p> <p>ที่อยู่ : ๑๓ ถนนพิชัย แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ www.clt.or.th</p>	
๒๓	กระทรวงอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมจังหวัด	<p>อำนาจหน้าที่:</p> <p>มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม การส่งเสริม การพัฒนาผู้ประกอบการ และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอุตสาหกรรม หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม</p>	๐๒-๒๐๒-๓๐๐๐ แฟกซ์

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>ที่อยู่ : ๗๕๖ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ www.industry.go.th</p>	๐๒-๒๐๒-๓๑๔๐
๒๔	กรมการค้าภายใน	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>หน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงการแบ่งส่วนราชการของกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้กรมการค้าภายในมีภารกิจเกี่ยวกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพการค้าภายในประเทศ โดยกำกับดูแล ส่งเสริม และพัฒนาการค้าภายในประเทศให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมในระบบการค้าเสรี และผู้บริโภคได้รับการพิทักษ์ประโยชน์ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า กฎหมายว่าด้วยการควบคุมโภคภัณฑ์ กฎหมายว่าด้วยการค้าข้าว กฎหมายว่าด้วยมาตรการขังตวงวัด กฎหมายว่าด้วยคลังสินค้า ไซโลและห้องเย็น และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ๒. จัดทำและประสานแผนปฏิบัติการของกรมให้เป็นไปตามนโยบายและแผนปฏิบัติการของกระทรวง รวมทั้งเร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของกรม และดำเนินการเกี่ยวกับงานสถิติและประมวผล พัฒนาระบบ และให้บริการข้อมูลสารสนเทศ การค้าภายในประเทศ ๓. จัดระบบ ส่งเสริม และพัฒนาการค้า การตลาด และตลาดภายในประเทศให้เกิดประสิทธิภาพ และมีความเป็นธรรม ๔. จัดระเบียบและส่งเสริมระบบการค้าสินค้าเพื่อรักษาระดับราคาสินค้าเกษตร ๕. ส่งเสริมการแข่งขันทางการค้าอย่างเป็นธรรมและป้องกันการผูกขาดตัดตอนทางการค้า ๖. จัดระบบราคาและปริมาณสินค้าให้เกิดความเป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาผู้บริโภค <p>ให้มีบทบาทในการพิทักษ์ประโยชน์ของตนเอง</p>	<p>๐ ๒๕๐๗ ๕๕๓๐, สายด่วน ๑๕๖๙ แฟกซ์ ๐ ๒๕๔๗ ๕๓๖๑</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>๗. จัดระบบและพัฒนาการชั่งตวงวัดในเชิงพาณิชย์</p> <p>๘. จัดระเบียบเกี่ยวกับการค้าและการตลาด รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ และควบคุมการประกอบธุรกิจ</p> <p>๙. พัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ รวมทั้งดำเนินการเพื่อส่งเสริมการค้าให้เป็นธรรม</p> <p>๑๐. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย</p> <p>ที่อยู่ : ๕๖๓ ถนนนันทบุรี ตำบลบางกระสอบ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐ www.dit.go.th</p>	
๒๕	<p>กระทรวงพาณิชย์</p> <p>- องค์กรคลังสินค้า</p> <p>- พาณิชย์จังหวัด</p>	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>มีหน้าที่เกี่ยวกับการค้า ธุรกิจ ทรัพย์สินทางปัญญา และราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงพาณิชย์ หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงพาณิชย์</p> <p>ภารกิจในประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การดูแลราคาสินค้าเกษตรและรายได้เกษตรกร - ดูแลผู้บริโภคภายใต้กรอบกฎหมายของกระทรวงพาณิชย์ - ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจการค้า ทั้งการค้าสินค้าและธุรกิจบริการ - คุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญา <p>ภารกิจต่างประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เจรจาการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยเจรจาภายใต้ WTO FTA อนุภูมิภาค ภูมิภาค - จัดระเบียบและบริหารการนำเข้าส่งออก รวมทั้งการขยายตัวรัฐต่อรัฐ การค้ามันสำปะหลัง สินค้าข้อตกลงต่างๆ <p>- แก้ไขปัญหา และรักษาผลประโยชน์ทางการค้า เช่น การดูแลเรื่อง GSP การเก็บภาษีตอบโต้</p>	<p>๐๒-๕๐๗-๗๐๐๐</p> <p>๐๒-๕๐๗-๘๐๐๐</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐๒-๕๔๗-๕๒๐๙-๑๐</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>การทุ่มตลาด</p> <p>- ส่งเสริมและเร่งรัดการส่งออก</p> <p>ที่อยู่ : ๕๖๓ ถนนนนทบุรี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐</p> <p>www.moc.go.th</p>	
๒๖	สำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตร	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จัดตั้งขึ้นเพื่อทำการศึกษาและวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจการเกษตร การผลิตภาคเกษตรกรรม การตลาดภาคเกษตรกรรม และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร สำนักงานฯ ทำหน้าที่ดูแลการวิเคราะห์นโยบายการเกษตร และแผนพัฒนาการเกษตร นอกจากนี้ ยังทำการศึกษาวิเคราะห์การวางแผนด้านการผลิตภาคเกษตรกรรม ด้านแหล่งเพาะปลูก และด้านผลผลิตปศุสัตว์</p> <p>ที่อยู่ : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐</p> <p>www.oae.go.th</p>	<p>๐-๒๙๔๐-๕๕๕๐ ถึง ๑</p> <p>๐-๒๙๔๐-๕๕๕๓ ถึง ๔</p>
๒๗	การรถไฟแห่งประเทศไทย	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>การรถไฟฯ มุ่งเน้นการให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ เพื่อสร้างรายได้และผลกำไรให้แก่องค์กร รวมถึงการพัฒนาประสิทธิภาพในการให้บริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นทางเลือกในการขนส่งที่มีประสิทธิภาพการรถไฟฯ ดำเนินการให้บริการขนส่งในเชิงสังคมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนและประเทศและตอบสนองนโยบายในการให้บริการขนส่งราคาต่ำและมีประสิทธิภาพของภาครัฐ</p> <p>ตอบสนองนโยบายของรัฐในการพัฒนา ขยายและเชื่อมโยงโครงข่ายการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า</p> <p>ที่อยู่ : เลขที่ ๑ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐</p> <p>www.railway.co.th</p>	<p>โทรศัพท์สายด่วน ๑๖๙๐</p> <p>ข้อมูลการขนส่งสินค้า</p> <p>โทรศัพท์ ๐-๒๒๒๐-๔๖๖๖</p> <p>ศูนย์ข้อมูลข่าวสารการรถไฟฯ</p> <p>โทรศัพท์ ๐-๒๒๒๐-๔๒๓๐๖</p> <p>ประชาสัมพันธ์ การรถไฟฯ</p> <p>โทรศัพท์ ๐-๒๒๒๒-๐๑๓๕</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
๒๘	บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด	อำนาจหน้าที่: ๑. ให้บริการจัดส่งสินค้าและข่าวสารทั่วประเทศที่ประชาชนเข้าถึงได้อย่างสะดวก ๒. พัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางธุรกิจไปรษณีย์และ Logistics ของอาเซียน ๓. ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีกำไรอย่างยั่งยืนและสนับสนุนการพัฒนาบริการของลูกค้า ที่อยู่ : ๑๑๑ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐-๐๒๙๙ www.thailandpost.com	๐ ๒๘๓๑ ๓๑๓๑
๒๙	สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค	อำนาจหน้าที่: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติขยายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจหน้าที่สำคัญในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความปลอดภัย เป็นธรรม ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ รวมทั้งดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายแทนผู้บริโภคเป็นส่วนรวม ตลอดจนดำเนินการเผยแพร่วิชาการ และให้ความรู้แก่ผู้บริโภคเพื่อให้ผู้บริโภครู้จักระมัดระวังตนในการบริโภคสินค้าหรือรับบริการต่าง ๆ ในการปฏิบัติภารกิจดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้จัดให้มีศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ เพื่อให้ประชาชนผู้บริโภคสามารถมาใช้บริการได้โดยตรง นอกจากนี้ ยังจัดให้มีบริการสายด่วน ๑๑๖๖ ผู้รับฟังความคิดเห็น เว็บไซต์ www.ocpb.go.th , kiosk เพื่ออำนวยความสะดวกในการรับ	

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>เรื่องราวร้องทุกข์และให้คำปรึกษาแนะนำ และแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากประชาชนทั่วไป</p> <p>ที่อยู่ : ๑๒๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐</p> <p>www.ocpb.go.th</p>	
๓๐	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๕ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชน และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>ที่อยู่ : ๑๐๓๔ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐</p> <p>www.m-society.go.th</p>	<p>๐ ๒๖๕๙ ๖๔๔๓</p> <p>๐ ๒๖๕๙ ๖๕๒๖-๗</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
๓๑	กระทรวงสาธารณสุข	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกัน ควบคุม และรักษาโรคภัย การฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชน และราชการอื่นตามที่มิกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข</p> <p>ที่อยู่ : ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐</p> <p>www.moph.go.th</p>	<p>๐-๒๕๕๐-๑๐๐๐</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐-๒๕๕๐-๑๑๗๔</p>
๓๒	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ คณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน คณะอนุกรรมการของคณะกรรมการดังกล่าว และคณะกรรมการสอบสวน เก็บ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริการสาธารณสุข จัดให้มีทะเบียนผู้รับบริการ หน่วยบริการ และเครือข่ายหน่วยบริการ บริหารกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด จ่ายค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขตามที่คณะกรรมการกำหนดให้แก่หน่วยบริการและเครือข่ายหน่วยบริการ ตามมาตรา ๔๖ ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ ดำเนินการเพื่อให้ประชาชนมีหน่วยบริการประจำ และการขอเปลี่ยนหน่วยบริการประจำ รวมทั้งประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนทราบข้อมูลของหน่วยบริการ กำกับดูแลหน่วยบริการและเครือข่ายบริการในการให้บริการสาธารณสุข ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด และอำนวยความสะดวกในการเสนอเรื่องร้องเรียน ถูกรณสิทธิ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินต่าง ๆ ก่อตั้งสิทธิและทำนิติกรรมสัญญาหรือ</p>	<p>๐๒-๑๔๑-๕๐๐๐</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐๒-๑๔๓-๙๗๓๐-๑</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>ข้อตกลงใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน เรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการในการดำเนินกิจการของสำนักงาน มอบให้องค์กรอื่นหรือบุคคลอื่นทำกิจการที่อยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน จัดทำรายงานประจำปี เกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงาน ของคณะกรรมการและคณะกรรมการควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานและเผยแพร่ต่อสาธารณชน ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่ คณะกรรมการหรือคณะกรรมการควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานมอบหมาย</p> <p>ที่อยู่ : ๑๒๐ หมู่ ๓ ชั้น ๒-๔ อาคารรวมหน่วยงานราชการ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐</p> <p>www.nhso.go.th</p>	
๓๓	สำนักงานประกันสังคม	<p><u>อำนาจหน้าที่:</u></p> <p>หน่วยงานมีภารกิจเกี่ยวกับการให้บริการตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม กฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงาน และโครงการต่อสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย</p> <p><u>กลุ่มงานประกันสังคม</u></p> <p>มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการขึ้นทะเบียนนายจ้าง ผู้ประกันตน การจัดเก็บเงินสมทบ การวินิจฉัยสิทธิประโยชน์แก่ลูกจ้างผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน การจัดทำบัญชีและงบการเงิน การตรวจสอบสถานประกอบการ การตรวจสอบ</p>	๐-๒๙๕๖-๒๓๔๕ สายด่วน ๑๕๐๖

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>ติดตามหนี้และการดำเนินคดี การให้บริการข้อมูลด้านการประกันสังคม ให้คำปรึกษา แนะนำ ตอบข้อซักถาม รับเรื่องร้องเรียน ประสานการตอบข้อร้องเรียน การดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม กฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>ที่อยู่ : ๘๘๒๘ หมู่ ๔ ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐</p> <p>www.sso.go.th</p>	
๓๔	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ สร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>จุดประกาย กระตุ้น สาน และเสริมพลังบุคคลและองค์กรทุกภาคส่วน ให้มีขีดความสามารถ และสร้างสรรค์ระบบสังคมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพ</p> <p>ที่อยู่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาพ เลขที่ ๙๙๘ ซอยงามดูพลี แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐</p> <p>www.thaihealth.or.th</p>	๐๒-๓๔๓-๑๕๐๐ แฟกซ์ ๐๒-๓๔๓-๑๕๐๑
๓๕	สมาคมประกันชีวิตไทย	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ สมาคมฯ ได้รับอนุมัติแก้ไขข้อบังคับสมาคมประกันชีวิตไทยใหม่ตามหนังสือที่ พณ. ๐๔๑๐/๖๙๐๗ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ดังนี้</p> <p>๑. เป็นศูนย์รวมของผู้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันในการที่จะส่งเสริมพัฒนา ธุรกิจการประกัน ชีวิตให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและต่อเนื่อง ให้เป็นที่น่าเชื่อถือ ศรัทธาของประชาชน มีประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกได้</p> <p>๒. เป็นตัวแทนในการปกป้องรักษาผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย และของบริษัทประกันชีวิต หรือผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประกันชีวิต ติดตามและผลักดันพัฒนาการต่าง ๆ</p>	๐-๒๖๗๙-๘๐๘๐ แฟกซ์ ๐-๒๖๗๙-๗๐๙๙

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>ในทางด้านกฎหมายที่อาจจะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย และของบริษัทสมาชิก ประสานงานและให้ความร่วมมือกับรัฐบาล ตลอดจนเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อภาคราชการ และองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนากิจการประกันชีวิตให้เจริญก้าวหน้า</p> <p>๓. สนับสนุนและส่งเสริมให้ภาคธุรกิจประกันชีวิตมีการควบคุมดูแลตนเอง (Self Regulation) ให้มากยิ่งขึ้นพัฒนารูปแบบ การดำเนินการ และกรปฏิบัติของธุรกิจ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย และหลักการประกันชีวิตจัดทำมาตรฐานจรรยาบรรณ การปฏิบัติงานและดูแลให้เป็นไปตามจรรยาบรรณ ดังกล่าว เพื่อให้ธุรกิจประกันชีวิตดำเนินไปอย่างมีระเบียบ แบบแผน และอยู่ในความเชื่อถือของประชาชน</p> <p>๔. ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการที่เกี่ยวกับการประกันชีวิต รวมทั้งส่งเสริมการค้นคว้า วิจัย พัฒนาคำราที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาการประกันชีวิต เพื่อพัฒนา ธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ</p> <p>๕. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปตระหนัก เข้าใจ และเห็นคุณประโยชน์ของการประกันชีวิตมากยิ่งขึ้น</p> <p>๖. ประสานความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลสถิติและข่าวสารต่าง ๆ กับสมาคม สถาบัน และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันชีวิตทั้งใน และต่างประเทศ</p> <p>๗. ส่งเสริมความสามัคคี ความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิก</p> <p>ปัจจุบันนี้ สมาคมฯ มีสมาชิก ๒๓ บริษัท</p> <p>ที่อยู่ : ๓๖๑ ซอยสะพานคู่ ถนนพระรามที่ ๔ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐ www.tlaa.org</p>	
๓๖	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>หน้าที่ตามกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีดังนี้</p> <p>๑. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง</p>	<p>๐ ๒-๕๕๐ -๗๐๐๐</p> <p>แฟกซ์</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>กฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยเครื่องมือแพทย์ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการบริโภค สารระเหย และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒. พัฒนาระบบและกลไก เพื่อให้มีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ</p> <p>๓. เฝ้าระวัง กำกับ และตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ สถานประกอบการ และการโฆษณา รวมทั้งผลอันไม่พึงประสงค์ของผลิตภัณฑ์ การพัฒนาระบบความปลอดภัย ด้านสารเคมีของประเทศ และเป็นแกนกลางร่วมดำเนินการกับองค์กรระหว่างประเทศด้านสารเคมี ตลอดจนมีการติดตามหรือเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสารด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพจากภายในประเทศและนอกประเทศ</p> <p>๔. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และระบบคุ้มครองผู้บริโภค ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล</p> <p>๕. ส่งเสริม และพัฒนาผู้บริโภคให้มีศักยภาพในการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม ปลอดภัย และคุ้มค่า รวมทั้งเพื่อให้ผู้บริโภคนั้นมีการร้องเรียนเพื่อปกป้องสิทธิของตนได้</p> <p>๖. พัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยการมีส่วนร่วมของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ประชาชน และเครือข่ายประชาคม สุขภาพ</p> <p>๗. พัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อให้งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพของประชาชน และผลประโยชน์ของประเทศชาติ</p> <p>๘. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย</p> <p>ที่อยู่ : ๘๘๒๔ หมู่ ๔ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐ www.fad.moph.go.th</p>	๐ ๒-๕๕๐ -๗๑๑๖

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
๓๗	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>การส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การกีฬา การศึกษาด้านกีฬานันทนาการ และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา</p> <p>ที่อยู่ : เลขที่ ๔ ถนนราชดำเนินนอก แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐</p> <p>www.mots.go.th</p>	<p>๐-๒๒๘๓-๑๕๐๐</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐-๒๓๕๖-๐๗๕๖</p>
๓๘	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดทำแผนแม่บท วางมาตรการ ส่งเสริมสนับสนุน การป้องกัน บรรเทาฟื้นฟูหลังเกิดภัยและการติดตามประเมินผลเพื่อให้หลักประกันในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ดำเนินการจัดทำนโยบาย แนวทาง และวางมาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๒. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาระบบป้องกัน เตือนภัย และบรรเทาสาธารณภัย ๓. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการป้องกัน เตือนภัย และบรรเทาสาธารณภัย ๔. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างเครือข่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๕. สร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๖. ฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติในการป้องกัน บรรเทาสาธารณภัย การช่วยเหลือผู้ประสบภัย <p>และฟื้นฟูสภาพพื้นที่ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กฎหมายกำหนด</p> <ol style="list-style-type: none"> ๗. ส่งเสริม สนับสนุน และปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ ๘. อำนวยการและประสานการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย และฟื้นฟูบูรณะสภาพพื้นที่ที่ประสบสาธารณภัยขนาดใหญ่ 	<p>๐-๒๒๔๓-๐๐๒๐-๒๗,</p> <p>๐-๒๒๔๑-๗๔๗๐-๘๔</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐-๒๒๔๑-๗๕๖๖,</p> <p>๐-๒๒๔๑-๗๔๙๙</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>๙. ประสานความช่วยเหลือในการป้องกัน การช่วยเหลือ การบรรเทาและฟื้นฟูหน่วยงาน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ</p> <p>๑๐. ดำเนินการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย</p> <p>ที่อยู่ : ๓๑๒ ถนนอยู่ทองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐</p> <p>www.disaster.go.th</p>	
๓๙	สมาคมประกันวินาศภัยไทย	<p>วัตถุประสงค์ :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบวิสาหกิจอันเกี่ยวกับการประกันภัย ๒. แก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ รวมทั้งเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอกเมื่อได้รับการ ร้องขอจากสมาชิก เพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจที่อยู่ในวัตถุประสงค์ ๓. ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประกอบวิสาหกิจประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์ ๔. ส่งเสริมความร่วมมือ ความสามัคคี และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิก หน่วยงาน ราชการหรือสถาบันอื่น ๆ ๕. ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิก หรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอก ๖. ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมกิจการของสมาชิกของสมาคม ๗. วางระเบียบให้สมาชิกปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติเพื่อให้การประกอบวิสาหกิจเกี่ยวกับการ ประกันภัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ๘. สมาคมการค้านี้ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการในทางการเมือง ๙. สอดส่องติดตามความเคลื่อนไหวของกิจการประกันภัยทั้งภายใน และภายนอกประเทศ <p>เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่การประกอบธุรกิจประกันภัยและเศรษฐกิจของประเทศ</p>	<p>๐-๒๒๕๖-๖๐๓๒-๘</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐-๒๒๕๖-๖๐๓๙-๔๐</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>๑๐. ให้การศึกษา แลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ในทางวิชาการตลอดจนข่าวสารอันเกี่ยวกับธุรกิจ ประกันภัย</p> <p>๑๑. ทำสถิติหรือเอกสาร รวมทั้งทำการวิจัยเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจประกันภัย</p> <p>๑๒. ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยและกำหนดระเบียบการต่าง ๆ ให้สมาชิกถือปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติ เพื่อให้การประกอบธุรกิจประกันภัยดำเนินการไปโดยเรียบร้อย</p> <p>๑๓. เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันภัยต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องหรือสถาบันอื่น ๆ</p> <p>๑๔. จัดตั้งสโมสรและอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการสวัสดิการสมาชิกตามระเบียบการซึ่งคณะกรรมการบริหาร จะได้กำหนด</p> <p>๑๕. เป็นศูนย์ข้อมูลส่งเสริม แลกเปลี่ยน เปิดเผยข้อมูลระหว่างบริษัทสมาชิก เพื่อประโยชน์แก่ธุรกิจ โดยรวม</p> <p>๑๖. ดำเนินกิจการใด ๆ เป็นการหาเงินทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ในกิจการ ของสมาคมรวมถึงการขอสินเชื่อหรือการกู้ยืมเงินโดยไม่มีหลักประกัน หรือการกู้ยืมเงินโดยเอาทรัพย์สิน ของสมาคมเป็นหลักประกันด้วยการจำนองจากธนาคาร นิติบุคคล หรือสถาบันการเงินอื่น</p> <p>๑๗. ทำกิจการอื่น ๆ ที่เห็นว่าจำเป็นและสมควร เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กล่าว ข้างต้นภายในขอบเขตแห่งพระราชบัญญัติสมาคมการค้า</p> <p>ที่อยู่ : ๒๒๓ ซอยร่วมฤดี แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๓๐</p> <p>www.tgia.org</p>	

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
๔๐	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	<p>พันธกิจ :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. บริหารจัดการสถิติ และสารสนเทศให้เป็นระบบเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ ๒. จัดทำสำมะโนหรือสำรวจด้วยตัวอย่าง หรืออำนวยความสะดวก เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีสารสนเทศ และอื่น ๆ ของประเทศ ๓. บริการข้อมูล องค์ความรู้ วิชาการด้านสถิติและสารสนเทศแก่ผู้ใช้บริการทุกภาคส่วน ๔. พัฒนาบุคลากรทางด้านสถิติของประเทศให้มีความเป็นมืออาชีพ ๕. ร่วมมือและประสานงานกับต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศในงานเกี่ยวกับสถิติ <p>ที่อยู่ : ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๒ ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐</p> <p>www.nso.go.th</p>	๐ ๒๑๔๒-๑๒๓๔
๔๑	หอการค้าไทย	<p>พันธกิจ :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เสริมความสามารถในการแข่งขันและโอกาสทางการค้าและบริการให้กับผู้ประกอบการในทุกภาคส่วนด้วยข้อมูล นวัตกรรม และมาตรฐานในการดำเนินธุรกิจ ๒. สร้างความเชื่อมโยงและร่วมมือ ให้เกิดความเข้มแข็งของเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับโลก ๓. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐสร้างธรรมาภิบาลการค้าและธุรกิจ ลดความเหลื่อมล้ำด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน 	๐ ๒๐๑๘ ๖๘๘๘ แฟกซ์ ๐ ๒๖๒๒ ๑๘๗๘ ๐ ๒๒๒๕ ๓๓๗๒

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>๔. ต่อยอดความรู้และประสบการณ์ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจ</p> <p>๕. พัฒนาการบริหารจัดการองค์กรทั้งเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพและมีภาพลักษณ์ที่ดีต่อสังคม</p> <p>ที่อยู่ : เลขที่ ๑๕๐ ถนนราชพิพิธ แขวงวัดราชพิพิธ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐</p> <p>www.thaichamber.org</p>	
๔๒	สถาบันอาชีวศึกษา	<p>พันธกิจ :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. จัดและส่งเสริมและพัฒนาการอาชีวศึกษาและการอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ๒. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานกำลังคนสายอาชีพสู่สากล ๓. ขยายโอกาสทางการศึกษาสายอาชีพให้ทั่วถึง ต่อเนื่องเสมอภาคและเป็นธรรม ๔. เป็นแกนกลางในการจัดอาชีวศึกษาและอบรมวิชาชีพ ระดับฝีมือ เทคนิค และเทคโนโลยีของประเทศ ๕. สร้างเครือข่ายความร่วมมือให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ๖. วิจัย สร้างนวัตกรรม จัดการองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ๗. ส่งเสริมพัฒนา ครูและบุคลากรอาชีวศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ มั่นคง และก้าวหน้าในวิชาชีพ <p>ที่อยู่ : ๓๑๙ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐</p> <p>www.vec.go.th</p>	<p>๐-๒๒๘๑-๕๕๕๕</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐-๒๒๘๒-๐๘๕๕</p>
๔๓	องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่วยเหลือเกษตรกรด้านการตลาดสินค้าเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เกษตรกร - จัดหาและจำหน่ายปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ราคาเป็นธรรมและตรงตามเวลาที่ต้องการ <p>ให้แก่เกษตรกร</p>	<p>๐๒-๒๗๙-๒๐๘๑ ต่อ</p> <p>๓๑๑,๓๑๒</p> <p>แฟกซ์</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		<p>- จัดหาและจำหน่ายปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ราคาเป็นธรรมและตรงตามเวลาที่ต้องการ</p> <p>ให้แก่เกษตรกรช่วยเหลือเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ในการเจรจา การจำหน่าย การตลาด และการเก็บรักษาซึ่งผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร</p> <p>ที่อยู่ : ๑๐๑ ถนนกำแพงเพชร แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐</p> <p>www.mof.or.th</p>	๐๒-๒๗๘-๕๑๔๖
๔๔	กรมประชาสัมพันธ์	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>ทำหน้าที่ส่งเสริมและเผยแพร่ข่าวสาร</p> <p>ที่อยู่ : ๙ ซอยอารีสัมพันธ์ ถนนพระราม ๖ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐</p> <p>www.prd.go.th</p>	<p>๐๒-๖๑๘๒๓๒๓</p> <p>แฟกซ์</p> <p>๐๒-๖๑๘๒๓๖๔</p> <p>๐๒-๖๑๘๒๓๙๙</p>
๔๕	สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>๑. ร่วมมือกับภาครัฐ ในการผลักดันให้ องค์กรเป้าหมาย นำแนวคิดด้านผลิตภาพไปใช้ อย่างกว้างขวาง</p> <p>๒. สร้างความสามารถในการแข่งขันแก่องค์กรกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการพัฒนาและถ่ายทอด องค์ความรู้ ทักษะ ทักษะคิดด้านการเพิ่มผลิตภาพ</p> <p>๓. สร้าง พัฒนา และร่วมมือกับเครือข่าย ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อขยายผลด้านการเพิ่มผลิตภาพ</p> <p>๔. สร้างระบบบริหารจัดการภายใน ให้เอื้อต่อการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีจริยธรรม โปร่งใสเป็นธรรม มีผลประโยชน์ร่วมกัน และมีความสัมพันธ์ที่ดี</p> <p>๕. พัฒนานวัตกรรม การบริการด้านกระบวนการ และผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างต่อเนื่อง</p> <p>๖. พัฒนาความสามารถของบุคลากร ให้มีขีดความสามารถสอดคล้องกับยุทธศาสตร์</p>	<p>โทรศัพท์ ๐๒ - ๖๑๙๕๕๐๐</p> <p>โทรสาร ๐๒ - ๖๑๙๘๑๐๐</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
		๗. สร้างโอกาสความก้าวหน้าในงาน และความผาสุกแก่บุคลากร ๘. สร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบสังคม Productivity ที่อยู่ : ชั้น ๑๒ -๑๕ อาคารยาคุสท์ ๑๐๒๕ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ www.ftpi.or.th	
๔๖	องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย	อำนาจหน้าที่ : ๑. ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมให้เป็นอาชีพแก่เกษตรกรไทยอย่างมั่นคงและยั่งยืน ๒. พัฒนารูปร่างอุตสาหกรรมนมให้ครบวงจรและมีมูลค่าเพิ่ม ๓. สร้างแหล่งความรู้ด้านกิจการโคนมและอุตสาหกรรมนม ๔. มุ่งบริหารจัดการองค์กรให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง (HPO) ด้วยหลักธรรมาภิบาล ที่อยู่ : - อ.ส.ค. สำนักงานใหญ่ มวกเหล็ก ๑๖๐ ถนนมิตรภาพ ตำบลมิตรภาพ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ๑๘๑๘๐ E-mail : director.ml@dpo.go.th - อ.ส.ค. สำนักงานกรุงเทพฯ(Office) เลขที่ ๑๐๑ ถนนย่านพหลโยธิน แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ (ตั้งอยู่ในพื้นที่ตลาด อดก. อาคาร ๕ ชั้น ติดตลาดสด อดก.) - สำนักงาน อ.ส.ค.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓๔๓ หมู่ ๑๕ ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๒๖๐ E-Mail : kkplant@dpo.go.th - สำนักงาน อ.ส.ค.ภาคเหนือตอนล่าง (สุโขทัย) ๑๔๘ หมู่ ๓ ตำบลคลองมะพลับ อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัย ๖๔๑๘๐ E-Mail : skplant@dpo.go.th - สำนักงาน อ.ส.ค.ภาคเหนือตอนบน (เชียงใหม่) ๑๒๒ ถนนห้วยแก้ว ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๓๐๐ E-Mail : cmplant@dpo.go.th	ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายเลขานุการ ๐๓๖-๔๐๙๖๘๘, (Fax) ๐๓๖-๔๐๙๖๘๘ เบอร์กลางกรุงเทพฯ ๐๒-๒๗๙๘๖๑๑, ๐๒-๒๗๙๘๖๑๒, ๐๒-๒๗๙๘๖๑๓ โทรศัพท์ ๐๔๓-๓๔๖๗๘๘๘, (Fax) ๐๔๓-๓๔๖๗๘๘๘ โทรศัพท์ ๐๕๕-๖๖๐๒๗๔๕, (Fax) ๐๕๕-๖๖๐๒๗๔๕ โทรศัพท์ ๐๕๓-๒๒๒๔๗๘, (Fax) ๐๕๓-๒๒๒๔๗๐๐

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
๔๗	กรมทรัพยากรน้ำ	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. จัดทำนโยบาย และแผน ส่งเสริมความร่วมมือ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ อย่างเป็นระบบ ระดับประเทศและระหว่างประเทศ ๒. ส่งเสริม สนับสนุน และเพิ่มศักยภาพกระบวนการขับเคลื่อนองค์กร และเครือข่ายลุ่มน้ำ ๓. อนุรักษ์ ปันฟู พัฒนา เพิ่มประสิทธิภาพ และรักษาสสมดุลระบบนิเวศของ แหล่งน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำ ๔. พัฒนาองค์ความรู้ ระบบข้อมูล กำหนดมาตรฐานด้านบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบ เตือนภัยแบบบูรณาการ เพื่อให้เกิดการนำไปใช้ของทุกภาคส่วน ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนา ระบบน้ำ อุปโภคบริโภค <p>ที่อยู่ : ๑๘๐๓ ถนนพระรามที่ ๖ ซอย ๓๔ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ www.dwr.go.th</p>	โทรศัพท์ ๐ ๒๒๗๑ ๖๐๐๐
๔๘	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เสนอนโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบ กำหนดมาตรฐานและจัดทำแผนบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำบาดาลแบบบูรณาการเป็นเขตน้บาดาล แอ่งน้ำบาดาลทั่วประเทศ ๒. สํารวจ ประเมินศักยภาพ พัฒนา อนุรักษ์ ปันฟู ควบคุมดูแล ส่งเสริมสนับสนุน เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างยั่งยืนโดยประชาชนมีส่วนร่วม ๓. พัฒนาองค์กร บุคลากร เทคโนโลยีและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อการจัดการที่เป็นเอกภาพและยั่งยืน <p>ที่อยู่ : เลขที่ ๒๖๘๓ ซอยท่านผู้หญิงพล (ซอยงามวงศ์วาน ๕๔) ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐ www.dgr.go.th</p>	โทร ๐ ๒๒๔๔ ๓๔๐๐ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๓๔๒๖

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
๔๙	กรมเจ้าท่า	<p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>กำกับดูแล การส่งเสริมการพัฒนากระบวนการขนส่งทางน้ำและการพาณิชย์วีให้มีการเชื่อมต่อกับระบบการขนส่งอื่นๆ ทั้งการขนส่งผู้โดยสาร และสินค้า ท่าเรือ อุเรือ กองเรือไทย และกิจการเกี่ยวเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว ทั่วถึง และปลอดภัย ตลอดจนการสนับสนุนภาคการส่งออก ให้มีความเข้มแข็ง โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย กฎหมายว่าด้วยเรือไทย กฎหมายว่าด้วยการป้องกันเรือโดนกัน กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี กฎหมายว่าด้วยการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ๒. ศึกษาและวิเคราะห์เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางน้ำ ๓. ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายระบบการขนส่งทางน้ำและการพาณิชย์นาวี ๔. ดำเนินการจัดระเบียบการขนส่งทางน้ำและกิจการพาณิชย์นาวี ๕. ร่วมมือและประสานงานกับองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ <p>ในด้านการขนส่งทางน้ำ การพาณิชย์นาวี และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศ</p> <p>ที่อยู่ : ๑๒๗๘ ถนนโยธา แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐</p> <p>www.mdt.go.th/md</p>	<p>โทรศัพท์: ๐-๒๒๓๓๑๓๑๑-๘</p> <p>โทรสาร: ๐-๒๒๓๘-๓๐๑๗</p>
๕๐	ชุมนุมสหกรณ์บริการเดินรถแห่งประเทศไทย จำกัด	<p>ที่อยู่ : เลขที่ ๔๖๑๗๒ หมู่ ๑๒ ถนนนวลจันทร์ แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐</p>	<p>๐-๒๙๔๑-๓๐๗๘-๙๘</p> <p>แฟกซ์ ๐-๒๙๔๑-๓๐๗๗</p>

ลำดับ	หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่/ที่อยู่	โทรศัพท์
๕๑	ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด	ที่อยู่ : เลขที่ ๑๑๙ หมู่ ๒ ถนนนครินทร์ ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๓๐	๐-๒๕๔๖-๑๑๙๙ แฟกซ์ ๐-๒๕๔๖-๑๑๗๗ ๐-๒๕๔๖-๑๑๘๘
๕๒	ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด	อำนาจหน้าที่ : สนับสนุนแหล่งเงินทุน จัดหาปัจจัยการผลิตและเครื่องอุปโภคบริโภค ให้บริการเครื่องจักรกลการเกษตร ที่อยู่ : เลขที่ ๗๙ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐	๐-๒๕๖๑-๔๕๖๗ แฟกซ์ ๐-๒๕๔๑-๑๒๓๐
๕๓	ชุมนุมร้านค้าสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด	ที่อยู่ : เลขที่ ๖๗ อาคารทีโอซูเปอร์มาร์เก็ต ชั้น ๓ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐	๐-๒๕๔๔-๕๒๙๐ แฟกซ์ ๐-๒๕๔๔-๕๑๑๘
๕๔	ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด	ที่อยู่ : เลขที่ ๔๐ ถนนรามคำแหง (สาขาภิบาล ๓) แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐	๐-๒๓๗๓-๐๒๐-๑ แฟกซ์ ๐-๒๓๗๓-๐๒๒๒
๕๕	ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย จำกัด	ที่อยู่ : เลขที่ ๓๒๗๙๑๕ ถนนสีปรี ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐	๐๕๓-๗๒๓-๒๑๒
๕๖	ชุมนุมสหกรณ์นิคมแห่งประเทศไทย จำกัด	ที่อยู่ : ๓๑๗ หมู่ ๒ ถนนชัยบาดาลตำบลขุนทด ตำบลท่าหลวง อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ๑๕๒๓๐	๐๓๖-๗๘๘-๐๗๙

ภาคผนวก ฉ องค์กรและหน่วยงานที่เข้าร่วมการสัมมนา

๑. คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๒. คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านสหกรณ์และอื่น ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๓. องค์การภาคราชการ รัฐวิสาหกิจ

๓.๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓.๑.๑ กรมส่งเสริมสหกรณ์

๓.๑.๒ กรมปศุสัตว์

๓.๑.๓ กรมส่งเสริมการเกษตร

๓.๑.๔ กรมวิชาการเกษตร

๓.๑.๕ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

๓.๑.๖ สำนักเศรษฐกิจการเกษตร

๓.๑.๗ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๓.๑.๘ กรมประมง

๓.๒ กระทรวงพาณิชย์

๓.๒.๑ กรมการค้าภายใน

๓.๒.๒ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

๓.๓ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๓.๑ สำนักนโยบายและแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๓.๒ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๓.๔ การยางแห่งประเทศไทย

๓.๕ สภาเกษตรกรแห่งชาติ

๓.๖ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

๓.๗ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.)

๓.๘ คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๔. องค์การภาคเอกชน

๔.๑ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านทาบทอง

๔.๒ บริษัทน้ำตาลมิตรผล จำกัด

๔.๓ สมาคมการประมงนอกลำน้ำไทย

๔.๔ หอการค้าและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

๔.๕ เครือข่ายปลานิลภาคใต้

๔.๖ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลาเชียงราย

๔.๗ สมาคมประมงแห่งประเทศไทย

๕. ภาคสหกรณ์

- ๕.๑ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
- ๕.๒ ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด
- ๕.๓ ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด
- ๕.๔ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- ๕.๕ ร้านสหกรณ์ กรุงเทพ จำกัด
- ๕.๖ ร้านสหกรณ์ ขนส่ง จำกัด
- ๕.๗ ร้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำกัด
- ๕.๘ ร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด
- ๕.๙ ร้านสหกรณ์พณิชยการพระนคร จำกัด
- ๕.๑๐ ร้านสหกรณ์ สิงห์บุรี จำกัด
- ๕.๑๑ สหกรณ์ มิตรแท้แท้กษี จำกัด
- ๕.๑๒ สหกรณ์ เคหสถาน กรุงเทพ จำกัด
- ๕.๑๓ สหกรณ์ เคหสถาน ชุมชนกองขยะหนองแขม จำกัด
- ๕.๑๔ สหกรณ์ เคหสถาน วังหลังตันโพธิ์ จำกัด
- ๕.๑๕ สหกรณ์ บ้านมั่งคั่งประชาสามัคคี จำกัด
- ๕.๑๖ สหกรณ์ เคหสถานฟ้าใหม่ จำกัด
- ๕.๑๗ สหกรณ์ แท้กษีอิสระ จำกัด
- ๕.๑๘ สหกรณ์ บริการขนส่งและร้านค้า จำกัด
- ๕.๑๙ สหกรณ์ ราชพฤกษ์แท้กษี จำกัด
- ๕.๒๐ ชมรมสหกรณ์ออมทรัพย์กรุงเทพมหานคร เขตพื้นที่ ๑
- ๕.๒๑ ชมรมสหกรณ์ออมทรัพย์กรุงเทพมหานคร เขตพื้นที่ ๒
- ๕.๒๒ ชมรมสหกรณ์ออมทรัพย์ภาคกลาง
- ๕.๒๓ ชมรมสหกรณ์ออมทรัพย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ๕.๒๔ ชมรมสหกรณ์ออมทรัพย์ภาคตะวันตก
- ๕.๒๕ สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลตำรวจ
- ๕.๒๖ สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าวหงส์ทอง (กลุ่มเจียเม้ง) จำกัด
- ๕.๒๗ สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสรรพากร จำกัด
- ๕.๒๘ สหกรณ์ออมทรัพย์ เอไอเอส จำกัด
- ๕.๒๙ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูแม่ฮ่องสอน จำกัด
- ๕.๓๐ สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด
- ๕.๓๑ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยหัวเฉียว จำกัด
- ๕.๓๒ สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจสุราษฎร์ธานี จำกัด
- ๕.๓๓ สหกรณ์ออมทรัพย์นครหาดใหญ่ จำกัด

- ๕.๓๔ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสมุทรสาคร
 ๕.๓๕ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูแพร่ จำกัด
 ๕.๓๖ สหกรณ์ออมทรัพย์มหิตล จำกัด
 ๕.๓๗ สหกรณ์ออมทรัพย์กรมป่าไม้ จำกัด
 ๕.๓๘ สหกรณ์เครดิตยูเนียนศรีโพธิ์ทอง จำกัด
 ๕.๓๙ สหกรณ์เครดิตยูเนียนดอนมดตะนอย จำกัด
 ๕.๔๐ สหกรณ์เครดิตยูเนียนห้วยซ่านพลับพลา จำกัด
 ๕.๔๑ สหกรณ์เครดิตยูเนียนมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำกัด
 ๕.๔๒ สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านดุงสามัคคี จำกัด
 ๕.๔๓ สหกรณ์เครดิตยูเนียนเมืองสองแคว จำกัด
 ๕.๔๔ สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านช่องวังจันทร์ จำกัด
 ๕.๔๕ สหกรณ์เครดิตยูเนียนร่วมทุนไทยพัฒนา จำกัด
 ๕.๔๖ สหกรณ์เครดิตยูเนียน อำเภอนองสองห้อง จำกัด
 ๕.๔๗ สหกรณ์เครดิตยูเนียนชุมชนมหาโพธิ์ จำกัด
 ๕.๔๘ สหกรณ์เครดิตยูเนียนการเคหะนครลำปาง จำกัด
 ๕.๔๙ สหกรณ์เครดิตยูเนียนแม่มูล จำกัด
 ๕.๕๐ สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านคลองใหญ่ จำกัด
 ๕.๕๑ สหกรณ์เครดิตยูเนียนวัดป่าแป้น จำกัด
 ๕.๕๒ สหกรณ์เครดิตยูเนียนชุมชน ๔๘ ไร่ ไฟร์ฟ้า จำกัด
 ๕.๕๓ สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านควรราย จำกัด
 ๕.๕๔ สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านป่าอ้อ จำกัด
 ๕.๕๕ สหกรณ์เครดิตยูเนียนเพชรบรรตะปอนใหญ่ จำกัด
 ๕.๕๖ ชุมชุมสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันกระบี่ จำกัด
 ๕.๕๗ ชุมชุมสหกรณ์กองทุนสวนยางสตูล จำกัด
 ๕.๕๘ สหกรณ์ผู้ปลูกกาแฟจังหวัดชุมพร จำกัด
 ๕.๕๙ สหกรณ์นิคมแม่สอด จำกัด
 ๕.๖๐ สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด
 ๕.๖๑ สหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด
 ๕.๖๒ สหกรณ์การเกษตรดอนเจดีย์ จำกัด
 ๕.๖๓ สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด
 ๕.๖๔ สหกรณ์การเกษตรเมืองจันทบุรี จำกัด
 ๕.๖๕ สหกรณ์โคนมชะอำ-ห้วยทราย จำกัด
 ๕.๖๖ สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)
 ๕.๖๗ สหกรณ์การเลี้ยงปลุ่สัตว์ กปร. โพนยางคำ จำกัด
 ๕.๖๘ สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคขุนในเขตปฏิรูปที่ดินปางศิลาทอง จำกัด

- ๕.๖๙ สหกรณ์การเกษตรหนองสูง จำกัด
 ๕.๗๐ สหกรณ์โคเนื้อมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จำกัด
 ๕.๗๑ สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรชลบุรี จำกัด
 ๕.๗๒ สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรเชียงใหม่ – ลำพูน จำกัด
 ๕.๗๓ สหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่เชียงใหม่ – ลำพูน จำกัด
 ๕.๗๔ สหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่แปดริ้ว จำกัด
 ๕.๗๕ สหกรณ์ประมงแม่กลอง จำกัด
 ๕.๗๖ สหกรณ์ประมงปัตตานี จำกัด
 ๕.๗๗ สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งสุราษฎร์ธานี จำกัด
 ๕.๗๘ สหกรณ์ประมงพาน จำกัด
 ๕.๗๙ สหกรณ์ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอุตรดิตถ์ จำกัด
 ๕.๘๐ สหกรณ์ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจังหวัดนครราชสีมา จำกัด
 ๕.๘๑ สหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งนครปฐม จำกัด
 ๕.๘๒ สหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งจันทบุรี จำกัด
 ๕.๘๓ สหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งตราดยั่งยืน จำกัด
 ๕.๘๔ สหกรณ์กุ้งตราดยั่งยืน จำกัด
 ๕.๘๕ สหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งปากพนัง จำกัด

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
สถานิติบัญญัติแห่งชาติ

นางอุมาพร สายสุวรรณ
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน

นางสาวลักษณห์ พร้อมมูล
วิทยากรชำนาญการ

นางสาวจิตา เจษฎาชีวิน
นิติกรปฏิบัติการ

นางสาวกัญญาพร บัวลังกา
นิติกรปฏิบัติการ

นายปริญญญา ธรรมสา
นิติกรปฏิบัติการ

นางสาวภรณ์ธิดา คำศรี
วิทยากรปฏิบัติการ

นางสาวธนัฐณา ไชยน้อย
เจ้าพนักงานธุรการชำนาญการ

นางสาวชยุานิศ สุขโม
เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

นายสิทธิพร ชุ่มมัน
นักวิชาการสนับสนุนงาน
นิติบัญญัติด้านกฎหมาย

นางสาวกรรณิกา ช้างสุวรรณ
นักวิชาการสนับสนุนงาน
นิติบัญญัติด้านวิชาการ

นางวรรณภา พุทธิลีสาศ
พนักงานสนับสนุนการประชุม

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง “สหกรณ์เข้มแข็ง เกษตรกรยั่งยืน”

ผู้รับผิดชอบ :

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ปีที่พิมพ์ :

พ.ศ. ๒๕๖๑

เบอร์โทร :

๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๐ - ๑

จัดพิมพ์โดย :

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๑, ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๓, ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๒

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๐ ๒๒๒๔๔ ๑๕๖๑, ๐ ๒๒๒๔๔ ๑๗๔๑, ๐ ๒๒๘๓๑ ๙๔๗๒, ๐ ๒๒๘๓๑ ๙๔๗๕

